

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

20 Ιουνίου 2019

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 2402

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Ετήσια Έκθεση οικονομικού έτους 2016 του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συνοπτική παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης

1. Παρουσίαση του θεσμού

2. Αρμοδιότητες

3. Δομή-Στελέχωση

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ
ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

A. Συνοπτική επισκόπηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου
κατά το 2016.

B. Δικαστικό έργο

Γ. Ελεγκτικό έργο

I. Προληπτικός έλεγχος των δαπανών

II. Κατασταλτικός έλεγχος

Τακτικός κατασταλτικός έλεγχος.

Κατασταλτικός Έλεγχος στον Ειδικό Λογαριασμό Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (Ε.Λ.Ε.Γ.Ε.Π.), για τη διαχειριστική περίοδο από 16.10.2013 έως 15.10.2014

Ειδικό κατασταλτικό έλεγχος (κατά προτεραιότητα), σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ.4 του ν.2307/1995

Έκτακτο γενικοί, ή Ειδικό, ή Θεματικό κατασταλτικό έλεγχος

Στοχευμένοι έλεγχος

Έλεγχος Επιχορηγήσεων –Χρηματοδοτήσεων

Υποθέσεις απωλειών χρημάτων, υλικού ,δικαιολογητικών και παραστατικών πληρωμής.

III. Έλεγχος συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας

IV. Έλεγχος εσόδων Ο.Τ.Α και των νομικών τους προσώπων

Δ. Γνωμοδοτικό έργο

E. Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο

ΣΤ. Σχέσεις και συνεργασίες του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Παρατηρήσεις από την παραβολή των εσόδων και εξόδων

A. Επισκόπηση στα Έσοδα επί της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού 2016

B. Επισκόπηση στα Έξοδα επί της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού 2016

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Διαπιστώσεις

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

Προτάσεις για μεταρρυθμίσεις και βελτιώσεις

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Πίνακες

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Παρατηρήσεις ανά φορέα και απαντήσεις των Διατακτών Υπουργών σύμφωνα με το άρθρο 170 του ν. 4270/2014)

Συνοπτική παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης

Το Ελεγκτικό Συνέδριο στην Ετήσια Έκθεση για το οικονομικό έτος 2016, εκθέτει το δικαστικό και ελεγκτικό του έργο, παρουσιάζει τα αποτελέσματα των ελεγκτικών εργασιών του και διατυπώνει τις παρατηρήσεις του σχετικά με τις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν, κατά το οικονομικό αυτό έτος, στην εκτέλεση του Προϋπολογισμού και στην εφαρμογή των κανόνων του Δημοσίου Λογιστικού και Λογιστικού των Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α.

Με γνώμονα την διασφάλιση του δικαιώματος παροχής αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και της δίκαιης ισορροπίας μεταξύ της περιουσίας των προσώπων και του ευρύτερου δημοσίου συμφέροντος, κατά το έτος 2016 το Δικαστήριο διατήρησε την παραγωγικότητά του σε υψηλό επίπεδο και περάτωσε συνολικά, 4.824 υποθέσεις.

Επίσης, αξιοποιώντας τον καινοτόμο θεσμό της πρότυπης δίκης, επέλυσε, έγκαιρα, αμφισβητούμενα ζητήματα, με συνέπειες σε ευρύτερο κύκλο προσώπων.

Κατά το ίδιο έτος εκδόθηκαν 392 πράξεις από το Α΄ Κλιμάκιο, 1.103 πράξεις προληπτικού ελέγχου των δαπανών από τα Τμήματα και τα Κλιμάκια Προληπτικού Ελέγχου των Δαπανών και 559 πρακτικά και 60 αποφάσεις από το Τριμελές Συμβούλιο Συμμόρφωσης.

Με στρατηγικό στόχο την προαγωγή της διαφάνειας και της λογοδοσίας στη διαχείριση των δημοσίων οικονομικών και την τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, το 2016 συνέχισε την προσπάθεια για ελαχιστοποίηση της δημοσιονομικής διακινδύνευσης και την εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών.

Κατά τη διενέργεια των προληπτικών ελέγχων νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών, σε συνολικά 373.097 χρηματικά εντάλματα ποσού 598.457.915.239,04 ευρώ, εντοπίστηκε μεγάλος αριθμός ευρημάτων στην κατηγορία των πληρωμών βάσει δικαιωμάτων, με κυριότερη κατηγορία πλημμελούς ή εσφαλμένης ενταλματοποίησης δαπανών εκείνη που αφορά στην καταβολή δαπανών για Υπηρεσίες και διαπιστώθηκε ότι μεγαλύτερο ποσοστό σφάλματος καταγράφεται στη διαχείριση των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, στα οποία περιλαμβάνονται οι φορείς της υγείας (νοσοκομεία).

Ομοίως, αξιόλογα ευρήματα, εντοπίστηκαν στην κατηγορία των πληρωμών για την απόδοση δαπανών, με κυριότερη κατηγορία πλημμελούς ή εσφαλμένης ενταλματοποίησης δαπανών εκείνη που αφορά στην καταβολή δαπανών για την προμήθεια αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού, όπου το μεγαλύτερο ποσοστό σφάλματος εντοπίστηκε στη διαχείριση των φορέων της κεντρικής διοίκησης.

Από τους τακτικούς κατασταλτικούς ελέγχους που διενήργησε, η πλειονότητα των ευρημάτων που εντοπίστηκε αφορούσε, κατά σειρά κατάταξης, στις δαπάνες για αποδοχές, στην οικονομική διαχείριση και λειτουργία των φορέων (ελλείμματα και μη είσπραξη κρατήσεων) και στις δημόσιες συμβάσεις.

Τα ευρήματα των έκτακτων γενικών ή ειδικών κατασταλτικών ελέγχων ανέδειξαν πληθώρα περιπτώσεων πλημμελούς διαχείρισης καταδεικνύοντας τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση των ελεγχθέντων.

Από τη διενέργεια των στοχευμένων ελέγχων και των ελέγχων συμμόρφωσης (follow up), αναδείχθηκαν περιπτώσεις εγγενών αδυναμιών και ελλείψεων στη λειτουργία των συστημάτων και των εσωτερικών δικλίδων των ελεγχθέντων φορέων, μη αποτελεσματικής και οικονομικής, κατά περιπτώσεις, χρήση των πόρων τους και αδυναμίες στις διαδικασίες οικονομικής πληροφόρησης στο πλαίσιο της δημόσιας διακυβέρνησης.

Από τον έλεγχο των διαγωνιστικών διαδικασιών διαπιστώθηκαν επαναλαμβανόμενες παραβιάσεις της εθνικής ή/και ενωσιακής νομοθεσίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων. Το μεγαλύτερο ποσοστό πλημμελειών εντοπίστηκε στη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό πλημμελειών στις διαδικασίες ανάθεσης των συμβάσεων τους καταγράφηκε στα νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου.

Από τους ελέγχους στην είσπραξη των εσόδων των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων, στο σύνολο των ελεγχθέντων Δήμων, διαπιστώθηκε συνολικά χαμηλός βαθμός είσπραξης των απαιτήσεων της 31.12.2015. Επίσης, διαπιστώθηκαν σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των προϋπολογισθέντων και των τελικώς βεβαιωθέντων εσόδων τους, αδυναμίες και σφάλματα στις εφαρμοζόμενες διαδικασίες και μεγάλη χρονική υστέρηση κατά την είσπραξη των εσόδων τους.

Τα ελεγκτικά συμπεράσματα που εξήχθησαν από το σύνολο των διενεργηθέντων και ολοκληρωθέντων κατά το έτος 2016 ελέγχων, όπως αποτυπώνονται στην Ετήσια Έκθεση, συνοψίζονται, κυρίως, στη μη εφαρμογή ή την

πλημμελή εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας, στην εσφαλμένη ερμηνεία της, στην ύπαρξη διοικητικών δυσλειτουργιών στους ελεγχθέντες φορείς και στην ασαφή νομοθέτηση.

Οι προτάσεις που περιλαμβάνονται στην Ετήσια Έκθεση απηχούν την ανάγκη ενίσχυσης των συνεργασιών και της αυτοματοποιημένης ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των ελεγκτικών αρχών για την άμεση αξιοποίηση των ελεγκτικών ευρημάτων τους, καθώς και την ανάγκη ενίσχυσης του εσωτερικού ελέγχου της ορθής διαχείρισης των δημοσίων οικονομικών στους δημόσιους φορείς και την ανάπτυξη συστήματος ουσιαστικής αξιολόγησης τους και, τέλος, την ανάγκη της ανάληψης δράσεων για την ενεργοποίηση των πολιτών και την ευαισθητοποίηση των μαθητών στην καταπολέμηση της διαφθοράς.

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2016 ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ (ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ)

Η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποτελείται από τα μέλη της: Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Πρόεδρος, Ιωάννης Σαρμάς, Σωτηρία Ντούνη, Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Γεωργία Μαραγκού, Αγγελική Μαυρουδή, και Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Αντιπρόεδροι, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Μαρία Αθανασοπούλου, Ευαγγελία-Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Σταμάτιος Πουλής, Κωνσταντίνα Ζώη, Δημήτριος Πέππας, Αγγελική Μυλωνά, Στυλιανός Λεντιδάκης, Βιργινία Σκεύη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Βασιλική Σοφιανού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δέσποινα Τζούμα, Δημήτριος Τσακανίκας, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Βασιλική Προβίδη, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Ασημίνα Σακελλαρίου, Αργυρώ Μαυρομάτη, Κωνσταντίνος Κρέπης, Ειρήνη Κατσικέρη, Γεωργία Παπαναγοπούλου και Νεκταρία Δουλιανάκη, Σύμβουλοι και της Γραμματέως Ελένης Αυγουστόγλου, Επιτρόπου, Προϊσταμένης της Γραμματείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου συνεδρίασε στο κατάστημα αυτού στις 9 Μαΐου 2018.

Αφού έλαβε υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 67 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 (ΦΕΚ Α' 52), σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 148 του π.δ. 1225/1981 "περί εκτελέσεως των περι Ελεγκτικού Συνεδρίου διατάξεων" (ΦΕΚ Α' 304).

2. Τις ετήσιες εκθέσεις των Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου για το οικονομικό έτος 2016, που υποβλήθηκαν σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 147 του π.δ. 1225/1981.

3. Την εισήγηση της Συμβούλου του Ελεγκτικού Συνεδρίου Νεκταρίας Δουλιανάκη.

4. Την έγγραφη γνώμη του Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Αντωνίου Νικητάκη.

Υποβάλλει την παρούσα Γενική Έκθεσή της προς τη Βουλή των Ελλήνων για το οικονομικό έτος 2016, στην οποία εκθέτει το δικαστικό έργο και τα αποτελέσματα των ελεγκτικών εργασιών του Ελεγκτικού Συνεδρίου και διατυπώνει τις παρατηρήσεις του σχετικά με τις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν, κατά το οικονομικό αυτό έτος,

στην εκτέλεση του Προϋπολογισμού και στην εφαρμογή των κανόνων του Δημοσίου Λογιστικού και Λογιστικού των Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

1. Παρουσίαση του θεσμού

Το Ελεγκτικό Συνέδριο είναι, σύμφωνα με το άρθρο 98 του Συντάγματος, το ανώτατο δημοσιονομικό δικαστήριο και το ανώτατο όργανο εποπτείας και ελέγχου της δημοσιονομικής διαχείρισης και του δημοσιονομικού συστήματος όλων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης και του δημόσιου τομέα που με ειδική διάταξη νόμου υπάγονται κάθε φορά στον έλεγχό του¹.

Με στρατηγικό στόχο την προαγωγή της διαφάνειας και της λογοδοσίας στη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών, επιτελεί τον κρίσιμο ρόλο του θεματοφύλακα της διαφάνειας και της δημοσιονομικής ορθοπραξίας, προς το σκοπό της βελτίωσης του δημοσιονομικού συστήματος της χώρας και της συνέχειας στην οικονομική λειτουργία του Κράτους.

Υπό το βάρος της παρατεταμένης χρηματοοικονομικής κρίσης που διέρχεται η χώρα, έχοντας εδραιωμένη τη συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο και τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς εν γένει, αποτελεί τον θεσμικό εγγυητή της ορθής εφαρμογής των δημοσιονομικών αρχών και των δημοσιολογιστικών διαδικασιών, σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης, προς το σκοπό της επιχειρούμενης δημοσιονομικής προσαρμογής της χώρας με στόχο την οικονομική της ανάκαμψη, τη βελτίωση των οικονομικών μεγεθών της, την ελαχιστοποίηση της δημοσιονομικής διακινδύνευσης και την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο παρέχει διασφάλιση και καθοδήγηση στους δημόσιους φορείς για την ορθή εφαρμογή των δημοσιονομικών αρχών και κανόνων, προειδοποιεί για τους δημοσιονομικούς κινδύνους, επισημαίνει τις αδυναμίες και συμβάλλει καθοριστικά στη βελτίωση της δημοσιονομικής διαχείρισης του κράτους και στη διαφύλαξη των οικονομικών συμφερόντων των πολιτών, ενώ μέσω των εκθέσεων του ενημερώνει το Κοινοβούλιο για τη σύμφωνη με τους δημοσιονομικούς κανόνες και αρχές εκτέλεση του δημόσιου προϋπολογισμού.

2. Αρμοδιότητες

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 98 του Συντάγματος, όπως αυτό αναθεωρήθηκε με το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (ΦΕΚ Α' 84/17.4.2001), των άρθρων 1 και 30 επ. του ν. 4129/2013 «Κύρωση του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο» (ΦΕΚ Α' 52) και των άρθρων 17 περ. ιγ, 21, 31, 69, 79, 91, 96, 150, 152, 155, 167, 168, 169 και 173 του ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 143), στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως:

1) Ο προληπτικός έλεγχος των δαπανών του Κράτους, καθώς και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και

των άλλων νομικών προσώπων, που με ειδική διάταξη νόμου υπάγονται κάθε φορά στον έλεγχο αυτόν.

2) Ο κατασταλτικός έλεγχος των λογαριασμών ή των απολογισμών των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης και του εκτός του Κρατικού Προϋπολογισμού λογαριασμού με την ονομασία «Ειδικός Λογαριασμός Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων» του άρθρου 26 παρ. 1 του ν. 992/1979 (Α' 280).

3) Ο κατασταλτικός έλεγχος των φορέων που λαμβάνουν καθ' οιονδήποτε τρόπο χρηματοδότηση ή επιχορήγηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

4) Ο έλεγχος νομιμότητας στις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων έργων, προμηθειών και παροχής υπηρεσιών, στις οποίες αντισυμβαλλόμενος είναι το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο που εξομοιώνεται με το Δημόσιο, όπως νόμος ορίζει.

5) Ο έλεγχος στην οικονομική διαχείριση ή σε επί μέρους διοικητικές και διαχειριστικές πράξεις του Κράτους και των νομικών προσώπων και οργανισμών, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 85 του ν. 1892/1990 (Α' 101).

6) Ο έλεγχος σε κάθε έργο, προμήθεια, επιχορήγηση, ενίσχυση και γενικά σε κάθε πρόγραμμα που χρηματοδοτείται είτε ολικά είτε μερικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 16 του ν. 2145/1993 (Α' 88).

7) Η παροχή υπηρεσιών ελέγχου διαχείρισης διεθνών οργανισμών στους οποίους συμμετέχει η Ελλάδα και εκτελεί διεθνή εκπαιδευτικά προγράμματα παροχής ελεγκτικής τεχνογνωσίας σε ελεγκτικούς θεσμούς αντίστοιχους προς αυτό, σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν. 3038/2002 (Α' 180).

8) Η εποπτεία των δημοσίων υπολόγων όσον αφορά την τήρηση των διατάξεων του Δημοσίου Λογιστικού.

9) Η εποπτεία των εγγυήσεων που παρέχουν οι δημόσιοι υπόλογοι σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

10) Η παρακολούθηση των εσόδων του Κράτους.

11) Η παρακολούθηση της κανονικής είσπραξης των εσόδων των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων.

12) Η έκθεση επί του απολογισμού και του γενικού ισολογισμού του Κράτους, κατά το άρθρο 79 παρ. 7 του Συντάγματος.

13) Ο έλεγχος της τήρησης των απαγορεύσεων που προβλέπονται στα άρθρα 1, 3 και 6 του ν. 1256/1982 (Α' 65), για την πολυθεσία.

14) Η απαλλαγή από την ευθύνη των υπολόγων που λογοδοτούν ενώπιόν του για κάθε απώλεια, έλλειψη ή φθορά χρημάτων, υλικού ή παραστατικών στοιχείων πληρωμής κάθε είδους.

15) Η έκδοση απόφασης για την καταχώρηση ή μη σε ειδικά βιβλία του συνόλου ή μέρους ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο, καθώς και συμβεβαιωμένων οφειλών προς τρίτους, που έχουν βεβαιωθεί κατά τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν.δ. 356/1974, Α' 90) και θεωρούνται ανεπίδεκτες είσπραξης.

16) Η διενέργεια σύμφωνα με τις διατάξεις που το διέπουν κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του προϋπολογισμού στοχευμένων ελέγχων (προληπτικών και κατασταλτικών) και ελέγχων επιδόσεων σε τομείς υψηλού ελεγκτικού

1 Βλ. άρθρο 14, 17 και 31 ν. 4270/2014 Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ Α', 143).

ενδιαφέροντος σύμφωνα με το Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχων που εκπονεί η Ολομέλεια του.

17) Η διενέργεια σύμφωνα με τις διατάξεις που το διέπουν κάθε είδους έκτακτου ελέγχου.

18) Ο εξωτερικός έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων και λογαριασμών, καθώς και των συστημάτων λογιστικών και δημοσιονομικών αναφορών κατά το άρθρο 3 παρ. 1 της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ, για όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης (ν. 4270/2014 αρ. 169 παρ. 1).

19) Η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της επάρκειας των Υπηρεσιών Εσωτερικού Ελέγχου και των εσωτερικών δικλίδων όλων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης. (ν. 4270/2014 αρ. 169 παρ. 2).

20) Η ενημέρωση για το σύνολο των εκθέσεων ελέγχου, που εκπονούνται από τις υπηρεσίες (φορείς) εσωτερικού ελέγχου (ν. 4270/2014 αρ. 168 παρ. 3).

21) Ο έλεγχος της τήρησης των δημοσιονομικών αρχών και κανόνων σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης (ν. 4270/2014 αρ. 21 περ. ιθ').

22) Η εκδίκαση των υποθέσεων που αναφέρονται στην αστική ευθύνη των πολιτικών και στρατιωτικών δημοσίων υπαλλήλων, καθώς και των υπαλλήλων των Ο.Τ.Α. και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ. για ζημία που προκλήθηκε στο Δημόσιο, στους Ο.Τ.Α. ή σε άλλα Ν.Π.Δ.Δ.

23) Η εκδίκαση των αμφισβητήσεων που ανακύπτουν από τον έλεγχο των λογαριασμών των υπολόγων.

24) Η εκδίκαση των εφέσεων κατά πράξεων καταλογισμού που εκδίδονται ύστερα από τον έλεγχο της τήρησης των απαγορεύσεων που προβλέπονται στα άρθρα 1, 3 και 6 του ν. 1256/1982 (Α' 65).

25) Η εκδίκαση των εφέσεων κατά καταλογιστικών αποφάσεων, οι οποίες εκδίδονται από τους Υπουργούς ή άλλα αρμόδια προς τούτο συλλογικά ή μη όργανα της διοίκησης και αφορούν τη διαχείριση υλικού ή χρημάτων του Δημοσίου ή των Ν.Π.Δ.Δ. γενικά.

26) Η εκδίκαση των εφέσεων: αα) κατά των πράξεων των Κλιμακίων και Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ββ) κατά των πράξεων κανονισμού σύνταξης της Υπηρεσίας Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, γγ) κατά των αποφάσεων της Επιτροπής Ελέγχου Πράξεων του άρθρου 1 του α.ν. 599/1968 (Α' 258) και δδ) κατά των πράξεων της Επιτροπής του άρθρου 4 του α.ν. 599/1968.

27) Η εκδίκαση των συνταξιοδοτικών υποθέσεων που αφορούν δημοσίους υπαλλήλους, οι οποίοι από 1.1.2011 υπάγονται στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

28) Η εκδίκαση των προσφυγών κατά αποφάσεων του Υπουργού Οικονομικών περί επιβολής προστίμου, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 27 παρ. 22 του ν. 2166/1993 (Α' 137).

29) Η εκδίκαση των εφέσεων κατά καταλογιστικών αποφάσεων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 21 παρ. 15 του ν. 2190/1994 (Α' 28).

30) Η εκδίκαση των προσφυγών κατά καταλογιστικών αποφάσεων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 50 παρ. 5 του ν. 2725/1999 (Α' 121).

31) Η εκδίκαση των εφέσεων κατά αποφάσεων του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με τις

οποίες διατάσσεται η επιστροφή από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που θεωρούνται δημόσιοι υπόλογοι, των ποσών που παρανόμως ή αχρεωστήτως εισέπραξαν σε βάρος του Ειδικού Λογαριασμού Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 28 του ν. 2520/1997 (Α' 173).

32) Η εκδίκαση των ενδίκων βοηθημάτων και μέσων κατά καταλογιστικών αποφάσεων του Υπουργού Οικονομικών εις βάρος εκκαθαριστών περιουσιών που περιέρχονται στο Δημόσιο λόγω κληρονομίας, κληροδοσίας ή δωρεάς, καθώς και εκτελεστών διαθηκών, με τις οποίες καταλείπονται στο Δημόσιο, στους Ο.Τ.Α. και σε λοιπά νομικά πρόσωπα, καθώς και σε κοινωφελή ιδρύματα ή σωματεία κληρονομιάς ή κληροδοτήματα υπέρ δημοσίων ή κοινωφελών σκοπών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 32, 33, 35, 56, 82, 85 και 102 του α.ν. 2039/1939 (Α' 455).

33) Η εκδίκαση των αιτήσεων αναιρέσεως κατά αποφάσεων των Τμημάτων του.

34) Η εκδίκαση των υποθέσεων που ανακύπτουν από τον έλεγχο περιουσιακής κατάστασης των προσώπων που αναφέρονται στα άρθρα 2 παράγραφοι 19 και 20, 3 παρ. 13 και 4 παρ. 13 του ν. 2343/1995 (Α' 211), 1 του ν. 3213/2003 (Α' 309) και 1 παρ. 1 του ν. 4065/2012 (Α' 77).

35) Η κρίση επί των ενστάσεων κατά των πράξεων ή παραλείψεων του Υπουργού Οικονομικών κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς του προς εκτέλεση των πράξεων ή αποφάσεων κανονισμού σύνταξης σε βάρος του Δημοσίου ή την πληρωμή των συντάξεων γενικά, περιλαμβανομένων και εκείνων που αφορούν καταλογισμό σύνταξης που εισπράχθηκε αχρεωστήτως.

36) Η άρση της αμφισβήτησης ως προς την πραγματική και συντάξιμη υπηρεσία υπαλλήλου για την αυτοδίκαιη απόλυσή του λόγω συμπλήρωσης τριακονταπενταετίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 1 του ν. 1232/1982 (Α' 22).

37) Η γνωμοδότηση, σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 2 του Συντάγματος, επί νομοσχεδίων που αναφέρονται στην τροποποίηση των συνταξιοδοτικών νόμων ή στην απονομή σύνταξης ή στην αναγνώριση υπηρεσίας που παρέχει δικαίωμα σε σύνταξη, εφόσον η σύνταξη βαρύνει το δημόσιο ταμείο ή τον προϋπολογισμό Ν.Π.Δ.Δ.

38) Η γνωμοδότηση επί θεμάτων που θέτουν οι Υπουργοί εφόσον, κατά την κρίση του, η ζητούμενη γνώμη του δεν αποτελεί πρόκριμα των πράξεων ή των δικαστικών του αποφάσεων.

39) Η γνωμοδότηση επί νομοσχεδίων τα οποία ρυθμίζουν μείζονος σπουδαιότητας θέματα δημοσιονομικής διαχείρισης (ν. 4270/2014 αρ. 20 παρ. κα' και 176 παρ. 1).

3. Δομή – Στελέχωση

Το Ελεγκτικό συνέδριο διαρθρώνεται από την Ολομέλεια, την Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας, οκτώ (8) Τμήματα, επτά (7) Κλιμάκια ελέγχου, τρεις (3) Υπηρεσίες Γενικών Συντονιστών Επιτρόπων και εκατόν εννέα (109) Υπηρεσίες Επιτρόπων.

Στελεχώνεται από τον Πρόεδρο, τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας, εννέα (9) Αντιπροέδρους, έναν

(1) Επίτροπο της Επικρατείας, είκοσι εννέα (29) Συμβούλους, τρεις (3) Αντεπιτρόπους της Επικρατείας, σαράντα τρεις (43) Παρέδρους, σαράντα επτά (47) Εισηγητές, τρεις (3) Γενικούς Συντονιστές Επιτρόπων και εβδομήντα τρεις (73) Επιτρόπους. Απασχολεί περίπου πεντακόσιους πενήντα οκτώ (558) υπαλλήλους, στους τομείς του ελέγχου και της διοικητικής υποστήριξης.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Α. Συνοπτική επισκόπηση του έργου του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά το 2016

Κατά το έτος 2016:

1. Δημοσιεύθηκαν 208 αποφάσεις της Ολομέλειας επί αιτήσεων αναίρεσεως και αναστολών.

2. Δημοσιεύθηκαν 756 αποφάσεις των Τμημάτων σε υποθέσεις καταλογισμού.

3. Δημοσιεύθηκαν 7 αποφάσεις των Τμημάτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί αιτήσεων για την αστική ευθύνη των δημοσίων υπαλλήλων.

4. Δημοσιεύθηκαν 4 αποφάσεις των Τμημάτων σε υποθέσεις σχετικές με τις δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης.

5. Δημοσιεύθηκαν 178 αποφάσεις του VI Τμήματος επί αιτήσεων ανακλήσεως (προσυμβατικός έλεγχος).

6. Δημοσιεύθηκαν 30 αποφάσεις του Τμήματος Μείζονος Συνθέσεως επί αιτήσεων αναθεωρήσεως των αποφάσεων του VI Τμήματος (προσυμβατικός έλεγχος).

7. Δημοσιεύθηκαν 1.612 αποφάσεις Τμημάτων επί συνταξιοδοτικών υποθέσεων.

8. Εκδόθηκαν 908 Πράξεις των Κλιμακίων Προληπτικού Ελέγχου των Δαπανών.

9. Εκδόθηκαν 195 Πράξεις των Τμημάτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί αιτήσεων ανακλήσεων των Κλιμακίων Προληπτικού Ελέγχου των Δαπανών.

10. Εκδόθηκαν 1042 Πράξεις των Κλιμακίων Προσυμβατικού Ελέγχου.

11. Συντάχθηκε η έκθεση επί του απολογισμού και ισολογισμού του Κράτους έτους.

12. Συντάχθηκε η ετησία έκθεση των αποτελεσμάτων του Δικαστηρίου για το έτος 2013.

13. Εκδόθηκαν 387 πράξεις του Α' Κλιμακίου επί ενστάσεων κατά των πράξεων ή παραλείψεων του Υπουργού Οικονομικών κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς του προς εκτέλεση των πράξεων ή αποφάσεων κανονισμού σύνταξης σε βάρος του Δημοσίου ή την πληρωμή των συντάξεων.

14. Εκδόθηκαν 42 αποφάσεις του IV Τμήματος σχετικά με τις ανεπίδεκτες εισπραξής ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το Δημόσιο.

15. Έτυχαν επεξεργασίας 5 υποθέσεις αρμοδιότητας του Γ' Κλιμακίου (επίλυση αμφισβητήσεων που αφορούν τη συμπλήρωση 35ετίας των δημοσίων υπαλλήλων σύμφωνα με το άρθρο 1 ν. 1232/1982).

16. Εκδόθηκαν από την Ολομέλεια συνολικά 30 γνωμοδοτήσεις.

17. Εκδικάσθηκαν 120 λογαριασμοί από το Β' Κλιμάκιο.

18. Διατυπώθηκαν από το Γενικό Επίτροπο, τους Επιτρόπους και Αντεπιτρόπους της Επικρατείας 5.068 γνώμες προς τους δικαστικούς σχηματισμούς. Επίσης, διατυπώθηκαν 21 γνωμοδοτήσεις επί νομοσχεδίων και ερωτημάτων ενώπιον της Ολομέλειας, καθώς και 1.383 γνώμες επί διοικητικών υποθέσεων και υποβλήθηκαν 36 αιτήσεις ενώπιον των IV και V Τμημάτων για καταλογισμό υπαλλήλων, οι οποίοι από ευθύνη τους προξένησαν στο Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. θετική ζημία.

19. Εκδόθηκαν 4.487 πράξεις (επιστροφής) Επιτρόπων επί του προληπτικού ελέγχου των δαπανών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., των ειδικών λογαριασμών, των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού.

20. Εκδόθηκαν 1.164 πράξεις Επιτρόπων επί του προσυμβατικού ελέγχου των σχεδίων συμβάσεων του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., των ειδικών λογαριασμών, των Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού.

21. Διενεργήθηκαν 1.814 κατασταλτικοί έλεγχοι λογαριασμών δημοσίων υπολόγων (συμπεριλαμβανομένων Δ.Ο.Υ., Υ.Δ.Ε., Προξενικών και Τελωνειακών Υπολόγων), πλέον 1.421 εντολών του Πεδίου Βολής Κρήτης.

22. Διενεργήθηκαν 1.381 έλεγχοι διαχειρίσεων υλικού, τόσο των Ενόπλων Δυνάμεων όσο και άλλων Υπηρεσιών (Ελληνικής Αστυνομίας, Πυροσβεστικού Σώματος, Λιμενικού Σώματος κ.λπ.).

23. Διενεργήθηκαν 26.770 έλεγχοι υπευθύνων δηλώσεων του ν. 1256/1982 για την πολυθεσία - πολυαπασχόληση - αποδοχών υπαλλήλων Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ.

24. Διενεργήθηκαν 2.191 έλεγχοι καταστάσεων μισθοδοσίας υπαλλήλων του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ., η οποία καταβάλλεται μέσω του διατραπεζικού συστήματος «ΔΙΑΣ».

25. Διενεργήθηκε 1 δειγματοληπτικός έλεγχος στον Ειδικό Λογαριασμό Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων.

26. Διενεργήθηκαν 3.916 έλεγχοι Χρηματικών Ενταμάτων Προπληρωμής (Χ.Ε.Π.) του Δημοσίου.

27. Διενεργήθηκαν 2.334 έλεγχοι Χρηματικών Ενταμάτων Προπληρωμής (Χ.Ε.Π.) των Ν.Π.Δ.Δ.

28. Διενεργήθηκαν 2.889 έλεγχοι Χρηματικών Ενταμάτων Προπληρωμής (Χ.Ε.Π.) των Ο.Τ.Α.

29. Διενεργήθηκαν 720 έλεγχοι απολογισμών Ν.Π.Δ.Δ., Σχολικών Επιτροπών, Ειδικών Λογαριασμών, Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού και των εξαρτώμενων απ' αυτούς Ν.Π.Δ.Δ.

30. Διενεργήθηκαν 309 ειδικοί κατασταλτικοί έλεγχοι σε Ο.Τ.Α. Α' βαθμού (άρθρο 3 παρ. 4 ν. 2307/1995).

31. Διενεργήθηκαν 45 ειδικοί κατασταλτικοί έλεγχοι

32. Συντάχθηκαν 33 ειδικές εκθέσεις ελέγχου.

33. Έτυχαν επεξεργασίας 14 υποθέσεις απωλειών χρημάτων, υλικού, δικαιολογητικών και παραστατικών πληρωμής.

34. Διενεργήθηκαν και ολοκληρώθηκαν 145 έλεγχοι εσόδων σε Ο.Τ.Α. και δημοτικά νομικά πρόσωπα.

35. Έτυχαν επεξεργασίας 346 Πράξεις Τμημάτων και Κλιμακίων επί θεμάτων προληπτικού, κατασταλτικού και προσυμβατικού ελέγχου για τις ανάγκες του ηλεκτρονικά αναρτημένου εγχειριδίου «Νομολογία επί θεμάτων Ο.Τ.Α. Α' βαθμού».

36. Εκδόθηκαν 2.149 Πράξεις Επιτρόπων που έκριναν λογαριασμούς ως ορθώς έχοντες.

37. Εκδόθηκαν 12 Καταλογιστικές Πράξεις Επιτρόπων.

Β. Δικαστικό έργο

1. Το Ελεγκτικό Συνέδριο ως ανώτατο δημοσιονομικό δικαστήριο ασκεί τη δικαιοδοτική του αρμοδιότητα, σύμφωνα με τα άρθρα 98 του Συντάγματος και 1 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο (ν. 4129/2013), σε ιδιαίτερη κατηγορία διαφορών με δημοσιονομικό χαρακτήρα.

2. Δικάζει τις διαφορές που ανακύπτουν από τον έλεγχο των λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων, εφέσεις κατά καταλογιστικών και συνταξιοδοτικών πράξεων, αιτήσεις καταλογισμού για αστική ευθύνη των πολιτικών ή στρατιωτικών δημοσίων υπαλλήλων, των υπαλλήλων των Ο.Τ.Α. και άλλων Ν.Π.Δ.Δ. για κάθε ζημία που από δόλο ή αμέλεια προκλήθηκε στους εν λόγω φορείς και αιτήσεις καταλογισμού από τον έλεγχο των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης. Δικάζει επίσης, αιτήσεις αναστολής εκτέλεσης των ανωτέρω καταλογιστικών πράξεων και ανακοπές περί την εκτέλεσή τους, αιτήσεις του ν. 4239/2014 (δίκαιη ικανοποίηση), αγωγικές αξιώσεις και τέλος, αιτήσεις αναίρεσης κατά αποφάσεων των Τμημάτων του. Τέλος, αποφαινεται επί αιτήσεων ανάκλησης των πράξεων του προσυμβατικού ελέγχου και επί αιτήσεων αναθεώρησης κατά των πράξεων του VI Τμήματος, Ασκεί το δικαιοδοτικό του έργο σε Ολομέλεια, Τμήματα και Κλιμάκια, επικουρούμενο από τη Γραμματεία του.

3. Το Δικαστήριο, έχοντας μακρά εμπειρία στη δημοσιολογιστική δίκη, με γνώμονα την διασφάλιση της χρηστής διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών και την τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, προσαρμοζόμενο, κατά το αναγκαίο μέτρο, στις σύγχρονες δημοσιονομικές και κοινωνικές συνθήκες, αποτελεί, με το δικαιοδοτικό του έργο, τον θεσμικό εγγυητή της σωστής εφαρμογής των δημοσιονομικών νόμων και των δημοσιολογιστικών διαδικασιών. Έργο που φέρει εις πέρας, με μέριμνα, παράλληλα, για την εξασφάλιση του δικαιώματος παροχής αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των προσφευγόντων σε αυτό και της δίκαιης ισορροπίας μεταξύ της περιοσίας των προσώπων και του ευρύτερου δημοσίου συμφέροντος.

4. Κατά το έτος 2016 από το Δικαστήριο διατήρησε την παραγωγικότητά του σε υψηλό επίπεδο.

Ειδικότερα, το Δικαστήριο (Ολομέλεια και Τμήματα), συμπεριλαμβανομένων και των υποθέσεων του άρθρου 108Α του π.δ. 1225/1981 (ταχεία διαδικασία) των συνταξιοδοτικών Τμημάτων, περάτωσε, κατά το 2016, συνολικά, 4.824 υποθέσεις, ενώ το προηγούμενο έτος, περατώθηκαν 12.955 υποθέσεις. Ο αριθμός αυτός αντανακλά την επίδραση της ιδιαίτερα μεγάλης χρονικής διάρκειας (από 12.1.2016 μέχρι 14.5.2016) της πανελλαδικής αποχής των δικηγόρων στον αριθμό των υποθέσεων που εκδικάστηκαν τελικά στο ίδιο έτος. Επίσης, λαμβάνοντας υπόψη το ανθρώπινο δυναμικό του Δικαστηρίου (29 Σύμβουλοι και 43 Πάρεδροι, δεδομένου ότι οι Εισηγητές έχουν επικουρικό ρόλο και δεν χρεώνονται αυτοτελώς στις δικαστικές υποθέσεις), το γεγονός της πολυδιάσπασης των καθηκόντων των δικαστικών του λειτουργών (υπηρεσία σε πλείονες σχηματισμούς, συμμετοχή σε Επιτροπές ελέγχων, και σε διεθνείς Επιτροπές), το εύρος του αντικειμένου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σε συνδυασμό με την πλειάδα της φύση των ζητημάτων

και του διαφορετικού βαθμού πολυπλοκότητας και δυσκολίας που κλήθηκε να αντιμετωπίσει το Δικαστήριο, υπό την επίδραση των μνημονιακών νόμων, σε συνθήκες οικονομικής και χρονικής πίεσης, η περαίωση του προαναφερόμενου αριθμού υποθέσεων καταδεικνύει τη διατήρηση της παραγωγικότητας σε υψηλό επίπεδο και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας όσον αφορά στη διάρκεια των διαδικασιών.

5. Εξάλλου, το Δικαστήριο αξιοποιώντας τον καινοτόμο θεσμό της πρότυπης δίκης, επέλυσε, έγκαιρα, αμφισβητούμενα ζητήματα, με συνέπειες σε ευρύτερο κύκλο προσώπων, επιτυγχάνοντας το ενοποιητικό – κατευθυντήριο αποτέλεσμα της πιλοτικής δίκης (ενιαία νομολογιακή γραμμή- ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου), αλλά και την επιτάχυνση των ενώπιόν του διαδικασιών και την εξοικονόμηση οικονομικών και ανθρώπινων πόρων που απαιτούνται για την εκδίκαση του μεγάλου αριθμού των επιμέρους υποθέσεων. Η εφαρμογή της διαδικασίας αυτής κατά το έτος 2016 έλαβε χώρα σε 6 περιπτώσεις, έναντι 4 κατά το προηγούμενο έτος.

6. Συγκεκριμένα, κατά το έτος αυτό:

α) Η Ολομέλεια του Δικαστηρίου επελήφθη υποθέσεων ιδιαίτερης δημοσιονομικής βαρύτητας, με ζητήματα μείζονος σπουδαιότητας (συνταξιοδοτικά, καταλογισμός, νομιμοποιητικών διατάξεων δαπανών) και δημοσίευσε 199 αποφάσεις επί αιτήσεων αναίρεσεως και 9 επί αιτήσεων αναστολών.

β) Το Τμήμα Μείζονος-Επταμελούς Συνθέσεως, έχοντας τον τελικό βαθμό κρίσης επί του προσυμβατικού ελέγχου, σε υποθέσεις μεγάλης οικονομικής σπουδαιότητας, είχε το βάρος της περαίωσης αυτών σε συνθήκες ιδιαίτερης χρονικής πίεσης για την πρόοδο των έργων και της εν γένει συμβατικής δράσης της Διοίκησης και δημοσίευσε 30 αποφάσεις επί αιτήσεων αναθεωρήσεως των αποφάσεων του VI Τμήματος.

γ) Το Ι Τμήμα έφερε ιδίως το βάρος των δημοσιονομικών διορθώσεων, με το δαιδαλώδες νομοθετικό πλαίσιο που τις διέπει, σε επίπεδο εθνικού και ενωσιακού δικαίου, και των ιδιαίτερων δημοσιονομικών επιπτώσεων που συνεπάγονται. Κατά το έτος 2016 δημοσίευσε 400 αποφάσεις, (365 επί εφέσεων, 27 επί ανακοπών, 7 επί προσφυγών, 1 επί αγωγής), 89 αποφάσεις επί αιτήσεων αναστολής κατά καταλογιστικών πράξεων και 6 επί αιτήσεων αναστολής κατά πράξεων εκτέλεσης.

δ) Τα συνταξιοδοτικά Τμήματα (II και III) αντιμετώπισαν την πληθώρα των εκκρεμών υποθέσεων της συνταξιοδοτικής διοίκησης στο ιδιάζον μνημονιακό περιβάλλον. Από το II Τμήμα δημοσιεύθηκαν 860 αποφάσεις (628 επί εφέσεων, 218 επί αγωγών, 4 επί αιτήσεων του ν. 4239/2014 -δίκαιη ικανοποίηση- και 10 της Τριμελούς Επιτροπής του άρθρου 108Α του π.δ. 1225/1981) και 5 αποφάσεις επί αιτήσεων αναστολής. Από το III Τμήμα δημοσιεύθηκαν 739 αποφάσεις (268 επί εφέσεων, 136 επί αγωγών, 8 επί εφέσεων-αγωγών, 36 αιτήσεις διόρθωσης-αναθεώρησης, 214 αποφάσεις επί 2247 εφέσεων της Τριμελούς Επιτροπής του άρθρου 108Α του π.δ. 1225/1981 και 77 αποφάσεις επί αιτήσεων του ν. 4239/2014 -δίκαιη ικανοποίηση).

ε) Το IV Τμήμα επελήφθη, κυρίως, των δυσχερών υποθέσεων του καταλογισμού ελλειμμάτων στις διαχειρίσεις

των νοσηλευτικών ιδρυμάτων και δημοσίευσε, κατά το έτος 2016, 63 αποφάσεις, (57 επί εφέσεων, 5 αιτήσεων του Γενικού Επιτρόπου, 1 επί ανακοπής) και 15 επί αιτήσεων αναστολής κατά καταλογιστικών πράξεων.

στ) Το V Τμήμα είχε να αντιμετωπίσει ιδιαίτερης δυσκολίας υποθέσεις στο πλαίσιο του ελέγχου της περιουσιακής κατάστασης των υπόχρεων προς υποβολή και του καταλογισμού για αστική ευθύνη. Κατά το έτος 2016 δημοσίευσε 63 αποφάσεις (40 επί εφέσεων, 6 επί ανακοπών, 4 επί αγωγών, 7 επί αιτήσεων για αστική ευθύνη δημοσίων υπαλλήλων, 4 για υποθέσεις σχετικά με τις δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης, 1 επί αίτησης αναθεώρησης, 1 επί αίτησης διόρθωσης), 15 επί αιτήσεων αναστολής κατά καταλογιστικών πράξεων, 3 επί αιτήσεων αναστολής κατά πράξεων εκτέλεσης.

ζ) Το VI Τμήμα, αποφαινόμενο επί αιτήσεων ανακλήσεως σε βάρος των πράξεων των Κλιμακίων και των Επιτρόπων επί του προσυμβατικού ελέγχου, δημοσίευσε 182 αποφάσεις (178 επί αιτήσεων ανακλήσεως και 4 επί εφέσεων).

η) Το VII Τμήμα επελήφθη των πολύπλοκων και πολυπρόσωπων υποθέσεων του καταλογισμού των ελλειμμάτων στις διαχειρίσεις των Ο.Τ.Α.. Κατά το έτος 2016 δημοσίευσε 65 αποφάσεις (61 αποφάσεις επί εφέσεων και 4 επί ανακοπών) και 46 επί αιτήσεων αναστολής κατά καταλογιστικών πράξεων και 2 επί αιτήσεων αναστολής κατά πράξεων εκτέλεσης.

θ) Κατά το ίδιο έτος εκδόθηκαν: i) Από το Α' Κλιμάκιο 392 πράξεις, (344 επί ενστάσεων, 43 επί αιτήσεων αναστολής και 5 επί υποθέσεων αρμοδιότητας του Γ' Κλιμακίου), ενώ εισήχθησαν και καταχωρηθήκαν 5.028 ενστάσεις και 43 αιτήσεις αναστολής. ii) Από τα Τμήματα και τα Κλιμάκια Προληπτικού Ελέγχου των Δαπανών 1.103 πράξεις προληπτικού ελέγχου των δαπανών. iii) Από το Τριμελές Συμβούλιο Συμμόρφωσης: α) 239 πρακτικά, με τα οποία, αφού διαπιστώθηκε παράλειψη συμμόρφωσης ή πλημμελή συμμόρφωση, κλήθηκε η υπόχρεη αρχή να εκθέσει τις απόψεις της και να υποβάλει τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της (άρθρα 3 παρ.1 εδ. α' του ν. 3068/2002 και 3 παρ. 1 του π.δ. 61/2014), β) 320 πρακτικά με τα οποία κλήθηκε η υπόχρεη αρχή να συμμορφωθεί προς την απόφαση μέσα στην ταχθείσα προθεσμία (άρθρα 3 παρ.1 του ν. 3068/2002 και 3 παρ. 2 του π.δ. 61/2014) και γ) 60 αποφάσεις, από τις οποίες οι εννέα (9) βεβαιώνουν τη μη συμμόρφωση της δημόσιας αρχής και επιβάλλουν χρηματική ποινή (άρθρα 3 παρ. 3 του ν. 3068/2002 και 3 παρ. 3 του π.δ. 61/2014).

7. Κατά την 31.12.2016 παρέμεναν εκκρεμείς ενώπιον της Ολομέλειας και των Τμημάτων του Δικαστηρίου 20.033 υποθέσεις, εκ των οποίων οι 3.323 κατατέθηκαν το 2016. Κατά δε το προηγούμενο έτος, εκκρεμούσαν 23.327 υποθέσεις, εκ των οποίων οι 3.653 κατατέθηκαν εντός του αυτού έτους.

8. Επίκαιρα ζητήματα από τη νομολογία του Δικαστηρίου

α. Αναδρομική νομιμοποίηση των δαπανών. Η Ολομέλεια του Δικαστηρίου -επιλαμβανόμενη κατόπιν παραπομπής του IV Τμήματος, σύμφωνα με το άρθρο 100 παρ. 5 του Συντάγματος, δικάζοντας επί εφέσεως κατά των πράξεων καταλογισμού διαχειριστή, υπεύθυνου

εκτέλεσης εκπαιδευτικών προγραμμάτων χρηματοδοτούμενων από τον Ειδικό Λογαριασμό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, με την 981/2016 απόφασή της προσδιόρισε το περιεχόμενο του καθιερούμενου με το άρθρο 98 παρ. 1 περ. γ' του Συντάγματος κατασταλτικού ελέγχου των δημοσίων εν γένει δαπανών που ανατίθεται στο Ελεγκτικό Συνέδριο, αποφαινόμενη ότι ο κοινός νομοθέτης μπορεί να θεσπίζει διατάξεις για τη «νομιμοποίηση» δαπανών, εφόσον όμως οι σχετικές ρυθμίσεις δεν είναι τέτοιου είδους και τέτοιας έκτασης ώστε να καταλύεται ουσιαστικώς η ως άνω ελεγκτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου και να αναιρείται, συνακόλουθα, η δυνατότητα αναζήτησης, μέσω αντίστοιχου καταλογισμού, των χρηματικών ποσών που δαπανήθηκαν παρανόμως και, περαιτέρω, ότι ο έλεγχος της συμβατότητας τυχόν «νομιμοποιητικής» δαπανών διάταξης προς την προαναφερόμενη συνταγματική διάταξη συνδέεται με το είδος και το ύψος των συγκεκριμένων κάθε φορά δαπανών που επιδιώκεται να «νομιμοποιηθούν», τη σχέση (αναλογία) των δαπανών αυτών με το σύνολο της οικείας διαχείρισης ή τέλος με τη βαρύτητα της πλημμέλειας (εύρος δημοσιολογιστικής απόκλισης).

β. Δικαίωμα παροχής αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας - πρακτική αποτελεσματικότητα (χρήσιμο αποτέλεσμα) του ένδικου βοηθήματος για την ικανοποίηση του ουσιαστικού δικαιώματος. Η Ολομέλεια του Δικαστηρίου - επιλαμβανόμενη κατόπιν προδικαστικού ερωτήματος του III Τμήματος, κατ' άρθρο 108Α παρ. 2 του π.δ. 1225/1981 (ανακύπτων ζήτημα γενικότερου ενδιαφέροντος που έχει συνέπειες για ευρύτερο κύκλο προσώπων), με την 887/2016 απόφασή της, αποφαινόμενη για τον χρόνο αφετηρίας της αναπροσαρμογής των συντάξεων των στρατιωτικών, έκρινε ότι όταν η Διοίκηση αναπροσαρμόζει τη σύνταξη στρατιωτικού συνταξιούχου συμμορφούμενη με απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία ακυρώνεται η αρχική άρνησή της να εφαρμόσει τις μισθολογικές προαγωγές των νόμων 2838/2000 και 3016/2002 σε στρατιωτικούς συνταξιούχους, αφετηρία της τριετούς αναδρομής των οικονομικών αποτελεσμάτων της πράξης αναπροσαρμογής πρέπει να οριστεί η ημερομηνία έκδοσης της (αρχικής) πράξης με την οποία απορρίφθηκε το αίτημα του εκκαλούντος περί υπαγωγής του στις διατάξεις των προαναφερόμενων νόμων, έστω και αν με την πράξη αυτή δεν έγινε ουσιαστική κρίση του δικαιώματος του συνταξιούχου. Με την κρίση δε αυτή κατοχυρώθηκαν, για ευρύ κύκλο προσώπων, τόσο το δικαίωμα παροχής αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των προσφευγόντων στρατιωτικών συνταξιούχων και συγχρόνως, το δικαίωμα αυτών για σεβασμό της περιουσίας τους τηρώντας τη δίκαιη ισορροπία που πρέπει να υφίσταται μεταξύ της προστασίας της περιουσίας και των επιταγών του γενικού συμφέροντος.

γ. Σεβασμός της περιουσίας του προσώπου. Η Ολομέλεια του Δικαστηρίου -επιλαμβανόμενη κατόπιν προδικαστικού ερωτήματος του II Τμήματος, κατ' άρθρο 108Α παρ. 2 του π.δ. 1225/1981- με την 1506/2016 απόφασή της, έκρινε ότι οι διατάξεις της περίπτωσης 17 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 (Α' 222), με τις οποίες, κατ'

εφαρμογή του άρθρου 9 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα (π.δ. 169/2007), μειώθηκαν οι συντάξεις των συνταξιούχων πρώην μελών Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. λόγω μείωσης των αποδοχών των εν ενεργεία μελών Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. και μάλιστα αναδρομικά από 1.8.2012, αντίκεινται προς τις συνταγματικές διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 5 και 25 παρ. 4 καθώς και την υπερνομοθετικής ισχύος διάταξη του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α.

9. Το δικαστικό έργο του Ελεγκτικού Συνεδρίου απεικονίζεται στον πίνακα 1 του παραρτήματος Α.

Γ. Ελεγκτικό έργο

1. Ο εξωτερικός έλεγχος που ασκεί το Ελεγκτικό Συνέδριο δεν περιορίζεται στην απλή διαπίστωση της νομιμότητας και κανονικότητας της δαπάνης, της σύννομης διαχείρισης των λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων και της νομιμότητας των διαδικασιών ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων, καθώς το δικαστήριο έχει αρμοδιότητα, κατά τον προληπτικό έλεγχο να καταστήσει τον τίτλο πληρωμής ανενεργό, κατά τον κατασταλτικό έλεγχο να επιβάλλει κυρώσεις και κατά τον προσυμβατικό έλεγχο να αποτρέψει την υπογραφή της σύμβασης. Ομοίως, κατά τον έλεγχο της είσπραξης των εσόδων, έχει την αρμοδιότητα να επιβάλλει κυρώσεις.

2. Δεδομένης της ανάγκης διεύρυνσης του δημοσιονομικού ελέγχου ώστε να περιλαμβάνει εκτός από τον έλεγχο της ακρίβειας των λογαριασμών και της τήρησης της αρχής της νομιμότητας και κανονικότητας της δημόσιας δαπάνης και τον έλεγχο της τήρησης της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και πρωτίστως της ορθής αποτύπωσης του κόστους και οφέλους των διενεργούμενων δαπανών, το Ελεγκτικό Συνέδριο επεκτείνει την ελεγκτική του αρμοδιότητα και διενεργεί στοχευμένους ελέγχους (προληπτικούς και κατασταλτικούς) και ελέγχους επιδόσεων σε τομείς υψηλού ελεγκτικού ενδιαφέροντος.

3. Η στρατηγική ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποσκοπεί σήμερα κυρίως: α) στην αναβάθμιση και βελτίωση της δημόσιας λογοδοσίας και της δημοσιονομικής διαχείρισης στην Ελλάδα και β) στην επανεκτίμηση από το Κοινοβούλιο και την κοινή γνώμη του ρόλου και της αποστολής του. Προς επίτευξη των ανωτέρω στρατηγικών στόχων, το Ελεγκτικό Συνέδριο εστιάζει πλέον τους διενεργούμενους ελέγχους σε τομείς υψηλού ελεγκτικού ενδιαφέροντος και χρηματοοικονομικού κινδύνου, επιδιώκοντας τη μεγιστοποίηση του συνολικού αντίκτυπου αυτών, προωθεί χρήσιμες συστάσεις προς το Κοινοβούλιο, ώστε να ενισχύσει τον εποπτικό του ρόλο στη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών, ενθαρρύνει την αποτελεσματική επικοινωνία με τους πολίτες, μέσω της έκδοσης έγκαιρων, σαφών, αξιόπιστων και ευανάγνωστων εκθέσεων ελέγχου και αξιοποιεί τους διαθέσιμους πόρους του με το βέλτιστο τρόπο, ενισχύοντας την αποδοτικότητα του έργου του.

Ι. Προληπτικός έλεγχος των δαπανών

1. Το Ελεγκτικό Συνέδριο ασκεί, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 εδ. α του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο (ν. 4129/2013), τον προβλεπόμενο από το άρθρο 98 παρ.1 περίπτωση α' του Συντάγματος έλεγχο

των δαπανών του Κράτους, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων που με ειδική διάταξη νόμου υπάγονται στον έλεγχο αυτόν.

2. Ο προληπτικός έλεγχος αποτελεί κάθετο έλεγχο της δημοσιονομικής δραστηριότητας των διοικητικών οργάνων. Αναφέρεται σε μεμονωμένες δημόσιες δαπάνες, ειδικά καθορισμένες, που εκταμιεύονται από το δημόσιο ταμείο, τους Ο.Τ.Α. και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Κατά την άσκηση του προληπτικού ελέγχου το Ελεγκτικό Συνέδριο επικεντρώνει την προσοχή του είτε σε δαπάνες υψηλού κινδύνου είτε σε δαπάνες σημαντικής οικονομικής αξίας².

3. Κατά το έτος 2016, σε βάρος του προϋπολογισμού του Κράτους (τακτικού προϋπολογισμού και προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων), των Ν.Π.Δ.Δ., των Ειδικών Λογαριασμών και των Ο.Τ.Α. Α' και Β' Βαθμού, οικονομικού έτους 2016, εκδόθηκαν και υποβλήθηκαν συνολικά για θεώρηση στις αρμόδιες Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου 373.097 χρηματικά εντάλματα συνολικού ποσού 598.457.915.239,04 ευρώ. Από τα εντάλματα αυτά, τα 7.426, συνολικού ποσού 330.632.926,24 ευρώ, επεστράφησαν αθεώρητα στις Υπηρεσίες που τα εξέδωσαν, διότι διαπιστώθηκαν ελλείψεις νομίμων δικαιολογητικών, δημοσιολογιστικές παραβάσεις, λανθασμένες εκκαθαρίσεις, διπλές πληρωμές, μη παρακράτηση των νομίμων κρατήσεων, φορολογικές παραβάσεις, μη νόμιμες δημιουργικές της δαπάνης διοικητικές πράξεις κ.λπ.

4. Τα ανωτέρω επιστραφέντα στις Υπηρεσίες χρηματικά εντάλματα, είτε επανυποβλήθηκαν στις οικείες Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου μετά την επισύναψη των νομίμων δικαιολογητικών ή τη μείωση του αρχικού εντελλόμενου ποσού, κατά τις υποδείξεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου και θεωρήθηκαν, είτε δεν επανυποβλήθηκαν και ακυρώθηκαν από τις ίδιες τις ελεγχόμενες Υπηρεσίες, είτε, τέλος, μετά την επανυποβολή τους στις Υπηρεσίες Επιτρόπων, υποβλήθηκαν απ' αυτές στα αρμόδια Κλιμάκια Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στα Τμήματα του Ελεγκτικού Συνεδρίου και κρίθηκαν ως θεωρητέα ή μη θεωρητέα, κατά περίπτωση. Αποτέλεσμα της προαναφερόμενης διαδικασίας ήταν η άμεση ματαίωση και αποτροπή πραγματοποίησης μη νόμιμων δαπανών συνολικού ποσού 51.476.018 ευρώ³.

5. Ειδικότερα:

α) Σε βάρος του τακτικού προϋπολογισμού και του

2 Με τα π.δ. 136/2011 και 87/2014, που εκδόθηκαν κατόπιν σύμφωνης γνώμης (23η Γ.Σ./21-10-2011 και 10η Γ.Σ./7-5-2014) της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου (άρθρ. 27 του ν. 3871/2010), τίθενται τα κατώτατα όρια δαπανών για την άσκηση του προληπτικού ελέγχου. Προβλέπεται ακόμη ο έλεγχος, σε κάθε περίπτωση, κατά την υποβολή του πρώτου λογαριασμού των δαπανών που αφορούν σε συμβάσεις εκτέλεσης δημοσίων έργων, μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών. Ελέγχονται, επίσης, ανεξαρτήτως ποσού, οι δαπάνες της πρώτης μισθοδοσίας του πάσης φύσεως προσωπικού, οι πρόσθετες αμοιβές (αποζημιώσεις και υπερωρίες) και οι επιχορηγήσεις σε Ν.Π.Ι.Δ.

3 Επιπλέον αυτών, κατά τη λήξη του οικονομικού έτους 2016, εκκρεμούσαν ενώπιον των Κλιμακίων Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στα Τμήματα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, συνολικά 139 χρηματικά εντάλματα του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των Ν.Π.Δ.Δ. συνολικού ποσού 1.856.873,23 ευρώ.

προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων, κατά το οικονομικό έτος 2016, εκδόθηκαν και υποβλήθηκαν συνολικά για θεώρηση στις αρμόδιες Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου 105.428 χρηματικά εντάλματα, συνολικού ποσού 584.305.080.083 ευρώ, εκ των οποίων επιστράφηκαν αθεώρητα 587 χρηματικά εντάλματα συνολικού ποσού 33.890.689 ευρώ. Μετά δε την ολοκλήρωση της διαδικασίας του προληπτικού ελέγχου ματαιώθηκε τελικά η πληρωμή μη νομίμων δαπανών συνολικού ποσού 18.305.159,39 ευρώ.

β) Σε βάρος των προϋπολογισμών των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, των Ανεξάρτητων Αρχών και των Ειδικών Λογαριασμών, κατά το οικονομικό έτος 2016, εκδόθηκαν και υποβλήθηκαν συνολικά για θεώρηση στις αρμόδιες Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου 163.261 χρηματικά εντάλματα, συνολικού ποσού 12.445.774.361 ευρώ, εκ των οποίων επιστράφηκαν αθεώρητα 3.070 χρηματικά εντάλματα συνολικού ποσού 263.558.657,93 ευρώ. Μετά δε την ολοκλήρωση της διαδικασίας του προληπτικού ελέγχου ματαιώθηκε τελικά η πληρωμή μη νομίμων δαπανών συνολικού ποσού 16.884.699 ευρώ.

γ) Σε βάρος των προϋπολογισμών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού, κατά το οικονομικό έτος 2016, εκδόθηκαν και υποβλήθηκαν συνολικά για θεώρηση στις αρμόδιες Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου 104.408 χρηματικά εντάλματα, συνολικού ποσού 1.707.060.795 ευρώ, εκ των οποίων επιστράφηκαν αθεώρητα 3.769 χρηματικά εντάλματα συνολικού ποσού 33.183.479,31 ευρώ. Μετά δε την ολοκλήρωση της διαδικασίας του προληπτικού ελέγχου ματαιώθηκε τελικά η πληρωμή μη νομίμων δαπανών συνολικού ποσού 16.286.158 ευρώ.

6. Τα προαναφερόμενα αποτελέσματα επί του προληπτικού ελέγχου των δαπανών του Κράτους, των Ν.Π.Δ.Δ., των Ειδικών Λογαριασμών και των Ο.Τ.Α. α' βαθμού οικονομικού έτους 2016, σε σύγκριση και με τα αποτελέσματα ελέγχου του προηγούμενου οικονομικού έτους 2015, εμφανίζονται αναλυτικά στους πίνακες 2 και 3 του παραρτήματος Α.

7. Κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους 2016, ελέγχθηκαν προληπτικά πλήθος πράξεων των δημόσιων φορέων, που υπάγονται στον έλεγχό του, από όλους τους τομείς και τις κατηγορίες δαπανών και, ως εκ τούτου, ελέγχθηκε πλήθος διαφορετικών περιπτώσεων κατά τις οποίες διατέθηκαν πιστώσεις από το δημόσιο προϋπολογισμό. Τα αποτελέσματα του ελέγχου στις δαπάνες ανά φορέα της κεντρικής διοίκησης και τα εποπτευόμενα από αυτούς νομικά πρόσωπα παρουσιάζονται αναλυτικά στο παράρτημα Β της παρούσας έκθεσης. Κατωτέρω παρουσιάζονται κατά κατηγορία τα συνολικά ποσά των ελεγχθεισών δαπανών που παρουσίασαν προβλήματα νομιμότητας και κανονικότητας.

8. Από την άσκηση του ελέγχου αυτού κρίθηκαν μη νόμιμες⁴:

ι. Δαπάνες συνολικού ποσού 22.490.237 ευρώ που αφορούσαν σε Πληρωμές για Υπηρεσίες.

4 Τα ποσά των δαπανών που αναφέρονται κατωτέρω αποτελούνται από ευρήματα σε επιμέρους δαπάνες που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

α. Αποζημιώσεις για μετακινήσεις υπαλλήλων. Η πλειονότητα των ευρημάτων, συνολικού αριθμού 1.368 (περιπτώσεις ευρημάτων) στην κατηγορία αυτή δαπανών εντοπίστηκε στην καταβολή αποζημιώσεων για μετακινήσεις υπαλλήλων. Οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως: α) στη μη νόμιμη ανάληψη των σχετικών δαπανών, β) στη μη νόμιμη εκκαθάριση των σχετικών δαπανών, γ) σε ελλείψεις των δικαιολογητικών, δ) σε μη τήρηση της νόμιμης διαδικασίας έγκρισης των μετακινήσεων ή στην εκ των υστέρων έγκρισή τους, ε) στο μη νόμιμο υπολογισμό των δικαιούμενων ποσών, στ) στην έλλειψη αιτιολόγησης των μετακινήσεων, ζ) στην καταβολή ημερήσιας και χιλιομετρικής αποζημίωσης εκτός έδρας σε μη δικαιούχους υπαλλήλους, η) στην αδυναμία αντικειμενικής τεκμηρίωσης πραγματοποίησης των χιλιομετρικών αποστάσεων, θ) στην υπέρβαση των προβλεπόμενων χιλιομέτρων και ι) στην καταβολή απαιτήσεων που είχαν παραγραφεί.

Επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω περιπτώσεις ευρημάτων αφορούν σε δαπάνες επαναλαμβανόμενες σε τακτά χρονικά διαστήματα και, ως εκ τούτου, μεταφερόμενες και στα επόμενα οικονομικά έτη. Συνεπώς, το δημοσιονομικό όφελος από τη διαπίστωσή τους δεν εξαντλείται στην άμεση ματαίωση της ελεγχθείσας δαπάνης αλλά συμβάλλει και στη μείωση του λειτουργικού κόστους των φορέων.

β. Αποδοχές εν γένει και μισθολογικές παροχές στο μόνιμο και με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου προσωπικού του Δημοσίου των Ο.Τ.Α. και των Ν.Π.Δ.Δ.. Σημαντικός αριθμός ευρημάτων συνολικού αριθμού 902 (περιπτώσεις ευρημάτων) εντοπίστηκε στην καταβολή αποδοχών εν γένει και μισθολογικών παροχών στο μόνιμο και με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου προσωπικού του Δημοσίου των Ο.Τ.Α. και των Ν.Π.Δ.Δ., συμπεριλαμβανομένης και της καταβολής αποζημίωσης λόγω συνταξιοδότησης. Οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως σε: α) μη νόμιμη πρόσληψη προσωπικού ιδιωτικού δικαίου, β) μη νόμιμη παράταση συμβάσεων εργασίας, γ) μη νόμιμη σύναψη συμβάσεων έργου, δ) μη νόμιμη ανάληψη και εκκαθάριση των σχετικών δαπανών, ε) μη νόμιμη καταβολή επιδομάτων θέσης ευθύνης και επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας, καθώς και στην καταβολή σε χρήμα της αξίας ειδών ατομικής προστασίας, στ) μη νόμιμη καταβολή μισθού για προγενέστερο χρονικό διάστημα της παράτασης της αρχικής σύμβασης, ζ) μη νόμιμη κατάταξη σε ανώτερο μισθολογικό κλιμάκιο, η) μη νόμιμη μετάταξη σε ανώτερη κατηγορία, θ) μη νόμιμη μισθολογική κατάταξη υπαλλήλων κατόπιν συνυπολογισμού προϋπηρεσίας, η οποία δεν αναγνωρίστηκε με πράξη αρμοδίου οργάνου, ι) μη νόμιμη αναδρομικότητα στις αποφάσεις πρόσληψης, ια) μη νόμιμη αναδρομική καταβολή μισθοδοσίας, ιβ) μη νόμιμη καταβολή αποζημιώσεων λόγω συνταξιοδότησης λόγω εσφαλμένης εκκαθάρισης ή λόγω παραγραφής των σχετικών αξιώσεων.

Επισημαίνεται ότι από τα ανωτέρω οι 504 περιπτώσεις ευρημάτων αφορούσαν στο πρώτο χρηματικό ένταλμα καταβολής μισθοδοσίας, ήτοι περιοδικής δαπάνης, και η

διαπίστωσή τους είχε άμεσο πολλαπλάσιο δημοσιονομικό αποτέλεσμα στο λειτουργικό κόστος του ελεγχθέντος φορέα.

γ. Δαπάνες για λοιπές υπηρεσίες. Ομοίως, σημαντικός αριθμός ευρημάτων συνολικού αριθμού 900 (περιπτώσεις ευρημάτων) εντοπίστηκε στην καταβολή δαπανών για λοιπές υπηρεσίες. Οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως σε: α) αναθέσεις σε ιδιώτες υπηρεσιών που ενέπιπταν στα καθήκοντα του υπηρετούντος προσωπικού των οικείων φορέων, β) μη τήρηση της νόμιμης διαδικασίας ανάθεσης και μη νόμιμη παράταση και επέκταση των σχετικών συμβάσεων, γ) αναθέσεις χωρίς την προηγούμενη υπαγωγή της σχετικής σύμβασης στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δ) αποφάσεις αναθέσεων και υπογραφή συμβάσεων με αναδρομική ισχύ, ε) εκκαθάριση δαπανών χωρίς την τήρηση των διαδικασιών ανάληψης της σχετικής δαπάνης και χωρίς να επισυνάπτονται τα νόμιμα δικαιολογητικά, στ) αναθέσεις συμβάσεων παροχής υπηρεσιών πέραν της λειτουργικής δραστηριότητας των οικείων φορέων, ζ) μη ανάρτηση των αποφάσεων ανάθεσης στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ.

Επισημαίνεται ότι από τα ανωτέρω οι 397 περιπτώσεις ευρημάτων αφορούσαν στο πρώτο χρηματικό ένταλμα εκτέλεσης της σύμβασης παροχής των υπηρεσιών. Επομένως, η αποτροπή διενέργειας των ελεγχθεισών δαπανών δεν αντικρίζει το πραγματικό όφελος των φορέων από τη ματαίωσή τους αφού με τη διαπίστωσή τους αποτράπηκε ο κίνδυνος της ανατιολόγητης δημοσιονομικής επιβάρυνσης των προϋπολογισμών τους.

δ. Αποζημιώσεις για υπερωριακή εργασία, για τη συμπλήρωση ή πέρα από το κανονικό ωράριο και για εφημερίες. Αξιόλογος αριθμός ευρημάτων συνολικού αριθμού 539 (περιπτώσεις ευρημάτων) εντοπίστηκε στην καταβολή αποζημιώσεων για υπερωριακή εργασία, για τη συμπλήρωση ή πέρα από το κανονικό ωράριο, είτε κατά τις απογευματινές είτε κατά τις νυχτερινές ώρες ή κατά τις Κυριακές και εξαιρέσιμες ημέρες, συμπεριλαμβανομένης της καταβολής εφημεριών. Οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως σε: α) μη νόμιμη ανάληψη των σχετικών δαπανών, β) μη νόμιμη εκκαθάριση των σχετικών δαπανών, γ) έλλειψη δικαιολογητικών, δ) έλλειψη ειδικής αιτιολογίας ως προς τη συνδρομή εκτάκτων και επείγουσών ή όλως απρόβλεπτων υπηρεσιακών αναγκών που να δικαιολογούν την καθιέρωση υπερωριακής εργασίας πέραν του κανονικού ωραρίου, ε) μη τήρηση της νόμιμης διαδικασίας καθιέρωσης εργασίας πέραν του κανονικού ωραρίου, στ) μη νόμιμη αναδρομική εφαρμογή των αποφάσεων για την καθιέρωση της υπερωριακής απασχόλησης και της απόφασης κατανομής των ωρών, ζ) έλλειψη απόφασης για λειτουργία της υπηρεσίας σε 12ωρη και 24ωρη βάση, η) μη απασχόληση των δικαιούχων σε υπηρεσίες που λειτουργούν σε 12ωρη ή 24ωρη βάση.

Επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω περιπτώσεις ευρημάτων αφορούν σε δαπάνες επαναλαμβανόμενες σε τακτά συνήθως χρονικά διαστήματα και, ως εκ τούτου, μεταφερόμενες και στα επόμενα οικονομικά έτη. Συνεπώς, το δημοσιονομικό όφελος από τη διαπίστωσή τους δεν εξαντλείται στην άμεση ματαίωση της ελεγχθείσας δα-

πάνης αλλά συμβάλλει και στη μείωση του λειτουργικού κόστους των φορέων.

ε. Οι μη νόμιμες δαπάνες της κατηγορίας αυτής (Πληρωμές για Υπηρεσίες) ανερχόμενες i) για τους φορείς της κεντρικής διοίκησης σε 6.610.652 ευρώ αντιστοιχούν σε ποσοστό 36,11% του συνόλου των μη νομίμων δαπανών τους⁵, ii) για τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τα εποπτευόμενα από αυτούς δημοτικά νομικά πρόσωπα σε 6.391.329 ευρώ αντιστοιχούν σε 39,24% του συνόλου των μη νομίμων δαπανών τους⁶ και iii) για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου σε 9.488.256 ευρώ αντιστοιχούν σε 56,2% του συνόλου των μη νομίμων δαπανών τους⁷. Επομένως το μεγαλύτερο ποσοστό σφάλματος στην κατηγορία αυτή εντοπίζεται στη διαχείριση των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, στα οποία περιλαμβάνονται οι φορείς της υγείας (νοσοκομεία)⁸, ενώ ακολουθούν οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και, τέλος, οι φορείς της κεντρικής διοίκησης.

στ. Στο σύνολο των μη νομίμων δαπανών της κατηγορίας αυτής (Πληρωμές για Υπηρεσίες), ποσοστό 42,19% αντιστοιχεί σε δαπάνες των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, ποσοστό 29,39% στους φορείς της κεντρικής διοίκησης και ποσοστό 28,42% στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τα εποπτευόμενα από αυτούς δημοτικά νομικά πρόσωπα. Επομένως, το μεγαλύτερο ποσοστό πλημμελειών στις δαπάνες της κατηγορίας αυτής εντοπίζεται στη διαχείριση των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, ενώ ακολουθούν οι φορείς της κεντρικής διοίκησης και, τέλος, οι Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τα νομικά τους πρόσωπα.

ii. Δαπάνες συνολικού ποσού 5.602.605 ευρώ που αφορούσαν σε Πληρωμές για Προμήθεια Αγαθών και Κεφαλαίου Εξοπλισμού.

α. Στην κατηγορία αυτή δαπανών ο συνολικός αριθμός των ευρημάτων που εντοπίστηκαν ανήλθε σε 469 (περιπτώσεις ευρημάτων). Οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως σε: α) μη τήρηση της νόμιμης διαδικασίας ανάθεσης των προμηθειών και παραλαβής αυτών, β) μη νόμιμη σύναψη συμπληρωματικών συμβάσεων, γ) μη νόμιμη κατακύρωση ειδών καθ' υπέρβαση των τιμών που καταγράφονται στο Παρατηρητήριο Τιμών της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας (Ε.Π.Υ.), δ) μη νόμιμη ανάληψη και εκκαθάριση των σχετικών δαπανών, ε) μη υπαγωγή των συμβάσεων σε προσυμβατικό έλεγχο, στ) μη νόμιμη υπογραφή σύμβασης μετά την εκτέλεσή της.

β. Από τα ανωτέρω οι 226 περιπτώσεις ευρημάτων αφορούσαν στο πρώτο χρηματικό ένταλμα εκτέλεσης της σύμβασης προμήθειας. Επομένως, η αποτροπή διενέργειας των ελεγχθεισών δαπανών δεν αντικρίζει το πραγματικό όφελος των φορέων από τη ματαίωσή τους

5 Σύνολο μη νομίμων δαπανών των φορέων της κεντρικής διοίκησης 18.305.159 ευρώ (βλ. πίνακα 3).

6 Σύνολο μη νομίμων δαπανών των Ο.Τ.Α. α' βαθμού και των νομικών τους προσώπων 16.286.158 ευρώ (βλ. πίνακα 3).

7 Σύνολο μη νομίμων δαπανών των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου 16.884.202 ευρώ (βλ. πίνακα 3).

8 Νοσοκομεία του Ε.Σ.Υ. και στρατιωτικά νοσοκομεία (401 Γενικό Στρατιωτικό Νοσοκομείο, Ναυτικό Νοσοκομείο Αθηνών, 251 Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας, 417 Νοσηλευτικό ίδρυμα Μετοχικού Ταμείου Στρατού και 424 Γενικό Στρατιωτικό Νοσοκομείο Εκπαίδευσης).

αφού με τη διαπίστωσή τους αποτράπηκε ο κίνδυνος της ανατιολόγητης δημοσιονομικής επιβάρυνσης των προϋπολογισμών τους.

γ. Οι μη νόμιμες δαπάνες της κατηγορίας αυτής ανερχόμενες i) για τους φορείς της κεντρικής διοίκησης σε 3.469.309 ευρώ αντιστοιχούν σε ποσοστό 18,95% του συνόλου των μη νομίμων δαπανών τους⁹, ii) για τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τα εποπτευόμενα από αυτούς δημοτικά νομικά πρόσωπα σε 1.148.461 ευρώ αντιστοιχούν σε 7,05% του συνόλου των μη νομίμων δαπανών τους¹⁰ και iii) για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου σε 984.835 ευρώ αντιστοιχούν σε 5,83% του συνόλου των μη νομίμων δαπανών τους¹¹. Επομένως το μεγαλύτερο ποσοστό σφάλματος στην κατηγορία αυτή εντοπίζεται στη διαχείριση των φορέων της κεντρικής διοίκησης, ενώ ακολουθούν οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και, τέλος, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

δ. Στο σύνολο των μη νομίμων δαπανών της κατηγορίας αυτής, ποσοστό 61,92% αντιστοιχεί σε δαπάνες των φορέων της κεντρικής διοίκησης, ποσοστό 20,49% στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τα εποπτευόμενα από αυτούς δημοτικά νομικά πρόσωπα και ποσοστό 17,59% στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Επομένως, το μεγαλύτερο ποσοστό πλημμελειών στις δαπάνες της κατηγορίας αυτής εντοπίζεται στη διαχείριση των φορέων της κεντρικής διοίκησης, ενώ ακολουθούν οι Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τα νομικά τους πρόσωπα και, τέλος, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

iii. Δαπάνες συνολικού ποσού 5.420.939 ευρώ που αφορούσαν σε Πληρωμές Μεταβιβαστικές.

α. Στην κατηγορία αυτή δαπανών ο συνολικός αριθμός των ευρημάτων που εντοπίστηκαν ανήλθε σε 105 (περιπτώσεις ευρημάτων). Οι πλημμέλειες αφορούσαν σε: α) καταβολή έκτακτων επιχορηγήσεων σε σχολικές επιτροπές χωρίς την τήρηση της νόμιμης διαδικασίας, β) μη νόμιμη επιχορήγηση νομικών προσώπων λόγω μη υποβολής των απαιτούμενων απολογιστικών στοιχείων, γ) μη νόμιμη επιχορήγηση συλλόγων για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών τους, λόγω μη υποβολής και ανάρτησης στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ των απαιτούμενων απολογιστικών στοιχείων και λόγω ελλείψεως δικαιολογητικών, δ) μη νόμιμη καταβολή οικονομικών ενισχύσεων φυσικών προσώπων λόγω μη τήρησης του προσήκοντος μέτρου.

β. Οι μη νόμιμες δαπάνες της κατηγορίας αυτής ανερχόμενες i) για τους φορείς της κεντρικής διοίκησης σε 3.821.553 ευρώ αντιστοιχούν σε ποσοστό 20,87% του συνόλου των μη νομίμων δαπανών τους¹², ii) για τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τα εποπτευόμενα από αυτούς δημοτικά νομικά πρόσωπα σε 1.572.386 ευρώ αντιστοιχούν σε 9,65% του συνόλου των μη νομίμων δαπανών

τους¹³ και iii) για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου σε 27.000 ευρώ αντιστοιχούν σε 0,16% του συνόλου των μη νομίμων δαπανών τους¹⁴. Επομένως το μεγαλύτερο ποσοστό σφάλματος στην κατηγορία αυτή εντοπίζεται στη διαχείριση των φορέων της κεντρικής διοίκησης, ενώ ακολουθούν οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και, τέλος, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

γ. Στο σύνολο των μη νομίμων δαπανών της κατηγορίας αυτής, ποσοστό 70,5% αντιστοιχεί σε δαπάνες των φορέων της κεντρικής διοίκησης, ποσοστό 29% στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τα εποπτευόμενα από αυτούς δημοτικά νομικά πρόσωπα και ποσοστό 0,5% στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Επομένως, το μεγαλύτερο ποσοστό πλημμελειών στις δαπάνες της κατηγορίας αυτής εντοπίζεται στη διαχείριση των φορέων της κεντρικής διοίκησης, ενώ ακολουθούν, ενώ ακολουθούν οι Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τα νομικά τους πρόσωπα και, τέλος, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

iv. Δαπάνες συνολικού ποσού 1.695.435 ευρώ που αφορούσαν σε Πληρωμές για Απαλλοτριώσεις, Αγορές, Ανεγέρσεις.

α. Στην κατηγορία αυτή δαπανών, συμπεριλαμβανομένων και των αναθέσεων για την εκπόνηση μελετών, ο αριθμός των ευρημάτων ανήλθε σε 160 (περιπτώσεις ευρημάτων). Οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως σε: α) μη τήρηση της νόμιμης διαδικασίας ανάθεσης των έργων, β) μη νόμιμη ανάθεση της εκπόνησης μελετών σε ιδιώτες χωρίς να προκύπτει αδυναμία σύνταξης τους από τις αρμόδιες τεχνικές υπηρεσίες των οικείων φορέων, γ) μη νόμιμη σύναψη συμπληρωματικών συμβάσεων, δ) μη νόμιμο χαρακτηρισμό της σύμβασης εκτέλεσης εργασιών ως σύμβασης εκτέλεσης έργου με αποτέλεσμα την επιβάρυνση με εργολαβικό όφελος, ε) μη νόμιμη ανάληψη των σχετικών δαπανών.

β. Επισημαίνεται ότι από τα ανωτέρω οι 79 περιπτώσεις ευρημάτων αφορούσαν στο πρώτο χρηματικό ένταλμα εκτέλεσης της σχετικής σύμβασης. Επομένως, η αποτροπή διενέργειας των ελεγχθεισών δαπανών δεν αντικρίζει το πραγματικό όφελος των φορέων από τη ματαίωσή τους αφού με τη διαπίστωσή τους αποτράπηκε ο κίνδυνος της ανατιολόγητης δημοσιονομικής επιβάρυνσης των προϋπολογισμών τους.

γ. Οι μη νόμιμες δαπάνες της κατηγορίας αυτής ανερχόμενες i) για τους φορείς της κεντρικής διοίκησης σε 210.334 ευρώ αντιστοιχούν σε ποσοστό 1,15% του συνόλου των μη νομίμων δαπανών τους¹⁵, ii) για τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τα εποπτευόμενα από αυτούς δημοτικά νομικά πρόσωπα σε 1.446.383 ευρώ αντιστοιχούν σε 8,88% του συνόλου των μη νομίμων δαπανών τους¹⁶ και iii) για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου σε 38.718 ευρώ αντιστοιχούν σε 0,23% του συνόλου των

9 Σύνολο μη νομίμων δαπανών των φορέων της κεντρικής διοίκησης 18.305.159 ευρώ (βλ. πίνακα 3).

10 Σύνολο μη νομίμων δαπανών των Ο.Τ.Α. α' βαθμού και των νομικών τους προσώπων 16.286.158 ευρώ (βλ. πίνακα 3).

11 Σύνολο μη νομίμων δαπανών των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου 16.884.202 ευρώ (βλ. πίνακα 3).

12 Σύνολο μη νομίμων δαπανών των φορέων της κεντρικής διοίκησης 18.305.159 ευρώ (βλ. πίνακα 3).

13 Σύνολο μη νομίμων δαπανών των Ο.Τ.Α. α' βαθμού και των νομικών τους προσώπων 16.286.158 ευρώ (βλ. πίνακα 3).

14 Σύνολο μη νομίμων δαπανών των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου 16.884.202 ευρώ (βλ. πίνακα 3).

15 Σύνολο μη νομίμων δαπανών των φορέων της κεντρικής διοίκησης 18.305.159 ευρώ (βλ. πίνακα 3).

16 Σύνολο μη νομίμων δαπανών των Ο.Τ.Α. α' βαθμού και των νομικών τους προσώπων 16.286.158 ευρώ (βλ. πίνακα 3).

μη νομίμων δαπανών τους¹⁷. Επομένως το μεγαλύτερο ποσοστό σφάλματος στην κατηγορία αυτή εντοπίζεται στη διαχείριση των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης, ενώ ακολουθούν οι φορείς της κεντρικής διοίκησης και, τέλος, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

δ. Στο σύνολο των μη νομίμων δαπανών της κατηγορίας αυτής, ποσοστό 85,35% αντιστοιχεί σε δαπάνες των Ο.Τ.Α. α' βαθμού και των εποπτευόμενων από αυτούς δημοτικών νομικών προσώπων, ποσοστό 12,4% σε δαπάνες των φορέων της κεντρικής διοίκησης και ποσοστό 2,25% στις δαπάνες των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Επομένως, το μεγαλύτερο ποσοστό πλημμελειών στις δαπάνες της κατηγορίας αυτής εντοπίζεται στη διαχείριση των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης ενώ ακολουθούν, ενώ ακολουθούν οι φορείς της κεντρικής διοίκησης και τέλος, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

ν. Δαπάνες συνολικού ποσού 1.032.721 ευρώ που αφορούσαν σε Πληρωμές που αντικρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα.

α. Η πλειονότητα των ευρημάτων (συνολικός αριθμός 10 ευρήματα) εντοπίστηκε στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε επιστροφές ποσών που εισπράχθηκαν χωρίς να οφείλονται και οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως στη μη νόμιμη καταβολή τους λόγω παραγραφής της απαίτησης.

β. Οι μη νόμιμες δαπάνες της κατηγορίας αυτής ανερχόμενες i) για τους φορείς της κεντρικής διοίκησης σε 651.664 ευρώ αντιστοιχούν σε ποσοστό 3,56% του συνόλου των μη νομίμων δαπανών τους¹⁸, ii) για τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τα εποπτευόμενα από αυτούς δημοτικά νομικά πρόσωπα σε 149.654 ευρώ αντιστοιχούν σε 0,91% του συνόλου των μη νομίμων δαπανών τους¹⁹ και iii) για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου σε 231.403 ευρώ αντιστοιχούν σε 1,37% του συνόλου των μη νομίμων δαπανών τους²⁰. Επομένως το μεγαλύτερο ποσοστό σφάλματος στην κατηγορία αυτή εντοπίζεται στη διαχείριση των φορέων της κεντρικής διοίκησης, ενώ ακολουθούν τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και, τέλος, οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης.

γ. Στο σύνολο των μη νομίμων δαπανών της κατηγορίας αυτής, ποσοστό 63,1% αντιστοιχεί σε δαπάνες των φορέων της κεντρικής διοίκησης, ποσοστό 14,5% σε δαπάνες των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και ποσοστό 22,4% σε δαπάνες των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Επομένως, το μεγαλύτερο ποσοστό πλημμελειών στις δαπάνες της κατηγορίας αυτής εντοπίζεται στη διαχείριση των φορέων της κεντρικής διοίκησης, ενώ ακολουθούν, ενώ ακολουθούν τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και, τέλος, οι Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τα νομικά τους πρόσωπα.

7. Τα ευρήματα αυτά χαρακτηρίζονται στην πλειο-

17 Σύνολο μη νομίμων δαπανών των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου 16.884.202 ευρώ (βλ. πίνακα 3).

18 Σύνολο μη νομίμων δαπανών των φορέων της κεντρικής διοίκησης 18.305.159 ευρώ (βλ. πίνακα 3).

19 Σύνολο μη νομίμων δαπανών των Ο.Τ.Α. α' βαθμού και των νομικών τους προσώπων 16.286.158 ευρώ (βλ. πίνακα 3).

20 Σύνολο μη νομίμων δαπανών των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου 16.884.202 ευρώ (βλ. πίνακα 3).

νότητά τους ως ουσιαστικά με άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμα που συνίσταται στην αποτροπή - ματαίωση της δαπάνης. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι η πλειονότητα των ως άνω δαπανών είναι πάγιου χαρακτήρα, είτε περιοδικές (μισθοί, επιδόματα, πρόσθετες αμοιβές κ.λπ.) είτε απλώς επαναλαμβανόμενες σε τακτά συνήθως χρονικά διαστήματα (αποζημιώσεις για μετακινήσεις, υπερωριακές αποζημιώσεις, αμοιβές τρίτων κ.λπ.) και, ως εκ τούτου, μεταφερόμενες και στα επόμενα οικονομικά έτη. Συνεπώς, το πραγματικό δημοσιονομικό όφελος από την αποτροπή τους είναι πολλαπλάσιο του άμεσα επιτευχθέντος που αντιστοιχεί στο ποσό των ματαιωθεισών δαπανών.

8. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση και στην προσήκουσα εκτέλεση των εσωτερικών ελέγχων από τους ελεγχόμενους φορείς. Ομοίως, καταδεικνύουν τη μειωμένη ικανότητά τους να προλαμβάνουν ή να εντοπίζουν πλημμέλειες και να συμμορφώνονται με προηγούμενες συστάσεις και παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε κατηγορίες δαπανών, όπως οι ανωτέρω, στις οποίες διαχρονικά εντοπίζεται μεγάλος αριθμός ευρημάτων και καθίστανται, ως εκ τούτου, υψηλού ελεγκτικού ενδιαφέροντος.

9. Από το σύνολο των διαπιστώσεων αυτών αναδεικνύεται αναγκαιώς η χρησιμότητα του ασκούμενου από το Ελεγκτικό Συνέδριο προληπτικού ελέγχου προκειμένου να διασφαλίζεται η συμμόρφωση των δαπανών με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο και η ορθή δημοσιονομική διαχείριση των φορέων.

10. Τα ανωτέρω εμφανίζονται στον πίνακα 4 του παραρτήματος Α.

II. Κατασταλτικός έλεγχος

1. Το Ελεγκτικό Συνέδριο διενεργεί, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 εδ. β του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο (ν. 4129/2013), υποχρεωτικά κατασταλτικό έλεγχο σε όλους τους λογαριασμούς ή τους απολογισμούς των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, καθώς και στον εκτός Κρατικού Προϋπολογισμού λογαριασμό με την ονομασία «Ειδικός Λογαριασμός Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων» του άρθρου 26 παρ. 1 του ν. 992/1979 (Α' 280). Επομένως, στην ελεγκτική αρμοδιότητά του εμπίπτει ο έλεγχος των λογαριασμών (μηνιαίων και ετήσιων λογαριασμών, των δημοσίων υπολόγων (ταμιακοί υπόλογοι, πολιτικοί και στρατιωτικοί και υπόλογοι συμψηφισμών, άρθρα 43 και 44 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο), καθώς και των απολογισμών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, και, τέλος, των ειδικών λογαριασμών (άρθρο 38 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο).

2. Ο έλεγχος είναι είτε ετήσιος τακτικός και δειγματοληπτικός, εκτός εάν από το δειγματοληπτικό έλεγχο προκύψουν λόγοι που επιβάλλουν τη γενίκευση του κατασταλτικού ελέγχου και διενεργείται μετά το τέλος κάθε οικονομικής χρήσης, είτε έκτακτος γενικός ή ειδικός ή θεματικός και συνίσταται σε έλεγχο νομιμότητας και κανονικότητας της διαχείρισης (άρθρο 39 παρ. 1 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο). Ο κατασταλτικός

έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου ασκείται από Υπηρεσίες Επιτρόπων, οι αρμοδιότητες των οποίων έχουν ορισθεί με αποφάσεις της Ολομέλειας.

3. Ομοίως, το Ελεγκτικό Συνέδριο διενεργεί κατασταλτικό έλεγχο και σε κάθε φορέα που έλαβε καθ' οιονδήποτε τρόπο χρηματοδότηση ή επιχορήγηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό (άρθρο 41 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο).

4. Τέλος, το Ελεγκτικό Συνέδριο διενεργεί στοχευμένους ελέγχους σε τομείς υψηλού ελεγκτικού ενδιαφέροντος (άρθρο 40 παρ. 1 και 2 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο), είτε περί την ακρίβεια και ορθότητα καταγραφής των λογαριασμών και την τήρηση της αρχής της κανονικότητας και νομιμότητας της δημόσιας δαπάνης, είτε επιδόσεων, καθώς και επαναληπτικούς ελέγχους συμμόρφωσης.

4. Τακτικοί κατασταλτικοί έλεγχοι.

α. Το Ελεγκτικό Συνέδριο αφιερώνει ιδιαίτερα σημαντικό μέρος από τις διαθέσιμες δυνάμεις του σε τακτικούς, ετήσιους, κατασταλτικούς ελέγχους και ελέγχει κατ' έτος το σύνολο σχεδόν της δημοσιονομικής διαχείρισης (κράτος, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α.), χωρίς να προβαίνει σε ειδικότερη επιλογή του ελεγκτέου αντικειμένου. Οι τακτικοί και διαρκείς έλεγχοι του Ελεγκτικού Συνεδρίου αφορούν στη συνολική διαχείριση των ελεγχόμενων φορέων και ως εκ τούτου καταλαμβάνουν μεγάλη κατ' έκταση και είδος ελεγκτέα ύλη. Αποβλέπουν στην εύρυθμη και κανονική λειτουργία των δημόσιων φορέων και έχουν κυρίως αποτρεπτικό και κυρωτικό χαρακτήρα.

β. Μέσω των τακτικών ελέγχων εντοπίζονται επιμέρους παθογένειες στη λειτουργία του κάθε φορέα χωριστά και επισημαίνονται τα σημεία εκείνα που χρήζουν παρέμβασης, συνοδευόμενα από τις κατά περίπτωση απαραίτητες συστάσεις, συντελώντας, έτσι, είτε βραχυπρόθεσμα είτε μεσοπρόθεσμα, στην εγκαθίδρυση της δημοσιονομικής νομιμότητας και στην αποτροπή εμφάνισης αντίστοιχων ζητημάτων στο μέλλον.

γ. Κατά το έτος 2016 ολοκληρώθηκε από το Ελεγκτικό Συνέδριο μεγάλος αριθμός τακτικών κατασταλτικών ελέγχων. Ειδικότερα, διενήργησε: i. τακτικούς ελέγχους διαχειρίσεων του Δημοσίου σε 1.814 λογαριασμούς δημοσίων υπολόγων συνολικού ποσού 290.965.481,86 ευρώ στους οποίους περιλαμβάνονται 469 μηνιαίοι λογαριασμοί υπολόγων Δημοσίων Οικονομικών Υπηρεσιών (Δ.Ο.Υ.), σε 1.381 λογαριασμούς ενσήμων και υλικού υπολόγων και σε 24 μηνιαίους λογαριασμούς δευτερεύοντος διατάκτη Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. ii. τακτικούς κατασταλτικούς ελέγχους 720 απολογισμών Ν.Π.Δ.Δ., Σχολικών Επιτροπών, Ειδικών Λογαριασμών, Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού και των εξαρτώμενων απ' αυτούς Ν.Π.Δ.Δ. iii. ελέγχους απόδοσης λογαριασμού στα δικαιολογητικά 3.916 Χ.Ε.Π. του Δημοσίου, 2.334 Χ.Ε.Π. των Ν.Π.Δ.Δ. και Ανεξάρτητων Αρχών και 2.889 Χ.Ε.Π. των Ο.Τ.Α. iv. ελέγχους σε 26.770 υπεύθυνες δηλώσεις σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1256/1982 για την πολυθεσία - πολυαπασχόληση - αποδοχών υπαλλήλων Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ. v. ελέγχους σε 2.191 καταστάσεις μισθοδοσίας υπαλλήλων του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ., η οποία καταβάλλεται μέσω του διατραπεζικού συστήματος «ΔΙΑΣ».

δ. Κατά την άσκηση των διαρκών ελεγκτικών εργασιών στους μηνιαίους και ετήσιους λογαριασμούς των υπολόγων και των τακτικών διαχειριστικών ελέγχων των απολογισμών των Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ. και Ειδικών Λογαριασμών, στις δαπάνες των οποίων είχε ήδη ασκηθεί προληπτικός έλεγχος, ο διενεργηθείς έλεγχος περιέλαβε την ορθή εξακρίβωση των ποσών του ισοζυγίου χρηματικής διαχείρισης και τη συμφωνία του υπολοίπου τέλους χρήσης σε αντιπαραβολή με τα extraits των τραπεζικών λογαριασμών των ελεγχθέντων φορέων - σύμφωνα με τα ορισθέντα από την Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατά την 4η Γενική Συνεδρίασή της, της 11ης/03/2015 (Θέμα Β'). Ως εκ τούτου, από την ελεγκτική διαδικασία, στις περισσότερες περιπτώσεις, δεν προέκυψαν χρηματικές ελλείψεις ή λογιστικές ανωμαλίες ούτε διαπιστώθηκαν αξιόλογα ευρήματα και οι οικείοι λογαριασμοί κρίθηκαν ότι έχουν ορθώς.

ε. Σε ότι αφορά τους κατασταλτικούς ελέγχους των διαχειρίσεων οι δαπάνες των οποίων δεν είχαν ελεγχθεί προληπτικά, ο διενεργηθείς έλεγχος αφορούσε στη διαπίστωση της νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών και την ορθή εξόφληση των σχετικών χρηματικών ενταλμάτων. Από τους ελέγχους αυτούς εντοπίστηκαν σημαντικά ευρήματα που στο σύνολό τους χαρακτηρίζονται ως ουσιαστικά. Τα ευρήματα αφορούσαν κυρίως σε διαπίστωση ελλειμμάτων²¹, σε μη νόμιμες καταβολές αποδοχών και αποζημιώσεων υπαλλήλων²², σε μη νόμιμη καταβολή αποζημιώσεων σε μέλη συλλογικών οργάνων διοίκησης²³, σε μη νόμιμη καταβολή δαπανών για την προμήθεια αγαθών και την παροχή διαφόρων υπηρεσιών²⁴, σε μη είσπραξη κρατήσεων²⁵. Η πλειοψηφία²⁶ των ευρημάτων, κατά σειρά κατάρταξης, εντοπίστηκε α) στην κατηγορία των δαπανών για αποδοχές, β) στην οικονομική διαχείριση και λειτουργία των φορέων (ελλείμματα και μη είσπραξη κρατήσεων) και γ) στις δημόσιες συμβάσεις.

στ. Για την επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθεισών δαπανών και για την αποκατάσταση των σχετικών ελλειμμάτων συντάχθηκαν τα αντίστοιχα Φύλλα Μεταβολών και Ελλείψεων (ΦΜΕ) και εκδόθηκαν καταλογιστικές πράξεις. Ειδικότερα, κατά τον έλεγχο των διαχειρίσεων του Δημοσίου συντάχθηκαν ΦΜΕ συνολικού ποσού 1.277.216 ευρώ και κατά των ελέγχων των απολογισμών Ν.Π.Δ.Δ., Σχολικών Επιτροπών, Ειδικών Λογαριασμών,

21 Πράξεις 6, 11, 12, 13/2016 της 9ης Υπηρεσίας Επιτρόπου, 1/2017 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Πειραιά, 1, 3, 13, 15/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στους Νομούς Βοιωτίας-Φωκίδας, 1/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χίου, ΦΜΕ 1 και 2/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αχαΐας.

22 Σχετικά Φ.Μ.Ε. 1, 2, 3, 4, 5, 6/2016 της 14ης Υπηρεσίας Επιτρόπου, ΦΜΕ 16, 17, 18, 19, 20, 21, 25, 27/2016 της 13ης Υπηρεσίας Επιτρόπου, Πράξεις 4/2016 της 9ης Υπηρεσίας Επιτρόπου, 10/2016 της 13ης Υπηρεσίας Επιτρόπου, 2/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Πειραιά.

23 ΦΜΕ 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου.

24 ΦΜΕ 1/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου.

25 ΦΜΕ 7/2016 της 14ης Υπηρεσίας Επιτρόπου.

26 Αφορά στο πλήθος των ευρημάτων και όχι στην οικονομική τους αξία.

Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού και των εξαρτώμενων απ' αυτούς Ν.Π.Δ.Δ. συντάχθηκαν ΦΜΕ συνολικού ποσού 35.343.588 ευρώ. Τέλος, κατά τον έλεγχο απόδοσης ΧΕΠ εκδόθηκαν πράξεις επιστροφής δικαιολογητικών για 13 Χ.Ε.Π. του Δημοσίου, συνολικού ποσού 23.225,56 ευρώ, 46 Χ.Ε.Π. των Ν.Π.Δ.Δ., συνολικού ποσού 242.075,98 ευρώ και 66 Χ.Ε.Π. των Ο.Τ.Α., συνολικού ποσού 202.226,16 ευρώ, ενώ για τις ελλείψεις ή παρανομίες που διαπιστώθηκαν εκδόθηκαν 12 καταλογιστικές πράξεις, συνολικού ποσού 59.849,97 ευρώ.

ζ. Η διασπορά του ελέγχου σε τόσους πολλούς φορείς και η έκτασή του εκφυλίζει σε ικανές περιπτώσεις το δημοσιονομικό έλεγχο σε απλή διασταύρωση και επισκόπηση των στοιχείων, με αποτέλεσμα να προκαλείται αναπόφευκτα ο συστημικός κίνδυνος του μη εντοπισμού από τον ελεγκτή των πλημμελειών και παρατυπιών στην ελεγχόμενη δημοσιονομική διαχείριση. Εξάλλου, η έλλειψη συγκεκριμένης στοχοθέτησης του ελέγχου συνεπάγεται την αδυναμία εξαγωγής γενικών συμπερασμάτων ως προς τους συγκεκριμένους τομείς δυσλειτουργίας στο σύνολο των ελεγχόμενων φορέων. Ωστόσο από τα αποτελέσματά τους ευχερώς συνάγεται η ύπαρξη λειτουργικών αδυναμιών στην οικονομική διαχείριση των φορέων και την ορθή εκτέλεση του προϋπολογισμού τους.

5. Κατασταλτικός έλεγχος στον Ειδικό Λογαριασμό Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (Ε.Λ.Ε.ΓΕ.Π.), για τη διαχειριστική περίοδο από 16.10.2013 έως 15.10.2014.

Ο έλεγχος αφορούσε στην είσπραξη των εσόδων και στην καταβολή δαπανών εντός και εκτός του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου που πληρώθηκαν σε βάρος πιστώσεων που προέρχονται από κονδύλια του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Εγγυήσεων (Ε.Γ.Τ.Ε.), του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (Ε.Γ.Τ.Α.Α.) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας (Ε.Τ.Α.).

6. Ειδικό κατασταλτικό έλεγχοι (κατά προτεραιότητα), σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 4 του ν. 2307/1995.

Κατά το έτος 2016 διενεργήθηκαν έλεγχοι σε 309 χρηματικά εντάλματα, τα οποία εξοφλήθηκαν με ευθύνη των Δημάρχων των Δήμων ή Προέδρων Κοινοτήτων.

Για τις ελλείψεις ή παρανομίες που διαπιστώθηκαν κατά τον έλεγχο των χρηματικών αυτών ενταλμάτων εκδόθηκαν 25 Φύλλα Μεταβολών και Ελλείψεων, συνολικού ποσού 692.568 ευρώ.

7. Τα ανωτέρω αποτελέσματα του τακτικού κατασταλτικού ελέγχου εμφανίζονται στον πίνακα 5 του παραρτήματος Α.

8. Έκτακτοι γενικοί ή ειδικοί ή θεματικοί κατασταλτικοί έλεγχοι

α. Από την άσκηση, κατά το έτος 2016, των έκτακτων γενικών ή ειδικών ή θεματικών κατασταλτικών ελέγχων, εντοπίστηκαν σημαντικά ευρήματα, τα οποία στο σύνολό τους χαρακτηρίζονται ως ουσιαστικά, με άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμα.

Τα σημαντικότερα αποτελέσματα των ελέγχων συνοπτικά είναι τα εξής:

i) Από τον έκτακτο επιτόπιο διαχειριστικό έλεγχο στο Ν.Π.Ι.Δ. «Κεντρική Οργανωτική και Εκτελεστική Επιτροπή

για την διεξαγωγή του βου παγκοσμίου πρωταθλήματος κλασικού αθλητισμού ΑΘΗΝΑ 97», για τις χρήσεις 1995 έως και 1998, διαπιστώθηκε πληθώρα μη νομίμων δαπανών και καταλογίστηκε στα ευθυνόμενα πρόσωπα το συνολικό ποσό των 12.448.201,71 ευρώ²⁷.

ii) Από τον έκτακτο διαχειριστικό έλεγχο στη Δημοτική Επιχείρηση Ραδιοφωνίας του Δήμου Αθηναίων «ΑΘΗΝΑ 9,84», διαπιστώθηκε η πληρωμή μη νόμιμων δαπανών συνολικού ποσού 6.649.181,14 ευρώ, κατά το έτος 2010 και συνολικού ποσού 2.314.280,79 ευρώ, κατά το έτος 2011²⁸.

iii) Από τον έκτακτο διαχειριστικό έλεγχο στο Δήμο Μελίκης Νομού Ημαθίας για τα έτη 2005 – 2009, διαπιστώθηκε η πληρωμή μη νόμιμων δαπανών συνολικού ποσού 2.155.322,90 ευρώ και εκδόθηκαν πέντε καταλογιστικές πράξεις συνολικού ποσού 6.692.213,42 ευρώ²⁹ (συμπεριλαμβανομένων προσαυξήσεων).

iv) Από τον έκτακτο διαχειριστικό έλεγχο στο Δήμο Λειψών για τα έτη 2004 - 2010, διαπιστώθηκε η πληρωμή μη νόμιμων δαπανών συνολικού ποσού 1.301.699,35 ευρώ. Τα ευρήματα αφορούσαν στη μη νόμιμη καταβολή δαπανών για την τουριστική προβολή του Δήμου, την παροχή υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας, για δαπάνες φιλοξενίας επισήμων και υπηρεσιακών παραγόντων, δαπάνες κίνησης κ.α.³⁰.

v) Από τον έκτακτο διαχειριστικό έλεγχο στο Δήμο Κορθίου, ετών 2001-2006, διαπιστώθηκε η διενέργεια μη νόμιμων δαπανών συνολικού ποσού 688.434,52 ευρώ, η πλειονότητα των οποίων αφορούσε στη μη τήρηση των διατάξεων του λογιστικού των Ο.Τ.Α.³¹.

vi) Από τον έκτακτο διαχειριστικό έλεγχο οικ. έτους 2000 του πρώην Δήμου Τοπείρου Νομού Ξάνθης, διαπιστώθηκε η διενέργεια μη νομίμων δαπανών συνολικού ποσού 283.969,68 ευρώ, η πλειονότητα των οποίων αφορούσε στη μη τήρηση των διατάξεων του λογιστικού των Ο.Τ.Α.³².

vii) Από τον έκτακτο διαχειριστικό έλεγχο που αφορούσε στη μίσθωση δημοτικών ακινήτων εντός του δημοτικού κοιμητηρίου Δήμου Ν. Φιλαδέλφειας – Ν. Χαλκηδόνας διαπιστώθηκε η απώλεια εγγυητικών επιστολών καλής εκτέλεσης, συνολικού ποσού 280.221 ευρώ και είχε ως αποτέλεσμα των καταλογισμό των ευθυνομένων προσώπων με το συνολικό ποσό των 491.870,32 ευρώ.

viii) Από τον έκτακτο διαχειριστικό έλεγχο στον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.) για τα έτη 1997 – 2002, διαπιστώθηκε η πληρωμή μη νόμιμων δαπανών και είχε ως αποτέλεσμα των

27 Πράξη 59/2016 του Β' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

28 Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Δήμο Αθηναίων συντάχθηκαν συνολικά 76 ΦΜΕ.

29 Πράξεις 1, 2, 3, 4 και 5/2017 της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Νομού Ημαθίας.

30 Πράξεις 25, 26, 27, 28, 29, 30, 38/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου, στο Νομό Δωδεκανήσου.

31 ΦΜΕ 3 έως 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κυκλάδων.

32 Έκθεση Ελέγχου της 31/10/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλαμαριάς.

καταλογισμό των ευθυνομένων προσώπων με το συνολικό ποσό των 267.585,16 ευρώ.

ix) Από τον έκτακτο διαχειριστικό έλεγχο στον Δήμο Πόρου και στο Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Πόρου για το έτος 2010, διαπιστώθηκε έλλειμμα ποσού 143.733,45 και 181.961,03 ευρώ, αντίστοιχα, οφειλόμενο σε υπεξαίρεση από την ελεγκτή εσόδων – εξόδων του Δήμου Πόρου και Ειδική Ταμεία του Δ.Λ.Τ.Π.

x) Από τον έλεγχο στο Κοινωφελές Αυτοδιοικούμενο Σωματείο «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός» (Ε.Ε.Σ.), για το έτος 2011, διαπιστώθηκαν: 1) η μη ορθή τήρηση των οικείων λογιστικών διατάξεων, 2) ασυμφωνία των ενεργών τραπεζικών λογαριασμών του με τα αντίγραφα κίνησης της 31.12.2011, 3) ανατιολόγητες μεταφορές ποσών μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών και έλλειψη εγκριτικών αποφάσεων για το σκοπό μεταφοράς τους, 4) μη προβλεπόμενες από το νόμο και το καταστατικό του Ε.Ε.Σ., μεταφορές μεγάλων χρηματικών ποσών προς και από το Ίδρυμα «Ερρίκος Ντυνάν», προς πληρωμή ασφαλιστικών εισφορών ή άλλων οικονομικών αναγκών του τελευταίου, 5) μη σύννομη χρήση της διαδικασίας πληρωμών «επί αποδόσει» λογαριασμού και μη επιβολή κυρώσεων στους λογοδοτούντες, 6) καθυστερήσεις στην απόδοση ασφαλιστικών εισφορών, φόρου και άλλων κρατήσεων, 7) μη νόμιμες δαπάνες και 8) μη εκμετάλλευση πολλών ακινήτων με σημαντική επιβάρυνση του Ε.Ε.Σ. με το λειτουργικό τους κόστος.

xi) Από τον έλεγχο στο Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (Μ.Φ.Ι.) για το οικονομικό έτος 2014, διαπιστώθηκαν: 1) παραβάσεις στη διαδικασία ανάληψης, ενταλματοποίησης και πληρωμής των δαπανών, 2) μη σύνταξη πρωτοκόλλων παραλαβής προμηθειών, 3) μη πραγματοποίηση της παρακράτησης 0,10% υπέρ της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, επί της αξίας των συμβάσεων που συνάπτει το Μ.Φ.Ι. και υπάγονται στην αρμοδιότητα της Αρχής και 4) ελλιπής απεικόνιση της οικονομικής κατάστασης του Ινστιτούτου, λόγω μη εφαρμογής του διπλογραφικού συστήματος. Συνεστήθη στον φορέα η άρση των παραβάσεων, η εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας σχετικά με την υιοθέτηση της Διπλογραφικής Λογιστικής μεθόδου και η δημιουργία και τήρηση μητρώου παγίων, προκειμένου να διασφαλιστεί η καταγραφή και παρακολούθηση των παγίων στοιχείων του Μ.Φ.Ι.

xii) Από τον έλεγχο στην πρώην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Θεσσαλονίκης (ήδη Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας) για τα έτη 2006 – 2010, διαπιστώθηκαν: α) η μη σύννομη ανάθεση έργων με πρόχειρο διαγωνισμό ή με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, 2) η εξόφληση ενταλμάτων πληρωμής αναδόχων έργων χωρίς βεβαιώσεις περαίωσης και πρωτόκολλα οριστικής παραλαβής τους, 3) η σύναψη συμβάσεων έργου με φυσικά πρόσωπα διαδοχικώς, με την ίδια ή παρεμφερή ειδικότητα και τους ίδιους όρους, χωρίς να μεσολαβεί μεταξύ των οικείων συμβάσεων χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών και με το συνολικό χρονικό διάστημα αυτών να υπερβαίνει κατά πολύ τους 24 μήνες, κατά παράβαση των άρθρων 5 και 6 του π.δ. 164/2004

και 4) η μη σύννομη έκδοση αποδεικτικών βεβαίωσης παραλαβής ειδών.

xiii) Από τον έλεγχο στο Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ.), για το έτος 2014, με στόχο την εξακρίβωση της νομιμότητας και κανονικότητας των δραστηριοτήτων του Προγράμματος «Erasmus+» και για το έτος 2015, με στόχο την εξακρίβωση της νομιμότητας και κανονικότητας των δραστηριοτήτων των Προγραμμάτων «Erasmus+» και «Διά Βίου Μάθηση» (Lifelong Learning Programme - L.L.P.) και της ορθής χρήσης των κονδυλίων χρηματοδότησης και διαπιστώθηκαν διάφορες παραβάσεις.

xiv) Από τον έλεγχο στο Ινστιτούτο Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) για το έτος 2014, με στόχο την εξακρίβωση της νομιμότητας και κανονικότητας των δραστηριοτήτων του Προγράμματος Πρόγραμμα «Erasmus+» και διαπιστώθηκαν διάφορες παραβάσεις.

xv) Από τον έλεγχο στη διαχείριση της πάγιας προκαταβολής έτους 2004 του Ειδικού Λογαριασμού «Κεφάλαιο Ναυτικής Εκπαίδευσης (Κ.Ν.Ε.)» της Ακαδημίας Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.) Μηχανικών Χίου, διαπιστώθηκε έλλειμμα ποσού 49.967,65 ευρώ και συντάχθηκε ένα Φ.Μ.Ε..

xvi) Από τον έλεγχο στον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.) για τη διαχειριστική περίοδο 1997-2002, με αντικείμενο την εξακρίβωση της νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών για την καταβολή αποζημιώσεων σε Ειδικούς Συμβούλους, Συνεργάτες και Εκπαιδευτές του Οργανισμού, διαπιστώθηκε η καταβολή μη νομίμων αποζημιώσεων συνολικού ποσού ευρώ 44.079 ευρώ.

xvii) Από τον έλεγχο στην εταιρεία «Εθνικό Κτηματολόγιο και Χαρτογράφηση Α.Ε.», με αντικείμενο την εξακρίβωση της εφαρμογής του ν. 4024/2011 (Φ.Ε.Κ. Α' 226) στο προσωπικό και τα μέλη του Δ.Σ. της «Ε.Κ.Χ.Α. Α.Ε.», διαπιστώθηκε η μη νόμιμη καταβολή αμοιβών συνολικού ποσού 17.500 ευρώ.

xviii) Από τον έλεγχο στην 22η Ε.Σ.Ε. του Δήμου Καλαμαριάς, οικονομικού έτους 2008, διαπιστώθηκε έλλειμμα, καθόσον το μεταφερόμενο υπόλοιπο του οικονομικού έτους 2007 ανερχόταν στο ποσό των 16.874,63 ευρώ και όχι σε 72,63 ευρώ.

xix) Από τον έλεγχο στην είσπραξη από το Δήμο Ν. Φιλαδέλφειας – Ν. Χαλκηδόνας τελών χρήσης κοινόχρηστων χώρων κατά τον εορτασμό της Πρωτομαγιάς έτους 2011, διαπιστώθηκε ότι δεν είχαν βεβαιωθεί έσοδα ύψους 46.070 ευρώ και απευθύνθηκε σύσταση προς τη Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών για τη βεβαίωση του ποσού, καθώς και γενικότερες συστάσεις προς το Δήμο αναφορικά με τις δικλίδες εσωτερικών συστημάτων.

xx) Από τον έλεγχο στο Δήμο Ευδήλου Ικαρίας για τα έτη 2000 - 2008 και στο Δήμο Φούρνων-Κορσεών για τα έτη 2001 - 2008 για συνολική διαχείριση 31.930.160,72 ευρώ, διαπιστώθηκαν διάφορες παραβάσεις και συντάχθηκαν 17 απαλλακτικές ειδικές εκθέσεις, αφού κρίθηκε ότι μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 43.067,94 ευρώ του Δήμου Ευδήλου Ικαρίας και 50.286,65 ευρώ του Δήμου Φούρνων-Κορσεών είχαν νομιμοποιηθεί με νομοθετικές διατάξεις.

β. Τα ως άνω ευρήματα που στο σύνολο τους χαρακτηρίζονται ως σημαντικά και ουσιαστικά ανέρχονται στο συνολικό ποσό των 31.463.126 ευρώ. Για την επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθεισών δαπανών και για την αποκατάσταση των σχετικών ελλειμμάτων συντάχθηκαν τα αντίστοιχα ΦΜΕ και εκδόθηκαν καταλογιστικές πράξεις. Πέραν ωστόσο του άμεσου οικονομικού αποτελέσματος, πολλαπλάσια σημασία έχει το προστιθέμενο όφελος των ελέγχων για τη βελτίωση της εν γένει οικονομικής διαχείρισης των φορέων.

γ. Από τα ευρήματα αυτά δεν δύναται να συναχθούν γενικά συμπεράσματα ως προς τις κατηγορίες των πλημμελών δαπανών για το σύνολο των ελεγχθέντων φορέων. Τούτο διότι οι διενεργηθέντες έλεγχοι διαφοροποιούνται ουσιαστικά τόσο ως προς το αντικείμενό τους, όσο και ως προς τη φύση των ελεγχθέντων φορέων.

δ. Τα ως άνω ωστόσο ευρήματα καταδεικνύουν τόσο τις σοβαρότατες λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση των ελεγχθέντων φορέων όσο και την υψηλού βαθμού δημοσιονομική παραβατικότητα των ελεγχθέντων φορέων, η οποία εντοπίζεται σε όλα τα στάδια της δημοσιονομικής διαδικασίας με προέχοντα εκείνα της δημιουργίας της δημοσιονομικής υποχρέωσης, ήτοι την ουσιαστική νομιμότητα των σχετικών δαπανών.

9. Στοχευμένοι έλεγχοι

α. Στρατηγικοί στόχοι των ελέγχων για το έτος 2016 ήταν η βελτίωση της χρηματοοικονομικής διαχείρισης και λογοδοσίας των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, η συνεισφορά στην ενίσχυση των συστημάτων χρηματοοικονομικού ελέγχου και λογοδοσίας, η ενίσχυση των δημοσίων εσόδων, η ενδυνάμωση της διακυβέρνησης των ελεγχόμενων φορέων μέσω της ενίσχυσης των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, η επίσπευση των ελέγχων στους σημαντικότερους ανέλεγκτους λογαριασμούς, η παροχή σημαντικής πληροφόρησης, μέσω των εκθέσεων ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, προς το Κοινοβούλιο προκειμένου να διεκπεραιώνει αποτελεσματικότερα τον εποπτικό-ελεγκτικό του ρόλο και, τέλος, η ενίσχυση των εσόδων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

β. Η επιλογή των ελεγκτέων αντικειμένων πραγματοποιήθηκε με βάση τα κριτήρια: α) του υψηλού ελεγκτικού ενδιαφέροντος ένεκα τόσο του εκτιμώμενου αντίκτυπου τους όσο και των εκτιμώμενων κινδύνων, β) της υψηλής εκτιμώμενης εφικτότητας διενέργειας των ελέγχων και γ) της ποικιλίας ως προς το αντικείμενο τους.

γ. Με τα Πρακτικά της Γεν. Συν. 4ης/30.3.2016 της Ολομέλειας του Ελ. Σ., εκπονήθηκε το Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχου του Δικαστηρίου για το έτος 2016, στο πλαίσιο του οποίου διενεργήθηκαν δύο στοχευμένοι έλεγχοι σε τομείς υψηλού ελεγκτικού ενδιαφέροντος, καθώς και δύο επαναληπτικοί έλεγχοι συμμόρφωσης (follow up) στις συστάσεις που είχαν διατυπωθεί με τις αρχικές εκθέσεις των στοχευμένων ελέγχων που διενεργήθηκαν κατά τα έτη 2013 και 2014.

δ. Ειδικότερα:

ι) Διενεργήθηκε στοχευμένος έλεγχος των συστημάτων συμμόρφωσης του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α.) κατά την άσκηση της προνοιακής πολιτικής

του, καθώς και κατά την υλοποίηση των ανταποδοτικού χαρακτήρα κοινωνικών προγραμμάτων στήριξης του αγροτικού πληθυσμού, μέσω του Λογαριασμού Αγροτικής Εστίας (Λ.Α.Ε.) έτους 2015. Κύριοι στόχοι του ελέγχου ήταν: α) να διαπιστωθεί αν οι συναλλαγές που αφορούν στις προαναφερθείσες παροχές, συμμορφώνονται με το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο, β) να εξακριβωθεί η ύπαρξη και η αποτελεσματικότητα των εσωτερικών συστημάτων ελέγχου, τα οποία πρέπει να εξασφαλίζουν την αξιοπιστία των λογαριασμών και να προλαμβάνουν ή να εντοπίζουν και να διορθώνουν μη νόμιμες και μη κανονικές δαπάνες, γ) να διαπιστωθεί η ύπαρξη ικανών δικλίδων, στη διάθεση του φορέα, δ) να διερευνηθεί η ορθή λειτουργία των δικλίδων αυτών και ε) να αξιολογηθεί εάν το σύστημα των εσωτερικών δικλίδων που σχετίζεται με την εφαρμογή και υλοποίηση των ανωτέρω αρμοδιοτήτων του Οργανισμού είναι ικανό να αποτρέψει σημαντικές καθυστερήσεις, περιπτώσεις μη νόμιμης καταβολής και ανάλωση πολύτιμων πόρων. Από τον έλεγχο διαπιστώθηκαν³³: 1) Σημαντικές χρονικές καθυστερήσεις στην αναζήτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών για οικογενειακά επιδόματα και συντάξεις ανασφάλιστων υπερηλίκων. 2) Αδυναμία της διοίκησης να γνωρίζει τη χρηματοοικονομική θέση του Οργανισμού, καθώς δεν είχε προβεί στη σύνταξη οικονομικών καταστάσεων από το 2010, ενώ η τελευταία έκθεση ορκωτών ελεγκτών επί της οικονομικής διαχείρισης του Ο.Γ.Α. ανάγεται στο έτος 2006. 3) Μη ορθή τήρηση του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου και η μη σύνταξη οικονομικών καταστάσεων, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης. 4) Έλλειψη οργανωμένου Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου, για την αποτελεσματικότερη ανάπτυξη και εφαρμογή του συστήματος εσωτερικών δικλίδων. 5) Απουσία στρατηγικού σχεδιασμού για τη διενέργεια επιθεωρήσεων και επιτόπιων ελέγχων. 6) Έλλειψη ακριβούς συμμόρφωσης, αναφορικά με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά σε συγκεκριμένες διαδικασίες. 7) Διενέργεια, κατά την άσκηση ορισμένων αρμοδιοτήτων του Οργανισμού, χειρόγραφων διαδικασιών που προκαλούν χρονικές καθυστερήσεις. 8) Έλλειψη διαχωρισμού αρμοδιοτήτων στον Κλάδο Μηχανογράφησης μεταξύ προγραμματιστών που αναπτύσσουν τις μηχανογραφικές εφαρμογές και εκείνων που τις συντηρούν. 9) Έλλειψη ηλεκτρονικών διεπαφών (real time) με άλλους φορείς (ΑΑΔΕ, ΕΔΕΤ, ΚΕΠΑ, ΔΙΑΣ) και πλήρους αυτοματοποίησης των ηλεκτρονικών δικλίδων και διασταυρώσεων των ηλεκτρονικών δεδομένων που εισάγονται στο πληροφοριακό σύστημα του Ο.Γ.Α. 10) Ελλιπής τεκμηρίωση του πηγαίου κώδικα της εφαρμογής οικογενειακών επιδομάτων και έλλειψη διασύνδεσης του εσωτερικού δικτύου ηλεκτρονικών υπολογιστών που λειτουργεί τη συγκεκριμένη εφαρμογή με το διαδικτυακό τόπο του Ο.Γ.Α, για την αμεσότερη ενημέρωση των αιτούντων επί της πορείας των αιτήσεών τους. 11) Έλλειψη ανάπτυξης ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου για την αποτελεσματικότερη και ασφαλέστερη διαχείριση των εισερχομένων

33 Βλ. έκθεση ελέγχου στην ιστοσελίδα του Ελεγκτικού Συνεδρίου www.elsyn.gr υπό το λήμμα Δραστηριότητες- ειδικές εκθέσεις ελέγχου

και εξερχομένων εγγράφων του Ο.Γ.Α. Διατυπώθηκαν συστάσεις για: 1) την ενίσχυση και επικαιροποίηση της χρηματοοικονομικής παρακολούθησης του φορέα, 2) τη συστηματοποίηση και εντατικοποίηση της διαδικασίας αναζήτησης των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, 3) την καθιέρωση συστηματοποιημένης διαδικασίας επικοινωνίας, ενημέρωσης και διασταύρωσης στοιχείων, μεταξύ της Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών και των υπόλοιπων Διευθύνσεων, για την ενίσχυση της ορθής και ολοκληρωμένης απότρωσης των συναλλαγών, 4) την επέκταση των ηλεκτρονικών διεπαφών (real time) και με άλλους φορείς και την πλήρη αυτοματοποίηση των ηλεκτρονικών δικλίδων και διασταυρώσεων των ηλεκτρονικών δεδομένων που εισάγονται στο πληροφοριακό σύστημα του Ο.Γ.Α., 5) τον εκσυγχρονισμό και την περαιτέρω βελτίωση του πληροφοριακού συστήματος, 6) το διαχωρισμό καθηκόντων (segregation of duties) των προγραμματιστών των πληροφοριακών εφαρμογών, 7) την αναδιάρθρωση των Τμημάτων και των Διευθύνσεων, προκειμένου να καταστούν περισσότερο αποτελεσματικές και 8) τη βελτίωση του οργανωτικού σχεδιασμού και της διενέργειας επιθεωρήσεων και ελέγχων στους δικαιούχους των παροχών, καθώς και στις συμβεβλημένες με το Λ.Α.Ε. επιχειρήσεις.

ii) Διενεργήθηκε στοχευμένος χρηματοοικονομικός έλεγχος στις δαπάνες της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας - Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης για το οικονομικό έτος 2015. Αντικείμενο του ελέγχου ήταν: α) οι μεταβιβαστικές πληρωμές β) οι προμήθειες αγαθών, κεφαλαιακού εξοπλισμού και υπηρεσιών, γ) η εκτέλεση έργων, δ) η οργάνωση και λειτουργία του φορέα, η κανονικότητα της λειτουργίας της ταμειακής υπηρεσίας της Π.Ε. Θεσσαλονίκης, καθώς και της δημοσιονομικής διαχείρισης σε γενικό επίπεδο. Κύριοι στόχοι του ελέγχου ήταν η εκτίμηση της πληρότητας και της αξιοπιστίας των λογαριασμών, της νομιμότητας και κανονικότητας των υποκείμενων συναλλαγών, καθώς και του σχεδιασμού, της ύπαρξης και λειτουργίας των εσωτερικών δικλίδων των κατηγοριών δαπανών που προαναφέρθηκαν. Από τον έλεγχο διαπιστώθηκε³⁴: 1) ελλιπής κατάρτιση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας (Ο.Ε.Υ.) που οδηγεί σε επικαλύψεις αρμοδιοτήτων και ασαφή διαχωρισμό καθηκόντων μεταξύ των Τμημάτων/Υπηρεσιών της Π.Ε. Θεσσαλονίκης, 2) αποκλίσεις μεταξύ του πραγματικού δυναμικού των υπαλλήλων της Περιφέρειας και των προβλεπόμενων από τον οργανισμό εσωτερικής υπηρεσίας θέσεων εργασίας και έλλειψη καταγεγραμμένων αρμοδιοτήτων και σαφούς διαχωρισμού καθηκόντων, 3) αδυναμία συντονισμού μεταξύ των υπηρεσιών της Π.Ε. Θεσσαλονίκης, 4) αναποτελεσματικότητα στη λειτουργία του τμήματος εσωτερικού ελέγχου, 5) απουσία ολοκληρωμένου και εγκεκριμένου πενταετούς επιχειρησιακού προγράμματος περιόδου 2015-2019 και ετησίου προγράμματος δράσης 2015, 6) μη εφαρμογή διπλογραφικού λογιστικού συστήματος και απουσία συστηματικών ελεγκτικών διαδικασιών μέσω αυτού, 7) αναποτελεσμα-

τικότητα των εσωτερικών δικλίδων που σχετίζονται με τις μεταβιβαστικές πληρωμές, την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών και την εκτέλεση έργων, 8) απουσία φυσικής απογραφής των περιουσιακών στοιχείων και υλικών της Π.Ε. Θεσσαλονίκης, καθώς και αδυναμία καταγραφής και παρακολούθησης αυτών σε μητρώο παγίων και σε μηχανογραφημένη αποθήκη, 9) καθυστερήσεις στον προγραμματισμό και την ολοκλήρωση των διαγωνιστικών διαδικασιών των προμηθειών, 10) μη εξασφαλισμένη χρηματοδότηση για το σύνολο της δαπάνης έργων, 11) κίνδυνος ανακριβούς εντοπισμού των πληρωμών και δυσκολίες στην παρακολούθηση των εργασιών από την οικονομική υπηρεσία της Περιφέρειας, λόγω της ακολουθούμενης διαδικασίας πληρωμών των έργων από περισσότερα του ενός νομικά πρόσωπα, 12) αδυναμία συσχέτισης των εισπραττόμενων εσόδων με τα επιβληθέντα από τις υπηρεσίες της Π.Ε. Θεσσαλονίκης πρόστιμα και αδυναμία, συνεπώς, παρακολούθησης του υπολοίπου των οφειλών προς το φορέα, 13) αδυναμία στην απεικόνιση του συνόλου των συναλλαγών της Π.Ε. Θεσσαλονίκης. Διατυπώθηκαν συστάσεις για: 1) την άμεση αντιμετώπιση της αναποτελεσματικότητας στη λειτουργία των τμημάτων του φορέα, ιδίως του τμήματος εσωτερικού ελέγχου και των αρμόδιων για τη διενέργεια διαγωνιστικών διαδικασιών τμημάτων, 2) τη σύσταση Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου, προκειμένου να εφαρμοσθούν συστηματικές και δομημένες μεθοδολογίες και διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου, 3) την ενίσχυση των λογιστικών διαδικασιών και των διαύλων επικοινωνίας μεταξύ των διαφόρων Διευθύνσεων και της Οικονομικής Υπηρεσίας, 4) την εφαρμογή του διπλογραφικού λογιστικού συστήματος και τη διενέργεια, μέσω αυτού, συστηματικών ελεγκτικών διαδικασιών, 5) τη λήψη μέτρων ασφαλείας για την αποφυγή απώλειας, κλοπής ή φθοράς της περιουσίας του φορέα, 6) την ενδυνάμωση των διαδικασιών εξεύρεσης χρηματοοικονομικών πόρων και κατάλληλων προγραμμάτων για την ενίσχυση των κονδυλίων του φορέα που προορίζονται για την κατασκευή έργων, 7) τη σύνταξη ρεαλιστικών προϋπολογισμών και την εξασφάλιση των πιστώσεων, ώστε να επιτυγχάνεται η έγκαιρη αποπληρωμή των αναδόχων, 8) την αντιμετώπιση αδυναμιών αναφορικά με την ορθή λογιστική παρακολούθηση και απεικόνιση στον απολογισμό του συνόλου των συναλλαγών της Π.Ε. Θεσσαλονίκης, 9) την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ Ο.Τ.Α. και των αρμόδιων Υπουργείων, μέσω κατάλληλων νομοθετικών παρεμβάσεων.

iii) Το Ελεγκτικό Συνέδριο διενήργησε το 2013 δημοσιονομικό έλεγχο εσόδων οικονομικού έτους 2011 στο Δήμο Αγίου Δημητρίου Αττικής. Το βασικό συμπέρασμα του ελέγχου ήταν η σημαντική απώλεια εσόδων του Δήμου, ως απόρροια εγγενών αδυναμιών του συστήματος εσωτερικού ελέγχου – εσωτερικών δικλίδων, των διαδικασιών οικονομικής πληροφόρησης και κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων και του πλαισίου δημόσιας διακυβέρνησης, που καθιστούσαν απαραίτητη τη λήψη σημαντικών μέτρων για τη διασφάλιση της πληρότητας των εσόδων. Κατόπιν αυτών διατυπώθηκαν συστάσεις

34 Βλ. έκθεση ελέγχου στην ιστοσελίδα του Ελεγκτικού Συνεδρίου www.elsyn.gr υπό το λήμμα Δραστηριότητες- ειδικές εκθέσεις ελέγχου

για: 1) την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των Ο.Τ.Α. και της Κεντρικής Κυβέρνησης, για την επίτευξη αποδοτικής και αποτελεσματικής δημόσιας διακυβέρνησης, 2) την επιτάχυνση των διαδικασιών για την απλούστευση των νομικών και κανονιστικών διατάξεων, την προώθηση της συνεργασίας των δημοσίων υπηρεσιών, τη δημιουργία Τμημάτων Εσωτερικού Ελέγχου στους Ο.Τ.Α. και την ενεργοποίηση του ρόλου του Ελεγκτή Νομιμότητας, 3) την ανάληψη πρωτοβουλιών από την Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.) για την εκπαίδευση του προσωπικού των Δήμων και τη μέριμνα για την παροχή των απαιτούμενων δεδομένων από το Διαχειριστή Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε.). Οι συστάσεις αυτές απευθύνθηκαν τόσο στον ελεγχόμενο Δήμο, όσο και στους εμπλεκόμενους στον έλεγχο φορείς (Υπουργείο Εσωτερικών, Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, Κ.Ε.Δ.Ε.). Το έτος 2016 διενεργήθηκε έλεγχος συμμόρφωσης (follow up) τόσο του ελεγχθέντος όσο και των εμπλεκόμενων φορέων, προς τις ανωτέρω συστάσεις. Από τον έλεγχο διαπιστώθηκε ότι, σε επίπεδο ελεγχόμενου φορέα και σε σύνολο 28 συστάσεων της, έκθεσης στοχευμένου ελέγχου, εκτελέστηκε πλήρως το 21% των συστάσεων, μερικώς το 11%, παραμένει σε εξέλιξη το 50%, ενώ δεν εκτελέστηκε το 18%. Αντίστοιχα, σε επίπεδο εμπλεκόμενων φορέων και σε σύνολο 39 συστάσεων, εκτελέστηκε πλήρως το 15%, μερικώς το 10%, παραμένει σε εξέλιξη το 54%, ενώ δεν εκτελέστηκε το 21%.

iv) Το Ελεγκτικό Συνέδριο, κατά το έτος 2014, διενήργησε έλεγχο στο σύστημα εσωτερικών δικλίδων των επιδομάτων τακτικής ανεργίας που χορηγούνται από τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.). Ο έλεγχος ανέδειξε αδυναμίες και ελλείψεις στο σύστημα εσωτερικών δικλίδων, που σε κάποιες περιπτώσεις κρίθηκαν ιδιαίτερα σοβαρές, αφενός μεν λόγω του κινδύνου σπατάλης, παρατυπιών και καταχρηστικών πράξεων που ενέχουν, αφετέρου δε λόγω του κινδύνου μη επαρκούς επίτευξης του στόχου ανεύρεσης εργασίας στους ανέργους. Κατόπιν αυτών διατυπώθηκαν συστάσεις για: α) την αυστηρή τήρηση του διαχωρισμού καθηκόντων των υπαλλήλων αναφορικά με την καταγραφή, επεξεργασία, έλεγχο, έγκριση και εποπτεία κατά τα στάδια χορήγησης επιδόματος τακτικής ανεργίας, με ιδιαίτερη έμφαση στα δικαιώματα των χρηστών του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (Ο.Π.Σ.), β) τη δημιουργία νέων διεπαφών του Ο.Π.Σ. με άλλα Πληροφοριακά Συστήματα του Δημόσιου Τομέα (Γ.Γ.Π.Σ., ΗΔΙΚΑ, ΠΕ.Σ.Υ., Δήμοι κ.α.), καθώς και την επέκταση των υφιστάμενων συνεργασιών (Ι.Κ.Α., Σ.Ε.Π.Ε., Υπουργείο Εσωτερικών) προκειμένου να επαληθεύεται με άμεσο, αξιόπιστο και ασφαλή τρόπο η επιλεξιμότητα των επιδοτούμενων, γ) τη δημιουργία ολοκληρωμένων αναφορών παρακολούθησης των αχρεωστήτως καταβληθεισών παροχών με στόχο την εφαρμογή σχεδίου εντατικοποίησης είσπραξης τους και δ) την εφαρμογή διεθνών προδιαγραφών ασφαλείας όσον αφορά στην πρόσβαση και στη πρόσβαση και στη διαρκή εποπτεία των τερματικών. Το έτος 2016 διενεργήθηκε έλεγχος συμμόρφωσης προς τις συστάσεις που είχαν διατυπωθεί και διαπιστώθηκε ικανοποιητική πρό-

οδος στις διαδικασίες επίτευξης του στόχου ανεύρεσης εργασίας στους ανέργους μέσω της εξατομικευμένης προσέγγισης, τήρησης του διαχωρισμού καθηκόντων και όρων εξουσιοδότησης, ελέγχων της εσωτερικής επιθεώρησης και διεκπεραίωσης ενστάσεων, καθώς και στο σύστημα δικλίδων του Ο.Π.Σ. και ότι υλοποιήθηκε το 73% των συστάσεων που είχαν διατυπωθεί με την αρχική έκθεση στοχευμένου ελέγχου.

ε. Στο πλαίσιο του Προγράμματος Ελέγχων έτους 2015, που εγκρίθηκε με τα Πρακτικά της 25ης Γεν. Συν./10.12.2014 της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, διενεργήθηκαν χρηματοοικονομικοί έλεγχοι με στοιχεία ελέγχου επιδόσεων και συμμόρφωσης σε τρεις Ανεξάρτητες Αρχές και ένας οριζόντιος έλεγχος ιδίων εσόδων των Δήμων Θεσσαλονίκης, Πειραιά, Ηρακλείου Κρήτης, Γλυφάδας και Καλαμαριάς, χρήσης 2013.

Ειδικότερα:

i) Διενεργήθηκε χρηματοοικονομικός έλεγχος της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.), για τα έτη 2013 και 2014, στον οποίο ενσωματώθηκαν και στοιχεία ελέγχου επιδόσεων και συμμόρφωσης. Διαπιστώθηκαν: 1) Έλλειψη διασφάλισης ότι οι εγγεγραμμένοι στο «Μητρώο Παρόχων Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών» καταβάλλουν τα τέλη γενικών αδειών, λόγω παρατυπιών στην τήρηση του Μητρώου. 2) Μη διενέργεια από την Ε.Ε.Τ.Τ. επιτόπιων ελέγχων τα έτη 2013 - 2014 για τη διαπίστωση της συμμόρφωσης των παρόχων με τις κείμενες κανονιστικές διατάξεις. 3) Μη επίτευξη του στόχου της μονοαπευθυντικής διαδικασίας (one-stop shop) έκδοσης άδειας κατασκευής κεραιάς εντός τετραμήνου, μέσω του προγράμματος ΣΗΛΥΑ. 4) Μη συμμόρφωση του ελέγχου πρόσβασης (Access Control) στο πληροφοριακό σύστημα Orama με τα οικεία διεθνή πρότυπα.

ii) Διενεργήθηκε χρηματοοικονομικός έλεγχος της Επιτροπής Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων (Ε.Ε.Ε.Π), για τα έτη 2013 και 2014, στον οποίο ενσωματώθηκαν και στοιχεία ελέγχου επιδόσεων και συμμόρφωσης. Διαπιστώθηκαν: 1) Δυσλειτουργίες στο ρυθμιστικό πλαίσιο της αγοράς, μη εκσυγχρονισμός των κανονισμών λειτουργίας των τυχερών παιγνίων του Ο.Π.Α.Π., πολυπλοκότητα της νομοθεσίας σε θέματα λειτουργίας και εποπτικών οργάνων, δυσλειτουργίες στις ελεγκτικές διαδικασίες που ασκεί η Ε.Ε.Ε.Π στα τυχερά παίγνια και είσπραξη εσόδων από το Ελληνικό Δημόσιο σε τριμηνιαία βάση, αντί μηνιαίας. 2) Έλλειψη εκσυγχρονισμένου κανονισμού διεξαγωγής και ελέγχου των παιγνίων που διεξάγονται σε καζίνο, μη ύπαρξη μητρώου ελεγκτών και εγχειριδίου ελέγχου και έλλειψη αυτοματοποιημένης διαδικασίας είσπραξης εσόδων από το Δημόσιο. 3) Μη ρύθμιση της αγοράς παιγνίων του διαδικτύου και αναποτελεσματικότητα της είσπραξης των σχετικών εσόδων για το δημόσιο.

iii) Διενεργήθηκε χρηματοοικονομικός έλεγχος της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.), για τα έτη 2013 και 2014, στον οποίο ενσωματώθηκαν και στοιχεία ελέγχου επιδόσεων και συμμόρφωσης. Διαπιστώθηκαν: 1) Αδυναμίες και ελλείψεις στο σχεδιασμό και την εφαρμογή εσωτερικών δικλίδων διοίκησης.

2) Καθυστέρηση στην ανάληψη επαρκών και αποτελεσματικών δράσεων για την επίτευξη της δημιουργίας Εθνικής Βάσεως Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων. 3) Απουσία μηχανισμού ελέγχου και επαλήθευσης της πληρότητας και της ακρίβειας της εισπραχθείσας κράτησης 0,10% επί των δημοσίων συμβάσεων. 4) Παραλείψεις, ελλείψεις, παρατυπίες και αδυναμίες στις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν για τη στελέχωση των υπηρεσιών της Αρχής, έλλειψη δικλίδων ελέγχου και σημαντικός κίνδυνος παραβίασης των αρχών της διαφάνειας, αντιμεμικρότητας και αξιοκρατίας. 5) Παράλειψη εξέτασης της αρχής της οικονομικότητας, καθώς και του κριτηρίου της εμπειρίας και εξειδίκευσης του αποσπασμένου προσωπικού σε δύο περιπτώσεις σύναψης σύμβασης παροχής υπηρεσιών, με αποτέλεσμα να μην επιτευχθεί η κατά το δυνατό ελάχιστη επιβάρυνση του προϋπολογισμού της Αρχής. 6) Παραλείψεις, τόσο στη διαδικασία σύνταξης και υπογραφής συμβάσεων, όσο και στον έλεγχο των όρων τους από την Αρχή, καθώς επίσης και στη διαδικασία σύνταξης και κοινοποίησης εγγράφων στους προβλεπόμενους παραλήπτες και στην καταχώριση στοιχείων σε νομοθετικά προβλεπόμενες διαδικασίες (ΚΗΜΔΗΣ).

iv) Διενεργήθηκε οριζόντιος έλεγχος αξιολόγησης των διαδικασιών εσωτερικών δικλίδων, που αφορούν στην πληρότητα και εισπραξιμότητα των ίδιων εσόδων των Δήμων Θεσσαλονίκης, Πειραιά, Ηρακλείου Κρήτης, Γλυφάδας και Καλαμαριάς, χρήσης 2013. Διαπιστώθηκαν: 1) Ως προς τα δημοτικά τέλη, το δημοτικό φόρο και το τέλος ακίνητης περιουσίας διαπιστώθηκαν αδυναμίες στο σύστημα εσωτερικών δικλίδων τήρησης στοιχείων ακινήτων (ηλεκτροδοτούμενων και μη) και μετρητών ηλεκτρικής ενέργειας, λογιστικής παρακολούθησης των εσόδων που εισπράττονται μέσω των παρόχων ηλεκτρικής ενέργειας και έγκαιρης σύνταξης βεβαιωτικών καταλόγων, μη ύπαρξη διαδικασίας επεξεργασίας και αναζήτησης οφειλόμενων τελών και φόρων μετά τη διακοπή ηλεκτροδότησης, πολυπλοκότητα νομοθετικού πλαισίου που δυσχεραίνει την επιβολή και την εισπραξη δημοτικών τελών και δημοτικού φόρου στους Οργανισμούς Λιμένων Θεσσαλονίκης, Πειραιά και Ηρακλείου, μεγάλη εκκρεμότητα έκδοσης δικαστικών αποφάσεων επί προσφυγών που αφορούν σε βεβαιωμένες οφειλές των Δήμων Πειραιά και Ηρακλείου. 2) Ως προς τα τέλη επί των ακαθάριστων εσόδων των επιτηδευματιών και τα τέλη παρεπιδημούντων διαπιστώθηκαν έλλειψη διαδικασιών για τον προσδιορισμό της δυναμικής βάσης οφειλετών και καθυστερήσεις στην επεξεργασία των δεδομένων για τη σύνταξη των βεβαιωτικών καταλόγων. 3) Ως προς τα πρόστιμα Κ.Ο.Κ. διαπιστώθηκε η ύπαρξη μη οριστικοποιημένων και μη βεβαιωμένων προστίμων συνολικού ποσού 21.600.000 ευρώ και στους πέντε Δήμους. 4) Ως προς τα τέλη χρήσης κοινοχρήστων διαπιστώθηκε έλλειψη ενημερωμένων βάσεων των υπόχρεων και συστηματικής και στοχευμένης διενέργειας αυτοψιών. 5) Ως προς τα τέλη και πρόστιμα διαφήμισης διαπιστώθηκε η μη σύναψη συμβάσεων παραχώρησης χρήσης κοινόχρηστων χώρων για διαφημιστικούς σκοπούς, η χαμηλή εισροή εσόδων από τέλη νόμιμης διαφήμισης, σημαντι-

κές ελλείψεις στις διαδικασίες διενέργειας συντονισμένων, συστηματικών και ολοκληρωμένων αυτοψιών. 6) Ως προς τα έσοδα από εκμίσθωση ακινήτων διαπιστώθηκαν αδυναμίες στις διαδικασίες διαχείρισης και εκμετάλλευσης της ακίνητης περιουσίας, κυρίως λόγω ανεπαρκούς συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και έλλειψης επίσημης καταγραφής και διασταύρωσης των ακινήτων. 7) Ως προς τα ίδια έσοδα διαπιστώθηκαν ελλείψεις στις διαδικασίες εισπραξης, παρακολούθησης απαιτήσεων και λήψης αναγκαστικών μέτρων, έλλειψη ολοκληρωμένης πολιτικής στο σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης του βαθμού εισπραξιμότητας των απαιτήσεων, ιδιαίτερα χαμηλός βαθμός εισπραξιμότητας, ανείσπρακτες απαιτήσεις σημαντικών ποσών παρελθόντων ετών, έλλειψη τυποποιημένης διαδικασίας για την ενεργοποίηση και εφαρμογή των αναγκαστικών μέτρων εισπραξης του Κ.Ε.Δ.Ε., πλημμελής ή επιλεκτική εφαρμογή των διατάξεων του Κ.Ε.Δ.Ε. από τρεις Δήμους, παραγεγραμμένες απαιτήσεις για ποσά τουλάχιστον 14.000.000 ευρώ, λόγω αναποτελεσματικότητας στη λήψη αναγκαστικών μέτρων εισπραξης, έλλιπης αποτύπωση των επισφαλών και επίδικων απαιτήσεων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, ανεπαρκής τήρηση και παρακολούθηση του μητρώου οφειλετών, εσφαλμένη οικονομική πληροφόρηση και μη διασφάλιση της δημόσιας λογοδοσίας λόγω χρήσης του απλογραφικού λογιστικού συστήματος αντί του διπλογραφικού ως πρωταρχικού εργαλείου οικονομικής πληροφόρησης και παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων των Δήμων, αλλά και δυσχέρειες των πληροφοριακών συστημάτων των Δήμων ως προς την υποστήριξη των διαδικασιών τους λόγω ανεπαρκούς παραμετροποίησης, έλλειψης λειτουργικότητας και διασύνδεσής τους.

10. Έλεγχος Επιχορηγήσεων-Χρηματοδοτήσεων

Κατά το οικονομικό έτος 2016 ελέγχθηκαν συνολικά οι απολογισμοί της οικονομικής δραστηριότητας και οι προϋπολογισμοί 940 επιχορηγούμενων ή χρηματοδοτούμενων φορέων.

11. Υποθέσεις απωλειών χρημάτων, υλικού, δικαιολογητικών και παραστατικών πληρωμής.

Κατά το οικονομικό έτος 2016 εισήχθησαν στην 4η Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου 11 υποθέσεις απωλειών και 8 υποθέσεις εισήχθησαν στο Α' και Β' Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου προς εκδίκαση. Από αυτές εκδικάστηκαν 4, εκ των οποίων όλες είχαν απαλλακτικό αποτέλεσμα. Επίσης, κατά το ίδιο οικονομικό έτος, από την 9η Υπηρεσία Επιτρόπου δεν έγινε καμία εισήγηση για καταλογισμό (έγιναν 2 για απαλλαγή) και εκδόθηκαν 2 καταλογιστικές πράξεις Επιτρόπου ποσού 52.500 ευρώ.

III. Έλεγχος συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας

1. Με το άρθρο 98 παρ. 1 περ. β' του Συντάγματος και τις συναφείς διατάξεις τυπικών νόμων (άρθρα 15 του ν. 2145/1993, 8 του ν. 2741/1999, 2 του ν. 3060/2002, 35 και 36 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013) ανατέθηκε στο Ελεγκτικό Συνέδριο, λόγω της δικαστικής του φύσης και της συναφούς ανεξαρτησίας, αμεροληψίας και τεχνογνωσίας των μελών του, ο έλεγχος της νομιμότητας

τητας του συνόλου της διοικητικής διαδικασίας και του οικείου σχεδίου των συμβάσεων προμηθειών, έργων και παροχής υπηρεσιών σημαντικής αξίας που πρόκειται να συναφθούν από το Δημόσιο και τα δημόσια νομικά πρόσωπα.

2. Ο έλεγχος αυτός νομιμότητας - με την απαγγελία, μάλιστα, ακυρότητας για τη σύμβαση που δεν έχει υποστεί τον έλεγχο αυτό - καθιερώθηκε με σκοπό αφενός μεν την προστασία του δημοσίου συμφέροντος από τυχόν σφάλματα, παραλείψεις και πλημμέλειες των διοικητικών οργάνων κατά τη διαδικασία συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων, αφετέρου δε την εμπέδωση της διαφάνειας και της εμπιστοσύνης των διοικουμένων στις ενέργειες της δημόσιας διοίκησης κατά την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων.

3. Η ελεγκτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου στο πεδίο των συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας συμβάλει στην ενίσχυση του ανταγωνισμού και της διαφάνειας, στη βελτίωση των μηχανισμών πρόληψης και καταπολέμησης της διαφθοράς, στην ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των αναθετουσών αρχών και στη διασφάλιση των κανόνων καλής διακυβέρνησης στον τομέα αυτό. Ομοίως συμβάλει στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του συστήματος εποπτείας και αξιολόγησης στον τομέα ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων, στην αντιμετώπιση φαινομένων δημοσιονομικής κακοδιαχείρισης, καθώς και στην εναρμόνιση του εθνικού θεσμικού πλαισίου και των διοικητικών πρακτικών με τα αντίστοιχα ενωσιακά.

4. Κατά το έτος 2016 ελέγχθηκαν συνολικά 3.497 σχέδια συμβάσεων, συνολικού ποσού 427.611.477 ευρώ, εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμα 164, συνολικού ποσού 276.411.902 ευρώ, ήτοι ποσοστό 4,68%, εκ των οποίων ποσοστό 0,25% αφορά σχέδια συμβάσεων των φορέων της κεντρικής διοίκησης, ποσοστό 1,71% σχέδια συμβάσεων του νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και ποσοστό 2,71% σχέδια συμβάσεων των φορέων Ο.Τ.Α.

5. Σε σύνολο 433 σχεδίων συμβάσεων των φορέων της κεντρικής διοίκησης³⁵ συνολικού ποσού 1.350.588.255 ευρώ, κρίθηκαν μη νόμιμα 9, συνολικού ποσού 23.109.405 ευρώ, ήτοι ποσοστό 2,08%.

6. Σε σύνολο 423 σχεδίων συμβάσεων Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ., συνολικού ποσού 1.341.995.833 ευρώ, εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμα 60, συνολικού ποσού 195.411.924 ευρώ ήτοι ποσοστό 14,18%.

7. Σε σύνολο 2.641 σχέδια συμβάσεων Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων, συνολικού ποσού 1.028.305.973 ευρώ, εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμα 95, συνολικού ποσού 57.890.574 ευρώ, ήτοι ποσοστό 3,60%.

8. Επομένως, το μεγαλύτερο ποσοστό πλημμελειών εντοπίζεται στη σύναψη συμβάσεων από τα νομικά πρόσωπα, ενώ ακολουθούν οι Ο.Τ.Α. και τα νομικά τους πρόσωπα και τέλος, οι φορείς της κεντρικής διοίκησης.

35 Στους φορείς της κεντρικής διοίκησης περιλαμβάνονται, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 1 περ. στ του ν. 4270/2014 (ΦΕΚ Α 143) η Προεδρία της Δημοκρατίας, τα Υπουργεία και οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, οι Ανεξάρτητες Αρχές που δεν έχουν νομική προσωπικότητα, καθώς και για λόγους ταξινόμησης, η Βουλή των Ελλήνων.

9. Σε σύνολο 928 σχεδίων συμβάσεων δημοσίων έργων, συνολικού ποσού 773.864.430 ευρώ εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμα 34, συνολικού ποσού 203.830.646 ευρώ ήτοι ποσοστό 3,66%.

10. Οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως στη νομιμότητα των αποφάσεων των αναθετουσών αρχών αναφορικά με τον αποκλεισμό συμμετέχοντος από τη διαγωνιστική διαδικασία³⁶. Ομοίως διακωλυτικοί λόγοι υπογραφής των ελεγχόμενων συμβάσεων αποτέλεσαν οι σχετικοί με την έλλειψη αρμοδιότητας της αναθέτουσας αρχής να προβεί στην δημοπράτηση του έργου³⁷, την έλλειψη πιστώσεων³⁸ και την έγκριση περιβαλλοντικών όρων μετά από υποβολή μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων³⁹. Τέλος, πλημμέλειες εντοπίστηκαν στην επιλεγείσα διαδικασία ανάθεσης των έργων⁴⁰, στην εν γένει διεξαγωγή της διαγωνιστικής διαδικασίας⁴¹, στη δημοσίευση των διακηρύξεων⁴², καθώς και στην έλλειψη των τιθέμενων από το νόμο προϋποθέσεων για την έγκυρη σύναψη συμπληρωματικών⁴³ αλλά και προγραμματικών συμβάσεων⁴⁴.

11. Σε σύνολο 1.360 σχεδίων συμβάσεων προμηθειών, συνολικού ποσού 1.168.784.084 ευρώ εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμα 82, συνολικού ποσού 43.039.770 ευρώ, ήτοι ποσοστό 6,03%.

12. Οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως στη μη νομιμότητα των όρων των διακηρύξεων⁴⁵. Ομοίως διακωλυτικοί λόγοι υπογραφής των ελεγχόμενων συμβάσεων αποτέλεσαν η μη νόμιμη κατακύρωση των διαγωνισμών⁴⁶, ο μη νόμιμος αποκλεισμός υποψηφίων⁴⁷, η αποδοχή προσφορών χωρίς τα νόμιμα δικαιολογητικά⁴⁸ και χωρίς να πλη-

36 Πράξεις 8, 34, 140, 285, 366/2016 του Ε' Κλιμακίου, 24/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Ν. Αχαΐας.

37 Πράξεις 31 και 15/2016 του Ε' Κλιμακίου.

38 Πράξη 34/2016 της 15ης Υπηρεσίας Επιτρόπου.

39 Πράξη 31/2016 του Ε' Κλιμακίου, 33/016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας.

40 Πράξεις 48 και 159/2016 του Ε' Κλιμακίου, 3, 14, 17 και 23/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης και 5/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πιερίας.

41 Πράξη 27/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Ν. Αχαΐας.

42 Πράξη 20/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης και 22/16 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ροδόπης.

43 Πράξη 304/2016 του Ε' Κλιμακίου, 3/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Νομό Ηρακλείου και 33/016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας.

44 Πράξη 304/2016 του Ε' Κλιμακίου, 18/2016 της 15ης Υπηρεσίας Επιτρόπου, 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου - Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, 4/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης και 33/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Φθιώτιδας.

45 Πράξεις 23, 58, 135, 194 και 198/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου, 20 και 23/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Αμαρουσίου, 1/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χανίων και 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κοζάνης.

46 Πράξεις 79, 141 και 202/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου, 1/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας και 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χανίων.

47 Πράξεις 46/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου και 18/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Θεσσαλονίκης.

48 Πράξεις 197 και 242/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου, 1/2016 της Υπηρεσίας

ρούν τις τεχνικές προδιαγραφές και τα κριτήρια τεχνικής καταλληλότητας⁴⁹ ή κατά παραβίαση των τεχνικών όρων της σύμβασης⁵⁰. Τέλος, πλημμέλειες εντοπίστηκαν στην τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας των διακηρύξεων⁵¹, στην χωρίς επαρκή αιτιολογία ανάθεση στη μοναδική προσφέρουσα εταιρεία⁵² και στην αποδοχή προσφορών υποψηφίων προμηθευτών που είχαν καταδικαστεί για αδίκημα σχετικό με την επαγγελματική τους διαγωγή⁵³, στη μη νόμιμη τροποποίηση των όρων των συμβάσεων⁵⁴, στη μη νόμιμη επαύξηση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου τους⁵⁵ και στην παραβίαση της αρχής της οικονομικότητας⁵⁶.

13. Σε σύνολο 1.113 σχεδίων συμβάσεων υπηρεσιών, συνολικού ποσού 1.738.856.817 ευρώ, εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμα 35, συνολικού ποσού 23.981.888 ευρώ, ήτοι ποσοστό 3,14% και σχέδια 96 προγραμματικών συμβάσεων, συνολικού ποσού 39.384.722,00 ευρώ εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμα 13, συνολικού ποσού 5.559.598,80 ευρώ, ήτοι ποσοστό 13,54%.

14. Οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως α) στην παράβαση της αρχής της οικονομικότητας⁵⁷, β) στη διαδικασία κατακύρωσης της ανάθεσης υπηρεσιών συντήρησης και επισκευής οχημάτων⁵⁸, γ) στη μη νομιμότητα των όρων της διακήρυξης⁵⁹, δ) στην πλημμελή τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας των διακηρύξεων⁶⁰, ε) στη μη νόμιμη τροποποίηση των όρων τους⁶¹, στ) στο μη νόμιμο αποκλεισμό των διαγωνιζομένων⁶², ζ) στη μη νόμιμη διαδικασία ανάθεσης⁶³, η) στη μη νόμιμη παράταση συμβάσεων⁶⁴, θ) στη μη νόμιμη κατακύρωση των συμβάσεων καθ' υπέρβαση της ανώτατης τιμής του Παρατηρητηρίου Τιμών της Ε.Π.Υ.⁶⁵ ι) στην κατακύρωση

ρεσίας Επιτρόπου στους Νομούς Βοιωτίας-Φωκίδας και 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καρδίτσας.

49 Πράξεις 61 και 256/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου.

50 Πράξη 9/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλλιθέας.

51 Πράξεις 16/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Φθιώτιδας και 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κοζάνης.

52 Πράξη 135/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου.

53 Πράξεις 110 και 112/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου.

54 Πράξη 206/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου.

55 Πράξεις 68 και 167/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου.

56 Πράξη 189/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου.

57 Πράξεις 245/2016 του Ζ' Κλιμακίου, 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Πειραιά και 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας.

58 Πράξη 261/2016 του Ζ' Κλιμακίου.

59 Πράξη 6/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αχαΐας.

60 Πράξη 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αρκαδίας.

61 Πράξεις 2 και 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ημαθίας.

62 Πράξη 6/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αχαΐας.

63 Πράξεις 173 και 283/2016 του Ζ' Κλιμακίου, 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Πειραιά, 63/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αρκαδίας, 27/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αχαΐας και 2/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ημαθίας και 4/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.

64 Πράξεις 3/2016 Πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χανίων

65 Πράξη 152/2016 του Ζ' Κλιμακίου.

μετά από παράβαση⁶⁶ ή ανεπίτρεπτη τροποποίηση των όρων της διακήρυξης⁶⁷, καθώς και ια) στην έλλειψη των τιθέμενων από το νόμο προϋποθέσεων για την έγκυρη σύναψη συμπληρωματικών⁶⁸ ή προγραμματικών συμβάσεων⁶⁹.

15. Οι πλημμέλειες, ειδικώς, των δανειακών συμβάσεων Ο.Τ.Α. αφορούσαν κυρίως: α) στη μη νόμιμη εκχώρηση προς εξασφάλιση του δανείου του συνόλου των εσόδων διαφόρων πηγών προερχομένων από τέλη ή δικαιώματα, ενώ το προϊόν της ελεγχόμενης δανειακής σύμβασης δεν επρόκειτο να διατεθεί για την εξυπηρέτησή του αντίστοιχου ειδικού δημόσιου σκοπού⁷⁰, β) στη μη νόμιμη σύναψη σύμβασης παροχής πίστωσης με ανοιχτό (αλληλόχροο) λογαριασμό αντί σύμβασης τοκοχρεωλυτικού δανείου, κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 264 του ν.3852/2010 και 176 του ν.3463/2006⁷¹ και γ) στη μη νόμιμη πρόβλεψη σε δανειακές συμβάσεις αόριστων όρων και όρων αντίθετων στις διατάξεις των άρθρων 177 και 276 παρ. 1 εδ. α' του ν. 3463/2006⁷².

16. Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, στα οποία περιλαμβάνονται οι φορείς της υγείας (νοσοκομεία)⁷³ προβαίνουν σε λιγότερους δημόσιους διαγωνισμούς (συνολικά ελεγχθέντα σχέδια συμβάσεων 423), αλλά μεγαλύτερης αναλογικά αξίας (συνολικού ποσού 1.341.995.833 ευρώ), συγκριτικά με αυτούς των άλλων φορέων. Οι φορείς Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού είναι η κατηγορία των φορέων με το μεγαλύτερο μερίδιο ως προς το πλήθος των σχεδίων συμβάσεων (συνολικά 2.641 σχέδια συμβάσεων) και τη μικρότερη συνολική αξία (συνολικού ποσού 1.028.305.973 ευρώ).

17. Οι προμήθειες πρωταγωνιστούν ως προς το πλήθος των σχεδίων συμβάσεων (συνολικά ελεγχθέντα σχέδια συμβάσεων 1.360, συνολικού ποσού 1.168.784.084 ευρώ), ενώ ως προς την αξία το μεγαλύτερο μερίδιο οι συμβάσεις παροχής υπηρεσιών (συνολικά ελεγχθέντα σχέδια συμβάσεων 1.113, συνολικού ποσού 1.738.856.817 ευρώ).

18. Το μεγαλύτερο ποσοστό πλημμελειών εντοπίζεται στη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, ενώ ακολουθούν οι συμβάσεις προμηθειών και τέλος, με μικρή διαφορά οι συμβάσεις εκτέλεσης δημοσίων έργων και οι συμβάσεις παροχής υπηρεσιών.

66 Πράξεις 2/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καστοριάς και 1/16 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης.

67 Πράξη 189/2016 του Ζ' Κλιμακίου.

68 Πράξεις 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καβάλας και 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.

69 Πράξη 190/2016 του Ζ' Κλιμακίου και 9/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ηρακλείου.

70 Πράξεις 274 και 326 του Ζ' Κλιμακίου.

71 Πράξη 258/2016 του Ζ' Κλιμακίου.

72 Πράξεις 17/2016 του Ζ' Κλιμακίου και 6/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χίου.

73 Νοσοκομεία του Ε.Σ.Υ. και στρατιωτικά νοσοκομεία (401 Γενικό Στρατιωτικό Νοσοκομείο, Ναυτικό Νοσοκομείο Αθηνών, 251 Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας, 417 Νοσηλευτικό ίδρυμα Μετοχικού Ταμείου Στρατού και 424 Γενικό Στρατιωτικό Νοσοκομείο Εκπαίδευσης).

19. Από το σύνολο των ελεγχθεισών διαγωνιστικών διαδικασιών προέκυψαν γενικές διαπιστώσεις που αφορούν προβλήματα ή αστοχίες των διαδικασιών που ακολουθούν οι φορείς για την προκήρυξη και ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων, οι οποίες επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών αυτών.

20. Ως αρχική διαπίστωση επιβάλλεται η παραδοχή των επαναλαμβανόμενων παραβιάσεων της εθνικής ή/και ενωσιακής νομοθεσίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, ιδιαίτερα σε ότι αφορά την επιλογή των διαδικασιών ανάθεσης των συμβάσεων (13 ευρήματα), την νομιμότητα των όρων της διακήρυξης (11 ευρήματα), την κατακύρωση των διαγωνισμών κατά παράβαση των όρων της διακήρυξης (9 ευρήματα), την ασαφή ή αντιφατική διατύπωση των όρων της διακήρυξης σχετικά με την καταλληλότητα των υποψηφίων και τις τεχνικές προδιαγραφές της σύμβασης (8 ευρήματα), γεγονός το οποίο, κατά παράβαση των αρχών της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης περιορίζει τον ανταγωνισμό, αφού άγει σε πλείστες περιπτώσεις στον αποκλεισμό υποψηφίων ή περιορίζει τη συμμετοχή στο διαγωνισμό ικανών οικονομικών φορέων, οι οποίοι δεν έχουν ασφαλή ενημέρωση για τις απαιτήσεις της σύμβασης και του διαγωνισμού και την τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας του διαγωνισμού (4 ευρήματα).

21. Οι ανωτέρω διαπιστωθείσες πλημμέλειες είναι στο σύνολό τους σοβαρές, δεδομένου ότι σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, οι δημόσιες συμβάσεις είναι η περισσότερο επιρρεπής σε κατασπατάληση, απάτη και διαφθορά κρατική δραστηριότητα, λόγω του σύνθετου χαρακτήρα της, του ύψους των χρηματοοικονομικών ροών που δημιουργεί και της στενής αλληλεπίδρασης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα⁷⁴. Η τήρηση της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων οδηγεί στην αύξηση του ανταγωνισμού με αποτέλεσμα να διασφαλίζεται καλύτερη σχέση κόστους/οφέλους για τις δημόσιες αρχές, ενώ αυξάνεται παράλληλα η παραγωγικότητα στον ιδιωτικό τομέα.

22. Οι παρατυπίες που εντοπίζονται στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων οφείλονται στην πολυπλοκότητα του νομοθετικού και διοικητικού πλαισίου, στην έλλειψη διοικητικής ικανότητας των δημοσίων φορέων ως προς τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων και τεχνικής εμπειρογνώσιας σχετικά με τα συγκεκριμένα έργα ή τις συγκεκριμένες υπηρεσίες που αποτελούν το αντικείμενο δημοσίων συμβάσεων και στον ανεπαρκή προγραμματισμό των συμβάσεων, ιδίως σε ότι αφορά πλημμέλειες στο στάδιο της διαχείρισης συμβάσεων σχετικά με την τροποποίηση, παράταση ή την επέκταση του αντικειμένου των συμβάσεων και τη σύναψη συμπληρωματικών συμβάσεων.

23. Τα ανωτέρω αποτελέσματα του προσυμβατικού ελέγχου εμφανίζονται στους πίνακες 6 και 7 του παραρτήματος Α.

74 ΟΟΣΑ, Καταπολέμηση της διαφθοράς στον δημόσιο τομέα: ακεραιότητα στις δημόσιες συμβάσεις (www.oecd.org/gov/ethics/integrityinpublicprocurement.htm).

IV. Έλεγχος εσόδων Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων.

1. Το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με το άρθρο 52 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο και 277 του ν. 3852/2010, μπορεί να παρακολουθεί την κανονική είσπραξη των εσόδων των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων και να ασκεί τον έλεγχο για την είσπραξη των νομίμως βεβαιωθέντων χρεών, οφειλών ή προστίμων σε βάρος τρίτων. Ο έλεγχος διενεργείται σταδιακά καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και εκτείνεται σε χιλίους τριακόσιους είκοσι (1.320) φορείς, κατά προσέγγιση, με σκοπό να διακριβωθεί η νομιμότητα καθώς και η ομαλότητα της διαδικασίας βεβαίωσης των εσόδων των φορέων αυτών, ανεξαρτήτως της πηγής τους, και της διαδικασίας είσπραξής τους, με έμφαση στην αποτροπή της απώλειας εσόδων λόγω της μη έγκαιρης είσπραξής τους. Προς τούτο προβλέπεται και ειδική διαδικασία καταλογισμού των υπευθύνων για την καθυστέρηση από δόλο ή βαρεία αμέλεια, με τη ζημία που υπέστησαν οι οικείοι Ο.Τ.Α. (βλ. άρθρο 52 του ν. 4129/2013).

2. Κατά το έτος 2016 ο έλεγχος επικεντρώθηκε στους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού, ενώ παράλληλα, επιχειρήθηκε και μια προσέγγιση στον έλεγχο εσόδων των δημοτικών νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου.

3. Βασικός στόχος του ελέγχου ήταν η παρακολούθηση της κανονικής είσπραξης των νομίμως βεβαιωθέντων εσόδων/απαιτήσεων των ελεγχόμενων φορέων. Ειδικότερα, επιδιώχθηκε να εντοπιστούν πιθανές πλημμέλειες κατά την εκκαθάριση και βεβαίωση των εσόδων, οι κατηγορίες εσόδων στις οποίες παρουσιάζεται μικρός βαθμός εισπραξιμότητας και τα αίτια αυτών, ουσιώδεις πλημμέλειες κατά τη λογιστική απεικόνιση και να προσδιοριστεί η αποτελεσματικότητα και ταχύτητα των μηχανισμών είσπραξης. Τέλος, επιχειρήθηκε η διαχρονική παρακολούθηση των κρίσιμων δεικτών σε Δήμους που ελέγχθηκαν κατά τα προηγούμενα έτη.

4. Κατά το οικονομικό έτος 2016, ενόψει της έκτασης του ελέγχου και της δυσκολίας των εμπλεκόμενων φορέων να συνεργαστούν για την ολοκλήρωσή του, ο έλεγχος ολοκληρώθηκε σε 60 Δήμους (ποσοστό 18,5% του συνόλου των Δήμων), εκ των οποίων 13 είχαν ελεγχθεί και κατά το έτος 2015 και 16 κατά το έτος 2014, καθώς και σε 46 δημοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και σε 39 δημοτικά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου. Το ποσοστό των ελεγχθέντων φορέων αν και αυξήθηκε συγκριτικά με τον έλεγχο του προηγούμενου έτους⁷⁵, εξακολουθεί να είναι μικρό σε σχέση με το σύνολο της ελεγκτέας ύλης και δεν μπορεί να οδηγήσει ακόμη σε αξιοποιήσιμα αποτελέσματα, ούτε μπορεί να εξαχθεί γενικό συμπέρασμα για τη ροή των εσόδων των Δήμων και να υπολογιστούν μέσες αποκλίσεις και μέσοι όροι. Επομένως, τα εξαγόμενα συμπεράσματα αφορούν τους ελεγχθέντες φορείς και μόνο.

5. Από τον έλεγχο αυτό διαπιστώθηκε ότι μέχρι 31.12.2016, παρέμεναν ανείσπρακτα για περίοδο που υπερβαίνει το 1 έτος από την ημερομηνία πρώτης καταχώρισής τους στους βεβαιωτικούς καταλόγους, έσοδα συνολικού ποσού 373.443.049,91 ευρώ, που αφορούν κυρίως σε πρόστιμα, τέλη και μη καταβολή μισθωμάτων.

75 Κατά το έτος 2015, ο έλεγχος είχε ολοκληρωθεί σε 18 Δήμους, καθώς και σε 19 δημοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και 11 δημοτικά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου.

6. Από τον έλεγχο προέκυψαν τα ακόλουθα γενικά συμπεράσματα:

Α. Στους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού

i. Κατάρτιση Προϋπολογισμού και Εκτέλεση

α. Στους ελεγχθέντες φορείς η μέση απόκλιση μεταξύ των προϋπολογισθέντων και των τελικώς βεβαιωθέντων εσόδων του έτους 2016 είναι σημαντική, ανερχόμενη κατά μέσο όρο σε ποσοστό 43,8%⁷⁶. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι συχνά το μέγεθος της απόκλισης διαμορφώθηκε από τις κατηγορίες εσόδων που συνδέονται με τακτικές ή έκτακτες ενισχύσεις ή επιχορηγήσεις από το Δημόσιο, που αποτελούν σημαντική πηγή εσόδων για τους περισσότερους Δήμους⁷⁷, οι οποίες υπολογίστηκαν μεν νόμιμα πλην η απόδοσή τους για οποιονδήποτε λόγο καθυστέρησε ή ματαιώθηκε, καθώς και από τις κατηγορίες εσόδων που συνδέονται με την ενίσχυση συγκεκριμένων έργων από τα προγράμματα χρηματοδότησης ΕΣΠΑ, Θυσίας, και συγχρηματοδοτούμενα επιχειρησιακά προγράμματα, για τα οποία η βεβαίωση των αντίστοιχων εσόδων συναρτάται με την πορεία εκτέλεσης των αντίστοιχων εργασιών⁷⁸. Σε κάθε περίπτωση οι μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ των προϋπολογισθέντων εσόδων και των τελικώς βεβαιωθέντων ποσών (υπερεκτίμηση εσόδων αλλά και υποεκτίμηση αυτών) οδηγούν σε προβληματικούς προϋπολογισμούς, υποχρεώνοντας τον φορέα να λάβει έκτακτα μέτρα για την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων.

β. Αδυναμία προσδιορισμού της βάσης επί της οποίας υπολογίζεται συγκεκριμένο έσοδο, ιδίως ως προς τον υπολογισμό τελών που συνδέονται με οικονομικές πληροφορίες που παρέχονται από τους ίδιους τους υποχρέους (π.χ. τέλος διαμονής παρεπιδημούντων, τέλος επί των ακαθάριστων εσόδων επιτηδευματιών, τέλος επί των ακαθάριστων εσόδων λατομείου κ.λπ.). Διαπιστώθηκε ανάγκη δημιουργίας αποτελεσματικού συστήματος παρακολούθησης των σχετικών πληροφοριών και ελεγκτικών μηχανισμών⁷⁹, καθώς και ανάγκη δημιουργίας ολοκληρωμένων και κατάλληλων βάσεων δεδομένων.

γ. Σφάλματα της μεθόδου προϋπολογισμού, ιδίως

76 Γενικά στοιχεία έχουν υπολογιστεί σε δεκαέξι (16) από τους ελεγχόμενους Δήμους. Η σχετική απόκλιση εμφανίζεται μειωμένη συγκριτικά με τον έλεγχο του έτους 2015 (60,5%) στον οποίο όμως υπήρχαν συγκριτικά στοιχεία μόνο για 5 Δήμους. Όπως και κατά τον προηγούμενο έλεγχο (2015), έτσι και στον διενεργηθέντα του έτους 2016 το ποσοστό υποδηλώνει μέση απόκλιση, λαμβάνοντας υπόψη τακτικά και έκτακτα έσοδα, έσοδα βεβαιωμένα σε παρελθόντα οικονομικά έτη, εισπράξεις υπέρ Δημοσίου κ.λπ. Μεγαλύτερες αποκλίσεις παρουσιάζουν κατά κανόνα τα έκτακτα έσοδα σε σχέση με τα τακτικά, ενώ οι αποκλίσεις στο έσοδα παρελθόντων οικονομικών ετών συνδέονται πρωτίστως με διαγραφές, παραγραφές κ.λπ.

77 Η εξάρτηση των Δήμων από τις επιχορηγήσεις αυτές δεν έχει υπολογιστεί συστηματικά, ωστόσο είναι εμφανής στις περισσότερες περιπτώσεις (βλ. αναλυτικά στοιχεία για Δήμους Αστυπάλαιας, Κω, Λέρου, Νισύρου)

78 Βλ. αναλυτικά ΠΙΝΑΚΑ 9Α, όπου ενδεικτικά δήμοι Αγαθονησίου, Λέρου, Μεγίστης, Πάτμου Χάλκης κ.λπ.

79 Βλ. για παράδειγμα τον Δήμο Κω για τα έσοδα από τέλη διαφήμισεων στα οποία δεν γίνεται καμιά επαλήθευση του εσόδου αυτού αλλά καταχωρείται ότι ποσό δηλώσει ο κάθε φορολογούμενος. Επίσης για το ίδιο ως άνω τέλος στο Δήμο Καρπάθου δεν υπάρχει επαρκές σύστημα εσωτερικού ελέγχου για τον προσδιορισμό του εσόδου αυτού.

στο μέτρο που τα προϋπολογισθέντα ποσά εκτιμήθηκαν αποκλειστικά με βάση τις προβλέψεις του προηγούμενου έτους. Η ασφάλεια της ως άνω μεθόδου προϋποθέτει ένα σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον, σε περιόδους ωστόσο έντονης οικονομικής αστάθειας αποδεικνύεται προβληματική, απαιτείται επομένως να συνεκτιμώνται τα δυσμενή οικονομικά δεδομένα της χώρας και των πολιτών⁸⁰.

δ. Σε ορισμένες περιπτώσεις αναδείχθηκε το πρόβλημα της υποστελέχωσης και της έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού σχετικά με τη σύνταξη προϋπολογισμού.

ε. Τεχνικές δυσκολίες εκτέλεσης ή/και έγκαιρης εκτέλεσης του προϋπολογισμού (εκκαθάρισης και βεβαίωσης των απαιτήσεων)⁸¹.

στ. Συστηματικές αδυναμίες κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού καταδεικνύονται και στις περιπτώσεις αρνητικών αποκλίσεων, ήτοι όταν τα βεβαιωθέντα έσοδα υπερβαίνουν τα προϋπολογισθέντα, οι οποίες χρήζουν ανάλογης προσοχής, έστω και αν δεν έχουν τις ίδιες δημοσιονομικές συνέπειες.

ζ. Επισημαίνεται, τέλος, ότι σε κάποιους από τους ελεγχθέντες Δήμους παρατηρήθηκαν πλημμέλειες και κατά τη λογιστική παρακολούθηση και αποτύπωση των εσόδων⁸².

ii. Είσπραξη απαιτήσεων

α. Από τον έλεγχο διαπιστώθηκε μεγάλη χρονική υστέρηση κατά την είσπραξη των εσόδων, σε όλους τους ελεγχθέντες Δήμους. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε ότι, κατά μέσο όρο, το 62%⁸³ των ανείσπρακτων απαιτήσεων στις 31.12.2016 αντιστοιχούσε σε απαιτήσεις βεβαιωθείσες για πρώτη φορά σε παλαιότερα οικονομικά έτη, μέρος δε αυτών (που αντιστοιχεί στο 24,3%⁸⁴ των συνολικών ανείσπρακτων απαιτήσεων) εκκρεμούσε ανείσπρακτο για χρονικό διάστημα πέραν της πενταετίας.

80 Βλ. έσοδα από δικαιώματα βιοσκή, τέλος ακίνητης περιουσίας, μισθώματα από ακίνητα, τέλος αδειών οικοδομών κλπ (Δήμοι Αγαθονησίου, Καρπάθου, Κάσου, Πάτμου, Τήλου) τα οποία εμφανίζονται μειωμένα.

81 Οι Δήμοι Αστυπάλαιας, Κάσου, Λέρου, Νισύρου, Πάτμου, Ρόδου, Σύμης, Χάλκης δεν έχουν εκδώσει βεβαιωτικούς καταλόγους για όλες τις απαιτήσεις. Στο Δήμο Καρπάθου για τα έσοδα από τέλη παρεπιδημούντων, για τα τέλη ύδρευσης και για τα τέλη χρήσεων υπονόμων δεν τηρήθηκε η αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων. Στο Δήμο Θέρμης παρατηρούνται καθυστερήσεις στη βεβαίωση εσόδων από πρόστιμα του ΚΟΚ (ακόμα εκδίδονται βεβαιωτικοί κατάλογοι για τις κλήσεις του 2013-2014. Ομοίως υπάρχουν αδυναμίες στη βεβαίωση εσόδων από νεκροταφεία. Επίσης στον ανωτέρω δήμο δεν έχουν καθοριστεί χώροι για την υπαίθρια διαφήμιση με αποτέλεσμα να δημιουργούνται δυσχέρειες ως προς το τέλος της διαφήμισης, ενώ χρίζει βελτιώσεως το πληροφοριακό σύστημα.

82 Μη εφαρμογή Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου Δήμων και Κοινοτήτων (Δήμοι Αγαθονησίου, Αστυπάλαιας, Κάσου, Μεγίστης, Νισύρου, Σύμης, Τήλου) Επίσης στο Δήμο Σύμης στα έσοδα «Έκτακτα γενικά έσοδα διάφορα πρόστιμα (ΔΗΦΟΔΩ,2%)» υπάρχει αρνητικό ποσό διαγραφής με αποτέλεσμα να αυξάνονται ισόποσα τα τελικώς βεβαιωθέντα ποσά, χωρίς να αιτιολογείται με στοιχεία ο λόγος της αρνητικής αυτής διαγραφής.

83 Μέσο ποσοστό για 16 Δήμους. Δεν υπολογίζονται δήμοι για τους οποίους δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία (βλ. ΠΙΝΑΚΑ 10.Α.)

84 Μέσο ποσοστό για 11 Δήμους. Δεν υπολογίζονται δήμοι για τους οποίους δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία (βλ. ΠΙΝΑΚΑ 10.Β.)

β. Από τα στοιχεία αυτά, προκύπτει μικρή επιδείνωση των σχετικών δεικτών σε σχέση με τα αποτελέσματα των ελέγχων του προηγούμενου έτους,⁸⁵ διαπίστωση που τεκμηριώνεται και σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, στους Δήμους για τους οποίους υπάρχουν συγκριτικά στοιχεία⁸⁶.

γ. Στο σύνολο των ελεγχθέντων Δήμων, διαπιστώθηκε συνολικά χαμηλός βαθμός είσπραξης των απαιτήσεων της 31.12.2015, που ανέρχεται κατά μέσο όρο σε ποσοστό 35,8%⁸⁷ επί των βεβαιωθέντων εσόδων. Στους φορείς για τους οποίους υπάρχουν συγκριτικά στοιχεία από τον έλεγχο προηγούμενου οικονομικού έτους, διαπιστώθηκε βελτίωση του ανωτέρω δείκτη (βαθμός είσπραξιμότητας διαχρονικά). Σε συγκεκριμένους φορείς και παρά τη σχετική επισήμανση που έλαβε χώρα κατά τον προηγούμενο έλεγχο, ο δείκτης εξακολουθεί να εμφανίζεται μειούμενος⁸⁸.

δ. Τέλος, εντοπίστηκαν σε κάθε φορέα και οι κατηγορίες εσόδων⁸⁹ στις οποίες διαπιστώθηκε ιδιαίτερα μικρός βαθμός είσπραξιμότητας και επιδιώχθηκε ο εντοπισμός των αιτιών ώστε να καταστεί δυνατή η βελτίωση του συντελεστή αυτού.

ε. Στο σύνολο των ελεγχθέντων Δήμων ο μικρός βαθμός είσπραξιμότητας συνδέεται εν μέρει με την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών είσπραξης που εφαρμόζονται από τους ελεγχόμενους φορείς. Οι διαδικασίες

85 Κατά το προηγούμενο έτος οι ανείσπρακτες απαιτήσεις για χρονικό διάστημα πέραν της πενταετίας αντιστοιχούσαν στο 22% του συνόλου των ανείσπρακτων απαιτήσεων.

86 Βλ. συγκεκριμένα Δήμους, Λέσβου, Λήμνου, όπου η διαφορά σε σχέση με το προηγούμενο έτος ανέρχεται σε 4,6% και 10% αντίστοιχα, και το Δήμο Ρόδου στον οποίο παρατηρείται το υψηλότερο ποσοστό 47% που εκκρεμεί πέραν της πενταετίας.

87 Βλ. ΠΙΝΑΚΑ 10.A (για την εξαγωγή του μ.ο. δεν συμπεριλήφθησαν φορείς για τους οποίους το ποσοστό ήταν μηδενικό ή δεν πρόκυπτε από τα στοιχεία της έκθεσης ελέγχου). Τα μεγαλύτερα ποσοστά είσπραξιμότητας παρατηρούνται στο Δήμο Πυλαίας-Χορτιάτη με 84,01% και στο Δήμο Θέρμης με 70,07% ενώ τα μικρότερα στο Δήμο Ρόδου με 2,9% και στο Δήμο Κεφαλονιάς με 8,7%

88 Δήμος Λέσβου, βλ. συγκριτικά κατ' έτος στοιχεία στον πίνακα 10.B

89 Ο γενικός βαθμός είσπραξιμότητας προσδιορίστηκε με βάση την είσπραξη εσόδων βεβαιωμένων για πρώτη φορά σε προηγούμενα οικονομικά έτη. Αντιθέτως, ο προσδιορισμός των κατηγοριών εσόδων που εμφανίζουν χαμηλή είσπραξιμότητα, αποσκοπεί στην ανεύρεση μεθόδων για τη βελτίωση του δείκτη αυτού, προσαρμοσμένων στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε κατηγορίας, και για τον λόγο αυτόν προσδιορίζεται με βάση το βαθμό είσπραξης όλων των εσόδων, ανεξάρτητα από τον χρόνο γέννησης και πρώτης βεβαίωσής τους, όπως άλλωστε φαίνεται από τους ελεγχθέντες ΚΑΕ (ΚΑΕ 0000 επ.: νέες απαιτήσεις, ΚΑΕ 2000 επ.: απαιτήσεις ΠΟΕ που βεβαιώνονται για πρώτη φορά κατά το τρέχον έτος, ΚΑΕ 3000 επ.: απαιτήσεις ΠΟΕ). Από το συνημμένο Πίνακα 8 που καταγράφονται ενδεικτικά οι σημαντικότερες αποκλίσεις ανά ΚΑΕ, διαφαίνεται ότι στις κατηγορίες εσόδων που παρότι αντιπροσωπεύουν σημαντικό έσοδο για τους οικείους Δήμους, εντούτοις εμφανίζουν μικρή είσπραξιμότητα περιλαμβάνονται ιδίως τα έσοδα «Μισθώματα από ακίνητα», τα «τέλη ύδρευσης, και αποχέτευσης», τα «τέλη χρήσης κοινοχρήστων χώρων» «το τέλος ακίνητης περιουσίας», τα «τέλη καθαριότητας και ηλεκτροφωτισμού», καθώς και τα έσοδα από «πρόστιμα».

αυτές περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, ενημέρωση των Δ.Ο.Υ. για δέσμευση της φορολογικής ενημερότητας των οφειλετών, δέσμευση δημοτικής ενημερότητας, ατομικές ειδοποιήσεις/οχλήσεις, υπαγωγή σε ρυθμίσεις διευκόλυνσης αποπληρωμής, διακοπή της παροχής (όπου η οφειλή συνδέεται με παροχή υπηρεσίας από τον Δήμο), κατασχέσεις εις χείρας του οφειλέτη ή τρίτων, δικαστική διεκδίκηση, επιβολή προσαυξήσεων. Στους περισσότερους από τους ελεγχθέντες φορείς⁹⁰ διαπιστώθηκε, κατόπιν δειγματοληπτικού ελέγχου, η γνώση και χρήση των ανωτέρω διαδικασιών. Σε αρκετές, ωστόσο, περιπτώσεις διαπιστώθηκαν καθυστερήσεις ή και διστακτικότητα κατά την εφαρμογή των ριζικότερων εκ των ανωτέρω μέσων είσπραξης (διακοπή παροχής, μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης, δικαστική επιδίωξη)⁹¹.

Β. Δημοτικά Νομικά Πρόσωπα

Οι έλεγχοι που διενεργήθηκαν στα έσοδα των δημοτικών νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού Δικαίου αυξήθηκαν σε σχέση με το προηγούμενο έτος, παραμένουν όμως περιορισμένης έκτασης και, ως εκ τούτου, δεν επιτρέπουν την εξαγωγή γενικών συμπερασμάτων. Οι κύριες παρατηρήσεις, ως προς τους φορείς αυτούς, δύνανται να συνοψιστούν στα ακόλουθα:

α. Στα περισσότερα από τα ελεγχθέντα Ν.Π.Δ.Δ., κύριο έσοδο αποτέλεσε η τακτική επιχορήγηση από το Δήμο για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η εν λόγω επιχορήγηση είτε δεν εισπράχθηκε καθόλου, είτε βεβαιώθηκε μειωμένη σε σχέση με τα οριζόμενα στον Οργανισμό του Ν.Π.Δ.Δ., περιοριζόμενη συνήθως στην κάλυψη των λειτουργικών αναγκών του φορέα⁹², χωρίς το δικαιούχο Ν.Π.Δ.Δ. να επιδιώκει περαιτέρω την καταβολή της διαφοράς.

β. Στους ελεγχθέντες φορείς, όπως και κατά το προηγούμενο έτος και σε αντίθεση με τα πορίσματα του ελέγχου του 2014, διαπιστώθηκε η εφαρμογή του διπλογραφικού συστήματος.

γ. Δεν εφαρμόζεται ολοκληρωμένο σύστημα ελέγχου παρακολούθησης των εσόδων, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει εποπτεία των ανείσπρακτων απαιτήσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις η καταχώρηση απαιτήσεων παρελθόντων ετών ή η διαδικασία εισπράξεων είναι πλημμελής⁹³.

7. Ο έλεγχος εσόδων στους Ο.Τ.Α. και τα δημοτικά νομικά πρόσωπα απεικονίζεται στους πίνακες 8, 9Α, 9Β, 10Α, 10Β και 11 του παραρτήματος Α.

90 Από τους ελεγχθέντες φορείς, υπέβαλαν επαρκή στοιχεία μόνο οι Δήμοι Καλυμνίων, Καρπάθου, Κω, Λήμνου, Θέρμης, Πυλαίας-Χορτιάτη, Αγίου Ευστατίου, Νισύρου, Πάτμου, Κεφαλονιάς, Αγαθονησίου, Χάλκης, Ιθάκης και Λέσβου.

91 Από τους ανωτέρω Δήμους μόνο οι Δήμοι Λήμνου, Λέσβου, Θέρμης, Πυλαίας-Χορτιάτη Καρπάθου, Κω, Αγίου Ευστατίου και Πάτμου προέβησαν σε ριζικότερα μέτρα είσπραξης πέραν της δέσμευσης φορολογικής ενημερότητας.

92 Από τα τους ελεγχθέντες φορείς για το έτος 2016 επαρκή στοιχεία υπάρχουν μόνο για το Ν.Π.Δ.Δ. του Δήμου Πλατανιά και για το Λιμενικό Ταμείο Χανίων. Για τα υπόλοιπα νομικά πρόσωπα των Ο.Τ.Α. τα υποβληθέντα στοιχεία αφορούν παλαιότερα έτη. Η καθυστέρηση αυτή σε κάποιες περιπτώσεις δικαιολογείται από τη μη προσκόμιση στοιχείων από τους φορείς και σε κάποιες άλλες στην έλλειψη προσωπικού.

93 Λιμενικό Ταμείο του Δήμου Χανίων.

Δ. Γνωμοδοτικό έργο.

1. Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου βρίσκεται σε λειτουργική συνάφεια με τη δικαιοδοτική και ελεγκτική αρμοδιότητά του.

2. Η γνωμοδοτική του αρμοδιότητα επί νομοσχεδίων τα οποία ρυθμίζουν μείζονος σπουδαιότητας θέματα δημοσιονομικής διαχείρισης και σε θέματα που θέτουν οι Υπουργοί, εμφανίζεται ως απόρροια της ελεγκτικής αρμοδιότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και έχει παρακολουθηματικό χαρακτήρα έναντι του ελέγχου, συνιστά όμως καίρια εκδήλωση του θεσμού. Τούτο διότι παρά το συμβουλευτικό χαρακτήρα τους, αναφέρονται σε μείζονος σημασίας ζητημάτων και περιβάλλονται με ιδιαίτερο κύρος και χρησιμοποιούνται ως καθοδηγητικό κείμενο για τη Διοίκηση με οιοσδήποτε δεσμευτικό χαρακτήρα.

3. Η γνωμοδοτική του αρμοδιότητα επί νομοσχεδίων που αναφέρονται στην τροποποίηση των συνταξιοδοτικών νόμων ή στην απονομή σύνταξης ή στην αναγνώριση υπηρεσίας που παρέχει δικαίωμα σε σύνταξη, εφόσον η σύνταξη βαρύνει το δημόσιο ταμείο ή τον προϋπολογισμό Ν.Π.Δ.Δ., αποσκοπεί στη εξασφάλιση της ενότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος και επιδιώκει την συμβατότητα των διατάξεων αυτού προς τις συνταγματικές επιταγές.

4. Η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου εξέδωσε κατά το οικονομικό έτος 2016 συνολικά 30 γνωμοδοτήσεις, εκ των οποίων 1 επί συνταξιοδοτικού νομοσχεδίου (άρθρο 73 παρ. 2 του Συντάγματος), 10 επί ερωτημάτων Υπουργών σχετικών με τη νομιμότητα δημοσιολογιστικών ενεργειών και επί άλλων σοβαρών γενικής φύσεως θεμάτων και 19 επί θεμάτων διοικητικής και οργανωτικής φύσεως.

5. Ειδικότερα, με τα Πρακτικά της 1ης Ειδικής Συνεδρίασής της στις 20 Απριλίου 2016, γνωμοδότησε, σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 2 του Συντάγματος, επί του σχεδίου νόμου «Ενιαίο σύστημα κοινωνικής ασφάλειας - Εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης», θέτοντας ζητήματα: α) αντίθεσης του σχεδίου νόμου στο Σύνταγμα και στην αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης που απορρέει από το κράτος δικαίου σε ότι αφορά την ενιαία ασφαλιστική αντιμετώπιση των δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών με τους λοιπούς εργαζόμενους με την υπαγωγή τους, με νόμο, σε ενιαίο ασφαλιστικό οργανισμό, β) συμβατότητας προς το άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος της ενδεχόμενης πλήρους διακοπής της δυνατότητας της κρατικής χρηματοδότησης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, γ) προσβολής της προστατευόμενης, από το άρθρο 1 του (πρώτου) Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, περιουσίας, στις περιπτώσεις κανονισμού ή καταβολής μειωμένης σύνταξης στα πρόσωπα που थे συνταξιοδοτηθούν υπό το καθεστώς του π.δ. 169/2007 για το πριν από την ισχύ του νόμου χρονικό διάστημα, αφού αυτοί, κατά το χρόνο επαγωγής του συνταξιοδοτικού δικαιωμάτος τους, είχαν γεγεννημένη αξίωση για την καταβολή της σύνταξής τους, καθώς και σε όσους δεν έχουν συμπληρώσει το όριο ηλικίας καταβολής της σύνταξης, δεδομένου ότι το όριο ηλικίας δεν συνιστά προϋπόθεση για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού

δικαιώματος, δ) αντίθεσης με τα άρθρα 21 παρ. 1 και 4 παρ. 1 του Συντάγματος των περιορισμών (μειώσεις) που επέρχονται στο ποσό της σύνταξης που χορηγείται λόγω θανάτου στον επιζώντα σύζυγο, και συνδέονται με τη διαφορά ηλικίας των συζύγων, όσο και η υπέρμετρη μείωση που επέρχεται στη σύνταξη που δικαιούται ο επιζών σύζυγος ή τα τέκνα του θανόντος συνταξιούχου ή ασφαλισμένου, ε) έλλειψης ειδικής αναλογιστικής μελέτης, με συνέπεια να μην μπορεί να τεκμηριωθεί η αναγκαιότητα και η προσφορότητα του περιορισμού σχετικά με το ανώτατο όριο καταβολής σύνταξης, δεδομένου ότι πρόκειται κατ' ουσίαν για οριζόντια περικοπή συντάξεων άνω ορισμένου ποσού χωρίς την συνεκτίμηση άλλων κριτηρίων, στ) αντισυνταγματικότητα της αποσύνδεσης της σύνταξης από τον μισθό ενεργείας, στο μέτρο που θίγει τη δίκαιη αναλογία μεταξύ αποδοχών και σύνταξης και ζ) συμβατότητας με τις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1 του Συντάγματος και 1 του (πρώτου) Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ της μείωσης των ακαθάριστων συντάξεων των συνταξιούχων του Δημοσίου, οι οποίοι απασχολούνται εκτός των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, σε ποσοστό 60%.

Ε. Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

1. Κατά το οικονομικό έτος 2016 από το Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας, τους Επίτροπους και τους Αντεπιτρόπους της Επικρατείας διατυπώθηκαν 5.068 γνώμες προς τους δικαστικούς σχηματισμούς του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

2. Επίσης, διατυπώθηκαν 21 γνωμοδοτήσεις επί νομοσχεδίων και ερωτημάτων ενώπιον της Ολομέλειας, καθώς και 1.383 γνώμες επί διοικητικών υποθέσεων. Τέλος, υποβλήθηκαν 36 αιτήσεις ενώπιον του Υ Τμήματος Ελεγκτικού Συνεδρίου για καταλογισμό υπαλλήλων, οι οποίοι από ευθύνη τους προξένησαν στο Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. θετική ζημία.

3. Το ίδιο έτος περιήλθαν στην Υπηρεσία του Γενικού Επιτρόπου 36.878 πράξεις Κανονισμού Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

ΣΤ. Σχέσεις και συνεργασίες του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

1. Το Ελεγκτικό Συνέδριο συμμετέχει στις δραστηριότητες:

1. Του Διεθνούς Οργανισμού Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (International Organization of Supreme Audit Institutions, INT.O.S.A.I.), ο οποίος τελεί υπό την αιγίδα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) και μέλη του είναι τα Ανώτατα Ελεγκτικά Όργανα (Α.Ε.Ο.) των κρατών - μελών του.

2. Του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (European Organization of Supreme Audit Institutions, EUR.O.S.A.I.). Στο πλαίσιο του Οργανισμού αυτού, το Ελεγκτικό Συνέδριο είναι πλήρες και ενεργό μέλος της Ομάδας Εργασίας Περιβαλλοντικών Ελέγχων (W.G.E.A.).

3. Του συμβουλίου ελεγκτών (Board of Auditors) του Διεθνούς Κέντρου Προηγμένων Μεσογειακών Αγρονομικών Μελετών. Το Ελεγκτικό Συνέδριο συμμετέχει από το 1987, όπως προβλέπεται στη συνθήκη ίδρυσης του

Μεσογειακού Αγρονομικού Ινστιτούτου Χανίων - ενός από τα υποκαταστήματα του Κέντρου - και αποτελεί ένα από τα τέσσερα μέλη του τετραμελούς συμβουλίου των ελεγκτών.

4. Του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (Ε.Ε.Σ.). Η συνεργασία του Ελεγκτικού Συνεδρίου με το Ε.Ε.Σ. πραγματοποιείται με τη συμμετοχή του Προέδρου του στη Συνδιάσκεψη της Επιτροπής Επαφών των Προέδρων των Ανώτατων Ελεγκτικών Οργάνων των κρατών - μελών της Ε.Ε. (Contact Committee), η οποία διεξάγεται ανά διετία σε ένα από τα κράτη - μέλη, τα δε ενδιάμεσα έτη στην έδρα του Ε.Ε.Σ. στο Λουξεμβούργο.

5. Του Διεθνούς Συμβουλίου Ελεγκτών του Οργανισμού Βορειοατλαντικού Συμφώνου (International Board of Auditors for N.A.T.O., I.B.A.N.), διά της συμμετοχής εκπροσώπων του στην ετήσια τακτική σύνοδο των κρατών- μελών του Οργανισμού του I.B.A.N. και των εκπροσώπων των Ανώτατων Ελεγκτικών Οργάνων (Α.Ε.Ο.).

6. Της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), μέσω της συμμετοχής δικαστικών λειτουργιών και δικαστικών υπαλλήλων - ελεγκτών του σε διάφορα ελεγκτικά σώματα.

7. Του Φόρουμ των Ανώτατων Οργάνων Ελέγχου (F.S.A.Is.J.) με δικαιοδοτική αρμοδιότητα. Η συνεργασία του Ελεγκτικού Συνεδρίου με το Φόρουμ των Ανώτατων Ελεγκτικών Οργάνων με δικαιοδοτικά καθήκοντα πραγματοποιείται με τη συμμετοχή του Προέδρου του στη Διάσκεψη των Προέδρων των Ανώτατων Ελεγκτικών Οργάνων (Α.Ε.Ο.) με δικαιοδοτικά καθήκοντα και με τη συμμετοχή δικαστικών λειτουργιών στις συναντήσεις των εκπροσώπων των Ανώτατων Ελεγκτικών Οργάνων (Α.Ε.Ο.) των κρατών - μελών της Ε.Ε. και του Ε.Ε.Σ.

Επίσης συμμετέχει:

1. Στις συναντήσεις των Συνδέσμων των Ανώτατων Ελεγκτικών Οργάνων (Α.Ε.Ο.) των κρατών - μελών της Ε.Ε. και του Ε.Ε.Σ.

2. Στις ομάδες εργασίας (Working Groups), οι οποίες συγκροτούνται με απόφαση της Επιτροπής Επαφών.

3. Στους επιτόπιους ελέγχους που διενεργεί το Ε.Ε.Σ. στην Ελλάδα ή σε κοινούς ελέγχους συγχρηματοδοτούμενων, από την Ε.Ε. και την Ελλάδα, δράσεων.

Τέλος, το Ελεγκτικό Συνέδριο συνεργάζεται, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του, και με άλλους Διεθνείς Οργανισμούς και Οργανώσεις (Συμβούλιο της Ευρώπης, Ethics, Anti-corruption, EFTA, OLAF, Ακαδημία Ευρωπαϊκού Δικαίου κ.λπ.) αλλά και Διεθνή Δικαστήρια (Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Δικαστήριο/Πρωτοδικείο/Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης κ.λπ.), καθώς και με Α.Ε.Ι. και Ελεγκτικές Αρχές άλλων κρατών. Επίσης, συνεργάζεται με Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.), επιστημονικούς συλλόγους και άλλους φορείς της ημεδαπής, με σκοπό τη συνδιοργάνωση συνεδρίων, συμποσίων, ημερίδων και σεμιναρίων σχετικών με τις αρμοδιότητές του.

II. Συμμετοχή του Ελεγκτικού Συνεδρίου στις κατά το έτος 2016 δραστηριότητες του EUR.O.S.A.I. και INT.O.S.A.I.

1. Εικοστή Δεύτερη Διεθνής Διάσκεψη των Ανώτατων Ελεγκτικών Οργάνων (XXII IN.CO.S.A.I.) που διεξήχθη από τις 5 έως και τις 11 Δεκεμβρίου 2016.

2. Ετήσια Διάσκεψη της Επιτροπής Επαφών με την συμμετοχή των Προέδρων των Ανώτατων Ελεγκτικών Οργάνων (Α.Ε.Ο.) έτους 2016, που διεξήχθη από τις 19 έως τις 21 Οκτωβρίου 2016.

3. Ετήσια Διάσκεψη των Συνδέσμων των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο που διεξήχθη από τις 6 έως και τις 8 Απριλίου 2016.

4. Εαρινό Σεμινάριο της Ομάδας Εργασίας Περιβαλλοντικών Ελέγχων (W.G.E.A.) του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (EUR.O.S.A.I.) με θέμα: «Ανακύκλωση», που διεξήχθη από τις 26 Απριλίου έως και τις 28 Απριλίου 2016.

5. Εναρκτήρια Συνάντηση του Συνεργατικού Μεσογειακού Ελέγχου επί των Προστατευόμενων Θαλάσσιων Περιοχών, που διεξήχθη από τις 14 έως και τις 15 Δεκεμβρίου 2016.

III. Συνεργασία του Ελεγκτικού Συνεδρίου με άλλους Διεθνείς Οργανισμούς και Οργανώσεις, Διεθνή Δικαστήρια, Ανώτατα Ελεγκτικά Όργανα και Ελεγκτικές Αρχές άλλων κρατών κατά το 2016.

1. Συνεδρίαση της Ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Επιστημονικό Σεμινάριο με θέμα: «Διεθνή και εθνικά δικαστήρια - αντιμετωπίζοντας τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μεγάλης κλίμακας».

2. Σεμινάριο με τίτλο: «Καλύτεροι λογαριασμοί, καλύτεροι προϋπολογισμοί, καλύτερη χρήση δαπανών».

3. Σεμινάριο με τίτλο: «Καλές Πρακτικές - Ενισχύοντας την ακεραιότητα στον δημόσιο τομέα».

4. Σεμινάριο με τίτλο: «Πρωτοποριακή ανάλυση του ελέγχου των δήμων - έγκαιρος αντίκτυπος λογιστικού ελέγχου».

IV. Συνεργασία του Ελεγκτικού Συνεδρίου με το Διεθνές Συμβούλιο Ελεγκτών του Οργανισμού Βορειοατλαντικού Συμφώνου (I.B.A.N.) κατά το 2016.

1. Η 26η Ετήσια Σύνοδος του I.B.A.N. με τους εκπροσώπους των Ανώτατων Ελεγκτικών Οργάνων (Α.Ε.Ο.) των κρατών - μελών του Οργανισμού. Στις 10 Μαΐου 2016 διεξήχθη η Ετήσια Σύνοδος του Διεθνούς Συμβουλίου Ελεγκτών του NATO, στην έδρα του Οργανισμού στις Βρυξέλλες, με εκπροσώπους των Ελεγκτικών Ιδρυμάτων των Κρατών Μελών του NATO. Σκοπός της Συνόδου ήταν η διατύπωση παρατηρήσεων στην έκθεση πεπραγμένων του ως άνω Συμβουλίου, έτους 2015, σχετικά με πραγματοποιηθέντες, το έτος 2015, ελέγχους επί των δαπανών του NATO.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Παρατηρήσεις από την παραβολή των εσόδων και εξόδων

A. Επισκόπηση στα Έσοδα επί της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού 2016.

1. Τα καθαρά εισπραχθέντα έσοδα του Προϋπολογισμού (Τακτικού και Δημοσίων Επενδύσεων), μετά τη μείωση των πιστροφών και εξαιρουμένων των πιστωτικών εσόδων (Τακτικού Προϋπολογισμού και Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων) ανήλθαν, το οικονομικό έτος 2016, στο ποσό των 54.708.813.808,19 ευρώ και

υπολείπονται των στόχων του προϋπολογισμού κατά 256.186.191,80 ευρώ ή 0,47%. Αντιπροσωπεύουν το 31,10% του Α.Ε.Π.1 έναντι πρόβλεψης 27,7% του Α.Ε.Π.

2. Οι κυριότερες κατηγορίες εσόδων, στις οποίες υπήρξαν υπερβάσεις έναντι των αρχικών στόχων του προϋπολογισμού είναι: α) Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), που προβλέπεται στους νόμους 1642/1986 και 1676/1986, όπως ισχύουν, β) Είσπραξη φόρων παρελθόντων ετών μετά από ρύθμιση, γ) Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων και Παρακρατήσεις/Προκαταβολές δ) Συμμετοχή του Δημοσίου στα κέρδη επιχειρήσεων και οργανισμών, ε) Απολήψεις από κοινοτικά ταμεία και οργανισμούς, στ) Έσοδα από την επιβολή τέλους επιτηδεύματος (άρθ. 31 ν.3986/2011) και ζ) Έσοδα από πώληση μετοχών επιχειρήσεων εισηγμένων και μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

3. Οι κατηγορίες των εσόδων οι οποίες παρουσίασαν σημαντική υστέρηση έναντι των αρχικών στόχων του προϋπολογισμού, είναι: α) Έσοδα προγράμματος αποκρατικοποιήσεων, β) οι επιστροφές ποσών από τις Κεντρικές Τράπεζες της Ευρωζώνης- ANFAs, γ) Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων, δ) Ενιαίος φόρος ακινήτων (ΕΝΦΙΑ), ε) Έσοδα από την έκτακτη οικονομική εισφορά και ειδική εισφορά αλληλεγγύης φυσικών προσώπων (άρθ.18 ν.3758/2009, 5 ν.3833/2010 και 29 ν.3986/2011) και στ) Ταμείο Συνοχής και Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

4. Οι επιστροφές εσόδων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των παρελθόντων οικονομικών ετών, διαμορφώθηκαν στα 4.289.535.175,84 ευρώ, έναντι στόχου 3.268.000.000,00 ευρώ (βλ. εισηγητική έκθεση Προϋπολογισμού έτους 2016 σελ. 64 Πίνακας 3.5), παρουσιάζοντας αύξηση σε σχέση με τις προβλέψεις κατά 31%. Από τις επιστροφές εσόδων, ποσό 3.908.886.345,21 ευρώ αφορά επιστροφές φόρων, οι οποίες είναι ιδιαίτερα αυξημένες, υπερβαίνοντας τον ετήσιο στόχο (βλ. εισηγητική έκθεση Προϋπολογισμού έτους 2016 σελ. 64 Πίνακας 3.5) και μειώνοντας περαιτέρω τα καθαρά (μετά την αφαίρεση των επιστροφών) έσοδα του Προϋπολογισμού. Οι επιστροφές αυτές αναφέρονται κυρίως στο φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων, επιστροφές Φ.Π.Α. και άμεσους φόρους παρελθόντων οικονομικών ετών, καταδεικνύουν δε την υπερεκτίμηση της φοροδοτικής ικανότητας των πολιτών και της επιχειρηματικής δραστηριότητας από πλευράς της Κεντρικής Διοίκησης.

5. Οι διαγραφές εσόδων ανήλθαν σε 1.840.995.211,28 ευρώ, έναντι 1.322.317.349,16 ευρώ του προηγούμενου έτους. Από αυτές, ποσό 937.020.619,09 ευρώ αφορά διαγραφές φόρων, οι οποίες παρουσιάζουν μείωση σε σχέση με το προηγούμενο οικονομικό έτος κατά 140.220.451,34 ευρώ ή ποσοστό 13,02% και αναφέρονται κυρίως σε φόρους εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων καθώς και σε φόρους περιουσίας.

6. Το εισπρακτέο υπόλοιπο του Απολογισμού του οικονομικού έτους 2016, ανήλθε σε 94.243.109.470,97⁹⁴ ευρώ ή 53,58% του Α.Ε.Π. και είναι αυξημένο έναντι του προηγούμενου οικονομικού έτους κατά 7.398.699.276,79 ευρώ. Στη διαμόρφωση αυτού του υψηλού και συνεχώς

αυξανόμενου εισπρακτέου υπολοίπου συμβάλλουν κυρίως ο φόρος εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων λόγω της τμηματικής καταβολής των φόρων, αλλά και οι άμεσοι φόροι παρελθόντων οικονομικών ετών, οι οποίοι παρουσιάζουν χαμηλό ποσοστό είσπραξης, οι έμμεσοι φόροι παρελθόντων οικονομικών ετών, οι προσαυξήσεις, τα πρόστιμα και οι χρηματικές ποινές, καθώς και οι καταπτώσεις εγγυήσεων. Τα χαμηλά ποσοστά είσπραξης των φόρων παρελθόντων οικονομικών ετών καταδεικνύουν την αναποτελεσματικότητα των ρυθμίσεων παλαιών οφειλών, σε συνδυασμό με την παγιοποίηση νέων κατηγοριών φόρων.

7. Τα πιστωτικά έσοδα (δανεισμός) παρουσιάζουν αύξηση σε σχέση με τα προϋπολογισθέντα κατά 14.383.781.379,25 ευρώ, ήτοι ποσοστό 2,7%. Το μεγαλύτερο τμήμα των πιστωτικών εσόδων προέρχεται από τα «Πιστωτικά έσοδα από δάνεια και τίτλους του Ε.Δ.», που ανήλθαν σε 542.982.504.528,50 ευρώ, με απόκλιση 10.432.937.528,50 ευρώ από την πρόβλεψη, ενώ τα «έσοδα από τη σύναψη δανείων μηχανισμού στήριξης» παρουσιάζονται μειωμένα σε σχέση με την πρόβλεψη κατά 4.700.000.000,00 ευρώ.

8. Στα «Πιστωτικά έσοδα ΠΔΕ» διαπιστώνεται υστέρηση έναντι της πρόβλεψης για το 2016 κατά 1.962.000.000,00 ευρώ, ενώ τα προϋπολογισθέντα «Έσοδα από εκδόσεις εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου», ποσού 2.330.000.000,00 ευρώ, δεν περιελήφθησαν στον Απολογισμό του Π.Δ.Ε.

Β. Επισκόπηση στα Έξοδα επί της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού 2016.

1. Για το οικονομικό έτος 2016 οι προβλέψεις των εξόδων του Προϋπολογισμού της Κεντρικής Διοίκησης ανέρχονταν στο ποσό των 590.031.567.000,00 ευρώ, ενώ οι τελικές πληρωμές (Απολογισμός) ανήλθαν στο ποσό των 602.207.093.323,03 ευρώ, παρουσιάζοντας υπέρβαση σε σχέση με τις αρχικές προβλέψεις ποσοστού μόλις 2,1%, ήτοι ποσού 12.175.526.323,03 ευρώ. Σημειώνεται ότι στις χρήσεις 2014 και 2015, η υπέρβαση του απολογισμού σε σύγκριση με τον προϋπολογισμό ήταν 75,16% και 441%, αντίστοιχα και οφειλόταν κυρίως στην μη ορθή αποτύπωση του βραχυπρόθεσμου δανεισμού κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού. Αφαιρουμένων, από το αρχικό προϋπολογισθέν ποσό των εξόδων, των πληρωμών για την εξυπηρέτηση της δημόσιας πίστης, ο προϋπολογισμός ανέρχεται σε 48.508.397.000,00 ευρώ, η διαμόρφωσή του ανέρχεται σε 52.916.567.509,10 ευρώ και οι πληρωμές σε 51.154.800.384,26 ευρώ. Κατά συνέπεια, η καθαρή υπέρβαση ανέρχεται σε ποσό 2.646.403.384,26 ευρώ ή ποσοστό 5,5% και οφείλεται κυρίως σε εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών, τα οποία δεν είχαν προβλεφθεί ορθώς κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού

2. Οι κυριότερες υπερβάσεις εξόδων σε σχέση με τον Προϋπολογισμό, είναι οι ακόλουθες: (α) Η εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από μεταβιβαστικές πληρωμές (επιχορήγηση για την πληρωμή παλαιών υποχρεώσεων σε ΤΠΔΥ, ΕΟΠΥΥ, Νοσηλευτικά Ιδρύματα κ.ά.) ανήλθε σε 2,4 δις ευρώ, ενώ είχαν προϋπολογισθεί μόνο 23,4 εκατ. ευρώ. (β) Οι επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δη-

94 Δεν περιλαμβάνονται τα μη εισπραχθέντα έσοδα των Τελωνείων της Χώρας.

μόσιου δικαίου (ιδρύματα και οργανισμούς υγείας, πρόνοιας, κοινωνικής ασφάλισης και ειδικούς λογαριασμούς) ανήλθαν σε 11,8 δις ευρώ, ενώ είχαν προϋπολογισθεί σε 10,6 δις ευρώ, δημιουργώντας υπέρβαση κατά 1,2 δις ευρώ. γ) Η εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από λοιπές υπηρεσίες (πάσης φύσεως δαπάνες σε εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων ή συμβιβαστικών πράξεων) είχαν προϋπολογισθεί σε 33 εκατ. ευρώ, ενώ οι πληρωμές ανήλθαν τελικά σε 491,6 εκατ. ευρώ, δηλαδή υπέρβαση κατά 458 εκατ. ευρώ. δ) Οι αναλήψεις χρεών Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, για την τακτοποίηση παλαιών διαχειρίσεων, είχαν προϋπολογισθεί σε 187 εκατ. ευρώ και τελικά ανήλθαν σε 553 εκατ. ευρώ, δημιουργώντας υπέρβαση κατά 366.099.922,65 ευρώ. ε) Οι εισοδηματικές ενισχύσεις και λοιπές μεταβιβάσεις (ΕΚΑΣ, έκτακτη οικονομική ενίσχυση ανθρωπιστικής κρίσης, κοινωνικό εισόδημα αλληλεγγύης, επιδόματα πολυτέκνων κ.λπ.) είχαν προϋπολογισθεί σε 1.648.817.500,00 ευρώ, ενώ οι πληρωμές ανήλθαν σε 1.931.840.919,41 ευρώ, δημιουργώντας έτσι υπέρβαση κατά 283 εκατ. ευρώ. Αντίθετα, υπολείπονται των προβλέψεων οι ακόλουθες δαπάνες του προϋπολογισμού: α) Υποχρεώσεις προηγούμενων οικονομικών ετών από προγράμματα εξοπλισμού των Ενόπλων Δυνάμεων, που είχαν προϋπολογισθεί στο ποσό των 6,1 δις ευρώ και τελικά ανήλθαν σε 0,58 δις ευρώ. β) Πληρωμές για έργα συγχρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους, που υστερούν σε σχέση με τον προϋπολογισμό κατά 0,53 δις ευρώ, καθώς είχαν προϋπολογισθεί 6 δις ευρώ, ενώ τελικά δαπανήθηκαν 5,47 δις ευρώ. γ) Πληρωμές υποχρεώσεων του Δημοσίου από αναλαμβανόμενες από αυτό εγγυήσεις υπέρ τρίτων, κυρίως ιδιωτών ή επιχειρήσεων, που υστερούν σε σχέση με τις πιστώσεις του αρχικού προϋπολογισμού κατά 121 εκατ. ευρώ περίπου, αφού, ενώ είχε προϋπολογισθεί ποσό 1,77 δις ευρώ, δαπανήθηκαν 1,65 δις ευρώ.

3. Τα έξοδα του Π.Δ.Ε. ανήλθαν συνολικά σε 6,28 δις ευρώ και εμφανίζονται μειωμένα σε σχέση με τα προϋπολογισθέντα σε ποσοστό 6,9%. Αφορούν σε δαπάνες τόσο για το ΕΣΠΑ 2007-2013 όσο και για το ΕΣΠΑ 2014-2020.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Διαπιστώσεις

1. Με στρατηγικούς στόχους την εδραίωση της χρηστής δημοσιονομικής δράσης των δημόσιων εν γένει φορέων, την πληροφόρηση του Κοινοβουλίου ώστε να ενισχύσει τον εποπτικό του ρόλο στη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών και, τέλος, την αποτελεσματική επικοινωνία του με τους πολίτες, το Ελεγκτικό Συνέδριο, από το σύνολο των ελέγχων που διενήργησε και/ή ολοκλήρωσε κατά το έτος 2016, διαπιστώνει:

Α. Όσον αφορά στη νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών.

ι. Από τον προληπτικό έλεγχο.

1. Η πλειονότητα των ευρημάτων, συνολικού αριθμού 3.709 εντοπίστηκαν στην κατηγορία των πληρωμών βάσει δικαιωμάτων, των δαπανών δηλαδή που εξαρτώνται από την πλήρωση ορισμένων προϋποθέσεων, με κυριότερη κατηγορία πλημμελούς ή εσφαλμένης ενταλματοποίησης δαπανών εκείνη που αφορά στην

καταβολή δαπανών για Υπηρεσίες. Με βάση δε τα οριστικοποιημένα αποτελέσματα ελέγχου η πλειονότητα των ευρημάτων όσον αφορά στη νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών, εντοπίστηκε κατά σειρά κατάταξης στις ακόλουθες θεματικές ενότητες: α) Στην καταβολή αποζημιώσεων για μετακινήσεις υπαλλήλων. β) Στην καταβολή αποδοχών εν γένει και μισθολογικών παροχών στο μόνιμο και με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου προσωπικού του Δημοσίου των Ο.Τ.Α. και των Ν.Π.Δ.Δ.. γ) Στην καταβολή δαπανών για λοιπές υπηρεσίες. δ) Στην καταβολή αποζημιώσεων για υπερωριακή εργασία.

2. Ομοίως, αξιολογημένα ευρήματα, συνολικού αριθμού 732, εντοπίστηκαν στην κατηγορία των πληρωμών για την απόδοση δαπανών, δηλαδή δαπανών που καταβάλλονται για την απόκτηση αγαθών, την εκτέλεση έργων και τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων, με κυριότερη κατηγορία πλημμελούς ή εσφαλμένης ενταλματοποίησης δαπανών εκείνη που αφορά στην καταβολή δαπανών για την προμήθεια αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού. Με βάση δε τα οριστικοποιημένα αποτελέσματα ελέγχου η πλειονότητα των ευρημάτων εντοπίστηκε κατά σειρά κατάταξης: α) Στη μη τήρηση της νόμιμης διαδικασίας ανάθεσης των συμβάσεων και β) Στην καταβολή επιχορηγήσεων χωρίς την τήρηση της νόμιμης διαδικασίας.

3. Εξάλλου, στο σύνολο των δαπανών όλων των κατηγοριών διαπιστώθηκαν πλημμέλειες και παρατυπίες ως προς την νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών όσον αφορά στην εκκαθάριση δαπανών⁹⁵, στη δέσμευση των πιστώσεων, ιδιαίτερα των δαπανών παλαιότερων ετών και των πολυετών δαπανών⁹⁶, στη νόμιμη ανάληψη υποχρέωσης⁹⁷, στην έκδοση των απαραίτητων αποφάσεων των αρμοδίων οργάνων περί έγκρισης της διενέργειας δαπάνης (αποφάσεις ανάθεσης, εγκρίσεις υπερωριακής απασχόλησης, εγκρίσεις εξόδων μετακίνησης και διανυκτέρευσης)⁹⁸, στην ανάρτηση ή έγκαιρη ανάρτηση των σχετικών πράξεων στο πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ»⁹⁹ και στην ενταλματοποίηση παραγεγραμμένων αξιώσεων¹⁰⁰.

95 Υπηρεσία Επιτρόπου στα Υπουργεία Οικονομίας και Ανάπτυξης, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στους Νομούς Θεσσαλονίκης, Λασιθίου, Λάρισας, 1η Ευβοίας, 2η Ευβοίας, Κοζάνης, Δωδεκανήσου, Ιωαννίνων, Κορινθίας, Σερρών, Αρκαδίας, Ευβοίας, Ζακύνθου, Κορινθίας, Βοιωτίας – Φωκίδας, Δράμας, Έβρου, στους Δήμους Αμαρουσίου, Περιστερίου, Νέας Ιωνίας και Ηλιούπολης, στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

96 Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου.

97 Υπηρεσίες Επιτρόπου στα Υπουργεία Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στους Νομούς Θεσσαλονίκης, Αρκαδίας, Αχαΐας, Δράμας, Έβρου, Ευβοίας, Ζακύνθου, Πέλλας, Ημαθίας, Λευκάδας, Σάμου, Πρέβεζας, Πιερίας, Λασιθίου, Ροδόπης, Δωδεκανήσου, Αργολίδας, Άρτας, Μεσσηνίας, Κορινθίας, Χαλκιδικής, Ρεθύμνης, Μαγνησίας, στους Δήμους Θεσσαλονίκης και Περιστερίου, στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στον ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ – ΕΤΑΜ) και στον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού.

98 Υπηρεσίες Επιτρόπου στους Νομούς Αρκαδίας, Αχαΐας, Βοιωτίας-Φωκίδα και Ημαθίας.

99 Υπηρεσίες Επιτρόπου στους Νομούς Έβρου, Ζακύνθου, Ημαθίας, Σάμου, Δωδεκανήσου και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

100 Υπηρεσίες Επιτρόπου στα Υπουργεία Εξωτερικών, Αγροτικής

4. Τα ευρήματα αυτά χαρακτηρίζονται στην πλειονότητά τους ως ουσιαστικά με άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμα και καταδεικνύουν τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση και στην προσήκουσα εκτέλεση των εσωτερικών ελέγχων από τους ελεγχόμενους φορείς, καθώς και τη μειωμένη ικανότητά τους να προλαμβάνουν ή να εντοπίζουν πλημμέλειες και να συμμορφώνονται με προηγούμενες συστάσεις και παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε κατηγορίες δαπανών στις οποίες διαχρονικά εντοπίζεται μεγάλος αριθμός ευρημάτων και καθίστανται, ως εκ τούτου, υψηλού ελεγκτικού ενδιαφέροντος.

ii. Από τον τακτικό κατασταλτικό έλεγχο.

1. Η πλειονότητα των ευρημάτων, κατά σειρά κατάταξης, εντοπίστηκε α) στις δαπάνες για αποδοχές, β) στην οικονομική διαχείριση και λειτουργία των φορέων (ελλείμματα και μη είσπραξη κρατήσεων) και γ) στις δημόσιες συμβάσεις.

2. Από τα ευρήματα αυτά που χαρακτηρίζονται στο σύνολό τους ως ουσιαστικά με άμεσο δημοσιονομικό όφελος, συνάγεται η ύπαρξη σοβαρότατων λειτουργικών αδυναμιών στην οικονομική διαχείριση των φορέων, καταδεικνύοντας σοβαρό πρόβλημα στην δυνατότητα ορθής εκτέλεσης του προϋπολογισμού τους.

iii. Από τη διενέργεια των έκτακτων γενικών ή ειδικών κατασταλτικών ελέγχων.

1. Από τους επιμέρους ελέγχους παρατηρήθηκαν περιπτώσεις: α) Πλημμελούς οικονομικής διαχείρισης¹⁰¹, β) μη ορθής τήρησης του κατά περίπτωση ισχύοντος λογιστικού ή διαχειριστικού συστήματος¹⁰², γ) ασυμφωνίας

Ανάπτυξης και Τροφίμων, Ναυτιλίας και Αιγαίου και ήδη Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Τουρισμού, στους Νομούς Θεσσαλονίκης, Μεσσηνίας, Βοιωτίας - Φωκίδας, Πιερίας, Ημαθίας, Καβάλας και Κεφαλληνίας και στους Δήμους Αθηναίων και Αμαρουσίου.

- 101 Στοιχεία από: 1) Κατασταλτικό έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης έτους 2011 του κοινωφελούς αυτοδιοικούμενου σωματείου Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. 2) Έκτακτο διαχειριστικό κατασταλτικό έλεγχο στη Δημοτική Επιχείρηση Ραδιοφωνίας του Δήμου Αθηναίων «ΑΘΗΝΑ 9,84» (Δ.Ε.Ρ.Α.), για τα οικονομικά έτη 2010 - 2011. 3) Έλεγχο για τη μίσθωση δημοτικών ακινήτων εντός του δημοτικού κοιμητηρίου Δήμου Ν. Φιλαδέλφειας - Ν. Χαλκηδόνος. 4) Έλεγχο απολογισμού εσόδων και εξόδων οικ. έτους 2014 του Μπενάκειου Φυτοπαθολογικού Ινστιτούτου (Μ.Φ.Ι.). 5) Έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης της πρώην Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Θεσσαλονίκης (ήδη Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας) ετών 2006 έως 2010. 6) Έλεγχο αναφορικά με τη μη νόμιμη πρόσληψη ναυαγοσώστη από το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Πόρου. 7) Έλεγχο στη χρηματική διαχείριση του Δήμου Πόρου και του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Πόρου κατά το οικονομικό έτος 2010. 8) Έλεγχο στα απολογιστικά στοιχεία της 22ης Ε.Σ.Ε. του Δήμου Καλαμαριάς, οικονομικού έτους 2008. 9) Έκτακτο διαχειριστικό έλεγχο των οικονομικών χρήσεων 2001 - 2006 του Δήμου Κορθίου.
- 102 Στοιχεία από: 1) Κατασταλτικό έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης έτους 2011 του κοινωφελούς αυτοδιοικούμενου σωματείου Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. 2) Έλεγχο απολογισμού εσόδων και εξόδων οικ. έτους 2014 του Μπενάκειου Φυτοπαθολογικού Ινστιτούτου (Μ.Φ.Ι.). 3) Οικονομικό και διαχειριστικό έλεγχο έτους 2014 του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus, που υλοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Νεολαίας και

των ενεργών τραπεζικών λογαριασμών και ανατιολόγητες μεταφορές ποσών μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών και έλλειψη εγκριτικών αποφάσεων για το σκοπό μεταφοράς τους¹⁰³, δ) παραβάσεων της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης¹⁰⁴, ε) μη νόμιμων καταβολών αμοιβών, μισθών και αποζημιώσεων¹⁰⁵, στ) μη νόμιμης σύναψης συμβάσεων¹⁰⁶, ζ) μη νόμιμης και σύμφωνα με την αρχή της αποδοτικότητας διαχείριση της κινητής και ακίνητης περιουσίας¹⁰⁷, η) καθυστερήσεων και παρατυπιών στην είσπραξη των εσόδων¹⁰⁸, θ) αδυναμιών και ελλείψεων στο σχεδιασμό και την εφαρμογή εσωτερικών δικλίδων διοίκησης¹⁰⁹ και ι) παρατυπιών στην ορθή χρήση των κονδυλίων χρηματοδότησης των Προγραμμάτων «Erasmus+» και του προηγούμενου προγράμματος «Διά Βίου Μάθηση» (Lifelong Learning Programme - L.L.P.)¹¹⁰.

Διά Βίου Μάθησης. 4) Έλεγχο στον πρώην Δήμο Τοπείρου Νομού Ξάνθης, οικονομικού έτους 2000. 5) Υπηρεσίες Επιτρόπου στους Νομούς Χανίων, Αρκαδίας, Ζακύνθου και Καστοριάς και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

- 103 Κατασταλτικός έλεγχος της οικονομικής διαχείρισης έτους 2011 του κοινωφελούς αυτοδιοικούμενου σωματείου Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός.
- 104 Στοιχεία από: 1) Κατασταλτικό έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης έτους 2011 του κοινωφελούς αυτοδιοικούμενου σωματείου Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. 2) Χρηματοοικονομικό έλεγχο της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, για τα έτη 2013 και 2014.
- 105 Στοιχεία από: 1) Κατασταλτικό έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης έτους 2011 του κοινωφελούς αυτοδιοικούμενου σωματείου Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. 2) Επιτόπιο κατασταλτικό έλεγχο στη διαχείριση του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.) οικονομικών ετών 1997 - 2002. 3) Επιτόπιο, θεματικό και ειδικό δημοσιονομικό έλεγχο στα παραστατικά στοιχεία της μισθοδοτικής κατάταξης του προσωπικού και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της «Εθνικό Κτηματολόγιο & Χαρτογράφηση Α.Ε.». 4) Έλεγχο στον πρώην Δήμο Τοπείρου Νομού Ξάνθης, οικονομικού έτους 2000.
- 106 Στοιχεία από: 1) Κατασταλτικό έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης έτους 2011 του κοινωφελούς αυτοδιοικούμενου σωματείου Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. 2) Έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης της πρώην Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Θεσσαλονίκης (ήδη Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας) ετών 2006 έως 2010. 3) Οικονομικό και διαχειριστικό έλεγχο έτους 2014 του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «Erasmus+», που υλοποιήθηκε από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών.
- 107 Κατασταλτικός έλεγχος της οικονομικής διαχείρισης έτους 2011 του κοινωφελούς αυτοδιοικούμενου σωματείου Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός.
- 108 Στοιχεία από: 1) Οριζόντιο έλεγχο αξιολόγησης των διαδικασιών εσωτερικών δικλίδων, που αφορούν στην πληρότητα και εισπραξιμότητα των ίδιων εσόδων των Δήμων Θεσσαλονίκης, Πειραιά, Ηρακλείου Κρήτης, Γλυφάδας και Καλαμαριάς, χρήσης 2013. 2) Έλεγχο για την είσπραξη από το Δήμο Ν. Φιλαδέλφειας - Ν. Χαλκηδόνος τελών χρήσης κοινόχρηστων χώρων, κατά τον εορτασμό της Πρωτομαγιάς έτους 2011.
- 109 Χρηματοοικονομικός έλεγχος της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, για τα έτη 2013 και 2014.
- 110 Στοιχεία από: 1) Οικονομικό και διαχειριστικό έλεγχο του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών, έτους 2015. 2) Οικονομικό και διαχειριστικό έλεγχο έτους 2014 του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «Erasmus+», που υλοποιήθηκε από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών. 3) Οικονομικό και διαχειριστικό έλεγχο έτους 2014 του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus,

2. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τόσο τις σοβαρότατες λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση των ελεγχθέντων φορέων όσο και την υψηλού βαθμού δημοσιονομική παραβατικότητα των ελεγχθέντων φορέων. Με τις συνταχθείσες σε κάθε περίπτωση εκθέσεις ελέγχου διατυπώθηκαν οι αναγκαίες συστάσεις, συμβάλλοντας στη βελτίωση οικονομικής διαχείρισης των φορέων.

iv. Από τη διενέργεια των στοχευμένων ελέγχων και των ελέγχων συμμόρφωσης (follow up).

1. Ο στοχευμένος έλεγχος στον Ο.Γ.Α. ανέδειξε εγγενείς αδυναμίες και ελλείψεις κατά τη λειτουργία των συστημάτων και των εσωτερικών δικλίδων του Οργανισμού, οι οποίες δύνανται να οδηγήσουν στην ανάλωση πολύτιμων πόρων.

2. Το βασικό συμπέρασμα του ελέγχου στις δαπάνες της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης) είναι ότι η μη αποτελεσματική και οικονομική, κατά περιπτώσεις, χρήση των δημόσιων πόρων από την Π.Ε. Θεσσαλονίκης, ως απόρροια εγγενών αδυναμιών του συστήματος εσωτερικού ελέγχου – εσωτερικών δικλίδων, καθώς και οι αδυναμίες των διαδικασιών οικονομικής πληροφόρησης στα πλαίσια της δημόσιας διακυβέρνησης, κυρίως λόγω μη κατάρτισης οικονομικών καταστάσεων, ελλοχεύουν κινδύνους, που αφορούν στη νομιμότητα, την κανονικότητα, την εσφαλμένη λογιστική παρακολούθηση και τελικά την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών της Π.Ε. Θεσσαλονίκης.

3. Κατά τον έλεγχο συμμόρφωσης (follow up) που διενήργησε το Ελεγκτικό Συνέδριο τρία έτη μετά τη διατύπωση συστάσεων στο Δήμο Αγίου Δημητρίου, διαπιστώθηκε ότι, τόσο σε επίπεδο ελεγχθέντος φορέα όσο και σε επίπεδο εμπλεκόμενων φορέων, η μερική μόνο συμμόρφωσή τους.

4. Κατά τον έλεγχο συμμόρφωσης (follow up) που διενήργησε το Ελεγκτικό Συνέδριο στον Ο.Α.Ε.Δ., διαπιστώθηκαν σημαντικές βελτιώσεις του συστήματος δικλίδων διοίκησης και του συστήματος του Ο.Π.Σ, καθώς και ικανοποιητική πρόοδος στις διαδικασίες επίτευξης του στόχου ανεύρεσης εργασίας στους ανέργους, στην τήρηση του διαχωρισμού καθηκόντων και όρων εξουσιοδότησης, στους ελέγχους της Εσωτερικής Επιθεώρησης και διεκπεραίωσης ενστάσεων.

5. Από τους χρηματοοικονομικούς ελέγχους, με στοιχεία ελέγχου επιδόσεων και συμμόρφωσης, στην Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων, στην Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων και στην Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, διαπιστώθηκαν δυσλειτουργίες, αδυναμίες και ελλείψεις των συστημάτων, ενώ από τον οριζόντιο έλεγχο ιδίων εσόδων των Δήμων Θεσσαλονίκης, Πειραιά, Ηρακλείου Κρήτης, Γλυφάδας και Καλαμαριάς χρήσης 2013, διαπιστώθηκαν σημαντικές αδυναμίες των οικείων διαδικασιών εσωτερικών δικλίδων.

Β. Όσον αφορά στη νόμιμη σύναψη συμβάσεων.

1. Από το σύνολο των ελεγχθεισών διαγωνιστικών δια-

που υλοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης.

δικασιών προέκυψε η γενική διαπίστωση των επαναλαμβανόμενων παραβιάσεων της εθνικής ή/και ενωσιακής νομοθεσίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, οι οποίες αναμφίβολα επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών αυτών. Η μη τήρηση των κανόνων περί δημόσιων συμβάσεων αποτελεί χρόνια και σημαντική πηγή σφαλμάτων. Απόρροια της εμφάνισης των σφαλμάτων αυτών είναι η έλλειψη ή η παντελής απουσία δίκαιου ανταγωνισμού ή/και η ανάθεση συμβάσεων στους προσφέροντες που δεν είχαν υποβάλει την πλέον συμφέρουσα προσφορά.

2. Ειδικότερα, διαπιστώθηκαν περιπτώσεις μη νομιμότητας: α) Στη διαδικασία λήψης απόφασης δημοπράτησης (έλλειψη αρμοδιότητας της αναθέτουσας αρχής¹¹¹, μη έγκριση περιβαλλοντικών όρων¹¹²). β) Στην τήρηση των δημοσιολογιστικών διατάξεων και δημοσιονομικών αρχών (έλλειψη πιστώσεων¹¹³, πλημμελής ανάληψη πιστώσεων¹¹⁴, παραβίαση της αρχής της οικονομικότητας¹¹⁵). γ) Στη διαδικασία ανάθεσης (μη νόμιμη ανάθεση¹¹⁶, μη νόμιμη σύναψη συμπληρωματικών¹¹⁷ αλλά και προγραμματικών συμβάσεων¹¹⁸, διενέργεια κατατετημένων απευθείας αναθέσεων ή πρόχειρων διαγωνισμών¹¹⁹). δ) Στην τήρηση των κανόνων δημοσιότητας (μη νόμιμη δημοσίευση διακηρύξεων¹²⁰, μη έγκαιρη ανάρ-

111 Πράξεις 31 και 15/2016 του Ε' Κλιμακίου.

112 Πράξη 31/2016 του Ε' Κλιμακίου, 33/016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας.

113 Πράξη 34/2016 της 15ης Υπηρεσίας Επιτρόπου και παρατηρήσεις από τις Υπηρεσίες Επιτρόπου στους Νομούς Αρτας και Ημαθίας.

114 Υπηρεσίες Επιτρόπου στους Νομούς Ευβοίας, Δωδεκανήσου, Λακωνίας και Αιτωλοακαρνανίας.

115 Πράξεις 189/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου, 245/2016 του Ζ' Κλιμακίου, 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Πειραιά και 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας

116 Πράξεις 48 και 159/2016 του Ε' Κλιμακίου, 173 και 283/2016 του Ζ' Κλιμακίου, 3, 14, 17 και 23/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης και 5/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πιερίας, 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Πειραιά, 63/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αρκαδίας, 27/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αχαΐας και 2/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ημαθίας και 4/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.

117 Πράξεις 304/2016 του Ε' Κλιμακίου, 3/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Νομό Ηρακλείου, 33/016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας, 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καβάλας και 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.

118 Πράξεις 304/2016 του Ε' Κλιμακίου, 190/2016 του Ζ' Κλιμακίου, 18/2016 της 15ης Υπηρεσίας Επιτρόπου, 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου - Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, 4/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης, 9/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ηρακλείου και 33/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Φθιώτιδας. Επίσης Παρατηρήσεις από τις Υπηρεσίες Επιτρόπου στους Νομούς Δωδεκανήσου, Φλώρινας, Βοιωτίας - Φωκίδας, Δράμας, Κοζάνης, Λασιθίου, Θεσσαλονίκης, Αρκαδίας και 2η Ηρακλείου και στο Δήμο Καλλιθέας.

119 Υπηρεσίες Επιτρόπου στους Νομούς Θεσσαλονίκης, Αρκαδίας, Αχαΐας, Έβρου, Ευβοίας, Πιερίας και στο Δήμο Αθηναίων.

120 Πράξεις 20/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσα-

τηση των αποφάσεων και συμβάσεων στις ηλεκτρονικές πλατφόρμες ΔΙΑΥΓΕΙΑ και ΕΣΥΔΗΣ¹²¹). ε) Στη διαγωνιστική διαδικασία (μη νομιμότητα των όρων των διακηρύξεων¹²², παράβαση¹²³ ή ανεπίτρεπτη τροποποίηση των όρων της διακήρυξης¹²⁴, μη νόμιμου αποκλεισμού υποψηφίων¹²⁵, αποδοχή προσφορών χωρίς τα νόμιμα δικαιολογητικά¹²⁶ και χωρίς να πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές και τα κριτήρια τεχνικής καταλληλότητας¹²⁷ ή κατά παράβαση των τεχνικών όρων της σύμβασης¹²⁸, μη νομιμότητα των αποφάσεων των αναθετωσών αρχών αναφορικά με τον αποκλεισμό συμμετέχοντος από τη διαγωνιστική διαδικασία¹²⁹, αποδοχή προσφορών υποψηφίων που είχαν καταδικαστεί για αδίκημα σχετικό με την επαγγελματική τους διαγωγή¹³⁰). στ) Στη διαδικασία κατακύρωσης (μη νόμιμη κατακύρωση των διαγωνισμών¹³¹, κατακύρωση χωρίς επαρκή αιτιολογία στη μοναδική προσφέρουσα εταιρεία¹³² ή καθ' υπέρβαση της ανώτατης τιμής του Παρατηρητηρίου Τιμών της Ε.Π.Υ.¹³³, ανάθεση υπηρεσιών φύλαξης-καθαριότητας κτηρίων και εγκαταστάσεων των Ο.Τ.Α χωρίς τις προϋποθέσεις του άρθρου 68 του ν. 3863/2010¹³⁴). ζ) Στη διαδικασία υποβολής των σχεδίων συμβάσεων στο Ελεγκτικό Συνέδριο για τη διενέργεια προσυμβατικού ελέγχου¹³⁵.

λονίκης, 22/16 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ροδόπης, 16/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Φθιώτιδας και 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κοζάνης και 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αρκαδίας

- 121 Υπηρεσίες Επιτρόπου στους Νομούς Καστοριάς, 2ης Ηρακλείου, Αχαΐας, Έβρου, Ζακύνθου, Μεσσηνίας και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- 122 Πράξεις 23, 58, 135, 194 και 198/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου, 20 και 23/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Αμαρουσίου, 1/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χανίων 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κοζάνης και 6/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αχαΐας.
- 123 Πράξεις 2/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καστοριάς και 1/16 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης.
- 124 Πράξη 189/2016 του Ζ' Κλιμακίου.
- 125 Πράξεις 46/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου, 18/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Θεσσαλονίκης και 6/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αχαΐας.
- 126 Πράξεις 197 και 242/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου, 1/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στους Νομούς Βοιωτίας-Φωκίδας και 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καρδίτσας.
- 127 Πράξεις 61 και 256/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου.
- 128 Πράξη 9/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλλιθέας.
- 129 Πράξεις 8, 34, 140, 285, 366/2016 του Ε' Κλιμακίου, 24/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Ν. Αχαΐας.
- 130 Πράξεις 110 και 112/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου.
- 131 Πράξεις 79, 141 και 202/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου, 1/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας και 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χανίων.
- 132 Πράξη 135/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου.
- 133 Πράξη 152/2016 του Ζ' Κλιμακίου, Υπηρεσία Επιτρόπου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στους Νομούς Θεσσαλονίκης, 1η Αχαΐας, Θεσπρωτίας, Λευκάδας, 1η Ηρακλείου, Ιωαννίνων και Λασιθίου.
- 134 Υπηρεσίες Επιτρόπου στους Νομούς Δωδεκανήσου και Λασιθίου.
- 135 Υπηρεσίες Επιτρόπου στο Υπουργείο Τουρισμού και στους

η) Στην τήρηση των όρων των συμβάσεων (μη νόμιμη τροποποίηση όρων¹³⁶, μη νόμιμη επαύξηση του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου τους¹³⁷).

3. Το ποσοστό των μη νόμιμων διαδικασιών ανάθεση, ανερχόμενο για το σύνολο των δημόσιων φορέων και για το σύνολο των συμβάσεων, κατά το έτος 2016, σε 5,57%, χαρακτηρίζεται ως επαρκώς υψηλό για να εξαχθεί το συμπέρασμα των δυσχερειών στη λειτουργία των συστημάτων των φορέων όσον αφορά στην οικονομική διαχείρισή τους και καταδεικνύει την ύπαρξη διοικητικών πρακτικών που δεν ευνοούν την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού, σε συνθήκες διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης των συμμετεχόντων στους διαγωνισμούς, και απομακρύνουν το ενδεχόμενο της επίτευξης του μέγιστου ωφέλιμου αποτελέσματος από την ανάθεση των συμβάσεων.

Γ. Όσον αφορά στην τήρηση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και ειδικότερα της οικονομικότητας, αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των δαπανών.

1. Στην πλειονότητα των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης διαπιστώθηκαν περιπτώσεις μη νόμιμης ανάθεσης σε ιδιώτες υπηρεσιών που εμπίπτουν στα συνήθη καθήκοντα του προσωπικού δήμων¹³⁸ και περιπτώσεις ανάθεσης κατόπιν κατάτμησης των δαπανών¹³⁹, διενέργειας δαπανών που υπερβαίνουν το προσήκον κατά περίπτωση μέτρο¹⁴⁰ και πραγματοποίησης δαπανών, οι οποίες δεν προβλέπονταν από διάταξη νόμου, δεν ήταν λειτουργικές, ούτε συνέβαλαν στην εκπλήρωση των σκοπών των οικείων Ο.Τ.Α.¹⁴¹

2. Στην πλειονότητα των φορέων παροχής υπηρεσιών φροντίδας υγείας (νοσοκομεία) διαπιστώθηκαν περιπτώσεις: α) Μη έγκαιρης έγκρισης των προγραμμάτων παροχής υπηρεσιών και προμηθειών, με αποτέλεσμα να υπάρχει καθυστέρηση στη διεξαγωγή των διαγωνισμών και να παρατείνονται συμβάσεις που έχουν ήδη λήξει, ή συνάπτονται συμβάσεις με διαπραγμάτευση έως τη σύναψη νέων συμβάσεων. β) Πολύ υψηλών δαπανών για υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης και συντήρησης των προγραμμάτων των ηλεκτρονικών υπολογιστών, εξαιτίας του γεγονότος ότι οι σχετικές υπηρεσίες ανατίθενται χωρίς διαγωνισμούς, με απευθείας αναθέσεις, στις εταιρίες που έχουν εγκαταστήσει τα ως άνω προγράμματα, με μόνη αιτιολογία ότι έχουν την τεχνογνωσία και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. γ) Μη έγκαιρο προγραμματισμού των διαγωνισμών προμήθειας αγαθών ουσιαστών για τη λειτουργία των φορέων, όπως

Νομούς Ρεθύμνης, Ημαθίας, Καβάλας και Φλώρινας.

136 Πράξη 206/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου.

137 Πράξεις 68 και 167/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου.

138 Υπηρεσίες Επιτρόπου στους Νομούς Βοιωτίας-Φωκίδας, Ευβοίας, Ζακύνθου, Ημαθίας, Μαγνησίας, Πρέβεζας, Σερρών, Κοζάνης, Καστοριάς, Λασιθίου, Πιερίας, Ηλείας, Χαλκιδικής, Χίου, 2η Ευβοίας και Δωδεκανήσου, στους Δήμους Αθηναίων, Θεσσαλονίκης, Καλαμαριάς, Περιστερίου, Αγίας Παρασκευής και Αμαρουσίου.

139 Υπηρεσίες Επιτρόπου στους Νομούς Ευρυτανίας, 2η Λάρισας και Ροδόπης και στο Δήμο Αθηναίων.

140 Υπηρεσίες Επιτρόπου στους Νομούς Μαγνησίας, Πρέβεζας και Αρκαδίας.

141 Υπηρεσίες Επιτρόπου στους Νομούς Μαγνησίας, Πρέβεζας και Βοιωτίας-Φωκίδας.

τρόφιμα, υπηρεσίες καθαριότητας, σίτισης, φύλαξης κ.α., με αποτέλεσμα με αποτέλεσμα την απευθείας ανάθεση ή τη μη νόμιμη παράταση συμβάσεων, με αιτιολογία τη μη περαίωση ή τη δικαστική ή άλλη εμπλοκή των διαγωνισμών που βρίσκονται σε εξέλιξη. δ) Μη ύπαρξης σαφών προϋποθέσεων για την ανάθεση της προμήθειας χημικού υλικού με συνοδό εξοπλισμό, με αποτέλεσμα να μην καθίστανται δυνατή η ταυτοποίηση με το Παρατηρητήριο Τιμών, και να μην μπορούν να ελεγχθούν οι επιτευχθείσες τιμές, σε σχέση με τις τυχόν χαμηλότερες τιμές της αγοράς. ε) Δαπανών που κρίθηκαν μη νόμιμες με αποφάσεις των Τμημάτων ή Κλιμακίων του Ελεγκτικού Συνεδρίου που εξοφλούνται, τελικά, κατόπιν έκδοσης δικαστικών αποφάσεων, προσαυξημένες με δικαστικά έξοδα και τόκους υπερημερίας και σε εκτέλεση διαταγών πληρωμής κατά των οποίων δεν έχει ασκηθεί το μέσο της ανακοπής των άρθρων 632 και 633 παρ. 2 του Κ.Πολ.Δ.¹⁴². στ) Κατατμήσεις δαπανών.¹⁴³ ζ) Υπερβάσεις των τιμών του Παρατηρητηρίου Τιμών της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας (Ε.Π.Υ.)¹⁴⁴.

3. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση και στην προσηκούσα εκτέλεση των εσωτερικών ελέγχων από τους ελεγχόμενους φορείς. Ομοίως, καταδεικνύουν τη μειωμένη ικανότητά τους να προλαμβάνουν ή να εντοπίζουν πλημμέλειες και να συμμορφώνονται με προηγούμενες συστάσεις και παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε κατηγορίες δαπανών, όπως οι ανωτέρω, στις οποίες διαχρονικά εντοπίζεται μεγάλος αριθμός ευρημάτων και καθίστανται, ως εκ τούτου, υψηλού ελεγκτικού ενδιαφέροντος.

Δ. Όσον αφορά την είσπραξη των εσόδων των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων.

1. Στους ελεγχθέντες φορείς διαπιστώθηκαν: α) σημαντική απόκλιση μεταξύ των προϋπολογισθέντων και των τελικώς βεβαιωθέντων εσόδων του έτους 2016, β) αδυναμία προσδιορισμού της βάσης επί της οποίας υπολογίζεται συγκεκριμένο έσοδο, γ) σφάλματα της μεθόδου προϋπολογισμού, ιδίως στο μέτρο που τα προϋπολογισθέντα ποσά εκτιμήθηκαν αποκλειστικά με βάση τις προβλέψεις του προηγούμενου έτους, δ) τεχνικές δυσκολίες εκτέλεσης ή/και έγκαιρης εκτέλεσης του προϋπολογισμού (εκκαθάρισης και βεβαίωσης των απαιτήσεων), ε) πλημμέλειες και κατά τη λογιστική παρακολούθηση και αποτύπωση των εσόδων, στ) μεγάλη χρονική υστέρηση κατά την είσπραξη των εσόδων¹⁴⁵.

2. Επιπροσθέτως, από τον χρηματοοικονομικό έλεγχο ιδίων εσόδων Δήμων Θεσσαλονίκης, Πειραιά, Ηρακλείου Κρήτης, Γλυφάδας και Καλαμαριάς χρήσης 2013 διαπι-

142 Υπηρεσίες Επιτρόπου στον ΕΣΔΝΑ και στο Υπουργείο Υγείας.

143 1η Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Ηρακλείου.

144 Υπηρεσίες Επιτρόπου στους Νομούς Θεσσαλονίκης, 1η Αχαΐας, Πρέβεζας, Θεσπρωτίας, Λευκάδας, Λασιθίου, Ιωαννίνων, Δωδεκανήσου, Φλώρινας, 1η και 2η Ηρακλείου, στο Δήμο Καλαμαριάς και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

145 Κατά μέσο όρο το 62% των ανείσπρακτων απαιτήσεων την 31.12.2016 αντιστοιχούσε σε απαιτήσεις βεβαιωθείσες για πρώτη φορά σε παλαιότερα οικονομικά έτη, μέρος δε αυτών, που αντιστοιχεί στο 24,3 % των συνολικών ανείσπρακτων απαιτήσεων, εκκρεμούσε ανείσπρακτο για χρονικό διάστημα πέραν της πενταετίας.

στώθηκαν: α) Ως προς τα δημοτικά τέλη, το δημοτικό φόρο και το τέλος ακίνητης περιουσίας, αδυναμίες στο σύστημα εσωτερικών δικλίδων για την τήρηση στοιχείων ακινήτων, την λογιστική παρακολούθηση των εσόδων που εισπράττονται μέσω των παρόχων ηλεκτρικής ενέργειας και την έγκαιρη σύνταξη βεβαιωτικών καταλόγων. β) Ως προς τα τέλη επί των ακαθάριστων εσόδων των επιτηδευματιών και τα τέλη παρεπιδημούντων, έλλειψη διαδικασιών για τον προσδιορισμό της δυνητικής βάσης οφειλετών και καθυστερήσεις στην επεξεργασία των δεδομένων για τη σύνταξη των βεβαιωτικών καταλόγων. γ) Ως προς τα τέλη χρήσης κοινοχρήστων χώρων, έλλειψη ενημερωμένων βάσεων των υπόχρεων και συστηματικής και στοχευμένης διενέργειας αυτοψιών. δ) Ως προς τα τέλη και πρόστιμα διαφήμισης, χαμηλή εισροή εσόδων και σημαντικές ελλείψεις στις διαδικασίες διενέργειας συντονισμένων, συστηματικών και ολοκληρωμένων αυτοψιών. ε) Ως προς τα έσοδα από εκμίσθωση ακινήτων, αδυναμίες στις διαδικασίες διαχείρισης και εκμετάλλευσης της ακίνητης περιουσίας. στ) Ως προς όλα τα ίδια έσοδα, ελλείψεις στις διαδικασίες είσπραξης, παρακολούθησης απαιτήσεων και λήψης αναγκαστικών μέτρων.

Ε. Όσον αφορά στη νόμιμη λήψη δανείων, παροχή εγγυήσεων και την τήρηση των όρων των σχετικών συμβάσεων.

1. Διαπιστώθηκαν περιπτώσεις: α) μη νόμιμης εκχώρησης εσόδων προς εξασφάλιση δανείου¹⁴⁶, β) μη νόμιμης σύναψης σύμβασης παροχής πίστωσης με ανοιχτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό αντί σύμβασης τοκοχρεωλυτικού δανείου¹⁴⁷ και γ) συνομολόγησης μη νόμιμων και αόριστων όρων¹⁴⁸.

ΣΤ. Όσον αφορά στη νόμιμη διαχείριση της κινητής και ακίνητης περιουσίας.

1. Λόγω μη διενέργειας ειδικών σχετικών ελέγχων και έλλειψης ως εκ τούτου ελεγκτικών συμπερασμάτων, διαπιστώθηκε σε μεμονωμένες περιπτώσεις:

α) Από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό μη εκμετάλλευση

146 Πράξη 274/2016 του Ζ' Κλιμακίου που αφορά σχέδιο δανειακής σύμβασης, ποσού 3.455.566,34 ευρώ, μεταξύ του Δήμου Φιλαδέλφειας-Χαλκηδόνος και του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων (Τ.Π.Δ.). Ομοίως Πράξη 326/2016 του Ζ' Κλιμακίου που αφορά σχέδιο δανειακής σύμβασης, ποσού 3.849.166,41 ευρώ, μεταξύ του Δήμου Ζωγράφου και του Τ.Π.Δ., για την αναχρηματοδότηση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 81 του ν.4316/2014 (Α' 270), ήδη συναφθέντος δανείου του πρώτου με σκοπό την οικονομική εξυγίανσή του.

147 Πράξη 258/2016 του Ζ' Κλιμακίου που αφορά σχέδιο σύμβασης «παροχής πιστώσεως με ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό», ποσού 1.600.000,00 ευρώ, μεταξύ της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας Α.Ε.» και του Δήμου Καλαμάτας.

148 Πράξη 17/2016 του Ζ' Κλιμακίου που αφορά δύο (2) σχέδια δανειακών συμβάσεων, ύψους 250.000,00 και 1.729.938,00 ευρώ, μεταξύ του Δήμου Αλεξανδρούπολης και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, ήτοι της «Συνεταιριστικής Τράπεζας Νομού Έβρου» και της «Επενδυτικής Τράπεζας Ελλάδος Ανώνυμη Εταιρεία» (ΙΒΓ) που αποσκοπούν στη χρηματοδότηση του έργου «Ανακαίνιση των τριών αποθηκών στο λιμάνι της Αλεξανδρούπολης με στόχο τη δημιουργία πολυχώρων αναψυχής και πολιτισμού».

πολλών ακινήτων με σημαντική επιβάρυνσή με το λειτουργικό τους κόστος, ευτελείς αξίες μισθωμάτων εκμισθούμενων ακινήτων και αντίστοιχη καταβολή υψηλών μισθωμάτων και εκκαθάριση δαπανών κοινοχρήστων των εκμισθούμενων ακινήτων, χωρίς να επισυνάπτονται αποδείξεις εταιριών διαχείρισης για τις επιμέρους δαπάνες¹⁴⁹.

β) Από τους Δήμους Θεσσαλονίκης, Πειραιά, Ηρακλείου Κρήτης, Γλυφάδας και Καλαμαριάς, αδυναμίες στις διαδικασίες διαχείρισης και εκμετάλλευσης της ακίνητης περιουσίας, κυρίως λόγω ανεπαρκούς συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και έλλειψης επίσημης καταγραφής και διασταύρωσης των ακινήτων¹⁵⁰.

γ) Από τους Ο.Τ.Α. του Νομού Δωδεκανήσου καθυστέρηση είσπραξης εσόδων από μισθώματα¹⁵¹.

δ) Σε ότι αφορά στο Υπουργείο Εξωτερικών διαπιστώθηκε μεγάλη καθυστέρηση εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων, με αποτέλεσμα το καταβλητέο εκάστοτε ποσό να επιβαρύνεται δυσανάλογα με τόκους, οι οποίοι πολλές φορές υπερβαίνουν το επιδικασθέν ποσό¹⁵².

Ζ. Όσον αφορά στην έγκαιρη και κανονική απόδοση των υπέρ τρίτων εισπραττόμενων δικαιωμάτων, την είσπραξη και διαχείριση των ανταποδοτικών τελών ή άλλων ειδικών εσόδων ή των εσόδων από δάνεια ή των βεβαιωθέντων εσόδων από οφειλές και πρόστιμα σε βάρος τρίτων.

1. Λόγω μη διενέργειας ειδικών σχετικών ελέγχων και έλλειψης ως εκ τούτου ελεγκτικών συμπερασμάτων, διαπιστώθηκαν σε μεμονωμένες περιπτώσεις:

α) Καθυστερήσεις του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού στην απόδοση ασφαλιστικών εισφορών, φόρου και άλλων κρατήσεων¹⁵³.

β) Μη απόδοση τόκων από το Ινστιτούτο Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το έτος 2013, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus ελλείπει σχετικού αιτήματος και εκκρεμότητας της υποβολής της Ετήσιας Δήλωσης Διασφάλισης (Declaration of Assurance) του έτους 2013¹⁵⁴.

γ) Μη κράτηση και απόδοση από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) ποσοστού 3% υπέρ Μ.Τ.Π.Υ. επί των δαπανών που βαρύνουν τον προϋπολογισμό όλων των Ε.Λ.Κ.Ε. και γίνονται για τις ανάγκες των ερευνητικών προγραμμάτων καθώς επίσης επί των δαπανών που αφορούν έργα, εργασίες, προμήθεια ειδών, ενοίκια, παροχή υπηρεσιών¹⁵⁵.

149 Κατασταλτικός έλεγχος της οικονομικής διαχείρισης έτους 2011 του κοινωφελούς αυτοδιοικούμενου σωματείου Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (Ε.Ε.Σ.).

150 Οριζόντιος έλεγχος αξιολόγησης των διαδικασιών εσωτερικών δικλίδων, που αφορούν στην πληρότητα και εισπραξιμότητα των ίδιων εσόδων των Δήμων Θεσσαλονίκης, Πειραιά, Ηρακλείου Κρήτης, Γλυφάδας και Καλαμαριάς, χρήσης 2013.

151 Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου.

152 Υπηρεσία Επιτρόπου στο Υπουργείο Εξωτερικών.

153 Κατασταλτικός έλεγχος της οικονομικής διαχείρισης έτους 2011 του κοινωφελούς αυτοδιοικούμενου σωματείου Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (Ε.Ε.Σ.).

154 Οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος έτους 2014 του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus, που υλοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.).

155 14η Υπηρεσία Επιτρόπου.

Η. Όσον αφορά στα συστήματα λειτουργίας του φορέα (έλεγχος συστημάτων), από τους διενεργηθέντες ελέγχους.

1. Αν και δεν έχει διενεργηθεί έλεγχος συστημάτων λειτουργίας στην πλειονότητα των φορέων, παρατηρείται ότι σε πολλούς φορείς οι αρμόδιοι για την υποβολή των απολογισμών υπάλληλοί τους αποχωρούν, χωρίς οι αντικαταστάτες τους να γνωρίζουν τις απαιτούμενες διαδικασίες με αποτέλεσμα να μην υποβάλλονται καθόλου στοιχεία ή να υποβάλλονται, αλλά με πολλές ελλείψεις. Επιπλέον, πολλοί φορείς έχουν παύσει ή συγχωνευθεί, με αποτέλεσμα να καθίσταται δυσχερής η αποκατάσταση ελλείψεων στα απολογιστικά και παραστατικά στοιχεία και πολλές φορές να μην είναι εφικτή η συμπλήρωσή τους¹⁵⁶.

2. Επιπροσθέτως στους ελεγχθέντες φορείς διαπιστώθηκε ότι: α) Στον Ε.Λ.Κ.Ε. δεν υπάρχει σαφής διαχωρισμός αρμοδιοτήτων στις δαπάνες των έργων του Ε.Λ.Κ.Ε., ενώ δεν εφαρμόζεται τυπική διαδικασία κατά την επιλογή του προσωπικού¹⁵⁷. β) Στον Ο.Γ.Α. δεν υφίσταται οργανωμένο Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου, για την αποτελεσματικότερη ανάπτυξη και εφαρμογή του συστήματος εσωτερικών δικλίδων¹⁵⁸. γ) Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης) δεν εφαρμόζεται διπλογραφικό λογιστικό σύστημα και απουσία συστηματικών ελεγκτικών διαδικασιών μέσω αυτού¹⁵⁹. δ) Στον Δήμο Αγίου Δημητρίου Αττικής υφίστανται αδυναμίες στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου – εσωτερικών δικλίδων, στις διαδικασίες οικονομικής πληροφόρησης και κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων και στο πλαίσιο δημόσιας διακυβέρνησης, που καθιστούν απαραίτητη τη λήψη σημαντικών μέτρων για τη διασφάλιση της πληρότητας των εσόδων¹⁶⁰. ε) Στο Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (Μ.Φ.Ι.) υπάρχει ελλιπής απεικόνιση της οικονομικής κατάστασής του λόγω μη εφαρμογής του διπλογραφικού συστήματος¹⁶¹. στ) Στον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό (Ε.Ε.Σ.) τηρούνται διαχειριστικά στοιχεία σε χειρόγραφη μορφή, παρά την υποχρέωση τήρησης μηχανογραφημένου διπλογραφικού λογιστικού συστήματος¹⁶². ζ) Στους Δήμους Θεσσαλονίκης, Πειραιά, Ηρακλείου Κρήτης, Γλυφάδας και Καλαμαριάς, δεν υπάρχουν ενημερωμένες βάσεις των υπόχρεων ως προς τα τέλη χρήσης κοινοχρήστων χώρων, ενώ υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις στις διαδικα-

156 8η Υπηρεσία Επιτρόπου.

157 14η Υπηρεσία Επιτρόπου.

158 Στοχευμένος έλεγχος των συστημάτων συμμόρφωσης του Ο.Γ.Α. κατά την άσκηση της προνοιακής πολιτικής του και κατά την υλοποίηση των ανταποδοτικού χαρακτήρα κοινωνικών προγραμμάτων στήριξης του αγροτικού πληθυσμού, μέσω του Λογαριασμού Αγροτικής Εστίας (Λ.Α.Ε.) έτους 2015.

159 Στοχευμένος χρηματοοικονομικός έλεγχος στις δαπάνες της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης) για το οικονομικό έτος 2015.

160 Στοχευμένος δημοσιονομικός έλεγχος εσόδων οικονομικού έτους 2011 στο Δήμο Αγίου Δημητρίου Αττικής.

161 Έλεγχος απολογισμού εσόδων και εξόδων οικονομικού έτους 2014 του Μπενάκειου Φυτοπαθολογικού Ινστιτούτου (Μ.Φ.Ι.).

162 Κατασταλτικός έλεγχος της οικονομικής διαχείρισης έτους 2011 του κοινωφελούς αυτοδιοικούμενου σωματείου Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (Ε.Ε.Σ.).

σίες διενέργειας συντονισμένων, συστηματικών και ολοκληρωμένων αυτοψιών ως προς τα τέλη και πρόστιμα διαφήμισης¹⁶³. η) Στο Ινστιτούτο Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης δεν υπάρχει αυτοτελές λογιστικό σύστημα, ενώ δεν εφαρμόζονται οι υποδείξεις του Οδηγού του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus αναφορικά με την υλοποίηση αυτοματοποιημένων διαδικασιών¹⁶⁴.

θ. Όσον αφορά τη συμμόρφωση του φορέα σε προηγούμενες υποδείξεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

1. Στην πλειονότητα των φορέων διαπιστώθηκε η συμμόρφωσή τους, ενώ σε όσες περιπτώσεις υπήρξαν διαφωνίες αυτές επιλύθηκαν μετά τις σχετικές Πράξεις των Κλιμακίων, οι οποίες εκτελέστηκαν από τους φορείς, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων¹⁶⁵. Σε ελάχιστες δε περιπτώσεις διαπιστώθηκε βραδύτητα ανταπόκρισής τους, κυρίως όσον αφορά στο σκέλος των δεσμεύσεων (παλαιότερων ετών και πολυετών δαπανών) των πιστώσεων¹⁶⁶. Ειδικά δε σε ό,τι αφορά τον Ο.Α.Ε.Ε. διαπιστώθηκε η επανειλημμένη μη συμμόρφωση σε πράξεις επιστροφής της αρμόδια Υπηρεσίας Επιτρόπου εξακολουθώντας να ενταλματοποιούν την καταβολή αχρεωστήτως καταβληθεισών εισφορών προς δικαιούχους, η αξίωση των οποίων έχει παραγραφεί¹⁶⁷.

2. Σε ό,τι αφορά στους ελέγχους συμμόρφωσης (follow up) που διενήργησε το Ελεγκτικό Συνέδριο: i) στο Δήμο Αγίου Δημητρίου, διαπιστώθηκε ότι, σε επίπεδο ελεγχόμενου φορέα και σε σύνολο 28 συστάσεων της, από έτους 2013, έκθεσης (στοχευμένου) ελέγχου, εκτελέστηκε πλήρως το 21% των συστάσεων, το 11% εκτελέστηκε μερικώς, το 50% παραμένει σε εξέλιξη, ενώ δεν εκτελέστηκε το 18%. Αντίστοιχα, σε επίπεδο εμπλεκόμενων φορέων και σε σύνολο 39 συστάσεων, εκτελέστηκε πλήρως το 15% των συστάσεων, το 10% εκτελέστηκε μερικώς, το 54% παραμένει σε εξέλιξη, ενώ δεν εκτελέστηκε το 21%. ii) Στον Ο.Α.Ε.Δ., διαπιστώθηκαν σημαντικές βελτιώσεις και υλοποιήθηκε το 73% των συστάσεων που είχαν διατυπωθεί με την αρχική έκθεση στοχευμένου ελέγχου. Περαιτέρω, οι διαπιστώσεις του αρχικού ελέγχου αναφορικά με τις αδυναμίες εσωτερικών δικλίδων του Ο.Π.Σ. και ο αναδειχθείς από την αρχική έκθεση ελέγχου συναφής κίνδυνος βλαπτικών για τον Οργανισμό πράξεων οδήγησαν στη λήψη άμεσων ενεργειών εκ μέρους του Ο.Α.Ε.Δ., από τις οποίες διαπιστώθηκε τελικώς σημαντικού ύψους ζημία από πειθαρχικά αδικήματα υπαλλήλου.

Ι. Όσον αφορά στην έγκαιρη αποστολή των λογαριασμών στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

1. Διαπιστώθηκε ότι: α) Υπάρχουν μεγάλες καθυστερήσεις στην υποβολή των ετήσιων και μηνιαίων λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων των Δ.Ο.Υ. και όταν υποβάλλονται έχουν σοβαρές ελλείψεις στα απαραίτητα

δικαιολογητικά λογιστικών στοιχείων που προβλέπονται από τις διατάξεις των 7990 και 7991/1973 αποφάσεων της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Οι ελλείψεις αποκαθίστανται μετά από αλληλογραφία, που όμως δημιουργεί σοβαρές δυσχέρειες και καθυστερήσεις στη ροή των ελεγχόμενων λογαριασμών¹⁶⁸. β) Ορισμένα ασφαλιστικά ταμεία δεν έχουν υποβάλει απολογισμούς για πολλά έτη ή δεν μπορούν να υποβάλουν απολογιστικά στοιχεία λόγω έλλειψης αποθηκευτικών χώρων στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Τις περισσότερες φορές προσκομίζονται προς έλεγχο μόνο τα απολογιστικά στοιχεία και όχι και τα δικαιολογητικά, τα οποία όμως είναι απαραίτητα για την εξαγωγή και την επεξεργασία του δείγματος¹⁶⁹. γ) Υπάρχουν καθυστερήσεις στην υποβολή απολογισμών από τους Ο.Τ.Α. και τα νομικά τους πρόσωπα¹⁷⁰, καθώς και στην αποστολή δικαιολογητικών ΧΕΠ για προνοιακά επιδόματα¹⁷¹. δ) Οι απολογισμοί των ελεγχόμενων φορέων, δεν συνοδεύονται από όλα τα προβλεπόμενα από τις σχετικές αποφάσεις της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου δικαιολογητικά. Οι βασικότερες ελλείψεις εστιάζονται στις εγκριτικές του προϋπολογισμού και του απολογισμού αποφάσεις από τα εποπτεύοντα τα νομικά πρόσωπα όργανα, στις καταστάσεις γραμματίων είσπραξης και χρηματικών ενταλμάτων απόδοσης κρατήσεων ή και στα extraits ορισμένων τραπεζικών λογαριασμών των φορέων. Άλλες ελλείψεις που παρουσιάζονται είναι στα δικαιολογητικά για την αποκατάσταση της πάγιας προκαταβολής¹⁷². ε) Οι λογαριασμοί των τελωνειακών υπολόγων δεν υποβάλλονται εμπρόθεσμα. Οι συχνές αλλαγές της κατάστασης των κατ' έτος ενεργών τελωνειακών αρχών, λόγω των καταργήσεων, συγχωνεύσεων ή των υπό αναστολή τελωνείων, είχαν ως αποτέλεσμα κάθε διαχειριστική χρήση να μην περιλαμβάνει τους ίδιους ελεγχόμενους φορείς. στ) Όσον αφορά στην επεξεργασία των υποθέσεων απαλλαγής ή μη των υπολόγων από την ευθύνη λόγω απώλειας χρημάτων, υλικού, δικαιολογητικών και παραστατικών πληρωμής παρατηρείται η μη έγκαιρη ανταπόκριση των οργάνων που διενεργούν τις Ε.Δ.Ε. αλλά και των Υπηρεσιών των υπολόγων για την αποστολή των αναγκαίων στοιχείων. Αυτό οφείλεται κυρίως στην παύση λειτουργίας της Γενικής Διεύθυνσης Επιθεώρησης (στις 30.6.2014). Τα αιτήματα αναζήτησης συμπληρωματικών στοιχείων απαντώνται με μεγάλη χρονική υστέρηση, ενώ σε ορισμένα εξ αυτών οι υπηρεσίες δεν ανταποκρίνονται. Η συγκέντρωση των στοιχείων, κατόπιν μακράς αλληλογραφίας, συνεπάγεται την καθυστέρηση της επεξεργασίας των υποθέσεων απωλειών.

ΙΑ. Όσον αφορά την τήρηση και ενημέρωση των λογαριασμών ώστε να απεικονίζουν με ακρίβεια το περιεχόμενο των οικονομικών πράξεων και δημοσιονομικών ενεργειών.

163 Οριζόντιος έλεγχος αξιολόγησης των διαδικασιών εσωτερικών δικλίδων, που αφορούν στην πληρότητα και εισπραξιμότητα των ίδιων εσόδων των Δήμων Θεσσαλονίκης, Πειραιά, Ηρακλείου Κρήτης, Γλυφάδας και Καλαμαριάς, χρήσης 2013.

164 Οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος έτους 2014 του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus.

165 Υπηρεσίες Επιτρόπου στους Νομούς Αρκαδίας, Ζακύνθου, Λασιθίου και Δωδεκανήσου.

166 Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου.

167 Υπηρεσία Επιτρόπου στο Υπουργείο Εξωτερικών.

168 1η Υπηρεσία Επιτρόπου.

169 8η και 9η Υπηρεσίες Επιτρόπου.

170 Υπηρεσίες Επιτρόπου στους Νομούς Λασιθίου, Καβάλας, Βοιωτίας – Φωκίδας, Δωδεκανήσου και Λακωνίας.

171 Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Φλώρινας.

172 8η και 9η Υπηρεσίες Επιτρόπου, Υπηρεσία Επιτρόπου στον ΕΟΤ.

1. Διαπιστώθηκε ότι σε πολλούς φορείς κατά τον έλεγχο των απολογισμών, υπάρχουν διαφορές μεταξύ των συνολικών εσόδων / εξόδων, όπως αυτά απεικονίζονται στις καταστάσεις των γραμματίων είσπραξης / ενταλμάτων πληρωμής αντίστοιχα και των ίδιων ποσών, όπως απεικονίζονται στις εγκριτικές αποφάσεις των απολογισμών, ή και στα σώματα αυτών. Η σημαντικότερη όμως έλλειψη, που καθιστά αδύνατο το «κλείσιμο» της χρηματικής διαχείρισης και την εκδίκαση των λογαριασμών των εκάστοτε απολογισμών είναι η ανατιολόγητη ασυμφωνία του μετενεκτέου υπολοίπου, όπως αυτό αναγράφεται στον απολογισμό και στο ισοζύγιο της χρηματικής διαχείρισης και σε αυτό που προκύπτει από τα extraits των τραπεζικών τους λογαριασμών, της 31ης/12 του ελεγχόμενου οικονομικού έτους. Οι ελλείψεις αυτές αποκαθίστανται, ύστερα από σχετική αλληλογραφία με τους ελεγχόμενους φορείς, πλην όμως, τις περισσότερες φορές, με μεγάλη καθυστέρηση¹⁷³. Επιπροσθέτως, σε πολλές περιπτώσεις διαπιστώνεται αναντιστοιχία μεταξύ Εισπράξεων – Πληρωμών Ισοζυγίου Χρηματικής Διαχείρισης και Εσόδων – Εξόδων του Απολογισμού. Η αναντιστοιχία αυτή δεν ανάγεται συνήθως σε λόγους ελλειμματικής διαχείρισης αλλά κυρίως σε λόγους λογιστικής απεικόνισης¹⁷⁴.

2. Τέλος, παρατηρείται έλλειψη τυποποίησης στα στοιχεία που υποβάλλουν οι φορείς, καθώς καθένας από αυτούς με την παρέλευση του χρόνου έχει αποκλίνει από τα προβλεπόμενα να υποβληθούν στοιχεία και υποβάλλει στοιχεία κατά ένα παγιωμένο – για τον κάθε φορέα – τρόπο. Περαιτέρω, λόγω παρέλευσης μακρού χρόνου από την υποβολή των στοιχείων έως την επεξεργασία των λογαριασμών, αλλά και ιδιαιτέρων συνθηκών που επικράτησαν στα Ασφαλιστικά Ταμεία κατά την τελευταία δεκαετία (συνεχείς συγχωνεύσεις, μετακίνηση αρχείων και προσωπικού), οι φορείς αδυνατούν να συμπληρώσουν τα στοιχεία που ελλείπουν¹⁷⁵.

ΙΒ. Όσον αφορά στην ορθή τήρηση του κατά περίπτωση ισχύοντος λογιστικού ή διαχειριστικού συστήματος, σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές που το διέπουν.

1. Διαπιστώθηκαν: α) Περιπτώσεις λογιστικής καταχώρησης παραστατικών με ημερομηνία έκδοσης προηγούμενης χρήσης, με συνέπεια να μην τηρείται η αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων. β) Περιπτώσεις πραγματοποίησης και καταχώρησης συναλλαγής με φυσικό πρόσωπο χωρίς έκδοση απόδειξης επαγγελματικής δαπάνης, σε ότι αφορά τις συναλλαγές με φυσικά πρόσωπα, μη υπόχρεα τήρησης βιβλίων και στοιχείων για την καταβολή κάποιων εξόδων για τα οποία δεν προβλέπεται έκδοση άλλου φορολογικού στοιχείου. γ) Περιπτώσεις μη παρακολούθησης αύξοντα αριθμού εντολών πληρωμής ανά έργο ή συνολικά για όλα τα έργα, ώστε να είναι εφικτή η διαπίστωση του συνόλου των εντολών πληρωμής που κινήθηκαν εντός εκάστου έτους. δ) Περιπτώσεις που τα παραστατικά (τιμολόγια, αποδείξεις παροχής υπηρεσιών, κ.λπ) δεν φέρουν διακριτικό καταχώρησης/εξόφλησης (σφραγιδάκι, υπογραφή, κ.α.), ώστε να διασφαλίζεται η

μοναδικότητα της καταχώρησης τους σε ένα και μόνο έργο. ε) Περιπτώσεις μη καταχώρησης σε βιβλίο υλικού των αναλώσιμων υλικών και οργάνων. στ) Περιπτώσεις παράλειψης συμπλήρωσης του προτυπωμένου πεδίου της Εντολής Πληρωμής με τα στοιχεία του δικαιούχου/ παραλήπτη των επιταγών. ζ) Περιπτώσεις ελλείψεων στη διαδικασία παρακολούθησης και συμφωνίας των επιταγών πληρωτέων, η οποία πραγματοποιείται σε υπολογιστικά φύλλα από το 2014, γεγονός που δυσχεραίνει τη δυνατότητα παρακολούθησης της έκδοσης, είσπραξης και τυχόν παραγραφής των επιταγών¹⁷⁶. η) Περιπτώσεις χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής που δε φέρουν τους εξωτερικούς τύπους εγκυρότητας (υπογραφή αρμόδιων οργάνων, ονοματεπώνυμο δικαιούχου, αιτιολογία δαπάνης κ.λπ.) και δεν συνοδεύονται από τα αναγκαία βάσει νόμου δικαιολογητικά, μισθοδοτικών καταστάσεων που δε φέρουν υπογραφές από τα κατά νόμο αρμόδια όργανα (εκκαθαριστή, οικονομικό διευθυντή), ελλείψεις δικαιολογητικών στους φακέλους επιχορηγήσεων¹⁷⁷.

ΙΓ. Όσον αφορά την έγκαιρη κοινοποίηση των Φύλλων Μεταβολών και Ελλείψεων.

1. Διαπιστώθηκε ότι υπάρχει μεγάλη καθυστέρηση στην κοινοποίησή των Φύλλων Μεταβολών και Ελλείψεων (Φ.Μ.Ε.) στους υπολόγους και στην επιστροφή των σχετικών αποδεικτικών, με αποτέλεσμα να καθυστερούν ή να μη γίνονται, όπου απαιτείται, εισηγήσεις για καταλογισμό και εν τέλει καταλογισμός¹⁷⁸.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

Προτάσεις για μεταρρυθμίσεις και βελτιώσεις

Με βάση τα ανωτέρω διατυπωθέντα συμπεράσματα που απορρέουν από το σύνολο των ελεγκτικών εργασιών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, προς διασφάλιση της νομιμότητας και διαφάνειας στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, ενίσχυση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης των δημόσιων φορέων και βελτίωση της δημόσιας λογοδοσίας, προτείνονται:

1. Ενίσχυση του εσωτερικού ελέγχου ορθής διαχείρισης των δημοσίων οικονομικών στους Ο.Τ.Α. και τα Ν.Π.Δ.Δ. προς διασφάλιση των περιουσιακών στοιχείων των φορέων, της ορθής καταχώρισης των λογιστικών εγγραφών, της ορθής λογιστικής απεικόνισης της οικονομικής κατάστασης των φορέων, της ορθής εκτέλεσης των συναλλαγών και διαχείρισης των διαθέσιμων πόρων και τήρησης των αρχών της νομιμότητας, της δημοσιονομικής δέσμευσης και της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

2. Διασφάλιση της ανεμπόδιστης πρόσβασης από τους ελεγκτές σε κάθε έγγραφο και αρχείο, ηλεκτρονικό και μη, των εγκαταστάσεων και του προσωπικό των ελεγχόμενων με ταυτόχρονη πρόβλεψη χρονικών περιορισμών, η παραβίαση των οποίων επισύρει κυρώσεις.

3. Ενίσχυση των συνεργασιών με άλλες ελεγκτικές αρχές οι οποίες λαμβάνουν καταγγελίες και διενεργούν ελέγχους όπως ο Γ.Ε.Δ.Δ., ο Συνήγορος του Πολίτη κ.α.

173 8η Υπηρεσία Επιτρόπου.

174 9η Υπηρεσία Επιτρόπου.

175 9η Υπηρεσία Επιτρόπου.

176 14η Υπηρεσία Επιτρόπου.

177 16η Υπηρεσία Επιτρόπου.

178 9η Υπηρεσία Επιτρόπου.

4. Ενεργοποίηση μηχανισμού συστηματικής ανταλλαγής ευρημάτων μεταξύ των ελεγκτικών αρχών.

5. Ανάπτυξη μιας αξιόπιστης, ολοκληρωμένης βάσης δεδομένων με όλα τα σφάλματα και τις παρατυπίες που ανακύπτουν στον τομέα των δημόσιων δαπανών και συμβάσεων, η οποία να περιλαμβάνει λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τις διαπιστώσεις των ελέγχων όλων των ελεγκτικών αρχών, προκειμένου να εκτιμηθεί η φύση, το εύρος, η συχνότητα, η σοβαρότητα και τα αίτια των σφαλμάτων, παρέχοντας στις εκάστοτε αρμόδιες αρχές τη δυνατότητα να λαμβάνουν μέτρα στοχευμένα ή προσαρμοσμένα κατά περίπτωση.

6. Δυνατότητα αξιοποίησης των ελεγκτικών ευρημάτων όλων των ελεγκτικών αρχών για τη διατύπωση υποδείξεων και συστάσεων διοικητικών και δημοσιονομικών πρακτικών και εγκατάστασης συστήματος παρακολούθησης της εφαρμογής των συστάσεων.

7. Νομοθετική πρόβλεψη για τη δυνατότητα απευθείας επιβολής διοικητικών κυρώσεων ή υποβολής προτάσεων για κυρώσεις σε περίπτωση διαπίστωσης πρακτικών δημοσιονομικής κακοδιαχείρισης.

8. Ανάπτυξη συστήματος ουσιαστικής αξιολόγησης των αναθετουσών αρχών για την ικανότητά τους να προγραμματίζουν, προκηρύσσουν, αναθέτουν και εκτελούν δημόσιες συμβάσεις, συστήματος ενίσχυσης και διασφάλισης της διοικητικής ικανότητάς τους, με την έγκαιρη και έγκυρη καθοδήγηση, ενημέρωση και υποστήριξή τους σχετικά με το νέο πλαίσιο δημοσίων συμβάσεων.

9. Θέσπιση αυστηρών κανόνων, με πρόβλεψη κυρώσεων, στις περιπτώσεις μη έγκαιρου προγραμματισμού των διαγωνισμών προμήθειας αγαθών ουσιωδών για τη λειτουργία των φορέων (Δήμων και νομικών προσώπων), όπως καύσιμα, τρόφιμα, υπηρεσίες καθαριότητας, προκειμένου να αποφεύγονται οι απευθείας αναθέσεις και οι παράνομες παρατάσεις συμβάσεων.

10. Έγκαιρη έγκριση των προγραμμάτων παροχής υπηρεσιών και προμηθειών των Φορέων Παροχής Υπηρεσιών Υγείας από τα αρμόδια όργανα, ώστε να μην υπάρξει καθυστέρηση στη διεξαγωγή των διαγωνισμών.

11. Έλεγχος της ύπαρξης παγιωμένων συστημάτων ανάθεσης και εκτέλεσης μικρών έργων, κατά παρέκκλιση από τις αρχές της διαφάνειας, της ισότητας συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής αναδόχου και του ελεύθερου ανταγωνισμού (π.χ. κυκλικότητα της σύνθεσης των υποψηφίων αναδόχων στα περισσότερα έργα, ασαφής περιγραφή του αντικειμένου της δημοπρασίας, παράνομη σύνταξη του προϋπολογισμού των έργων, επιλογή συστήματος ανάθεσης που δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές συνθήκες των έργων κ.α.).

12. Κατάρτιση μοντέλου καταγραφής, διαχείρισης και αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων του δημόσιου τομέα.

13. Διεξαγωγή ελέγχων για την ορθή διαχείριση της ακίνητης περιουσίας των δημόσιων φορέων, τον εντοπισμό και την αποτροπή φαινομένων κακοδιοίκησης και κακοδιαχείρισης, κατάχρησης, σπατάλης, απάτης ή διαφθοράς.

14. Ρύθμιση της διαδικασίας για τη διεξαγωγή των κάθε είδους δημοπρασιών, που αφορούν στην εκποίηση

ή στην εκμίσθωση ακινήτων ή κινητών πραγμάτων του Δημοσίου και στην αγορά ή μίσθωση εκ μέρους του, ακινήτων που ανήκουν σε τρίτους, οι όροι για τη συμμετοχή στις δημοπρασίες αυτές, τα σχετικά με τη διακήρυξη, τη δημοσίευση και την επικύρωση των αποτελεσμάτων των δημοπρασιών αυτών, τη διάρκεια της μίσθωσης, την αναπροσαρμογή του μισθώματος, την καταγγελία της σύμβασης από τον εκμισθωτή.

15. Προγραμματισμός και διενέργεια ελέγχων διαχείρισης των κρατικών και δημοτικών αυτοκινήτων που έχουν διατεθεί (με αποκλειστική ή μη χρήση) για τη μετακίνηση δημοσίων προσώπων, καθώς και των παροπλισμένων/ακίνητοποιημένων κρατικών και δημοτικών οχημάτων.

16. Εκσυγχρονισμός του νομικού πλαισίου για τις αναθέσεις των επισκευών και συντηρήσεων των οχημάτων του Δημοσίου, καθώς το ισχύον ορίζει την ανάθεση από τριμελή επιτροπή υπαλλήλων, ανεξαρτήτως του ύψους της προϋπολογιζόμενης δαπάνης (Αποφ. Υπ. Προεδρ. 3373/390/1975, ΦΕΚ Β' 349).

17. Νομοθετική ρύθμιση της υποχρέωσης των προμηθευτών πετρελαιοειδών να παραδίδουν υγρά καύσιμα στο Δημόσιο σε όγκο (λίτρα) θερμοκρασίας περιβάλλοντος και να χρεώνονται με αναγωγή του όγκου τους σε θερμοκρασία 15 °C, όπως αυτό ισχύει για τους προμηθευτές πετρελαιοειδών, όταν παραδίδουν υγρά καύσιμα στους κατόχους άδειας λιανικής εμπορίας σύμφωνα με την υπουργική απόφαση Α2-718/2014 (ΦΕΚ Β' 2090). Η διαφορά θερμοκρασίας, ειδικά τους θερινούς μήνες και κυρίως στην κεντρική και νότια Ελλάδα, δημιουργεί στρεβλώσεις στην τιμολόγηση.

18. Νομοθετική πρόβλεψη με καθορισμό των προϋποθέσεων και των όρων που θα αφορούν στις δαπάνες για δημόσιες σχέσεις και εκδηλώσεις (πολιτιστικές, μορφωτικές, ψυχαγωγικές) στο πλαίσιο εθνικών, τοπικών ή άλλων εορτών, ώστε να αποφεύγονται υπερβολικές δαπάνες σε γεύματα, αμοιβή καλλιτεχνών, δώρα κ.λπ.

19. Τήρηση των διατάξεων του ν. 4270/2014 (άρθρα 100 επ.) και του π.δ. 136/1998, που καθορίζουν τους λόγους έκδοσης των Χρηματικών Ενταλμάτων Προπληρωμής (Χ.Ε.Π.), ώστε να περιοριστεί το φαινόμενο της έκδοσης σημαντικού αριθμού Χ.Ε.Π., για δαπάνες που θα μπορούσαν να πληρωθούν με τακτικά χρηματικά εντάλματα.

20. Τήρηση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την σύσταση των παγίων προκαταβολών και περιστολή των σχετικών δαπανών, ώστε να εκκαθαρίζονται με σύσταση παγίας μόνο αυτές για τις οποίες συντρέχει επείγουσα ανάγκη.

21. Μέριμνα για την έγκαιρη εκκαθάριση των δαπανών των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α. και την άμεση υποβολή των οικείων χρηματικών ενταλμάτων για έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ώστε να μην παρατηρείται συσσώρευση μεγάλου αριθμού ενταλμάτων κατά τη λήξη του οικονομικού έτους και να αποφεύγονται οι δυσχέρειες που προκαλεί το φαινόμενο αυτό στο διενεργούμενο έλεγχο.

22. Μέριμνα για τη μη υποβολή από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Γ.Λ.Κ., για έλεγχο στην Υπηρεσία Επιτρόπου των συμπηφιστικών ενταλμάτων του Π.Δ.Ε. κατά τη λήξη της παράτασης του οικείου οικονομικού έτους, καθόσον

έτσι δυσχεραίνεται εξαιρετικά, λόγω χρονικής στενότητας, ο έλεγχος αυτών.

23. Ανάλυση πρωτοβουλίας για την διασύνδεση της 4ης Υπηρεσίας Επιτρόπου με το Ο.Π.Σ. Τελωνείων. Τούτο, προκειμένου να επιτευχθεί η πρόσβαση σε πραγματικό χρόνο στα στοιχεία των εσόδων των Τελωνείων μέσω του I.C.I.S. NET (Ο.Π.Σ. Τελωνείων) με δυνατότητα εκτύπωσης ανά Τελωνείο των ημερήσιων αναλυτικών εισπράξεων καθώς και της ημερήσιας, μηνιαίας και ετήσιας συγκεντρωτικής κατάστασης εσόδων, να παύσει η αποστολή των μηνιαίων αποσπασμάτων των Βιβλίων τελωνειακών εισπράξεων καθώς και των στελεχών των αποδεικτικών εισπράξης, να μειωθούν οι απαιτούμενες ανθρωποώρες για την αναζήτηση πλήθους δεμάτων στους αποθηκευτικούς χώρους, να αποδεσμευθεί μεγάλο μέρος αποθηκευτικού χώρου, να βελτιωθεί η λειτουργία της Υπηρεσίας του Αρχείου και να εξοικονομηθούν πόροι από τη μείωση του κόστους αποστολή των δεμάτων.

24. Ανάλυση δράσης για την ενεργοποίηση των πολιτών και την ευαισθητοποίηση των μαθητών στην καταπολέμηση της διαφθοράς

25. Ανάλυση πρωτοβουλιών για την ενίσχυση του Ελεγκτικού Συνεδρίου με το κατάλληλο και επαρκές στελεχιακό δυναμικό λόγω αφενός των ιδιαίτερα αυξημένων τρεχουσών υποχρεώσεών του και αφετέρου των αυξημένων απαιτήσεων που προέρχονται από το σωρευμένο όγκο εκκρεμών υποθέσεων και μέριμνα για τη διαχείριση των ανθρωπίνων πόρων όσον αφορά στη στελέχωση των υπηρεσιών του, τα προσόντα, την εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Το Ελεγκτικό Συνέδριο στην παρούσα έκθεσή του

παρουσιάζει το έργο του και εκθέτει τα αποτελέσματα των εργασιών του. Επισημαίνει ενδεικτικά τις κυριότερες παραλείψεις, παρατυπίες, σφάλματα και αδυναμίες της διοίκησης, που διαπιστώθηκαν κατά το οικονομικό έτος 2016 στον τομέα της δημοσιονομικής διαχείρισης και της ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων από τους φορείς που υπάγονται στον έλεγχό του, αποσκοπώντας στην εδραίωση της νόμιμης και χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης στην Ελλάδα, την αναβάθμιση της δημόσιας λογοδοσίας, την ενημέρωση του Κοινοβουλίου και της κοινής γνώμης για τον τρόπο διάθεσης των χρημάτων που συνεισφέρει ο πολίτης. Υποβάλλει τις προτάσεις του για τη λήψη νομοθετικών και διοικητικών μέτρων για τη βελτίωση και μεταρρύθμιση της δημοσιονομικής οργάνωσης και διαχείρισης και αναβάθμιση της ελεγκτικής του αρμοδιότητας.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

Κατ' εφαρμογή του άρθρου 170 του ν. 4270/2014, ο Υπουργός Οικονομικών σε απάντηση του 35913/25.5.2018 εγγράφου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, απέστειλε με το 2/58341/0026/30.7.2018 έγγραφό του τις απαντήσεις των Υπουργών - Διατακτών επί των παρατηρήσεων της παρούσης εκθέσεως που τους αφορούν. Οι απαντήσεις αυτές έχουν περιλαμβάνονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β της παρούσας έκθεσης.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α – ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

	Αποφάσεις επί ενδίκων μέσων	Αποφάσεις του άρθρου 65 του ν.4129/2013	Πράξεις και Πρακτικά επί ενστάσεων	Πράξεις προληπτικού ελέγχου των δαπανών	Πρακτικά επί αμφιβολιών Επιτρόπων
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ	208				
ΤΜΗΜΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ-ΕΠΤΑΜΕΛΟΥΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ	30				
I ΤΜΗΜΑ	495			57	4
II ΤΜΗΜΑ	865				
III ΤΜΗΜΑ	739				
IV ΤΜΗΜΑ	78			62	1
V ΤΜΗΜΑ	81			2	
VI ΤΜΗΜΑ	182				
VII ΤΜΗΜΑ	113			74	2
Κ.Π.Ε.Δ. στο I ΤΜΗΜΑ				321	3
Κ.Π.Ε.Δ. στο IV ΤΜΗΜΑ				193	
Κ.Π.Ε.Δ. στο V ΤΜΗΜΑ				6	
Κ.Π.Ε.Δ. στο VII ΤΜΗΜΑ				388	5
Α ΚΛΙΜΑΚΙΟ			3892		
ΣΥΝΟΛΟ	2.791	148	387	1.103	15

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Προληπτικός έλεγχος

Κατηγορία χρηματικής διαχείρισης	Αριθμός ελεγχθέντων χρηματικών ενταλμάτων / Ποσό		Διαπιστώσεις / Ενέργειες ελέγχου κατά το οικονομικό έτος 2016	
	Αριθμός χρηματικών ενταλμάτων	Συνολικό ποσό	Αριθμός χρηματικών ενταλμάτων που επεστράφησαν αθεώρητα	Συνολικό ποσό
Δαπάνες Τακτικού προϋπ/σμού και προϋπ/σμού Δημοσίων Επενδύσεων	105.428	584.305.080.083,00	587	33.890.689,00
Δαπάνες Ν.Π.Δ.Δ.	161.541	11.798.475.169,07	3.003	263.395.206,93
Δαπάνες Ειδικών Λογαριασμών	1.720	647.299.192,00	67	163.551,00
Δαπάνες Ο.Τ.Α. Α' και Β' Βαθμού	104.408	1.707.060.794,97	3.769	33.183.479,31
ΣΥΝΟΛΟ	373.097	598.457.915.239,04	7.426	330.632.926,24

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Αποτελέσματα ελέγχου / Ποσό μη νόμιμων δαπανών
Συσχετισμός με το οικονομικό έτος 2015

Προϋπολογισμός	Οικονομικό έτος 2015	Οικονομικό έτος 2016
Δημοσίου (Τακτικός και Δημοσίων Επενδύσεων)	7.709.176,00	18.305.159,39
Ν.Π.Δ.Δ.	12.045.341,00	16.884.202,66
Ειδικών Λογαριασμών		497,00
Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού	23.368.404,00	16.286.158,97
ΣΥΝΟΛΟ	43.122.921,00	51.476.018,00 ¹⁷⁹

179 Πλέον του ποσού αυτού, εκκρεμούσαν κατά τη λήξη του οικονομικού έτους 2016 στην κρίση των Κλιμακίων Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στα Τμήματα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αναφορικά με τη θεώρησή τους ή μη, 139 χρηματικά εντάλματα του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των Ν.Π.Δ.Δ. συνολικού ποσού 1.856.873,23 ευρώ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Κατηγορία δαπάνης	Φορείς της Κεντρικής Διοίκησης	Ποσοστό επί του συνόλου ¹⁸⁰	Ο.Τ.Α. α' Βαθμού και δημοτικά νομικά πρόσωπα	Ποσοστό επί του συνόλου ¹⁸¹	Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου	Ποσοστό επί του συνόλου ¹⁸²	Σύνολο	Ποσοστό επί του συνόλου ¹⁸³
Πληρωμές για Υπηρεσίες	6.610.652	29,39%	6.391.329	28,42%	9.488.256	42,19%	22.490.237	61,32%
Προμήθειες Αγαθών και Κεφαλαίου Εξοπλισμού	3.469.309	61,92%	1.148.461	20,49%	984.835	17,59%	5.602.605	15,27%
Πληρωμές Μεταβιβαστικές	3.821.553	70,5%	1.572.386	29%	27.000	0,50%	5.420.939	14,78%
Πληρωμές που Αντικρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα	651.664	63,1%	149.654	14,5%	231.403	22,4%	1.032.721	2,81%
Απαλλοτριώσεις, αγορές, ανεγέρσεις κ.λπ.	210.334	12,4%	1.446.383	85,35%	38.718	2,25%	1.695.435	4,62%
Δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες	67.334	15,2%	240.710	55,2%	128.759	29,6%	436.803	1,20%
ΣΥΝΟΛΟ	14.830.846	44,75%	10.948.923	28,83%	10.898.971	26,42%	36.678.740¹⁸⁴	100%

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
Κατασταλτικός έλεγχος

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Αριθμός	ΦΜΕ	Ποσό ΦΜΕ
Λογαριασμοί Δημοσίων Υπολόγων	1.767	3	26.555,38
Λογαριασμοί Προξενικών Υπολόγων	36		
Λογαριασμοί Τελωνειακών Υπολόγων	11		
Διαχειρίσεις Υλικού Ενόπλων Δυνάμεων - Σωμάτων Ασφαλείας και άλλων Υπηρεσιών	1.381	3	117.151,57
Λογαριασμοί Δευτερεύοντος Διατάκτη ΥΠ.ΕΘ.Α.	24		
ΕΛΕΓΕΠ	1		
Ειδικό κατασταλτικό	45		
Απολογισμοί Ν.Π.Δ.Δ., Σχολικών Επιτροπών, Ειδικών Λογαριασμών, Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού και των εξαρτώμενων απ' αυτούς Ν.Π.Δ.Δ.	720	83	35.343.588,00
Ειδικό Κατασταλτικό έλεγχοι σε Ο.Τ.Α. Α' βαθμού (άρθρο 3 παρ. 4 ν. 2307/1995).	309	25	692.568

180 Το ποσοστό υπολογίζεται επί του συνόλου της κατηγορίας.

181 Το ποσοστό υπολογίζεται επί του συνόλου της κατηγορίας.

182 Το ποσοστό υπολογίζεται επί του συνόλου της κατηγορίας.

183 Το ποσοστό υπολογίζεται επί του συνόλου των 36.678.740 ευρώ.

184 Το ποσό των μη νομίμων δαπανών ανήλθε συνολικά σε 51.476.018 ευρώ (βλ. πίνακα 3, όπου και υποσημείωση). Στο ποσό του πίνακα 4 περιλαμβάνονται αποκλειστικά οι αναφερόμενες σε αυτόν κατηγορίες δαπανών.

Δηλώσεις ν. 1256/82 - Μισθοδοσία	26.770	6	1.055.413,00
Καταστάσεις Μισθοδοσίας Υπαλλήλων Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ.	2.191	21	78.697,22
ΧΕΠ Δημοσίου	3.916		
ΧΕΠ Υ.Π.Ε.Θ.Α.	303		
ΧΕΠ Ο.Τ.Α.	2.889		
ΧΕΠ Ν.Π.Δ.Δ.	2.334		
ΣΥΝΟΛΟ	42.768	141	37.313.372

ΠΙΝΑΚΑΣ 6
Προσυμβατικός

Κατηγορία σύμβασης	Δαπάνη	Αριθμός ελεγχθέντων σχεδίων συμβάσεων	Αριθμός ελεγχθέντων σχεδίων συμβάσεων που κρίθηκαν μη νόμιμα	Ποσοστό μη νομίμων επί των ελεγχθέντων σχεδίων συμβάσεων	Συμβατική δαπάνη των σχεδίων που κρίθηκαν μη νόμιμα
Δημόσια έργα	773.864.430	928	34	3,66%	203.830.646
Προμήθειες	1.168.784.084	1.360	82	6,03%	43.039.770
Υπηρεσίες	1.738.856.817	1.113	35	3,14%	23.981.888
Προγραμματικές	39.384.722	96	13	13,54%	5.559.598

ΠΙΝΑΚΑΣ 7
Προσυμβατικός

Κατηγορία φορέα	Δαπάνη	Αριθμός ελεγχθέντων σχεδίων συμβάσεων	Αριθμός ελεγχθέντων σχεδίων συμβάσεων που κρίθηκαν μη νόμιμα	Ποσοστό μη νομίμων επί των ελεγχθέντων σχεδίων συμβάσεων	Συμβατική δαπάνη των σχεδίων που κρίθηκαν μη νόμιμα
Φορείς Κεντρικής Διοίκησης	1.350.588.255	433	9	2,08%	23.109.405
Νομικά Πρόσωπα	1.341.995.833	423	60	14,18%	195.411.924
Ο.Τ.Α. και Δημοτικά Νομικά Πρόσωπα	1.028.305.973	2.641	95	3,60%	57.890.574

ΠΙΝΑΚΑΣ 8
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ - ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΣΟΔΩΝ

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ ΔΗΜΟΣ	ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ ΚΑΕ
ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ	Χρηματοδοτήσεις από Κεντρικούς φορείς (Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) Αντιπλημμυρικά έργα Αγαθονησίου (100,00%). Αποκατάσταση ζημιών από θεομηνίες (100,00 %). Χρηματοδοτήσεις από Κεντρικούς φορείς (Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) Μελέτη επέκτασης λιμένα Αγαθονησίου (100,00%). Χρηματοδοτήσεις από περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα - ΕΣΠΑ - Δημοτική Οδοποιία (100,00%). Τέλη τελέσεως πολιτικού γάμου (100,00%). Και αρνητικές αποκλίσεις ενδεικτικά: Δόσεις άρθρου 27 του ν. 3756/2009 (-74,71%). ΚΑΠ επενδυτικών δαπανών των δήμων (- 41,67%).
ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	Πάγιο τέλος αδρεύσεως(100,00%). Δικαιώματα χρήσης σφαγείων (άρθρο 3 β.δ. 24/9-20/10/1958 (100,00%). Λοιπές επιχορηγήσεις (100%). Επιχορήγηση για προμήθεια εξοπλισμού για την ανάπλαση χώρων αναψυχής του Δήμου Αστυπάλαιας-Πρόγραμμα "Αστική Αναζωογόνηση 2012-2015(100,00%). Επιχορήγηση για έργο "Πρόγραμμα πρόληψης και αντιμετώπισης ζημιών και καταστροφών που προκαλούνται από θεομηνίες στους Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού της Χώρας"(100,00%). Ανακατασκευή ανεμόμυλου στη θέση Παλαιόμυλος του Δήμου Αστυπάλαιας-Αγροτική Ανάπτυξη Ελλάδος 2007-2013"(100%). Σημαντικότερες και οι αρνητικές αποκλίσεις ενδεικτικά: Λοιπά πρόστιμα και χρηματικές ποινές επιβαλλόμενες βάσει ειδικών διατάξεων (-1612,90%). Πρόστιμα του ΚΟΚ (ν.δ. 805/1971, α.ν. 170/1967, άρθρο 31 ν. 2130/1993) (-270,69%). Τέλη χρήσεως υπονόμων (-41%)
ΙΘΑΚΗΣ	Μισθώματα από εκμετάλλευση παραλιών (100%). Πρόστιμα παρεπιδημούντων - καταστημάτων που εκπίπτουν των ρυθμίσεων (100%). Πρόστιμα από τέλος καταστημάτων 2008-2011 (95,10%). Σημειωτέον ότι ο δήμος έχει πολλούς ΚΑΕ με αρνητικές αποκλίσεις (βεβαιωθέντα>προϋπολογισθέντων.
ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ	Από ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου Επέκταση 1ου Δημοτικού Σχολείου Καλύμνου (100%). Από ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου Βρεφονηπιακός Σταθμός Δήμου Καλυμνίων (100%). Αποκατάσταση ΧΑΔΑ Δήμου Καλυμνίων στη θέση «Γιαννοχώραφο»(100%). Από ΥΠΕΣ για Πρόληψη και αντιμετώπιση ζημιών και καταστροφών από θεομηνίες (100%). Χρηματοδότηση από ΠΔΕ Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου για επισκευή συντήρηση σχολικών μονάδων (100%). ΠΟΕ - Τέλη χρήσεως Πεζοδρομίων, Οδών, Πλατειών (100%). Χρηματοδότηση από ΠΔΕ Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου για επισκευή κτηρίων παλαιών σφαγείων (100%).Σημαντικότερες οι αρνητικές αποκλίσεις ενδεικτικά: Έσοδο από ΔΕΥΑΚ από πληρωμή δόσεων δανείου λόγω εγγύησης(-2026,61%). Λοιπά πρόστιμα και χρηματικές ποινές επιβαλλόμενες βάσει ειδικών διατάξεων (-2130,08%). Πρόστιμα ΚΟΚ παρελθόντων ετών (-699,65%). ΠΟΕ - Τακτικά έσοδα επί των ακαθαρίστων εσόδων επιτηδευματιών (-374,96%)
ΚΑΡΠΑΘΟΥ	Δικαίωμα βοσκής (100%). Τέλος διαφήμισης (100%). Τέλος αδειών οικοδομών (άρθρο 23 β.δ. 24/9-20/10/1958) (100%). Αρνητικές αποκλίσεις : Δικαιώματα σύνδεσης με το αποχετευτικό δίκτυο(-378,22%). Έσοδα χρήσης παραχωρηθέντος αιγιαλού και παραλίας (άρθρο 13 ν. 2971/2001) (-238,06%).
ΚΑΣΟΥ	Δικαίωμα βοσκής (άρθρο 5 β.δ. 24/9-20/10/1958, άρθρο 16 ν. 2130/1993) (100%). Τέλος ύδρευσης (100%). Τέλος διαφήμισης (άρθρο 5 ν. 1900/1990) (100%). Λοιποί φόροι (100%).Από μισθώματα βοσκήσιμων εκτάσεων (100%) Μισθώματα από αστικά ακίνητα (100%). Τέλος επί των ακαθαρίστων εσόδων των κέντρων διασκέδασης, εστιατορίων και συναφών καταστημάτων (άρθρο 20 ν. 2539/1997) (99,67%).
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ	Μισθώματα βοσκήσιμων εκτάσεων (άρθρο 5 β.δ. 24/9-20/1958, άρθρο 31 ν.δ. 4260/1962) (100%). Τέλη και δικαιώματα από εμποροπανηγύρεις, παζάρια και λαϊκές αγορές (άρθρο 19 β.δ. 24/9-20/10/1958) (100%). Έσοδα από εγγυήσεις ενοικίων (100%). Έσοδα από παραλία Πλατύ Γαλού (100%). Διαμόρφωση τάφων (100%). Επίσης σημαντικές αρνητικές αποκλίσεις, ενδεικτικά: Πρόστιμα που επιβάλλονται λόγω αυθαίρετης χρήσης κοινοχρήστων χώρων (άρθρο 26 παρ. 5 ν. 1828/1989, άρθρο 6 ν. 1900/1990) (-928,43%). Ειδικό τέλος λατομικών προϊόντων (άρθρο 15 ν. 2115/1993, άρθρο 27 ν. 2130/1993) (-112,36%). Ενοίκια π.ε. βεβαιωμένα 1η φορά (-199,52%)

ΚΩ	<p>Λοιπά έσοδα των υπηρεσιών καθαριότητας και ηλεκτροφωτισμού (100%).» Έσοδα από προγραμματικές συμβάσεις - Π.Σ. ΔΗΜΟΥ ΚΩ - ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΔΕΙΩΝ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ Α.Δ.ΑΙΓΑΙΟΥ» (100%). Έσοδα από προγραμματικές συμβάσεις Π.Σ. ΔΗΜΟΥ ΚΩ - ΔΗΜΟΥ ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ με αντικείμενο την μεταφορά άσκησης τεχνικής υποστήριξης (100%). Εργασίες καθαρισμού και κλάδευσης δένδρων Επαρχιακού Οδικού Δικτύου Νήσου Κω - Π.Σ. Δήμου Κω με Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (100%). Χρηματοδότηση της πράξης «Αποκεντρωμένες Προμήθειες Τροφίμων και Βασικής Υλικής Συνδρομής, Διοικητικές Δαπάνες και Παροχή Συνοδευτικών Μέτρων 2015-2016 Κοινωνικής Σύμπραξης Περιφερειακής Ενότητας Κω»(100%) Χρηματοδότηση της πράξης " Κέντρο Κοινότητας Δήμου Κω με Παράρτημα Ρομά (100%). ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΘΗΣΕΑΣ (ΤΥΠΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ) (100%).</p> <p>Κατασκευή νέου Δημαρχείου (100%). Χρηματοδότηση από επιχειρησιακό πρόγραμμα Κρήτης και Νήσων Αιγαίου 2007-2013 της πράξης «ανέγερση παιδικού σταθμού Ζηπαρίου»(100%)</p>
ΛΕΙΨΩΝ	<p>Εξοπλισμός μονάδας κομποστοποίησης (100%). Αποκατάσταση χώρου ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων (100%). Έσοδα για κατασκευή επέκταση αποβάθρας Λειψών (100%). Επιχορηγήσεις για πυροπροστασία που προορίζονται για λειτουργικές δαπάνες (100%). Σημαντικές αρνητικές αποκλίσεις. Έργα κομποστοποίησης (-190%) Μισθώματα από αστικά ακίνητα (αρθ 192 ΚΔΚ) (-415,90%)</p>
ΛΕΡΟΥ	<p>Επιχορήγηση από την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου για την συντήρηση σχολικών μονάδων (100%). Επιχορήγηση από ΘΗΣΕΑΣ για αγορά οικοπέδων για πάρκινγκ (100%). Επιχορήγηση από το Υπουργείο Εσωτερικών για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών πρώτης υποδοχής πολιτών τρίτων χωρών κοινή υπουργική απόφαση αριθ. πρωτ. 29111/14-09-2015 (100%). Χρηματοδότηση από ΜΧ ΕΟΧ - Π.Δ.Ε για την προμήθεια και εγκατάσταση συστήματος βελτίωσης και ελέγχου ποιότητας και διανομής πόσιμου νερού Κωδ. ΣΑ:075/8 (100%).</p>
ΜΕΓΙΣΤΗΣ	<p>ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΑΔΑ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΥΑΛΟΥΣ ΡΥΑΛΙ (ΕΣΠΑ) (100%). ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΔΗΜΟΥ ΜΕΓΙΣΤΗΣ(ΕΣΠΑ) (100%). Σημαντική αρνητική απόκλιση: Μισθώματα από αστικά ακίνητα (άρθρο 253 ΔΚΚ) (-249,40%).</p>
ΝΙΣΥΡΟΥ	<p>Τέλος αδειών οικοδομών (άρθρο 23 β.δ. 24/9-20/10/1958) (100%). Επιχορηγήσεις για κάλυψη λειτουργικών δαπανών (100%). Τακτικά έσοδα από τέλη καθαριότητας και ηλεκτροφωτισμού (100%). Τέλη καθαριότητας και ηλεκτροφωτισμού (100%).</p>
ΠΑΤΜΟΥ	<p>Επιχορήγηση ΥΠΕΣ για πρόληψη και αντιμετώπιση ζημιών και καταστροφών από θεομηνίες (ΣΑΕ 055- Π.Δ.Ε.) (100%). Βελτίωση οδού από περιοχή Γερανού έως διασταύρωση Απολλώ (ΕΣΠΑ) (100%). Αποκατάσταση ΧΑΔΑ και μονάδα κομποστοποίησης Δ. Πάτμου (ΕΣΠΑ) (100%). Τεχνική υποστήριξη Δήμου Πάτμου (ΕΣΠΑ) (100%). Προμήθεια μονάδας αφαλάτωσης στο Μαράθι Προγρ. «Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2007-2013» (Κωδ. ΟΠΣΑΑ: 173797 L321-1 - ΕΣΠΑ) (100%). Έσοδα από ανακύκλωση (100%). Επιχ. ΥΠΟΥΡΓ. ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ για βελτίωση λειτουργικότητας γηπέδου 5Χ5 στη Σκάλα Πάτμου (100%). Επιχ. ΓΕΝ.ΓΡΑΜΜ. ΑΙΓΑΙΟΥ ΚΑΙ ΝΗΣ.ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ για προμήθεια 2 μονάδων αφαλάτωσης δυν.1200κ.μ. (100%). Σημειωτέον ότι ο δήμος έχει πολλούς ΚΑΕ με αρνητικές αποκλίσεις (βεβαιωθέντα>προϋπολογισθέντων</p>
ΡΟΔΟΥ	<p>Επέκταση Χ.Υ.Τ.Α. Βορείας Ρόδου (100%).Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Γενναδίου (100%). ΚΗΦΗ Δήμου Ρόδου (100%). Κέντρο Κοινότητας Δήμου Ρόδου με παράρτημα Ρομά (100%) Οριοθέτηση παραδοσιακού οικισμού Κατταβιάς και πολεοδομική μελέτη (ΔΕΗ Α.Ε.) (100%) Ηλεκτροφωτισμός Δημοτικού γηπέδου Γενναδίου (100%). Δίκτυο Δημοτικού φωτισμού Κατταβιάς. (Χορηγία ΔΕΗ) (100%).</p> <p>Πλακόστρωση οδών και πλατειών Κατταβιάς (Χορηγία ΔΕΗ) (100%)</p> <p>Ανάδειξη παλαιού Ιταλικού κτιρίου σε πολιτιστικό κέντρο Κατταβιάς (Χορηγία ΔΕΗ) (100%).</p> <p>Προμήθεια - Τοποθέτηση ποδοσφαιρικού τάπητα και λοιπού εξοπλισμού για τις ανάγκες του γηπέδου Κατταβιάς. (Χορηγία ΔΕΗ) (100%)</p> <p>Προμήθεια - Τοποθέτηση ποδοσφαιρικού τάπητα και λοιπού εξοπλισμού για τις ανάγκες του γηπέδου Θεολόγου. (Χορηγία ΔΕΗ) (100%). Σημειωτέον ότι ο δήμος έχει πολλούς ΚΑΕ με αρνητικές αποκλίσεις (βεβαιωθέντα> προϋπολογισθέντων, ενδεικτικά: Δικαιώματα από τη χρήση διαφόρων δημοτικών χώρων(-409,07%). Επέκταση Σχεδίου Πόλεως περιοχής Αγίων Αποστόλων (-2764,16%). Πρόστιμα επί τελών παρεπιδημούντων (αρθ.6 και 7 ν.1080/1980 αρθρ18 παρ. 1 ν.2946/2001) -(2725,07%). Πρόστιμα επί τελών ακαθαρίστων εσόδων (αρθ.6 και 7 ν.1080/1980 αρθρ. 18 παρ 1 ν.2946/2001) (-2703,27%)</p>

ΣΥΜΗΣ	Επιχ. από Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων λόγω συμμετοχής του Δήμου στο μέτρο 313Α του ΠΑΑ 207-2013 με τίτλο "Προβολή και προώθηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Νήσου Σύμης" (100,00%). Προγραμματική σύμβαση με Περιφέρεια Ν. Αιγαίου για το έργο "Συντηρήσεις - Επισκευές σχολικών κτιρίων" ενταγμένο στο Π.Δ.Ε. της Περ. Ν. Αιγαίου (100,00%).
ΤΗΛΟΥ	Βελτίωση Οδού Πρόσβασης στον Βρεφονηπιακό Σταθμό Τήλου (100,00%) Αγροτική Παραγωγή - Τουρισμός (Ανάδειξη Ευκαιριών) Δήμου Τήλου (100,00%) Διαμόρφωση Περιβάλλοντος χώρου της παλαιοντολογικής Έκθεσης - Μουσείο Νάνων Ελεφάντων Τήλου (100,00%)
ΧΑΛΚΗΣ	Χρηματοδοτήσεις από Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) εκτός Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (100,00%). Τέλος καθαριότητας και φωτισμού (άρθρο 25 ν. 1828/1989) (100,00%)

ΠΙΝΑΚΑΣ 9.Α
ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ (ΑΝΕΙΣΠΡΑΚΤΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ > ΕΤΟΥΣ)

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ ΔΗΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΑΛΑΙΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ	ΕΛΕΓΧΟΣ 2015	ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ 2015	ΕΛΕΓΧΟΣ 2014	ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ 2014
ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ	22%			30%	-8%
ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	48%			13%	35%
ΙΘΑΚΗΣ	58%	61,69	-3,69%	52%	6%
ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ	71%			68%	3%
ΚΑΡΠΑΘΟΥ	85%			71%	14%
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ	86%	89,91%	-3,91%	89%	-3%
ΚΩ	85%			87%	-2%
ΛΕΙΨΩΝ	8%			63%	-55%
ΛΕΡΟΥ	35%			50%	-15%
ΜΕΓΙΣΤΗΣ	88%			28%	60%
ΝΙΣΥΡΟΥ	81%			97%	-16%
ΠΑΤΜΟΥ	83%			66%	17%
ΡΟΔΟΥ	90%			82%	8%
ΣΥΜΗΣ	17%			70%	-53%
ΧΑΛΚΗΣ	76%			76%	

ΠΙΝΑΚΑΣ 9.Β.
ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ (ΑΝΕΙΣΠΡΑΚΤΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ > 5 ΕΤΙΑΣ)

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΩ 5ΕΤΙΑΣ	ΕΛΕΓΧΟΣ 2015	ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ 2015	ΕΛΕΓΧΟΣ 2014	ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ 2014
ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ	25%	29,3%	-4,3%	18	7%
ΙΘΑΚΗΣ	12,2%	9,6%	2,6%		
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ	10,5%	10,7%	-0,2%	7%	3,5%
ΛΕΣΒΟΥ	42%	37,4	4,6%	22%	20%
ΛΗΜΝΟΥ	38%	28%	10%	12%	26%
ΡΟΔΟΣ	47%			26%	21%
ΣΥΜΗΣ	6,5			15%	-8,5%
ΧΑΛΚΗΣ	13,5%			9%	4,5%

ΠΙΝΑΚΑΣ 10.Α ΒΑΘΜΟΣ ΕΙΣΠΡΑΞΙΜΟΤΗΤΑΣ

ΦΟΡΕΑΣ	ΑΝΕΙΣΠΡΑΚΤΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ 31.12.2015 ΣΕ ΕΥΡΩ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ 2016 ΣΕ ΕΥΡΩ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΙΣΠΡΑΞΙΜΟΤΗΤΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ	241,59	65,14	26,9%
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ	79.214,11	41.136,38	51,9%
ΔΗΜΟΣ ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	191.055,90	103.265,57	54%
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ	40.821.260,41	28.604.691,45	70,07%
ΔΗΜΟΣ ΛΕΡΟΥ	968.389,89	259.437,47	26,9%
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ	964.339,16	92.496,97	9,5%
ΔΗΜΟΣ ΙΘΑΚΗΣ	335.345,80€.	118.964,63€	35,4%
ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΟΥ	134.352,18	13.818,06,	10,2%
ΔΗΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ	5.684.242,14€.	497.703,02€	8,7%
ΔΗΜΟΣ ΛΕΙΨΩΝ	144.633,25	30.662,81	21,2%
ΔΗΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	11.062.275,63	1.000.938,22	9%
ΔΗΜΟΣ ΛΗΜΝΟΥ	2.260.247,71	525.519,75	23,2%
ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΜΟΥ	983.124,02	209.962,96	21,3%
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΑΙΑΣ-ΧΟΡΤΙΑΤΗ	41.920.136,07	35.216.823,40	84,01
ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ	87.537.784,91	2.561.750,14	2,9%
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΗΣ	331.846,70	119.749,56	36%
ΣΥΝΟΛΑ:	193.418.489,47	69.396.985,53	ΜΕΣΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΙΣΠΡΑΞΙΜΟΤΗΤΑΣ 35,8%

ΠΙΝΑΚΑΣ 10.Β.

ΒΑΘΜΟΣ ΕΙΣΠΡΑΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ (ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ)

Ο.Τ.Α.	ΑΝΕΙΣΠΡΑΚΤΑ 2015	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ	ΕΙΣΠΡΑΞΙΜΟΤΗΤΑ 2016	ΕΙΣΠΡΑΞΙΜΟΤΗΤΑ 2015	ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ 2015	ΕΙΣΠΡΑΞΙΜΟΤΗΤΑ 2014	ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ 2014
ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ	241,59	65,14	26,9%			97,1%	-70,2%
ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ	79.214,11	41.136,38	51,9%	23,4%	28,5%	42%	9,9%
ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	191.055,90	103.265,57	54%			36,52	17,48%

ΙΘΑΚΗΣ	335.345,80€.	118.964,63€	35,4%	26%	9,4	33,2%	2,2%
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ	5.684.242,14€.	497.703,02€	8,7%	7%	1,7%	10%	-1,3%
ΛΕΣΒΟΥ	11.062.275,63	1.000.938,22	9%	22,3	-13,3	16%	-7%
ΛΗΜΝΟΥ	2.260.247,71	525.519,75	23,2%	17,7%	5,5	32%	-8,8%
ΜΕΓΙΣΤΗΣ	964.339,16	92.496,97	9,5			29%	-19,5%
ΠΑΤΜΟΥ	983.124,02	209.962,96	21,3%			19%	2,3%
ΡΟΔΟΥ	87.537.784,91	2.561.750,14	2,9%				
ΧΑΛΚΗΣ	331.846,70	119.749,56	36%			16%	20%

ΠΙΝΑΚΑΣ 11.
ΜΕΤΡΑ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

ΔΗΜΟΣ	Δέσμευση φορολογικής ενημερότητας	Ατομικές ειδοποιήσεις/ οχλήσεις	Κατασχέσεις	Κατασχέσεις εις χείρας τρίτων	Δικαστική διεκδίκηση	Επιβολή προσαυξήσεων
ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ	ΝΑΙ					
ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΝΑΙ			ΝΑΙ		
ΚΩ	ΝΑΙ				ΝΑΙ	ΝΑΙ
ΛΗΜΝΟΥ	ΝΑΙ	ΝΑΙ		ΝΑΙ	ΝΑΙ	
ΘΕΡΜΗΣ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ		ΝΑΙ	
ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ	ΝΑΙ	ΝΑΙ		ΝΑΙ	ΝΑΙ	
ΠΥΛΑΙΑΣ-ΧΟΡΤΙΑΤΗ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
ΝΙΣΥΡΟΥ	ΝΑΙ					
ΜΕΓΙΣΤΗΣ						
ΠΑΤΜΟΥ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				ΝΑΙ
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ	ΝΑΙ					
ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ	ΝΑΙ					
ΧΑΛΚΗΣ	ΝΑΙ					
ΙΘΑΚΗΣ	ΝΑΙ					
ΛΕΣΒΟΥ	ΝΑΙ	ΝΑΙ		ΝΑΙ	ΝΑΙ	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΦΟΡΕΩΝ
ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗ-
ΤΕΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΑΝΑ ΥΠΟΥΡ-
ΓΕΙΟ¹⁸⁵ ΚΑΙ ΣΥΝΟΠΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΑ-
ΤΑΚΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ
(άρθρο 170 του ν. 4270/2014)¹⁸⁶.

1. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

Ι. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στο Υπουργείο Εσωτερικών, τους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθ-
μού και τα εποπτευόμενα από αυτούς νομικά πρόσωπα,
κατά τη διάρκεια του έτους 2016, ελέγχθηκαν πλήθος
πράξεων από όλους τους τομείς και τις κατηγορίες δα-
πανών.

Ειδικότερα, ελέγχθηκαν:

Α. Προληπτικά¹⁸⁷ δαπάνες συνολικού ποσού
1.819.990.350 ευρώ εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμι-
μες δαπάνες συνολικού ποσού 13.253.368 ευρώ¹⁸⁸. Το
ποσό αυτό αντιστοιχεί σε περίπου 1.300 γενεσιουργούς
των δαπανών πράξεις, που ελέγχθηκαν και κρίθηκαν μη
νόμιμες.

1. Η πλειονότητα των ευρημάτων¹⁸⁹ εντοπίστηκε στην
κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν Πληρωμές για
Υπηρεσίες. Οι πλημμέλειες αφορούσαν στη μη νόμιμη
καταβολή:

185 Τα Υπουργεία αναφέρονται με τη σειρά τάξης τους σύμφωνα
με την Υ172/2016 (ΦΕΚ Β' 3610/4-11-2016) του Πρωθυπουργού.

186 Οι απαντήσεις των Διατακτών Υπουργών διαβιβάστηκαν
στο Ελεγκτικό Συνέδριο με το 2/58341/0026/30.7.2018 έγ-
γραφο της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής
του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους – Γενική Διεύθυνση
Θησαυροφυλακίου και Δημοσιονομικών Κανόνων – Διεύθυνση
Κατάρτισης και Συντονισμού Εφαρμογής Δημοσιονομικών
Κανόνων – Τμήμα: Β'. Σύμφωνα με το έγγραφο αυτό, αφενός,
δεν ελήφθησαν απαντήσεις από τα Υπουργεία Εσωτερικών,
Υγείας και Υποδομών και Μεταφορών, παρατηρήσεις για τα
οποία περιελήφθησαν στα αποσπάσματα της έκθεσης του
ΕΣ και αφετέρου, η συντριπτική πλειοψηφία των απορριπτι-
κών πράξεων αφορούσε σε δαπάνες ν.π.δ.δ. οι οποίες δεν
ελέγχονταν για τη νομιμότητα και κανονικότητά τους από τις
αρμόδιες Υπηρεσίες Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΥΔΕ) του ΓΛΚ.

187 Τα στοιχεία προέρχονται από τις Υπηρεσίες Επιτρόπων του
Ελεγκτικού Συνεδρίου στα Υπουργεία Υγείας, Εσωτερικών
και Διοικητικής Ανασυγκρότησης (πρώην Δημόσιας Τάξης
και Προστασίας του Πολίτη), πρώην Ναυτιλίας και Αιγαίου
και ήδη Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Εσωτερικών
(πρώην Μακεδονίας – Θράκης), Τουρισμού, στις Υπηρεσίες
Επιτρόπων ΕΣΔΝΑ, στη Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νη-
σιωτικής Πολιτικής, στους Νομούς Θεσσαλονίκης, Αρκαδίας,
Βοιωτίας – Φωκίας, Γρεβενών, Δράμας, Έβρου, Ημαθίας,
Ηρακλείου (2η), Καβάλας, Καρδίτσας, Ιωαννίνων, Καστοριάς,
Κοζάνης, Φλώρινας, Λασιθίου, Μαγνησίας, Λάρισας (1η και
2η) Πρέβεζας, Λάρισας (1η και 2η) Σερρών, Ξάνθης, Πιερίας,
Ροδόπης, Σάμου, Φθιώτιδας, Ζακύνθου, Κεφαλληνίας, Χαλκι-
δικής, Ευβοίας (2η), Ρεθύμνης, Χανίων, Χίου, Κορινθίας, Δωδε-
κανήσου και Τρικάλων και στους Δήμους Αθηναίων, Πειραιά,
Αγίας Παρασκευής, Αμαρουσίου, Καλλιθέας, Νίκαιας, Νέας
Ιωνίας, Καλαμαριάς και Θεσσαλονίκης.

188 Το ποσό αυτό αποτελείται από επιμέρους δαπάνες που υπερ-
βαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

189 Αναφέρονται ενδεικτικά μόνο αξιόλογα ευρήματα που υπερ-
βαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

α) Αποζημιώσεων για μετακινήσεις υπαλλήλων¹⁹⁰.

β) Αποδοχών εν γένει και μισθολογικών παροχών
στο μόνιμο και με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου
προσωπικού του Δημοσίου των Ο.Τ.Α. και των Ν.Π.Δ.Δ.,
συμπεριλαμβανομένης και της καταβολής αποζημίω-
σης λόγω συνταξιοδότησης/ απόλυσης¹⁹¹ (ενδεικτικά,
μη νόμιμη καταβολή μισθοδοσίας προσωπικού λυθείσας
επιχείρησης¹⁹², μη νόμιμη καταβολή αποδοχών¹⁹³ και
μισθοδοσίας¹⁹⁴, μη νόμιμη καταβολή μισθοδοσίας έκτα-
κτου προσωπικού¹⁹⁵, μη νόμιμη καταβολή αναδρομικών
αποδοχών¹⁹⁶, μη νόμιμη καταβολή αποδοχών υπαλλή-
λων ιδ.δ.ο.χ.¹⁹⁷, μη νόμιμη καταβολή τακτικών αποδοχών
υπαλλήλων Ιδ.δ.α.χ. υπηρεσίας καθαριότητας οκτάμηνης
διάρκειας¹⁹⁸, μη νόμιμη καταβολή επιδόματος εορτών
Χριστουγέννων¹⁹⁹, μη νόμιμη καταβολή αμοιβής ειδικής
συμβούλου λόγω καταγγελίας της σύμβασής της²⁰⁰, μη
νόμιμη καταβολή αμοιβών συμβούλων²⁰¹, μη νόμιμη κα-
ταβολή μισθοδοσίας και διαφοράς αποδοχών κατόπιν

190 Πράξεις 192, 198, 223 και 231/2016 και 44/2017 του Κλιμα-
κίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα, 212/2016
και 16/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών
στο VII Τμήμα, 28/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο
Νομό Αχαΐας, 67, 70, 71, 72, 75, 83, 84, 85, 86, 92, 93, 94, 95,
96, 97, 98 και 99/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό
Ευβοίας, 57, 58 και 104/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο
Νομό Ημαθίας, 10 και 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο
Νομό Λευκάδας, 24, 34, 37, 49, 55, 60, 75, 77 και 83/2016 της
Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χαλκιδικής, 8, 21, 35, 40, 42,
44, 46, 54, 55, 72, 79, 80 και 81/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου
στο Νομό Δράμας, 20/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο
Νομό Πιερίας και 2, 30, 48, 51, 52 και 66/2016 της Υπηρεσίας
Επιτρόπου στο Δήμο Καλαμαριάς. Η αναφορά των πράξεων
είναι ενδεικτική. Τα ποσά των δαπανών σε ορισμένες περι-
πτώσεις υπολείπονται των 5.000 ευρώ, αλλά αφορούν σε
επαναλαμβανόμενες δαπάνες.

191 Η αναφορά των πράξεων είναι ενδεικτική. Τα ποσά των δαπα-
νών σε ορισμένες περιπτώσεις υπολείπονται των 5.000 ευρώ,
αλλά αφορούν σε επαναλαμβανόμενες δαπάνες.

192 Πράξεις 72 και 77/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο
Περιστερίου.

193 Πράξη 115/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Πε-
ριστερίου.

194 Πράξεις 45/2017 Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών
στο VII Τμήμα, 165 και 166/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου
στο Νομό Μαγνησίας και 76/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου
στο Δήμο Περιστερίου.

195 Πράξη 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Σερρών.

196 Πράξη 72/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Αμα-
ρουσίου.

197 Πράξεις 112, 156 και 190/2016 Πράξη του Κλιμακίου Προ-
ληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα, πράξη 10/2016 της
Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλαμαριάς.

198 Πράξεις 6, 21, 27, 29, 44, 47 και 157/2016 της Υπηρεσίας
Επιτρόπου στο Υπουργείο Εσωτερικών (πρώην Υπουργείο
Μακεδονίας Θράκης).

199 Πράξη 352/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δα-
πανών στο VII Τμήμα.

200 Πράξη 26/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό
Ηρακλείου.

201 Πράξεις 211 και 359/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγ-
χου Δαπανών στο VII Τμήμα.

μη νόμιμης μετάταξης²⁰², μη νόμιμη καταβολή μισθολογικής παροχής²⁰³, μη νόμιμη επιστροφή αποδοχών σε υπάλληλο μετά την επάνοδό του στην υπηρεσία κατόπιν άρσης αυτοδίκαιης αργίας, λόγω ελλείψεων στα σχετικά δικαιολογητικά²⁰⁴, μη νόμιμη καταβολή επιδομάτων θέσης ευθύνης²⁰⁵, μη νόμιμη καταβολή αποζημίωσης λόγω μη χορήγησης κανονικής άδειας²⁰⁶, μη νόμιμη καταβολή εξόδων παράστασης σε μέλη του διοικητικού συμβουλίου Συνδέσμου Δήμων και Κοινοτήτων²⁰⁷, μη νόμιμη καταβολή αποζημίωσης σε μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου Επιχείρησης για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις²⁰⁸, μη νόμιμη καταβολή σε χρήμα της αξίας ειδών ατομικής προστασίας²⁰⁹, μη νόμιμη καταβολή αποζημίωσης λόγω συνταξιοδότησης/απόλυσης²¹⁰ και μη νόμιμη καταβολή εφάπαξ βοηθήματος του ν. 103/1975 (ΦΕΚ 30 Α'), λόγω μη νόμιμου υπολογισμού του²¹¹, μη νόμιμη καταβολή ασφαλιστικών εισφορών²¹²).

- 202 Πράξη 186/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Έλεγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα.
- 203 Πράξη 18/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λευκάδας.
- 204 Πράξη 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ελ. Συν. στον Ειδικό Διαβαθμιακό Σύνδεσμο Νομού Αττικής (Ε.Δ.Σ.Ν.Α.).
- 205 Πράξη 199/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου και Πράξη 35/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καβάλας.
- 206 Πράξη 74/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας, Πράξη 33/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου, Πράξη 27/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αργολίδας, Πράξη 18/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ιωαννίνων.
- 207 Πράξη 63/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Περιστερίου.
- 208 Πράξη 76/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα.
- 209 Πράξεις 80 και 278/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, 62/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καρδίτσας, 37/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ηρακλείου, 20 και 45/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου, 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αργολίδας, 55/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας, 28/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πιερίας, 68/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας, 22/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καβάλας, 58/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης, 25 και 60/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας και 25/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Τρικάλων.
- 210 Πράξεις 306/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα και 25/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας, 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κέρκυρας, Πράξη 80/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλαμαριάς, 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Αγίας Παρασκευής, 20/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Ν. Αχαΐας, 68/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κοζάνης, 33/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ιωαννίνων, 43/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Δήμο Ηλιούπολης, 2, 3, 4, 6, 7 και 14/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Νίκαιας, 30/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καβάλας, 31/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χανίων.
- 211 Πράξη 2/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Βοιωτίας-Φωκίδας.
- 212 Πράξη 16/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Πειραιά.

γ) Αμοιβών για την εκτέλεση εργασιών και την παροχή υπηρεσιών που ενέπιπταν στα καθήκοντα του προσωπικού²¹³.

δ) Αμοιβών για την εκτέλεση εργασιών και την παροχή υπηρεσιών που ανατέθηκαν πλημμελώς²¹⁴.

ε) Αμοιβών για την εκτέλεση εργασιών και την παροχή υπηρεσιών λόγω διαφόρων πλημμελειών²¹⁵ (ενδεικτικά, αναδρομικότητας της ανάθεσης²¹⁶, μη νόμιμης

- 213 Πράξεις 185, 220, 246, 261, 270, 274, 317, 355, 364/2016 και 7, 21, 49, 55, 145/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, 1120, 44 και 46 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Βοιωτίας-Φωκίδας, 137/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας, 70/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κοζάνης, 27, 28, 30 και 31/2015 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πρέβεζας, 56 και 76/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου, 39/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας, 119/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Περιστερίου και 50/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αρκαδίας, 20/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Αγίας Παρασκευής.
- 214 Πράξεις 11, 115, 182, 208, 234, 245, 248, 268, 291, 301, 309, 328, 347/2016 και 51/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, 36, 62, 80 και 91/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ευβοίας, 85/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Περιστερίου, 2, 7, 9, 61 και 160/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας, 82 και 89/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χαλκιδικής, 22 και 23/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Έβρου, 50/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Πειραιά, 69/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δράμας, 25, 26, 73/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου, 23/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καβάλας, 15 και 60/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Αμαρουσίου, 25, 26, 29, 43 και 52/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Φθιώτιδας, 14, 15 και 19/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας, 36/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Θεσσαλονίκης, 27, 45, 50, 51, 52, 63, 75 και 77/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλλιθέας, 47/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Βοιωτίας-Φωκίδας, 31/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καστοριάς, 7, 11 και 17/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ροδόπης, 21/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ιωαννίνων, 4 και 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Σερρών, 24/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας.
- 215 Πράξεις 368/2016 και 85/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, 12 και 40, 153, 154/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας, 15/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μεσσηνίας, 66, 68, 73/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μεσσηνίας, 8, 48 και 49/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Νέας Ιωνίας, 22, 27, 29, 52/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χαλκιδικής, 14, 15, 60/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Φθιώτιδας, 10, 21, 23/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κιλκίς, 5, 12, 20/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσπρωτίας, 12, 20/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αργολίδας, 20/2015 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πρέβεζας, 29, 70/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κορινθίας, 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αρκαδίας, 21, 30/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κέρκυρας, 33/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ηρακλείου, 4/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στη Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής και 18/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κυκλάδων.
- 216 Πράξη 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας, 56/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Δήμο

ανάληψης της σχετικής δαπάνης²¹⁷, μη κατοχής πτυχίου σε ισχύ²¹⁸, ελλείψεων της σχετικής σύμβασης²¹⁹, για την κάλυψη πάγιων και διαρκών αναγκών²²⁰, ελλείψεων του πρωτοκόλλου παραλαβής τους και δικαιολογητικών²²¹, μη νόμιμης εκκαθάρισης της σχετικής δαπάνης²²², πλημμελειών στη συγκρότηση της επιτροπής παραλαβής των υπηρεσιών²²³, παράτασης της αρχικής σύμβασης²²⁴, μη πρόβλεψης της σχετικής δαπάνης από διάταξη νόμου²²⁵, μη νόμιμης εκκαθάρισης της σχετικής δαπάνης²²⁶, πλημμελειών της σχετικής σύμβασης²²⁷, αναδρομικότητας της σχετικής σύμβασης²²⁸, πλημμελειών κατά τη σύνταξη των τευχών του σχετικού διαγωνισμού²²⁹, παραγραφής της σχετικής απαίτησης²³⁰, απόσβεσης της απαίτησης²³¹ λόγω ελλείψεων στα δικαιολογητικά²³², μη νόμιμης σύναψης εξωδικαστικού συμβιβασμού²³³, πλημμελειών στην οικονομική προσφορά του αναδόχου²³⁴).

στ) Καταβολή δαπανών σε εκτέλεση προγραμματικής σύμβασης που δεν συνήφθη νόμιμα²³⁵.

ζ) Αμοιβών σε εκτέλεση συμβάσεων που δεν είχαν υπαχθεί στον προσυμβατικό έλεγχο²³⁶.

Ηλιούπολης.

- 217 Πράξεις 257/2016 και 46/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, 286/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο I Τμήμα, 26/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας και 15/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κορινθίας.
- 218 Πράξη 24/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας.
- 219 Πράξη 54/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χανίων.
- 220 Πράξεις 86/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα. και 61/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλλιθέας.
- 221 Πράξη 117/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας.
- 222 Πράξη 73/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ευβοίας.
- 223 Πράξη 5/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Αθηναίων.
- 224 Πράξη 69/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Φθιώτιδας.
- 225 Πράξη 42/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου. στο Νομό Καβάλας.
- 226 Πράξεις 31/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Βοιωτίας-Φωκίδας, 1/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Έβρου.
- 227 Πράξη 72/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου.
- 228 Πράξη 66/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας.
- 229 Πράξη 74/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα.
- 230 Πράξη 29/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ημαθίας.
- 231 Πράξη 98/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου.
- 232 Πράξη 38 και 44/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Δήμο Ηλιούπολης.
- 233 Πράξεις 19/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Έβρου, 96/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Περιστερίου, 38, 39, 57 και 65/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Φθιώτιδας.
- 234 Πράξεις 54 και 62/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου.
- 235 Πράξεις 354/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, 57 και 59/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλλιθέας, 90/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου, 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δράμας.
- 236 Πράξεις 92/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνη-

η) Μη νόμιμη καταβολή δικηγορικών αμοιβών²³⁷ και αμοιβών για την παροχή νομικών υπηρεσιών²³⁸. θ) Μη νόμιμη καταβολή αποζημιώσεων για υπερωριακή εργασία, πέρα από το κανονικό ωράριο, είτε κατά τις απογευματινές είτε κατά τις νυχτερινές ώρες ή κατά τις Κυριακές και εξαιρέσιμες ημέρες, συμπεριλαμβανομένης της καταβολής εφημεριών²³⁹.

2. Επίσης εντοπίστηκαν μη νόμιμες δαπάνες στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Προμήθειες Αγαθών και Κεφαλαιακού Εξοπλισμού και οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως:

α) μη τήρηση της νόμιμης διαδικασίας ανάθεσης για την προμήθεια ελαστικών²⁴⁰, οργάνων και τη συντήρηση παιδικών χαρών²⁴¹, συνθετικού χλοοτάπητα για την επίστρωση, την ανάπλαση και διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου παιδικών χώρων²⁴² εξοπλισμού για συντήρηση

σίας, 38/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου, 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ρεθύμνης.

237 Πράξεις 270/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Έλεγχου Δαπανών στο I Τμήμα, 11/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ηρακλείου.

238 Πράξη 129/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Περιστερίου.

239 Πράξεις 196, 229, 238, 258, 262, 282, 283, 284, 301/2016 και 43/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο I Τμήμα, 38/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Τουρισμού, 45 και 71/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χανίων, 1/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Έβρου, 8, 9, 13, 15, 16, 18 και 24/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αχαΐας, 3, 4, 5, 9, 23, 24, 35, 56, 59/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Περιστερίου, 27, 33, 66, 68, 69, 76, 77, 78 και 79/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ευβοίας, 86/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου, 48, 124/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης, 7, 30/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αρκαδίας, 14, 19, 42, 63/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Αμαρουσίου, 28/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Ηλιούπολης, 22/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλλιθέας, 5/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κοζάνης, 10/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αργολίδας, 10, 11, 31, 41/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κεφαλληνίας, 64/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ημαθίας, 18/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ηρακλείου, 10/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ευρυτανίας, 20, 23/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ιωαννίνων, 44/ της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας, 120/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου, 1/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λευκάδας, 21, 22/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πρέβεζας, 21/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πιερίας, 6, 18/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλαμαριάς, 15/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χαλκιδικής, 33, 34, 40/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Φλώρινας, 1/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Σερρών. Η αναφορά των πράξεων είναι ενδεικτική. Τα ποσά των δαπανών σε ορισμένες περιπτώσεις υπολείπονται των 5.000 ευρώ, αλλά αφορούν σε επαναλαμβανόμενες δαπάνες.

240 Πράξη 252/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Έλεγχου Δαπανών στο VII Τμήμα.

241 Πράξη 14/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Έλεγχου Δαπανών στο VII Τμήμα.

242 Πράξη 69/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλλιθέας.

και αναβάθμιση ηλεκτρονικών υπολογιστών²⁴³, πετρελαίου κίνησης²⁴⁴, γάλακτος για τις ανάγκες των δικαιούχων της παροχής μέσω ατομικής προστασίας²⁴⁵, υλικών συγκροτημάτων²⁴⁶, υδρομετρητών, άλλων αγαθών²⁴⁷, β) μη υποβολή της σύμβασης σε προσυμβατικό έλεγχο²⁴⁸,

γ) παραγραφή της σχετικής αμοιβής²⁴⁹,

δ) παράβαση της αρχής της οικονομικότητας²⁵⁰,

ε) παράβαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης κατά τη διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης²⁵¹,

στ) υπογραφή σύμβασης μετά την εκτέλεσή της²⁵²,

ζ) μη πρόβλεψη της δαπάνης σε διάταξη νόμου²⁵³,

η) άλλες πλημμέλειες για την προμήθεια πόσιμου νερού²⁵⁴, εφαρμογής διαχείρισης αποφάσεων δημοτικών οργάνων²⁵⁵, ειδών ατομικής προστασίας εθελοντικού πυροσβεστικού κλιμακίου²⁵⁶, δαπέδου²⁵⁷, υλικών καθαριότητας²⁵⁸, μέσω ατομικής προστασίας²⁵⁹, υλικών ύδρευσης²⁶⁰, υπόγειων συστημάτων προσωρινής απόθε-

σης απορριμμάτων στα πλαίσια προγραμματικής σύμβασης²⁶¹, ανταλλακτικών και επισκευή οχήματος²⁶², αντλητικού συγκροτήματος²⁶³, κουρτινών – ρολοκουρτινών²⁶⁴,

θ) στην μη νόμιμη καταβολή μισθωμάτων²⁶⁵,

ι) στη μη νόμιμη καταβολή οφειλών προς το Δημόσιο και προς προμηθευτές της ΔΕΡΑΑ και οφειλόμενων ενοικίων προς τρίτους - ιδιοκτήτες ακινήτου που ενοικίαζε η ανωτέρω επιχείρηση²⁶⁶.

3. Ακολούθως, εντοπίστηκαν μη νόμιμες δαπάνες στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές Μεταβιβαστικές. Οι πλημμέλειες αφορούσαν στη μη νόμιμη καταβολή:

α) έκτακτων επιχορηγήσεων σε Σχολικές Επιτροπές²⁶⁷,

β) επιχορηγήσεων σε κοινωφελείς²⁶⁸ και άλλες δημοτικές²⁶⁹ επιχειρήσεις,

γ) τακτικών και έκτακτων επιχορηγήσεων σε νομικά πρόσωπα²⁷⁰, δημοτικά ιδρύματα²⁷¹ και οργανισμούς²⁷²,

δ) επιχορηγήσεων σε σωματεία και άλλους φορείς²⁷³,

ε) δαπάνης για την συνδιοργάνωση εκδηλώσεων²⁷⁴,

243 Πράξη 293/2016 Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα.

244 Πράξη 56/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Φθιώτιδας.

245 Πράξεις 20/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα και 41/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλλιθέας.

246 Πράξεις 5 και 39/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ροδόπης.

247 Πράξεις 236, 304/2016 και 38, 100/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, 40/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χαλκιδικής, 59 και 60/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κοζάνης, 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Νέας Ιωνίας, 83/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χανίων, 6 και 51/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Έβρου, 73/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ημαθίας, 125/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης (το χρηματικό ένταλμα τελικά θεωρήθηκε λόγω συγγνωστής πλάνης με την πράξη 105/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα).

248 Πράξη 162/17 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα.

249 Πράξη 19/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Αθηνών.

250 Πράξεις 22 και 39/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πιερίας.

251 Πράξη 320/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα.

252 Πράξη 21/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Θεσσαλονίκης.

253 Πράξεις 339/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, 65/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας, 14/2016 2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στη Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής.

254 Πράξη 9/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Πειραιά.

255 Πράξη 147/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας.

256 Πράξη 88/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ευβοίας.

257 Πράξη 56/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας.

258 Πράξη 267/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα.

259 Πράξη 67/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλαμαριάς.

260 Πράξεις 72 και 73/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό

Αιτωλοακαρνανίας, 10/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ηλείας.

261 Πράξη 24/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μεσσηνίας.

262 Πράξη 39/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μεσσηνίας.

263 Πράξη 32/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μεσσηνίας.

264 Πράξη 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Περιστερίου.

265 Πράξεις 233/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα και 54/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ευβοίας

266 Πράξη 46/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Περιστερίου.

267 Πράξεις 10/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα και 2 και 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λακωνίας, 44, 45, 84 /2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Περιστερίου, 53/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Νέας Ιωνίας, 14/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Φλώρινας.

268 Πράξεις 6/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Περιστερίου, 29/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ηλείας, 56, 63 και 69/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κοζάνης, 61/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Φθιώτιδας, 26/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αργολίδας.

269 Πράξεις 388/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα και 48/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Περιστερίου.

270 Πράξεις 155/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας, 4/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καρδίτσας, 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λακωνίας, 21/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κυκλάδων, 63 και 64/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ευβοίας, 31 και 79/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλαμαριάς, 36/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Εσωτερικών (πρώην Υπουργείο Μακεδονίας Θράκης).

271 Πράξη 120/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Αμαρουσίου.

272 Πράξη 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κέρκυρας.

273 Πράξεις 63 και 85/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χανίων, 12 και 29/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας.

274 Πράξη 33/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Βοιωτίας-Φωκίδας.

- στ) οικονομικών ενισχύσεων σε συλλόγους²⁷⁵,
 ζ) δαπανών για τη συμμετοχή στην αύξηση συνεταιριστικού²⁷⁶ ή μετοχικού κεφαλαίου²⁷⁷ εταιρειών,
 η) οικονομικών ενισχύσεων²⁷⁸,
 θ) στην απόδοση ετήσιας πάγιας εισφοράς σε Δήμο²⁷⁹.
4. Στην κατηγορία των δαπανών, που αφορούσαν σε Απαλλοτριώσεις, Αγορές, Ανεγέρσεις, συμπεριλαμβανόμενων και των αναθέσεων για την εκπόνηση μελετών, οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως σε:
- α) μη νόμιμη καταβολή αποζημιώσεων ρυμοτομούμενων ιδιοκτησιών²⁸⁰ και απαλλοτριούμενων εκτάσεων²⁸¹,
 β) μη νόμιμη καταβολή δαπανών σε εκτέλεση συμβάσεων που δεν είχαν υπαχθεί σε προσυμβατικό έλεγχο²⁸²,
 γ) μη νόμιμη καταβολή δαπανών σε εκτέλεση προγραμματικών συμβάσεων²⁸³,
 δ) μη νόμιμη καταβολή αμοιβών για την εκτέλεση συμβάσεων λόγω διαφόρων πλημμελειών στη διαδικασία ανάθεσής τους²⁸⁴,
 ε) μη νόμιμη καταβολή δαπάνης για την εκτέλεση

275 Πράξεις 183/2016 και 22/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, 1 και 18/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας, 81/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου, 73/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλλιθέας, 32/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καβάλας, 47 και 48/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αρκαδίας, 26/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Αθηναίων, 61/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χαλκιδικής, 14/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Εσωτερικών (πρώην Υπουργείο Μακεδονίας Θράκης),

276 Πράξη 109/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα.

277 Πράξη 241/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στη Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής.

278 Πράξεις 127 και 128/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Περιστερίου, 22/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κυκλάδων.

279 Πράξη 56/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα.

280 Πράξεις 65, 66, 71, 82, 90, 91, 117, 121, 122, 123 και 124/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Περιστερίου.

281 Πράξεις 120/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Περιστερίου, 125/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου

282 Πράξη 313, 350 και 380/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, 14/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Τρικάλων.

283 Πράξεις 298, 323/2016 Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, 196/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου, 55/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Νέας Ιωνίας, 15/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ηρακλείου, 55/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Φθιώτιδας, 38/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Φλώρινας.

284 Πράξεις 161, 209, 285, 286, 327/2016, 25/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, 101/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Περιστερίου, 13/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας, 47/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου, 52/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πιερίας, 6/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας, 36/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ιωαννίνων.

σύμβασης, λόγω μη νόμιμης ανάληψης της σχετικής δαπάνης²⁸⁵,

στ) μη νόμιμη καταβολή δαπανών για την εξόφληση λογαριασμών λόγω ελλείψεων στα δικαιολογητικά²⁸⁶,

ζ) μη νόμιμη καταβολή δαπάνης εκτέλεσης έργου η εκτέλεση του οποίου δεν προβλεπόταν από διάταξη νόμου²⁸⁷ και εκπόνησης μελέτης που ενέπιπτε στα καθήκοντα του προσωπικού²⁸⁸,

η) μη νόμιμη καταβολή δαπάνης για την εκτέλεση έργου λόγω αναδρομικότητας της σχετικής σύμβασης²⁸⁹,
 θ) μη νόμιμη καταβολή αμοιβής λόγω παραγραφής της απαίτησης²⁹⁰,

ι) μη νόμιμη καταβολή τόκων υπερημερίας λόγω καθυστερημένης εξόφλησης λογαριασμού έργου²⁹¹,

ια) μη νόμιμης διάθεσης του κονδυλίου των απροβλεπτων σε σύμβαση εκτέλεσης έργου²⁹²,

ιβ) μη νόμιμη καταβολή δαπάνης σε εκτέλεση συμβάσεων έργων και την εκπόνηση μελετών λόγω διαφόρων πλημμελειών²⁹³,

ιγ) μη νόμιμη καταβολή αποζημίωσης αναδόχου για βλάβες λόγω θεομηνίας²⁹⁴,

ιδ) μη νόμιμη καταβολή δαπανών για αγορά ακινήτων²⁹⁵,

285 Πράξεις 382/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, 47/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας, 71/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χαλκιδικής, 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ρεθύμνης, 53/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πιερίας, 19/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Θεσσαλονίκης, 71/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μεσσηνίας, 6 και 14/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πρέβεζας.

286 Πράξη 152/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου, 71/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας, 48 και 82/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καρδίτσας, 145/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου, 28, 109, 118 και 163/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας, 48 και 63/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου, 71/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μεσσηνίας, 5, 6, 14/2015 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πρέβεζας.

287 Πράξη 157/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας.

288 Πράξη 157/17 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα.

289 Πράξη 242/2016 Πράξη του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα.

290 Πράξη 53/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πιερίας, 20/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καβάλας, 18/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κεφαλληνίας.

291 Πράξη 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καβάλας, 68/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Θεσσαλονίκης.

292 Πράξη 14/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δράμας.

293 Πράξεις 18/2016, 31, 82, 113/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, 86/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Αμαρουσίου, 71/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καρδίτσας, 9/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ευρυτανίας, 34/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Πειραιά, 16/16 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσπρωτίας, 2/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Σερρών.

294 Πράξη 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Έβρου.

295 Πράξη 78/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Περιστερίου.

ιε) μη νόμιμη καταβολή δαπάνης για την εξόφληση οφειλόμενου Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτου (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) ακινήτου που μεταβιβάστηκε λόγω δωρεάς²⁹⁶.

5. Στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές που αντικρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα:

Οι πλημμέλειες αφορούσαν στη μη νόμιμη καταβολή δαπάνης σε εκτέλεση διαταγής πληρωμής ενώ εκκρεμούσε η συζήτηση της εφέσεως²⁹⁷, στη μη νόμιμη επιστροφή εισφορά σε χρήμα, δυνάμει διορθωτικής πράξης εφαρμογής²⁹⁸, στη μη νόμιμη καταβολή δαπάνης πληρωμής διοικητικού προστίμου η απαίτηση είσπραξης του οποίου είχε αποσβεσθεί²⁹⁹ και στη μη νόμιμη επιστροφή αχρεωστήτως εισπραχθέντων ανταποδοτικών τελών και φόρων, λόγω μη νόμιμου υπολογισμού τους και ελλείψεων στη διαδικασία προσδιορισμού τους³⁰⁰.

6. Στην κατηγορία των δαπανών που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες:

Οι πλημμέλειες αφορούσαν στην καταβολή αποζημίωσης κατόπιν εξώδικου συμβιβασμού χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις σύναψής του³⁰¹, στη μη νόμιμη καταβολή ποσού βάσει δικαστικής απόφασης, λόγω μη νόμιμου υπολογισμού των τόκων³⁰², στη μη νόμιμη καταβολή δαπάνης ύδρευσης για τις ανάγκες αθλητικού συλλόγου³⁰³, στη μη νόμιμη καταβολή δαπάνης κατανάλωσης νερού λόγω ελλείψεων στα δικαιολογητικά³⁰⁴ και στη μη νόμιμη καταβολή δαπάνης για τη λογιστική τακτοποίηση απαίτησης που είχε αποσβεσθεί μετά από κατάσχεση στην Τράπεζα Πειραιώς³⁰⁵.

7. Τα ως άνω ευρήματα χαρακτηρίζονται ως ουσιαστικά με άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμα που συνίσταται στην αποτροπή - ματαίωση της δαπάνης. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι όσον αφορά τις δαπάνες πάγιου χαρακτήρα, είτε περιοδικές (μισθοί, επιδόματα, πρόσθετες αμοιβές κ.λπ.) είτε επαναλαμβανόμενες σε τακτά συνήθως χρονικά διαστήματα (αποζημιώσεις για μετακινήσεις, υπερωριακές αποζημιώσεις, αμοιβές τρίτων κ.λπ.) και, ως εκ τούτου, μεταφερόμενες και στα επόμενα οικονομικά έτη, το πραγματικό δημοσιονομικό όφελος από την αποτροπή τους είναι πολλαπλάσιο του άμεσα επιτευχθέντος που αντιστοιχεί στο ποσό των ματαιωθέντων δαπανών.

8. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση και στην προ-

σήκουσα εκτέλεση των εσωτερικών ελέγχων από τους ελεγχόμενους φορείς. Ομοίως, καταδεικνύουν τη μειωμένη ικανότητά τους να προλαμβάνουν ή να εντοπίζουν πλημμέλειες και να συμμορφώνονται με προηγούμενες συστάσεις και παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε κατηγορίες δαπανών, όπως οι ανωτέρω, στις οποίες διαχρονικά εντοπίζεται μεγάλος αριθμός ευρημάτων και καθίστανται, ως εκ τούτου, υψηλού ελεγκτικού ενδιαφέροντος.

Β. Κατασταλτικά:

1. Κατά τον τακτικό κατασταλτικό έλεγχος ελέγχθηκαν:

α) Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου δαπάνες συνολικού ποσού 3.127.035,49 ευρώ εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 243.720,56 ευρώ. Ο έλεγχος αφορούσε στα απολογιστικά στοιχεία του έτους 2004 του πρώην Δήμου Νεάπολης (νυν Δήμος Αγίου Νικολάου).

β) Από την 6η Υπηρεσία Επιτρόπου δαπάνες συνολικού ποσού 7.346.105,33 ευρώ εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 189.660,83 ευρώ.

γ) Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Καρδίτσας δαπάνες συνολικού ποσού 1.199.242,43 ευρώ της Πρωτοβάθμιας Σχολικής Επιτροπής του Δήμου Καρδίτσας των ετών 2011 και 2012, εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 8.487,65 ευρώ.

δ) Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Δήμο Πειραιά, δαπάνες συνολικού ποσού 637.037,11 ευρώ και διαπιστώθηκε έλλειμμα συνολικού ποσού 20.923,16 ευρώ στο οικονομικό έτος 2011. Περαιτέρω ελέγχθηκε ο λογαριασμός μισθοδοσίας υπαλλήλου Ο.Τ.Α, κατόπιν ανάκλησης διορισμού λόγω μη νομίμου διορισμού και εκδόθηκε η 1/9.9.2016 καταλογιστική πράξη, ποσού 49.299,96 ευρώ. Τέλος ελέγχθηκαν κατά προτεραιότητα χρηματικά εντάλματα Ο.Τ.Α. που αφορούσαν σε καταβολή μισθοδοσίας και εκδόθηκε η 2/7.11.2016 καταλογιστική πράξη, ποσού 29.651,25 ευρώ.

ε) Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Δήμο Θεσσαλονίκης, δαπάνες συνολικού ποσού 23.630.281,12 ευρώ και διαπιστώθηκε έλλειμμα ποσού 16.802,00 ευρώ.

στ) Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στους Νομούς Βοιωτίας - Φωκίδας, ι) δαπάνες συνολικού ποσού 286.442,90 ευρώ, του πρώην νομικού προσώπου του Δήμου Τανάγρας με την επωνυμία Πνευματικό Κέντρο Αγίου Θωμά, των ετών 2006 έως 2010, εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 29.473,66 ευρώ, ii) δαπάνες συνολικού ποσού 675.574,40 ευρώ του πρώην νομικού προσώπου του Δήμου Τανάγρας με την επωνυμία Αθλητικός Οργανισμός Οινοφύτων, των ετών 2006 έως 2010, εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες ποσού 999,60 ευρώ και iii) δαπάνες συνολικού ποσού 641.030,42 ευρώ του πρώην νομικού προσώπου του Δήμου Τανάγρας με την επωνυμία Κ.Α.Π.Η. Αγίου Θωμά, των ετών 2006 έως 2010, εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 15.990,24 ευρώ.

ζ) Από τη 2η Υπηρεσία στο Νομό Ευβοίας, δαπάνες συνολικού ποσού 1.073.787,54 ευρώ, εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 46.669,87 ευρώ.

296 Πράξη 1/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο V Τμήμα.

297 Πράξη 35/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας.

298 Πράξη 26/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας.

299 Πράξη 27/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ροδόπης.

300 Πράξη 65/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Πειραιά.

301 Πράξη 79/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χαλκιδικής.

302 Πράξη 74/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλαμαριάς.

303 Πράξη 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Καλαμαριάς.

304 Πράξη 75/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας.

305 Πράξη 5/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ξάνθης.

η) Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου, δαπάνες συνολικού ποσού 41.181.025,47 ευρώ εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 11.839,24 ευρώ.

θ) Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Δήμο Νέας Ιωνίας ελέγχθηκαν: i) στο Δήμο Χαλανδρίου ως προς την απόδοση των δικαιολογητικών Χ.Ε.Π., δαπάνες συνολικού ποσού 49.300 ευρώ στις οποίες δεν υπήρχαν ευρήματα και ως προς την απόδοση της Πάγιας Προκαταβολής, δαπάνες συνολικού ποσού 22.354,17 ευρώ στις οποίες δεν υπήρχαν ευρήματα, ii) στο Δήμο Φιλοθέης - Ψυχικού και στα Νομικά του Πρόσωπα, ως προς την απόδοση των δικαιολογητικών Χ.Ε.Π., δαπάνες συνολικού ποσού 13.148 ευρώ στις οποίες δεν υπήρχαν ευρήματα, iii) στο Σύνδεσμο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Πόλεων (πρώην 21 Ο.Τ.Α.), ελέγχθηκαν κατασταλτικά ως προς την απόδοση των δικαιολογητικών Χ.Ε.Π., δαπάνες συνολικού ποσού 3.770 ευρώ στις οποίες δεν υπήρχαν ευρήματα, iv) στο Δήμο Ηρακλείου και στο Νομικό του Πρόσωπο ελέγχθηκαν κατασταλτικά ως προς την απόδοση της Πάγιας Προκαταβολής, δαπάνες συνολικού ποσού 17.590,72 ευρώ στις οποίες δεν υπήρχαν ευρήματα, v) στον Οργανισμό Προσχολικής Αγωγής και Κοινωνικής Μέριμνας του Δήμου Ηρακλείου Αττικής ελέγχθηκαν κατασταλτικά δαπάνες συνολικού ποσού 27.388,31 ευρώ στις οποίες δεν υπήρχαν ευρήματα.

ι) Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Καβάλας, δαπάνες συνολικού ποσού 2.228.949,27 ευρώ, από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Ρεθύμνης, δαπάνες συνολικού ποσού 111.830.376,38 ευρώ, από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Σάμου, δαπάνες συνολικού ποσού 31.930.160,72 ευρώ, από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Χίου, δαπάνες συνολικού ποσού ευρώ 791.245 ευρώ και από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Χανίων, δαπάνες συνολικού ποσού 475.047,06 ευρώ και δεν υπήρξαν αξιόλογα ευρήματα.

2. Διενεργήθηκε ειδικός κατασταλτικός έλεγχος του άρθρου 3 παρ. 4 του ν. 2307/1995:

α) Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Δήμο Αγίας Παρασκευής σε 6 χρηματικά εντάλματα συνολικού ποσού 54.814,80 ευρώ, τα οποία εξοφλήθηκαν με ευθύνη των Δημάρχων των Δήμων ή Προέδρων Κοινοτήτων.

β) Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Δήμο Ηλιούπολης σε 568 χρηματικά εντάλματα συνολικού ποσού 4.169.266,75 ευρώ, τα οποία εξοφλήθηκαν με ευθύνη των Δημάρχων των Δήμων ή Προέδρων Κοινοτήτων. Για τις ελλείψεις ή παρανομίες που διαπιστώθηκαν κατά τον έλεγχο των χρηματικών αυτών ενταλμάτων έγιναν οι νόμιμες ενέργειες προκειμένου να εισπραχθούν τα μη νομίμως καταβληθέντα ποσά.

3. Από την 13η Υπηρεσία Επιτρόπου εκδόθηκε καταλογιστική πράξη για την αναζήτηση αχρεωστήτως καταβληθέντων αποδοχών συνολικού ποσού 5.441,12 ευρώ³⁰⁶.

4. Από τα αποτελέσματα των ως άνω ελέγχων ευχερώς συνάγεται η ύπαρξη σοβαρότατων λειτουργικών

αδυναμιών στην οικονομική διαχείριση των φορέων, καταδεικνύοντας σοβαρό πρόβλημα στην δυνατότητα ορθής εκτέλεσης του προϋπολογισμού τους.

Γ. Προσυμβατικά³⁰⁷

α. Κατά τον προσυμβατικό έλεγχο ελέγχθηκαν και κρίθηκαν μη νόμιμα:

1) Ένα σχέδιο σύμβασης με φορέα ανάθεσης τον Δήμο Σιθωνίας, για την εκτέλεση του έργου «Αποκατάσταση βλαβών από Θεομηνίες Πλημμύρες – Αναβάθμιση Αστικού Περιβάλλοντος – Σήμανση για την Οδική Ασφάλεια και Συναφείς Παρεμβάσεις που θα απαιτηθούν στο Δήμο Σιθωνίας», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 9.250.000,00 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι μη νομίμως αποκλείστηκε η πρώτη κατά σειρά μειοδοσίας εταιρεία με την αιτιολογία ότι, αν και προσκομίσθηκε η σχετική δήλωση σύστασης της κοινοπραξίας, δεν προσκομίσθηκε η απαιτούμενη δήλωση αναβάθμισης της κοινοπραξίας, δοθέντος ότι στην προσκομισθείσα δήλωση σύστασης της κοινοπραξίας ενσωματώνονται ταυτόχρονα και οι δηλώσεις βουλήσεως των νομίμων εκπροσώπων των εταιρειών για τη σύσταση της αναβαθμισμένης μεταξύ τους κοινοπραξίας³⁰⁸.

2) Ένα σχέδιο σύμβασης με φορέα ανάθεσης την Περιφέρεια Κρήτης, για την εκτέλεση του έργου «Επείγουσες εργασίες στο Ε.Ο.Δ. Κρήτης (Περιφέρειας Κρήτης) 10ο υποέργο "Βελτίωση – Συντήρηση Σήμανσης στο Ε.Ο.Δ. Κρήτης», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.800.000,00 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι μη νομίμως το ελεγχόμενο έργο δημοπρατήθηκε με σύστημα υποβολής προσφορών αυτό του ενιαίου ποσοστού έκπτωσης του άρθρου 5 της ΚΔΕ, καθόσον η προϋπολογιζόμενη δαπάνη αυτού υπερβαίνει το ποσό των 750.000,00 ευρώ³⁰⁹.

3) Ένα σχέδιο σύμβασης με φορέα ανάθεσης την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, για την εκτέλεση του έργου «Συντήρηση και προστασία πρηνών στην Εθνική οδό 77 Χαλκίδα – Λ. Αιδηψού (τμήμα Παγώντα – Προκόπι)», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.200.000,00 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι μη νομίμως αποκλείστηκε η πρώτη κατά σειρά μειοδοσίας εταιρεία με την αιτιολογία ότι όφειλε να έχει υποβάλει επί πλέον, κατά την ημέρα της διεξαγωγής του διαγωνισμού, βεβαίωση για το ανεκτέλεστο υπόλοιπο των εργολαβικών της συμβάσεων καθώς και αντίστοιχη βεβαίωση ασφαλιστικής και φορολογικής ενημερότητας για το μη περιληφθέν στην Ενημερότητα Πτυχίου έργο³¹⁰.

4) Ένα σχέδιο συμπληρωματικής σύμβασης με φορέα ανάθεσης τον Δήμο Νεάπολης - Συκεών, για την εκτέλεση του έργου «Ανακαίνιση- Ανάπλαση- Συντήρηση του Αθλητικού Συγκροτήματος "Στρεμπενιώτη" στην Δ.Ε Νεάπολης», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 86.300,00 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις σύναψης συμπληρωματικής

307 Η αναφορά των ευρημάτων είναι ενδεικτική και όχι εξαντλητική των περιπτώσεων.

308 Πράξη 140/2016 του Ε' Κλιμακίου.

309 Πράξη 159/2016 του Ε' Κλιμακίου.

310 Πράξη 285/2016 του Ε' Κλιμακίου.

306 Πράξη 10/2016 της 13ης Υπηρεσίας Επιτρόπου.

σύμβασης, δοθέντος ότι οι συμπεριλαμβανόμενες στη σύμβαση εργασίες δεν ανέκυψαν αιφνιδίως και απροβλέπτως³¹¹.

5) Ένα σχέδιο σύμβασης με φορέα ανάθεσης την Περιφέρεια Αττικής, για την εκτέλεση του έργου «Ανακατασκευή χλοοτάπητα γηπέδου ποδοσφαίρου Περάματος», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 548.780,49 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι μη νομίμως αποκλείστηκε η πρώτη κατά σειρά μειοδοσίας εταιρεία με την αιτιολογία ότι δεν είχε προσκομίσει ασφαλιστική ενημερότητα για ένα έργο που της είχε ανατεθεί από άλλο Δήμο³¹².

6) Ένα σχέδιο προγραμματικής σύμβασης μεταξύ της Περιφέρειας Πελοποννήσου, του Δήμου Μονεμβασίας και του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου για το έργο «Συντήρηση δημοτικών οδών Δ.Κ. Νεάπολης, Τ.Κ. Μεσοχωρίου και Τ.Κ. Φαρακλού Δ.Ε. Βοιών Δήμου Μονεμβασίας», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.750.000,00 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του, διότι δεν είχε το ελάχιστο αναγκαίο περιεχόμενο προγραμματικής σύμβασης³¹³.

7) Ένα σχέδιο σύμβασης με φορέα ανάθεσης την Περιφέρεια Θεσσαλίας για την εκτέλεση του έργου «Συντήρηση οδικού δικτύου Δήμου Τεμπών», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.260.750,00 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι η Περιφέρεια Θεσσαλίας - Περιφερειακή Ενότητα Λάρισας μη νομίμως προσέβη ως αναθέτουσα αρχή στη δημοπράτηση του ελεγχόμενου έργου και ορίστηκε φορέας κατασκευής αυτού, καθόσον το έργο αυτό αφορά στην κατασκευή οδού που ανήκει στο δημοτικό οδικό δίκτυο, η κατασκευή και συντήρηση της οποίας εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δήμου Τεμπών, ενώ σε κάθε περίπτωση μη νομίμως ορίστηκε ότι κύριος του έργου θα είναι η Περιφέρεια και όχι ο Δήμος Τεμπών. Περαιτέρω, κρίθηκε ότι μη νομίμως δεν υφίσταται για την πραγματοποίηση του έργου αυτού έγκριση περιβαλλοντικών όρων μετά από υποβολή μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων³¹⁴.

8) Ένα σχέδιο σύμβασης με φορέα ανάθεσης την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης για την εκτέλεση του έργου «Αποκατάσταση αναχώματος και τσιμεντοδιάβασης στη θέση Μελισσοκομείου και αποκατάσταση αναχώματος και τεχνικών στη θέση Νεραϊδότοπου», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 796.747,97 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι μη νομίμως χώρησε η διαγωνιστική διαδικασία χωρίς να εκδοθούν αποφάσεις του καθ' ύλην αρμόδιου Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης για την ένταξη αυτού στο πρόγραμμα εκτελεστέων έργων της Περιφέρειας και για την επιλογή της διαδικασίας ανάθεσης και του συστήματος υποβολής προσφορών. Περαιτέρω, κρίθηκε ότι μη νομίμως αποκλείστηκε η καταταγείσα πρώτη κατά σειρά μειοδοσίας εργοληπτική επιχείρηση με την αιτιολογία ότι απαιτείτο

η υποβολή χωριστής βεβαίωσης για την απόδειξη της ασφαλιστικής ενημερότητας της εν λόγω επιχείρησης ως προς άλλο εκτελούμενο από αυτήν έργο³¹⁵.

9) Ένα σχέδιο συμπληρωματικής σύμβασης του έργου «Αποκατάσταση οδοστρώματος στο επαρχιακό οδικό δίκτυο Ελούντας-Πλάκας» προϋπολογιζόμενης δαπάνης 97.000 ευρώ, και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι από τα επισυναπτόμενα δικαιολογητικά δεν προκύπτει ότι συνέτρεχαν συσσωρευτικά οι προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 57 του ν.3669/2008 (ΦΕΚ Α', 116) που να δικαιολογούν την σύναψη της ως άνω σύμβασης ήτοι: δεν προέκυψαν απρόβλεπτες εργασίες, που υπαγορεύτηκαν από την συνδρομή αιφνιδίων πραγματικών γεγονότων, τα οποία δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν σύμφωνα με τους κανόνες της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής, ώστε να ενταχθούν στο αρχικό έργο και την αρχική συναφθείσα σύμβαση, αντίθετα υπήρξε αστοχία της αρχικής μελέτης, η οποία θα είχε αποφευχθεί εάν είχε καταβληθεί η δέουσα επιμέλεια και προσοχή κατά την εκπόνησή της, καθόσον οι Τεχνικές Προδιαγραφές Οδοποιίας ήταν εκ των προτέρων γνωστές (ΦΕΚ Β', 2221/2012)³¹⁶.

10) Ένα σχέδιο σύμβασης που αφορούσε στην κατασκευή και εκτέλεση δημοσίων έργων, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 243.900 119.391,15 ευρώ. Οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως το μη νόμιμο αποκλεισμό, με απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής, από το διαγωνισμό της αμέσως προηγούμενης κατά σειρά μειοδοσίας (2η) εργοληπτικής επιχείρησης, αφού η ίδια επιχείρηση είχε υποβάλει πιστοποιητικό εκπλήρωσης οικονομικών της υποχρεώσεων προς το ΤΕΕ, σύμφωνα με τα άρθρα 20 παρ. 9 και 10 του Κώδικα Δημοσίων Έργων και 22 παρ. 6 και 23.2.2.ε της διακήρυξης του επίμαχου διαγωνισμού, δοθέντος ότι το Τ.Ε.Ε. αποτελεί εργοληπτική οργάνωση³¹⁷.

11) Ένα σχέδιο σύμβασης του έργου «ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΖΟΡΟΦΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΥΜΕΩΝΑΚΗ (ΚΑΤ' ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ 3178/2009 ΤΟΥ ΣΤΕ)», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 323.577,23 ευρώ, και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του. Οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως στην υπέρμετρη επιβάρυνση του Προϋπολογισμού του φορέα, καθ' υπέρβαση των υποχρεώσεων του για συμμόρφωση προς δικαστική απόφαση εκτέλεσης, ιδιωτικού έργου, με δημόσια δαπάνη³¹⁸.

12) Ένα σχέδιο συμπληρωματικής σύμβασης του έργου «ΒΕΛΤΙΩΣΗ – ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ – ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ (ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ) ΠΟ.Τ.Α.ΜΩΝ Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ-ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΡΓΟΛΑΒΙΑ 2014», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 63.417,69 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του λόγω μη συνδρομής

311 Πράξη 304/2016 του Ε' Κλιμακίου.

312 Πράξη 366/2016 του Ε' Κλιμακίου.

313 Πράξη 410/2016 του Ε' Κλιμακίου.

314 Πράξη 31/2016 του Ε' Κλιμακίου.

315 Πράξη 15/2016 του Ε' Κλιμακίου.

316 Πράξη 3/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ηρακλείου.

317 Πράξη 8/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας.

318 Πράξη 28/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας.

των προϋποθέσεων για τη σύναψη συμπληρωματικής σύμβασης και περαιτέρω, δεν είχε προηγηθεί έγκριση περιβαλλοντικών όρων³¹⁹.

13) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την «Κατασκευή ιδιωτικών συνδέσεων δικτύου ακαθάρτων στη Δ. Κ. Πλαταμώνα του Δήμου Δίου-Ολύμπου», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 215.500 ευρώ, με φορέα ανάθεσης τον Δήμο Δίου - Ολύμπου και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι συνιστούσε ενιαίο δημοτικό έργο, με το έργο «Κατασκευή ιδιωτικών συνδέσεων δικτύου ακαθάρτων στην Τ.Κ. Ν. Πόρων του Δήμου Δίου Ολύμπου» και, ως εκ τούτου, έπρεπε αυτά αθροιζόμενα να αποτελέσουν τμήματα μιας Ενιαίας Διακήρυξης³²⁰.

14) Ένα σχέδιο σύμβασης του έργου «Συντήρηση και παρακολούθηση δικτύων ύδρευσης – αποχέτευσης Κομοτηνής», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 420.000 ευρώ, και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του λόγω μη δημοσίευσης της περιλήψης της διακήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, με αποτέλεσμα την ακυρότητα της διαγωνιστικής διαδικασίας³²¹.

15) Ένα σχέδιο σύμβασης του έργου «Υπογείωση εναερίων δικτύων διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και αισθητική αναβάθμιση στις οδούς Κλαυθμώνος, Στ. Πολυδώρου, Επταπυργίου, Ακροπόλεως και Θεοτοκοπούλου της 3ης Δημοτικής Κοινότητας» προϋπολογιζόμενης δαπάνης 333.998,72 ευρώ, που κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του λόγω πλημμελειών: α) στη χρηματοδότηση του έργου, β) στην τήρηση της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, γ) δεν προέκυπτε το υλικό ή άυλο, άμεσο ή έμμεσο όφελος του Δήμου από τη συμμετοχή του σε ένα έργο για την εκτέλεση του οποίου αποκλειστικά αρμόδια είναι η ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1, 2 παρ. 3, 122 παρ.1 και 2 περ. α', 123 παρ. 1, 2 και 8, 124 παρ. 1 και 2, 127 παρ. 1 και 2 περ. α', β' και γ' και 128 παρ. 1 του ν. 4001/2011, δ) στην απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου για την έγκριση της σύναψης της σύμβασης και στις αποφάσεις της Οικονομικής Επιτροπής για την έγκριση και διάθεση της πίστωσης³²².

16) Ένα σχέδιο σύμβασης του έργου «Συντήρηση και επισκευή του σταθμού μεταφόρτωσης απορριμμάτων (Σ.Μ.Α.)» προϋπολογιζόμενης δαπάνης 254.130,30 ευρώ, που κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του λόγω πλημμελειών: α) στους όρους της διακήρυξης, β) στη νομιμότητα των προσφορών, γ) στη μη επικαιροποίηση των επισυναφθέντων στην αίτηση συμμετοχής δικαιολογητικών³²³.

17) Ένα σχέδιο συμπληρωματικής σύμβασης του έργου «Αποκατάσταση οδοστρώματος στο επαρχιακό

οδικό δίκτυο Ελούντας-Πλάκας» προϋπολογιζόμενης δαπάνης 97.000 ευρώ, και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις σύναψης συμπληρωματικής σύμβασης³²⁴.

18) Οκτώ σχέδια συμβάσεων, συνολικού ποσού 1.654.692 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή τους λόγω πλημμελειών που αφορούσαν κυρίως στον επιμερισμό / κατάτμηση ενός ενιαίου έργου με ομοειδείς εργασίες που λαμβάνουν χώρα εντός της ίδιας περιφερειακής ενότητας (κατά παράβαση της παρ. 14 του άρθ. 6 του ν.4071/2012 (ΦΕΚ 85 Α')³²⁵. Ομοίως, πλημμέλειες εντοπίστηκαν στην διαδικασία επιλογής/ανάδειξης με την διαδικασία της διαπραγμάτευσης, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, χωρίς να συντρέχει περίπτωση επείγουσας ανάγκης³²⁶.

19) Ένα σχέδιο σύμβασης που αφορούσε στη «Μελέτη οριοθετήσεων και αντιπλημμυρικών έργων χειμάρρων και ποταμών της Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 243.902,44 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του στη μη νόμιμη αξιολόγηση των προσφορών³²⁷.

20) Ένα σχέδιο σύμβασης που αφορούσε στη «Μελέτη διερεύνησης και αντιμετώπισης κατολισθήσεων στο Επαρχιακό Οδικό Δίκτυο Ν. Ηλείας», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 242.500 ευρώ που κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του λόγω μη νομιμότητας των όρων της διακήρυξης και μη νόμιμου αποκλεισμού υποψηφίων³²⁸

21) Ένα σχέδιο σύμβασης που αφορούσε «Εργασίες συντήρησης σήμανσης και ασφάλισης Εθνικού Οδικού Δικτύου Π.Ε. Αχαΐας», προϋπολογιζόμενης δαπάνης

324 Πράξη 3/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ηρακλείου.

325 Πράξη 23/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης, που αφορούσε στο σχέδιο σύμβασης του έργου «Συντήρηση εθνικού και επαρχιακού οδικού δικτύου Π.Ε. Πέλλας για το έτος 2016» της Περιφερειακής Ενότητας Πέλλας της Π.Κ.Μ. προϋπολογιζόμενης δαπάνης 321.000,00 ευρώ.

326 Πράξεις: α) 14/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης, που αφορούσε στο σχέδιο σύμβασης του έργου «Αποκατάσταση διοχετευτικότητας διαύλων και συνδετήριου κλάδου αυτών, του Αζιού ποταμού στην περιοχή του φράγματος "Ελλης" της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 300.000,00 ευρώ, β) 15/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης, που αφορούσε στο σχέδιο σύμβασης «Αποκατάσταση Διοχετευτικότητας Τάφρων Αγκαθιάς και Αγίας Τριάδας», της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 383.692,00 ευρώ, γ) 16/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης, που αφορούσε στο σχέδιο σύμβασης του έργου «Αποκατάσταση αναχωμάτων και καθαρισμός κώτης Βαρδαρόβαση» της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 350.000,00 ευρώ με Φ.Π.Α. (Πράξη 16/2016 της ίδιας ως άνω Επιτρόπου) και δ) 17/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης, που αφορούσε στο σχέδιο σύμβασης του έργου «Αποκατάσταση και καθαρισμός τάφρων Αρτζάν, Αματόβου, και ΚΑΔ Λιμνότοπου» της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας προϋπολογιζόμενης δαπάνης 300.000,00 ευρώ.

327 Πράξη 27/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Ν. Αχαΐας.

328 Πράξη 6/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αχαΐας.

319 Πράξη 33/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας.

320 Πράξη 5/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πιερίας.

321 Πράξη 22/16 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ροδόπης.

322 Πράξη 13/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Θεσσαλονίκης.

323 Πράξη 15/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Θεσσαλονίκης.

403.225,81 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του λόγω μη νόμιμης κατακύρωσης των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού³²⁹.

22) Ένα σχέδιο σύμβασης για την προμήθεια από το Δήμο Καλαμάτας μηχανολογικού εξοπλισμού καθαριότητας, μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης, διάρκειας 5 ετών, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 713.400,00 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι οι επιμέρους όροι της διακήρυξης και της οικείας μελέτης των προς προμήθεια ειδών παραβιάζουν τις αρχές της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων και της ανάπτυξης υγιούς και ανόθετου ανταγωνισμού³³⁰.

23) Ένα σχέδιο σύμβασης για την προμήθεια από το Δήμο Γλυφάδας φυτών, δένδρων κ.λπ. για τη συντήρηση πρασίνου και κοινοχρήστων χώρων, συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.324.729,14 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι οι επιμέρους όροι της διακήρυξης και της οικείας μελέτης των προς προμήθεια ειδών παραβιάζουν τις αρχές της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων και της ανάπτυξης υγιούς και ανόθετου ανταγωνισμού και, περαιτέρω, η προμήθεια κατακυρώθηκε στη μοναδική εναπομείνουσα κατά τη διαδικασία διεξαγωγής του διαγωνισμού εταιρεία, χωρίς, ωστόσο, να προκύπτει η ύπαρξη συγκριτικών στοιχείων τιμών είτε από προηγούμενους διαγωνισμούς είτε από την αγορά εν γένει, που να επιβεβαιώνονται με παραστατικά και να δικαιολογούν τον συμφέροντα ή έστω ικανοποιητικό χαρακτήρα της προσφερθείσας τιμής³³¹.

24) Ένα σχέδιο σύμβασης για την «Επέκταση-Τροποποίηση Σύμβασης Προμήθειας Πετρελαίου Θέρμανσης» του Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης, Πολιτισμού και Αθλητισμού Δήμου Φλώρινας, ποσού 114.798,48 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του με την αιτιολογία ότι η επαύξηση του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου της αρχικής σύμβασης συνιστά εκ των υστέρων τροποποίηση ουσιωδών όρων της διακήρυξης, χωρίς η δυνατότητα αυτή να προβλεπόταν ρητά και με σαφήνεια, ώστε να συνεκτιμηθεί από τους ενδιαφερομένους και, επομένως, παραβιάζει τις αρχές του ελεύθερου και ανόθετου ανταγωνισμού και της ίσης μεταχείρισης³³².

25) Δύο σχέδια συμβάσεων με αντικείμενο την «Προμήθεια τροφίμων Παιδικών Σταθμών και ΚΑΠΗ, ειδών καθαριότητας και ευπρεπισμού, σάκων απορριμμάτων, λοιπών αναλώσιμων ειδών παντοπωλείου και γάλακτος, για τις ανάγκες των υπηρεσιών του Δήμου Ζωγράφου και του Νομικού Προσώπου», συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 756.770,90 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή τους με την αιτιολογία ότι η Επιτροπή Διενέργειας του διαγωνισμού όφειλε, πριν κάνει αποδεκτή την προσφορά της αναδειχθείσας ως προμηθεύτριας

επιχείρησης, να αξιολογήσει τη σοβαρότητα της ποινικής καταδίκης της, για αδίκημα σχετικό με την επαγγελματική της διαγωγή, και να διαλάβει αιτιολογημένη κρίση, σχετικά με το κατά πόσο αυτό δύναται να επηρεάσει την επαγγελματική αξιοπιστία της, για τις ανάγκες του ελεγχόμενου διαγωνισμού³³³.

26) Έξι σχέδια συμβάσεων με αντικείμενο την προμήθεια από το Δήμο Θεσσαλονίκης τροφίμων για την κάλυψη των αναγκών των δημοτικών παιδικών σταθμών, της Διεύθυνσης Κοινωνικής Προστασίας και Δημόσιας Υγείας, του Ν.Π.Δ.Δ. «Οργανισμός Βρεφονηπιακής Παιδικής και Οικογενειακής Μέριμνας» και του Δημοτικού Βρεφοκομείου Θεσσαλονίκης «ΑΓΙΟΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ», συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.023.169,60 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή τους με την αιτιολογία ότι η Επιτροπή Διενέργειας του διαγωνισμού όφειλε, πριν κάνει αποδεκτή την προσφορά της αναδειχθείσας ως προμηθεύτριας επιχείρησης, να αξιολογήσει τη σοβαρότητα της ποινικής καταδίκης της, για αδίκημα σχετικό με την επαγγελματική της διαγωγή, και να διαλάβει αιτιολογημένη κρίση, σχετικά με το κατά πόσο αυτό δύναται να επηρεάσει την επαγγελματική αξιοπιστία της, για τις ανάγκες του ελεγχόμενου διαγωνισμού³³⁴.

27) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την προμήθεια υγρών καυσίμων και ελαιολιπαντικών για τις ανάγκες των υπηρεσιών της Μητροπολιτικής Ενότητας Θεσσαλονίκης, των περιφερειακών υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας του Νομού Θεσσαλονίκης και των Ν.Π.Ι.Δ. και Ν.Π.Δ.Δ. χωρικής αρμοδιότητάς της, συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.344.659,74 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του με την αιτιολογία ότι η Επιτροπή Διενέργειας του διαγωνισμού όφειλε, πριν κάνει αποδεκτή την προσφορά της αναδειχθείσας ως προμηθεύτριας επιχείρησης, να αξιολογήσει τη σοβαρότητα της ποινικής καταδίκης της, για αδίκημα σχετικό με την επαγγελματική της διαγωγή, και να διαλάβει αιτιολογημένη κρίση, σχετικά με το κατά πόσο αυτό δύναται να επηρεάσει την επαγγελματική αξιοπιστία της, για τις ανάγκες του ελεγχόμενου διαγωνισμού³³⁵.

28) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την προμήθεια πετρελαίου θέρμανσης και αμόλυβδης βενζίνης, για τις ανάγκες του Δήμου Φλώρινας, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 2.418.250,00 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του με την αιτιολογία ότι, η επίμαχη προμήθεια αντίκειτο στην αρχή της οικονομικότητας των δαπανών, που επιβάλλει στους Δήμους την εκπλήρωση των εκ του νόμου ανατιθέμενων σε αυτούς αρμοδιοτήτων με την κατά το δυνατόν ηπιότερη επιβάρυνση του προϋπολογισμού τους³³⁶.

29) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την προμήθεια φρέσκου γάλακτος για τις ανάγκες του Δήμου Αγίου

329 Πράξη 24/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αχαΐας.

330 Πράξη 58/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου και απόφαση 1606/2016 του VI Τμήματος.

331 Πράξη 135/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου και απόφαση 1972/2016 του VI Τμήματος.

332 Πράξη 68/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου.

333 Πράξη 110/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου και απόφαση 1789/2016 του VI Τμήματος.

334 Πράξη 112/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου και απόφαση 1791/2016 του VI Τμήματος.

335 Πράξη 183/2016 Πράξη του ΣΤ' Κλιμακίου και απόφαση 2512/2016 του VI Τμήματος.

336 Πράξη 189/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου και απόφαση 2479/2016 του VI Τμήματος.

Δημητρίου Αττικής και δύο νομικών του προσώπων, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 539.130,87 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του με την αιτιολογία ότι, κατά παράβαση του άρθρου 18 του ΕΚΠΟ.Τ.Α., δεν προβλεπόταν ρητώς στην οικεία διακήρυξη ότι, σε περίπτωση που ο συμμετέχων στο διαγωνισμό δεν κατασκευάζει ο ίδιος τα προσφερόμενα είδη ολικώς ή μερικώς σε δικό του εργοστάσιο, θα πρέπει να προσκομίσει υπεύθυνη δήλωση του νομίμου εκπροσώπου του εν λόγω εργοστασίου, με την οποία ο τελευταίος θα δηλώνει ότι αποδέχεται την εκτέλεση της προμήθειας, σε περίπτωση κατακύρωσης του διαγωνισμού στον συμμετέχοντα, υπέρ του οποίου εκδίδει την υπεύθυνη δήλωση³³⁷.

30) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την προμήθεια από το Δήμο Νίκαιας-Αγ. Ιωάννη Ρέντη μηχανολογικού εξοπλισμού καθαριότητας (οχημάτων), με παράλληλη συντήρηση των ειδών, μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης διάρκειας 5 ετών, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.322.250,00 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του με την αιτιολογία ότι τα συμβαλλόμενα μέρη μη νομίμως προέβησαν σε τροποποίηση της αρχικής σύμβασης, καθόσον οι διαφοροποιήσεις που αυτή επιφέρει στο αρχικό συμβατικό κείμενο συνιστούν οσιγενείς μεταβολές της προσφοράς της αναδόχου και διαφοροποιούν εκ των υστέρων ουσιωδώς τόσο το πρόσωπο του προσφέροντος, χωρίς αυτό να δηλώνεται στην αρχική προσφορά της αναδόχου, όσο και τους όρους της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης, με συνέπεια να μεταβάλλεται πλήρως το τελικό συμβατικό κείμενο και να προστίθενται όροι που παραπέμπουν σε μια εντελώς νέα συμβατική σχέση, η οποία εξέρχεται της αρχικής διαγωνιστικής διαδικασίας, της σχετικής διακήρυξης και της προσφοράς που αξιολογήθηκε στο πλαίσιο αυτής³³⁸.

31) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την προμήθεια από το Δήμο Ελληνικού – Αργυρούπολης τριών αστικών λεωφορείων, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 520.000,00 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του με την αιτιολογία ότι, κατά παράβαση των όρων της διακήρυξης, έγινε δεκτή, κατά το στάδιο ελέγχου των δικαιολογητικών, η αναδειχθείσα προμηθεύτρια εταιρεία, ενώ, ενόψει των ελλείψεων στο φάκελο της προσφοράς της, έπρεπε να αποκλειστεί από την περαιτέρω διαγωνιστική διαδικασία³³⁹.

32) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο «Προμήθεια τροφίμων και λοιπών αναλωσίμων ειδών παντοπωλείου και λοιπές παροχές σε είδος (γάλα)» προϋπολογιζόμενης συμβατικής δαπάνης 84.729,57 ευρώ με ΦΠΑ, που αποτελούσε μέρος της συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 407.427,38 ευρώ με ΦΠΑ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του λόγω α) μη τήρησης σημαντικού όρου της μελέτης στην προσφορά του αναδόχου, παρότι υπήρχε υπεύθυνη δήλωσή του περί πλήρους αποδοχής των όρων της μελέτης και της διακήρυξης, β) μη ύπαρξης

του απαιτούμενου πιστοποιητικού ISO και γ) μη νόμιμης απόρριψης προδικαστικής προσφυγής εταιρείας³⁴⁰.

33) Πέντε σχέδια συμβάσεων με αντικείμενο την προμήθεια καυσίμων και λιπαντικών για τις ανάγκες του δήμου, συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 614.000 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή τους διότι: α) η προσφορά του φερόμενου ως μειοδότη ήταν χωρίς εγγύηση ή χωρίς την προσήκουσα, εγγύηση και έπρεπε να απορριφθεί ως απαράδεκτη³⁴¹.

34) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την προμήθεια από το Δήμο Δομοκού και τα Ν.Π.Δ.Δ. αυτού καυσίμων και ελαιολιπαντικών έτους 2016, συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης ευρώ 286.085,70 και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή τους για το τμήμα που αφορούσε στην προμήθεια ελαιολιπαντικών, λόγω πλημμελειών που αφορούσαν κυρίως στην δημοσίευση της διακήρυξης και στη διαγωνιστική διαδικασία³⁴².

35) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την προμήθεια από το Δήμο Μεταμόρφωσης καυσίμων για την κίνηση μεταφορικών μέσων (πετρέλαιο κίνησης, αμόλυβδη βενζίνη) και θέρμανση για τις ανάγκες του Δήμου Μεταμόρφωσης, πετρελαίου θέρμανσης για τις ανάγκες της Κοινωνικού Επιχειρήσης και της Σχολικής Επιτροπής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 313.495,074 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του, λόγω διαφοροποίησης της προϋπολογιζόμενης ποσότητας πετρελαίου θέρμανσης και της αντίστοιχης προϋπολογισθείσας δαπάνης που αναγραφόταν στην οικεία Διακήρυξη με αυτή που αναγράφονταν στις αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων³⁴³.

36) Τρία σχέδια συμβάσεων με αντικείμενο την προμήθεια από το Δήμο Ωρωπού υγρών καυσίμων για τις Δημοτικές Ενότητες Καλάμου, Καπανδριτίου, Μαλακάσας, Ωρωπού και πετρελαίου θέρμανσης για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 417.896,32 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή τους λόγω θέσπισης στη διακήρυξη μη νόμιμων όρων³⁴⁴.

37) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την «Προμήθεια επίπλων για το σύνολο των υπηρεσιών του Δήμου Θεσσαλονίκης» συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 296.865,93 ευρώ, που κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του λόγω μη νόμιμης απόρριψης προσφορών³⁴⁵.

38) Ένα σχέδιο δανειακής σύμβασης, ποσού 3.455.566,34 ευρώ, μεταξύ του Δήμου Φιλαδέλφειας-Χαλκηδόνος και του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων (Τ.Π.Δ.) και ένα σχέδιο δανειακής σύμβασης, ποσού 3.849.166,41 ευρώ, μεταξύ του Δήμου Ζωγράφου και του Τ.Π.Δ., για την αναχρηματοδότηση, σύμφωνα με

340 Πράξη 9/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Δήμο Καλλιθέας.

341 Πράξη 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καρδίτσας.

342 Πράξη 16/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Φθιώτιδας.

343 Πράξη 20/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Αμαρουσίου.

344 Πράξη 23/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Αμαρουσίου.

345 Πράξη 18/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Θεσσαλονίκης.

337 Πράξη 197/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου.

338 Πράξη 206/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου και απόφαση 28/2017 του VI Τμήματος.

339 Πράξη 242/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου και απόφαση 402/2017 του VI Τμήματος.

τις διατάξεις του άρθρου 81 του ν.4316/2014 (Α' 270), ήδη συναφθέντος δανείου του πρώτου με σκοπό την οικονομική εξυγίανσή του, που κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή τους λόγω: α) μη νόμιμης εκχώρησης προς εξασφάλιση του δανείου του συνόλου των εσόδων νεκροταφείου, ήτοι εσόδων που προέρχονται από επιβαλλόμενα με βάση το άρθρο 4 του ν.582/1968 τέλη ή δικαιώματα που σχετίζονται με τη λειτουργία του δημοτικού κοιμητηρίου και από τη λειτουργία του μη ενοριακού ναού αυτού, κατά παράβαση των άρθρων 176 παρ. 5 ν.3463/2006, 81 ν.4316/2014, 4 παρ. 2 ν. 582/1968, δεδομένου ότι τα ως άνω έσοδα επιτρέπεται να διατίθενται με βάση τις προαναφερόμενες διατάξεις για την κάλυψη των δαπανών της συντήρησης και εν γένει λειτουργίας του κοιμητηρίου³⁴⁶.

39) Ένα σχέδιο σύμβασης «παροχής πιστώσεως με ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό», ποσού 1.600.000,00 ευρώ, μεταξύ της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας Α.Ε.» και του Δήμου Καλαμάτας που κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του λόγω μη νόμιμης σύναψης σύμβασης παροχής πίστωσης με ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό αντί σύμβασης τοκοχρεωλυτικού δανείου, κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 264 του ν.3852/2010 και 176 του ν.3463/2006³⁴⁷.

40) Δύο σχέδια δανειακών συμβάσεων, ύψους 250.000,00 και 1.729.938,00 ευρώ, μεταξύ του Δήμου Αλεξανδρούπολης και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, «Συνεταιριστικής Τράπεζας Νομού Έβρου» και «Επενδυτικής Τράπεζας Ελλάδος Ανώνυμη Εταιρεία» (ΙΒΓ), που αποσκοπούσαν στη χρηματοδότηση του έργου «Ανακαίνιση των τριών αποθηκών στο λιμάνι της Αλεξανδρούπολης με στόχο τη δημιουργία πολυχώρων αναψυχής και πολιτισμού» και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή τους λόγω μη νόμιμης πρόβλεψης αόριστων, μη νόμιμων και καταχρηστικών όρων³⁴⁸.

41) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την ανάθεση νομικών υπηρεσιών από τον Δήμο Περάματος στη δικηγορική εταιρεία «ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΤΣΑΜΟΥΛΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ», με συνολική συμφωνημένη αμοιβή 1.728.000 ευρώ, που κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του λόγω πλημμελείων στον προσδιορισμό του ύψους δικηγορικής αμοιβής εργολαβικού δίκης καθ' υπέρβαση του προσήκοντος μέτρου κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 72 ν.3852/2010, 281 ν. 3463/2006, 58 ν. 4194/2013 και της αρχής της οικονομικότητας³⁴⁹.

42) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την ανάθεση από το Δήμο Γλυφάδας της «συντήρησης και επισκευής σε εξωτερικά συνεργεία μεταφορικών μέσων» του Δήμου, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 577.000 ευρώ, που κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του λόγω πλημμελείων στη διαδικασία κατακύρωσης³⁵⁰.

43) Ένα σχέδιο προγραμματικής σύμβασης μεταξύ του Δήμου Άργους-Μυκηνών και του Δήμου Ναυπλίων για

την υλοποίηση του έργου με τίτλο: «Κατασκευή μονάδας διαχείρισης απορριμμάτων για την επεξεργασία των οικιακών και δημοτικών απορριμμάτων των Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίων», συνολικού ποσού 1.200.000 ευρώ, που κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του λόγω έλλειψης αρμοδιότητας των συμβληθέντων Δήμων για τη σύναψή της και μη επαρκούς προσδιορισμού των πόρων από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις των μερών, του χρονοδιαγράμματος εκτέλεσης και των συγκεκριμένων υποχρεώσεων των συμβαλλόμενων μερών³⁵¹.

44) Ένα σχέδιο προγραμματικής σύμβασης του Δήμου Λέσβου με αντικείμενο «Ενίσχυση του μηχανισμού του Δήμου για εργασίες κοπής χόρτων, συντήρησης πρασίνου, πάρκων και παιδικών χαρών, κλάδεμα, περιποίηση και κοπή ψηλών δέντρων του Δήμου Λέσβου», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 480.000 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι δε συνιστούσε γνήσια προγραμματική σύμβαση αλλά υπέκρυπτε μη νόμιμη απευθείας ανάθεση του αντικείμενου της σύμβασης³⁵².

45) Ένα σχέδιο προγραμματικής σύμβασης, ποσού 400.000,00 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι δεν είχε ένα ενιαίο, αντικείμενο αλλά πολλαπλά και, περαιτέρω, η καταβολή ολόκληρου του συμβατικού ανταλλάγματος από τον προϋπολογισμό της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας συνιστούσε εμμέσως επιχορήγηση προς το Δήμο Βεροίας³⁵³.

46) Ένα σχέδιο προγραμματικής σύμβασης, ποσού 380.000 ευρώ. Οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως στο χαρακτηρισμό της υπό ανάθεσης σύμβασης ως ερευνητικής εργασίας ενώ επρόκειτο για μελέτη³⁵⁴.

47) Ένα σχέδιο προγραμματικής σύμβασης, μεταξύ της Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης και Αποχέτευσης Μαλεβιζίου και της ανώνυμης εταιρείας κοινής ωφέλειας με την επωνυμία «Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης Ανώνυμη Εταιρεία», με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών επιστημονικής και αναπτυξιακής υποστήριξης της Δ.Ε.Υ.Α.Μ., συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 280.500 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι δεν είχε τα απαιτούμενα από το άρθρο 100 του ν. 3852/2010, χαρακτηριστικά της προγραμματικής σύμβασης³⁵⁵.

48) Ένα σχέδιο προγραμματικής σύμβασης, ποσού 374.608,80 ευρώ, με αντικείμενο «Υποστηρικτικές Ενέργειες Διαχείρισης Απορριμμάτων Δήμου Καβάλας στα πλαίσια εφαρμογής του Περιφερειακού Σχεδίου Δια-

351 Πράξη 190/2016 του Ζ' Κλιμακίου.

352 Πράξη 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου - Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής.

353 Πράξη 42/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης.

354 Πράξη 63/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αρκαδίας που αφορούσε στο σχέδιο προγραμματικής σύμβασης, μεταξύ της Περιφέρειας Πελοποννήσου και του Ν.Π.Δ.Δ. ΕΜΠ-ΕΛΚΕ, με αντικείμενο την κατάρτιση ερευνητικού προγράμματος Διάβρωσης Ακτών του Κορινθιακού Κόλπου προϋπολογιζόμενης δαπάνης 380.000 ευρώ.

355 Πράξη 9/2016 της 2ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ηρακλείου και απόφαση 1928/2016 του VI Τμήματος.

346 Πράξεις 274 και 326/2016 του Ζ' Κλιμακίου.

347 Πράξη 258/2016 του Ζ' Κλιμακίου.

348 Πράξη 17/2016 του Ζ' Κλιμακίου.

349 Πράξη 245/2016 του Ζ' Κλιμακίου.

350 Πράξη 261/2016 του Ζ' Κλιμακίου.

χείρισης Απορριμμάτων Ανατ. Μακεδονίας – Θράκης – Εφαρμογή μεθοδολογίας ορθής Διαχείρισης Αστικών Στερεών Αποβλήτων σύμφωνα με την υφιστάμενη περιβαλλοντική νομοθεσία» και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή τους διότι: α) το περιεχόμενο της σύμβασης ήταν όμοιο με την από 28/01/2016 προγραμματική σύμβαση μεταξύ Δήμου Καβάλας και ΔΙ.Α.Α.ΜΑ.Θ. Α.Α.Ε., αποτελώντας, στην ουσία συμπληρωματική της ήδη συναφθείσας σύμβασης, β) η υπογραφή της κύριας προγραμματικής σύμβασης έγινε χωρίς την ύπαρξη της αναγκαίας πίστωσης στον προϋπολογισμό οικονομικού έτους 2016 και χωρίς να προηγηθεί ο απαιτούμενος από το αρ.36 του ν. 4129/2013 έλεγχος του σχεδίου συμβάσεως από το Ελεγκτικό Συνέδριο³⁵⁶.

49) Ένα σχέδιο σύμβασης για την εκπόνηση μελέτης ποσού 218.290,44 ευρώ. Οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως στη μη καταχώρηση πρωτογενούς αιτήματος στο ΚΗΜΔΗΣ, και στη μη νόμιμη δημοσίευση της διακήρυξης³⁵⁷.

50) Τρία σχέδια συμβάσεων με αντικείμενο τη «Μεταφορά μαθητών χωρικής αρμοδιότητας Π.Ε. Ημαθίας για τα σχολικά έτη 2014-2015 και 2015-2016», συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.291.756 ευρώ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. και δικαιώματος προαίρεσης 20%, για τα άγωνα τμήματα του προηγηθέντος ανοικτού διεθνή ηλεκτρονικού διαγωνισμού, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή τους λόγω διαφόρων πλημμελειών κατά τη διαγωνιστική διαδικασία³⁵⁸.

51) Επτά σχέδια συμβάσεων συνολικού ποσού 68.328,70 ευρώ, με αντικείμενο την ανάθεση υπηρεσιών μεταφοράς μαθητών χωρικής αρμοδιότητας Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς σχολικού έτους 2016-2017 και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή τους λόγω μη τήρησης από την επιτροπή διενέργειας του διαγωνισμού άρθρου της διακήρυξης σχετικά με τον τρόπο επιλογής – απόρριψης των υποψηφίων αναδόχων³⁵⁹.

52) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την παροχή υπηρεσίας «ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΔΙΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Δ.Ε.Υ.Α. Μ. ΒΟΛΟΥ», με φορέα ανάθεσης τη Δ.Ε.Υ.Α. Μ. ΒΟΛΟΥ, προϋπολογιζόμενης δαπάνης ποσού ευρώ 250.000 και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του λόγω παράβασης της αρχής της οικονομικότητας, αοριστίας του προϋπολογισμού μελέτης και εφαρμογής εσφαλμένου κριτηρίου ανάθεσης³⁶⁰.

356 Πράξη 3/2016 πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καβάλας.

357 Πράξη 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Νομό Αρκαδίας, που αφορούσε στο σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την εκπόνηση της προκαταρκτικής μελέτης, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 218.290,44 ευρώ.

358 Πράξεις 2 και 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Ν. Ημαθίας.

359 Πράξη 2/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καστοριάς.

360 Πράξη 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας.

53) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο «Διάθεση ογκωδών και κλαδιών για περαιτέρω επεξεργασία σε ιδιώτη για ανακύκλωση έτους 2016», διάρκειας δέκα μηνών, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 249.687,17 ευρώ (με Φ.Π.Α.). Ο έλεγχος απέβη αρνητικός διότι: α) η ανάθεση της ελεγχόμενης υπηρεσίας δεν είναι σύμφωνη με την αρχή της οικονομικότητας (άρθρο 33 του ν.4270/2014 (ΦΕΚ Α' 143), καθόσον το κόστος ανά τόνο των διατιθέμενων απορριμμάτων στον ανάδοχο εμφανίζεται υπερδιπλάσιο του αντίστοιχου κόστους για τη διάθεση αυτών στον Ε.Σ.Δ.Ν.Α, β) η προσφορά της αναδειχθείσας αναδόχου εταιρείας ήταν απαράδεκτη και έπρεπε να είχε απορριφθεί, καθόσον δεν διέθετε κατάλληλα αδειοδοτημένο χώρο για τη διαχείριση του συνόλου των απορριμμάτων που αφορούσε η σύμβαση, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1, 4 και 8 του ν.4014/2011 (ΦΕΚ Α' 209) και την 1958/13.1.2012 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής αλλαγής (ΦΕΚ Β' 21) και γ) η Επιτροπή του Διαγωνισμού ήταν παράτυπη, καθόσον δεν συγκροτήθηκε, δια κληρώσεως, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 26 του ν.4024/2011 (ΦΕΚ Α' 226) αλλά με πρόταση της Προέδρου της Οικονομικής Επιτροπής και επομένως διεξήγαγε πλημμελώς το διενεργηθέντα διαγωνισμό κατά τρόπο που η παράτυπη συγκρότηση κατέστη ουσιώδης³⁶¹.

54) Δύο σχέδια συμβάσεων με αντικείμενο τη «Μεταφορά μαθητών χωρικής αρμοδιότητας Π.Ε. Ημαθίας για τα σχολικά έτη 2014-2015 και 2015-2016», συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.304.117 ευρώ για τα άγωνα τμήματα του προηγηθέντος ανοικτού διεθνή ηλεκτρονικού διαγωνισμού, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του κυρίως λόγω μη νόμιμης τροποποίηση των όρων της διακήρυξης και πλημμελειών της διαγωνιστικής διαδικασίας³⁶².

β. Από το σύνολο των ελεγχθέντων διαγωνιστικών διαδικασιών προκύπτουν επαναλαμβανόμενες παραβιάσεις της εθνικής ή/και ενωσιακής νομοθεσίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, οι οποίες επηρεάζουν όχι μόνο τη νομιμότητα αλλά και την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών αυτών ως προς τη δυνατότητα εξεύρεσης της πλέον συμφέρουσας προσφοράς.

II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Σύμφωνα με το 2/58341/0026/30.7.2018 έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους – Γενική Διεύθυνση Θησαυροφυλακίου και Δημοσιονομικών Κανόνων από το Υπουργείο Εσωτερικών δεν υποβλήθηκαν απαντήσεις επί των παρατηρήσεων που περιέχονται στην έκθεση.

2. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

I. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης και τα εποπτευόμενα από αυτό νομικά πρόσωπα ελέγχθηκαν:

361 Πράξη 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Πειραιά και απόφαση 2646/2016 του VI Τμήματος.

362 Πράξεις 2 και 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ημαθίας.

Α. Προληπτικά³⁶³ δαπάνες συνολικού ποσού 34.276.159 ευρώ εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 151.444³⁶⁴ ευρώ.

1. Ευρήματα³⁶⁵ εντοπίστηκαν στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές για Υπηρεσίες και αφορούσαν στη μη νόμιμη καταβολή αναδρομικών αποδοχών λόγω αναγνώρισης προϋπηρεσίας, σε εκτέλεση δικαστικής απόφασης και η πλημμέλεια αφορούσε στην προσκομιδή δικαιολογητικών ανυπόγραφων, ασαφών προς την τεκμηρίωση και αόριστων ως προς το ύψος της εκκαθαριζόμενης δαπάνης³⁶⁶ και στη μη νόμιμη καταβολή επιδόματος θέσης ευθύνης³⁶⁷.

2. Τα ως άνω ευρήματα χαρακτηρίζονται ως ουσιαστικά με άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμα που συνίσταται στην αποτροπή - ματαίωση της δαπάνης.

3. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση και στην προσήκουσα εκτέλεση των εσωτερικών ελέγχων από τους ελεγχθέντες φορείς και τη μειωμένη ικανότητά τους να προλαμβάνουν ή να εντοπίζουν πλημμέλειες.

Β. Κατασταλτικά.

Κατά τον έλεγχο που διενεργήθηκε από την 13η Υπηρεσία Επιτρόπου για την υπέρβαση των ορίων προσθέτων αποδοχών (άρθρο 105 (παρ. 2) του Συντάγματος και του ανώτατου ορίου αποδοχών (άρθρο 34 (παρ. 4) του ν. 2768/1999, ΦΕΚ Α' 273), διαπιστώθηκαν υπερβάσεις συνολικού ποσού 128.171,43 ευρώ³⁶⁸.

II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Αναφορικά με την πράξη 18/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (πρώην Εμπορίου), η Υπηρεσία συμφωνεί με τα διαλαμβανόμενα στην έκθεση και αναφέρει ότι η ανωτέρω δαπάνη αφού επανυποβλήθηκε με πλήρη φάκελο δικαιολογητικών εκδόθηκε το 49840/2017 ΧΕ ποσού 16.548,92 ευρώ το οποίο και θεωρήθηκε.

Αναφορικά με την πράξη 20/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (πρώην Εμπορίου), η Υπηρεσία συμφωνεί με τα διαλαμβανόμενα στην έκθεση και υποστηρίζει ότι η σχετική δαπάνη δεν πληρώθηκε.

3. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

I. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Ελέγχθηκε προσυμβατικά ένα σχέδιο σύμβασης, με αντικείμενο την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών διακίνησης εντύπων ειδικού (μειωμένου) τιμολογίου στο εσωτερικό της Χώρας, συνολικού ποσού 1.742.352

ευρώ, μεταξύ της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας και της εταιρίας ΕΛ.ΤΑ. Α.Ε. και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι ο προγενέστερος ανοικτός διαγωνισμός απέβη άγονος με υπαιτιότητα της αναθέτουσας αρχής και όχι λόγω της συνδρομής έκτακτων και μη δυνάμενων να προβλεφθούν λόγων κατά παράβαση του άρθρου 25 παρ. 1 γ' του π.δ. 60/2007, ενώ η συγκεκριμένη ανάθεση δεν δύνατο να δικαιολογηθεί ούτε σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 25 παρ. 4 του π.δ.60/2007 περί επανάλληψης όμοιων υπηρεσιών, διότι η συγκεκριμένη δυνατότητα δεν προσδιορίστηκε ποσοτικά και ποιοτικά τόσο στη σχετική διακήρυξη όσο και στη συναφθείσα αρχική σύμβαση και, περαιτέρω, διότι μη νομίμως υπολογίστηκε το ποσό της ανάθεσης των σχετικών υπηρεσιών ως κλάσμα του ετήσιου κόστους της προηγούμενης σύμβασης, καθώς στον υπολογισμό αυτό δε φαίνεται να λήφθηκε υπόψη η μείωση του αριθμού των διακινούμενων φύλλων ανά κλιμάκιο βάρους εκάστης κατηγορίας³⁶⁹.

2. Επισημαίνεται ότι οι παραβιάσεις της εθνικής ή/και ενωσιακής νομοθεσίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων επηρεάζουν όχι μόνο τη νομιμότητα αλλά και την αποτελεσματικότητα των διαγωνιστικών διαδικασιών ως προς τη δυνατότητα εξεύρεσης της πλέον συμφέρουσας προσφοράς.

II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Αναφορικά με την πράξη 283/2016 του Ζ' Κλιμακίου, η Υπηρεσία αναφέρει ότι προκήρυξε νέο ηλεκτρονικό, δημόσιο, διεθνή, ανοικτό, τακτικό διαγωνισμό για την «Ταχυδρομική διακίνηση εντύπων που δικαιούνται ειδικού (μειωμένου) τιμολογίου στο εσωτερικό της χώρας για δύο (2) έτη» που ολοκληρώθηκε με επιτυχία με την αρ. 2923/2017 απόφαση κατακύρωσης. Διαβιβάστηκε ο πλήρης φάκελος στο ΕΣ για έλεγχο. Ως αποτέλεσμα του ελέγχου αυτού εκδόθηκε η 54/2017 πράξη του Ζ' Κλιμακίου του ΕΣ με την οποία αναγνωρίζετε ότι δεν κωλύεται η υπογραφή του υποβληθέντος σχεδίου σύμβασης. Η σχετική σύμβαση υπογράφηκε στις 31/03/2017 με ημερομηνία έναρξης ισχύος την 01 Απριλίου 2017. Ο δικαιούχος για την παροχή υπηρεσιών, από την ημερομηνία λήξης της προηγούμενης σύμβασης (10/08/2016) μέχρι την προηγούμενη της νέας σύμβασης προσέφυγε στην δικαιοσύνη και υπέβαλε, ενώπιον του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους αίτηση εξωδικαστικής επίλυσης διαφοράς-αναγνώριση χρέους χωρίς την έκδοση ή κοινοποίηση μέχρι στιγμής σχετικής απόφασης του ΝΣΚ.

4. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

I. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας ελέγχθηκαν:

Α. Προληπτικά³⁷⁰ δαπάνες συνολικού ποσού 1.869.547.479 ευρώ, εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 732.077,12³⁷¹ ευρώ.

369 Πράξη 283/2016 του Ζ' Κλιμακίου.

370 Τα στοιχεία προέρχονται από τις Υπηρεσίες Επιτρόπου στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και στο Υπουργείο Εσωτερικών (πρώην Μακεδονίας Θράκης).

371 Το ποσό αυτό αποτελείται από επιμέρους δαπάνες που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

363 Τα στοιχεία προέρχονται από τις Υπηρεσίες Επιτρόπου στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης και το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (πρώην Εμπορίου).

364 Το ποσό αυτό αποτελείται από επιμέρους δαπάνες που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

365 Αναφέρονται ενδεικτικά μόνο αξιόλογα ευρήματα που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

366 Πράξη 18/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (πρώην Εμπορίου).

367 Πράξη 20/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (πρώην Εμπορίου).

368 ΦΜΕ 20, 21, 22, 23, 62/2016 της 13ης Υπηρεσίας Επιτρόπου.

1. Τα ευρήματα³⁷², εντοπίστηκαν κυρίως στην κατηγορία δαπανών Πληρωμές για Υπηρεσίες και οι πλημμέλειες αφορούσαν στην αποκατάσταση παγίας προκαταβολής για την καταβολή αποζημίωσης οδοιπορικών εξόδων στρατιωτικών υπαλλήλων και την πληρωμή διαφόρων δαπανών για την κάλυψη των αναγκών του Στρατού Ξηράς³⁷³ και σε μη νόμιμες αμοιβές για συγγραφή διδακτικών βιβλίων, επιμέλειας – διόρθωσης, αμοιβές μελών επιτροπών κρίσης κ.λπ.³⁷⁴. Στην κατηγορία των δαπανών για Προμήθειες Αγαθών και Κεφαλαιακού Εξοπλισμού οι πλημμέλειες αφορούσαν στην μη τήρηση των προϋποθέσεων έκδοσης Χ.Ε.Π., που θέτουν οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 100 του ν. 4270/2014³⁷⁵.

2. Τα ως άνω ευρήματα χαρακτηρίζονται ως ουσιαστικά με άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμα που συνίσταται στην αποτροπή - ματαίωση της δαπάνης.

3. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση και στην προσήκουσα εκτέλεση των εσωτερικών ελέγχων από τον ελεγχθέντα φορέα.

Β. Κατασταλτικά, από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Χανίων, δαπάνες συνολικού ποσού 8.728.835 ευρώ και δεν υπήρξαν αξιολογικά ευρήματα³⁷⁶.

Γ. Προσυμβατικά³⁷⁷:

1. Κατά τον προσυμβατικό έλεγχο ελέγχθηκαν και κρίθηκαν μη νόμιμα:

1) Ένα σχέδιο τροποποιητικής σύμβασης για την προμήθεια αεροπορικού καυσίμου «AVGAS 100LL» από την Πολεμική Αεροπορία, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 4.800.000,00 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι η δυνατότητα αύξησης του φυσικού συμβατικού αντικείμενου κατά ποσοστό 15% της συνολικής παραδοτέας ποσότητας καυσίμου, όπως προσδιοριζόταν στη διακήρυξη του διαγωνισμού, ήταν επιτρεπτή, σύμφωνα με το άρθρο 21 του π.δ/τος 118/2007, μόνο κατά το στάδιο της κατακύρωσης του διαγωνισμού. Η δε τροποποίηση της κατακυρωτικής απόφασης, μετά από τη σύναψη της οικείας σύμβασης, ήδη δε κατά την εκτέλεσή της, δεν είναι νόμιμη, καθόσον δεν είναι δυνατό να αναβιώσει το στάδιο της κατακύρωσης³⁷⁸.

2) Δύο σχέδια συμφωνιών-πλαίσιο με αντικείμενο την προμήθεια Υλικών Υποστήριξης Ηλεκτρομηχανών τύπου MWM D 232 V12, συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.600.000,00 ευρώ, για τις ανάγκες του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού, και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή τους διότι παρά την παρασχεθείσα από τη διακήρυξη δυνατότητα για υποβολή προσφοράς για ορισμένα μόνο από τα ζητούμενα είδη, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 2 παρ. 2 περ. β' του π.δ. 118/2007, η επίμαχη

διαγωνιστική διαδικασία προκηρύχθηκε και διενεργήθηκε, χωρίς να έχει προσδιοριστεί η προϋπολογισθείσα δαπάνη εκάστου προκηρυσσόμενου είδους³⁷⁹.

3) Ένα σχέδιο συμφωνίας-πλαίσιο διάρκειας τεσσάρων ετών, προϋπολογιζόμενης ετήσιας δαπάνης 2.218.843,80 ευρώ, με αντικείμενο την προμήθεια από την Ανώτατη Στρατιωτική Διοίκηση Υποστήριξης Στρατού (Α.Σ.Δ.Υ.Σ.) «ΘΗΣΕΑΣ» υγειονομικού – φαρμακευτικού υλικού (εμβολίων), και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι α) μη νομίμως κατακυρώθηκε στην ανάδοχο εταιρεία συγκεκριμένος τύπος εμβολίου, χωρίς να προσδιορίζεται στην κατακυρωτική απόφαση και το σχέδιο σύμβασης το προμηθευτέο είδος, β) κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 26 παρ. 2 του π.δ/τος 60/2007, επιχειρείται η εκχώρηση της ελεγχόμενης σύμβασης σε εταιρεία που δεν συμμετείχε στον επίμαχο διαγωνισμό και γ) δεν προκύπτει εάν το επίμαχο είδος είναι καταχωρημένο στο Παρατηρητήριο Τιμών της Ε.Π.Υ. και αν η επιτευχθείσα συμβατική τιμή εναρμονίζεται προς την καταγεγραμμένη στο Παρατηρητήριο Τιμών τιμή³⁸⁰.

2. Από το σύνολο των ελεγχθέντων διαγωνιστικών διαδικασιών προκύπτουν επαναλαμβανόμενες παραβιάσεις της εθνικής ή/και ενωσιακής νομοθεσίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, οι οποίες επηρεάζουν όχι μόνο τη νομιμότητα αλλά και την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών αυτών ως προς τη δυνατότητα εξεύρεσης της πλέον συμφέρουσας προσφοράς.

II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Αναφορικά με τις πράξεις 3, 7, 14, 15, 17 και 53/2016 της Υπηρεσίας Επίτροπου στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, η Υπηρεσία αναφέρει ότι σε αντικατάσταση των σχετικών ΧΕ μετά την αποκατάσταση των παρατηρήσεων του ΕΣ, εκδόθηκαν νέα εντός του 2016 τα οποία θεωρήθηκαν και εξοφλήθηκαν.

Αναφορικά με την πράξη 72/2016 της Υπηρεσίας Επίτροπου στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, η Υπηρεσία αναφέρει ότι τα σχετικά ΧΕ αφού αντικαταστάθηκαν από τα αριθ. 13635-13636-13637-13638-2327-2328/2016, επανυποβλήθηκαν, θεωρήθηκαν και εξοφλήθηκαν.

Αναφορικά με την πράξη 167/2016 Πράξη του ΣΤ' Κλιμακίου, η Υπηρεσία αναφέρει ότι κατά της πράξης αυτής η αναθέτουσα αρχή κατέθεσε αίτηση ανάκλησης ενώπιον του IV Τμήματος του ΕΣ, η οποία απορρίφθηκε με την 2515/2016 απόφασή του. Η Υπηρεσία δεν άσκησε αίτηση αναθεώρησης αυτής, ενώπιον του αρμοδίου Τμήματος Μείζονος Επταμελούς Σύνοψης του ΕΣ και κάλυψε τις ανάγκες της μέσω έτερων συναφθεισών συμβάσεων.

Αναφορικά με την απόφαση 1115/2016 του VI Τμήματος και την πράξη 23/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου, η Υπηρεσία συμφωνεί με τα διαλαμβανόμενα στην έκθεση του ΕΣ και αναφέρει ότι ο επαναληπτικός διαγωνισμός επαναπροκηρύχθηκε, με τροποποίηση των όρων και των τεχνικών προδιαγραφών κατά το σκεπτικό της πράξης 23/2016 του ΕΣ.

379 Πράξη 23/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου και απόφαση 1115/2016 του VI Τμήματος.

380 Πράξη 202/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου και απόφαση 101/2017 του VI Τμήματος.

372 Αναφέρονται ενδεικτικά μόνο αξιολογικά ευρήματα που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

373 Πράξεις 3, 7, 14, 15, 17 και 53 /2016 της Υπηρεσίας Επίτροπου στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας.

374 Πράξη 72/2016 της Υπηρεσίας Επίτροπου στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας.

375 Στοιχεία από 5η Υπηρεσία Επιτρόπου.

376 Ο έλεγχος αφορούσε δαπάνες του Πεδίου Βολής Κρήτης.

377 Η αναφορά των ευρημάτων είναι ενδεικτική και όχι εξαντλητική των περιπτώσεων.

378 Πράξη 167/2016 Πράξη του ΣΤ' Κλιμακίου

Αναφορικά με την απόφαση 101/2017 του VI Τμήματος και την πράξη 202/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου, η Υπηρεσία αναφέρει ότι κατέθεσε αίτηση ανάκλησης κατά της πράξης του ΕΣ. Το ΕΣ με την 101/2017 απόφαση του VI Τμήματος απέρριψε την παραπάνω αίτηση ανάκλησης και κατόπιν αυτού αποφασίστηκε η ματαίωση του ανοικτού διαγωνισμού και η επανάληψή του για τη σύναψη συμφωνίας πλαίσιο 4ετούς διάρκειας 2015-2018 για τον οποίο υπεγράφη η 0067/2017 Συμφωνία πλαίσιο.

5. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ι. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και τα εποπτευόμενα από αυτό Ν.Π.Δ.Δ. ελέγχθηκαν:

Α. Προληπτικά³⁸¹, δαπάνες συνολικού ποσού 802.171.485 ευρώ εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 4.549.219³⁸² ευρώ. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί σε περίπου 90³⁸³ (85) γενεσιουργούς των δαπανών πράξεις, που ελέγχθηκαν και κρίθηκαν μη νόμιμες.

1. Η πλειονότητα των ευρημάτων³⁸⁴ εντοπίστηκε στην κατηγορία των δαπανών για Πληρωμές για Υπηρεσίες και οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως στη μη νόμιμη καταβολή της πρώτης μισθοδοσίας³⁸⁵, επιμισθίου³⁸⁶, προσαυξημένων αποδοχών³⁸⁷, αποζημίωσης επικύρωσης διδακτικού έργου προπτυχιακών φοιτητών³⁸⁸, συμβατικών αμοιβών³⁸⁹, αμοιβών για την παροχή υπηρεσιών³⁹⁰ και την εκπόνηση μελετών³⁹¹, υπερωριακών

αποζημιώσεων³⁹², αποζημιώσεων για συμμετοχή σε συνεδριάσεις συμβουλίων³⁹³ και για μετακινήσεις³⁹⁴, δαπάνων εξόφλησης λογαριασμών ΔΕΗ³⁹⁵, νοσηλείων³⁹⁶, δαπάνης για εργαστηριακές εξετάσεις στον Μαγνητικό Τομογράφο νοσηλευόμενων ασθενών του Αιγινήτειου Νοσοκομείου Αθηνών³⁹⁷ και δαπάνης κατόπιν εξώδικου συμβιβασμού³⁹⁸.

2. Επίσης εντοπίστηκαν μη νόμιμες δαπάνες στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Προμήθειες Αγαθών και Κεφαλαιακού Εξοπλισμού και οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως στη μη νόμιμη ανάθεση των σχετικών συμβάσεων³⁹⁹, στη μη νόμιμη ανάληψη των δαπανών⁴⁰⁰ και στην προσκόμιση μη νόμιμων δικαιολογητικών⁴⁰¹ και στη μη νόμιμη καταβολή δαπανών για την προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού αυτόματης κατάσβεσης⁴⁰² και εξοπλισμού γραφείων⁴⁰³.

3. Στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές Μεταβιβαστικές οι πλημμέλειες αφορούσαν στη μη νόμιμη καταβολή επιχορηγήσεων σε αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία⁴⁰⁴ και φοιτητικούς συλλόγους⁴⁰⁵ και εισοδηματικών ενισχύσεων⁴⁰⁶.

381 Τα στοιχεία προέρχονται από τις Υπηρεσίες Επιτρόπων στα Υπουργεία Εξωτερικών, Εθνικής Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Εσωτερικών (πρώην Μακεδονίας - Θράκης), τις Υπηρεσίες Επιτρόπων στη Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, στον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού, στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στις Υπηρεσίες Επιτρόπων στους Νομούς Αρκαδίας, Αχαΐας (1η), Καβάλας, Κεφαλληνίας, Μαγνησίας, Λάρισας (1η), Χανίων, Θεσσαλονίκης, Έβρου και στο Δήμο Θεσσαλονίκης.

382 Το ποσό αυτό αποτελείται από επιμέρους δαπάνες που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

383 Αναφέρονται μόνο οι πράξεις που αφορούν σε δαπάνη άνω των 5.000 ευρώ.

384 Αναφέρονται ενδεικτικά μόνο αξιόλογα ευρήματα που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

385 Πράξεις 170/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών του Ι Τμήματος και 1/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Εξωτερικών. Η αναφορά των πράξεων είναι ενδεικτική. Τα ποσά των δαπανών σε ορισμένες περιπτώσεις υπολείπονται των 5.000 ευρώ, αλλά αφορούν σε επαναλαμβανόμενες δαπάνες.

386 Πράξη 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων.

387 Πράξεις 248 και 249/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα.

388 Πράξη 16/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Ε.Ο.Τ.

389 Πράξεις 66/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο ΙV Τμήμα και 15/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

390 Πράξη 142/2016, 70/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο ΙV Τμήμα.

391 Πράξη 173/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο ΙV Τμήμα.

392 Πράξεις 18, 23/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στην 1η Υπηρεσία στο Ν. Αχαΐας, 31/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Η αναφορά των πράξεων είναι ενδεικτική. Τα ποσά των δαπανών σε ορισμένες περιπτώσεις υπολείπονται των 5.000 ευρώ, αλλά αφορούν σε επαναλαμβανόμενες δαπάνες.

393 Πράξη 13/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στην 1η Υπηρεσία στο Ν. Αχαΐας.

394 Πράξεις 206, 256, 271/2016 Πράξη του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα, 8, 17, 19, 24, 25, 29, 34 και 37/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, 33/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Εσωτερικών (πρώην Υπουργείο Μακεδονίας Θράκης). Η αναφορά των πράξεων είναι ενδεικτική. Τα ποσά των δαπανών σε ορισμένες περιπτώσεις υπολείπονται των 5.000 ευρώ, αλλά αφορούν σε επαναλαμβανόμενες δαπάνες.

395 Πράξη 9/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

396 Πράξη 4/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Εσωτερικών (πρώην Υπουργείο Μακεδονίας Θράκης).

397 Πράξη 8/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου. στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

398 Πράξη 9/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

399 Πράξεις 129/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο ΙV Τμήμα και 30 και 35/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Ε.Ο.Τ.

400 Πράξη 30/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Ε.Ο.Τ.

401 Πράξη 35/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Ε.Ο.Τ.

402 Πράξη 152/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο ΙV Τμήμα.

403 Πράξη 138/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο ΙV Τμήμα.

404 Πράξη 21/2016 της Επιτρόπου στο Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων.

405 Πράξη 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου - Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής.

406 Πράξεις 1/2016 της Επιτρόπου στο Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων.

4. Στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές για Απαλλοτριώσεις, Αγορές, Ανεγέρσεις οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως στη μη νόμιμη καταβολή τόκων υπερημερίας για δαπάνες κατασκευαστικών έργων σε εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων⁴⁰⁷ και στη μη νόμιμη πληρωμή του έργου της πυρασφάλειας του κτιρίου Υδραυλικής του Ε.Μ.Π.⁴⁰⁸

5. Στην κατηγορία των δαπανών που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες οι πλημμέλειες αφορούσαν στη μη νόμιμη καταβολή χρηματικής αποζημίωσης για ψυχική οδύνη κατόπιν δικαστικής απόφασης, συνολικού ποσού 136.400 ευρώ⁴⁰⁹.

6. Τα ως άνω ευρήματα χαρακτηρίζονται ως ουσιαστικά με άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμα που συνίσταται στην αποτροπή - ματαίωση της δαπάνης. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι όσον αφορά τις δαπάνες πάγιου χαρακτήρα, είτε περιοδικές (μισθοί, επιδόματα, πρόσθετες αμοιβές κ.λπ.) είτε επαναλαμβανόμενες σε τακτά συνήθως χρονικά διαστήματα (αποζημιώσεις για μετακινήσεις, υπερωριακές αποζημιώσεις, αμοιβές τρίτων κ.λπ.) και, ως εκ τούτου, μεταφερόμενες και στα επόμενα οικονομικά έτη, το πραγματικό δημοσιονομικό όφελος από την αποτροπή τους είναι πολλαπλάσιο του άμεσα επιτευχθέντος που αντιστοιχεί στο ποσό των ματαιωθέντων δαπανών.

7. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση και στην προσηκούμενη εκτέλεση των εσωτερικών ελέγχων από τους ελεγχόμενους φορείς. Ομοίως, καταδεικνύουν τη μειωμένη ικανότητά τους να προλαμβάνουν ή να εντοπίζουν πλημμέλειες και να συμμορφώνονται με προηγούμενες συστάσεις και παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε κατηγορίες δαπανών, όπως οι ανωτέρω, στις οποίες διαχρονικά εντοπίζεται μεγάλος αριθμός ευρημάτων και καθίστανται, ως εκ τούτου, υψηλού ελεγκτικού ενδιαφέροντος.

Β. Κατασταλτικά.

1. Κατά τον τακτικό κατασταλτικό έλεγχο ελέγχθηκαν:

α) Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Χανίων, δαπάνες συνολικού ποσού 1.819.682,97 ευρώ, χωρίς να υπάρξουν αξιόλογα ευρήματα.

β) Από την 13η Υπηρεσία Επιτρόπου εκδόθηκε Φύλλο Μεταβολών και Ελλείψεων για την αναζήτηση αχρεωστήτως καταβληθέντων αποδοχών συνολικού ποσού 17.207,77 ευρώ⁴¹⁰.

γ) Επιπλέον, από τη 14 η Υπηρεσία Επιτρόπου διενεργήθηκαν έλεγχοι στους Ειδικούς Λογαριασμούς Κονδυλίων Έρευνας. Ειδικότερα:

i) Κατά τον διαχειριστικό έλεγχο που πραγματοποιήθηκε επί του απολογισμού του έτους 2005 του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων και Έρευνας (ΕΛΚΕ) του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Αθηνών εντοπίστηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 28.011 ευρώ, που αντιστοιχούσαν σε μη νόμιμες πληρωμές για παρασχε-

θείσες υπηρεσίες για έργα του ΕΛΚΕ, λόγω μεταγενέστερης έγκρισης των διενεργηθεισών δαπανών.

ii) Κατά την εκτέλεση των Πρακτικών της 16ης Συνεδριάσεως του Β' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου της 20ης Οκτωβρίου 2008, εντοπίστηκε έλλειμμα συνολικού ποσού 100.091 ευρώ, που αντιστοιχούσε στη μη είσπραξη των κρατήσεων του άρθρου 8 του ν. 2530/1997 από τις αμοιβές των μελών Δ.Ε.Π.

iii) Κατά την αξιολόγηση της Φ.139/1007/19-1-2016 έκθεσης ελέγχου του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης επί του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών εντοπίστηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 241.183 ευρώ σε μη νομίμως καταβληθείσες πρόσθετες αμοιβές κατά τα έτη 2013 και 2014.

2. Από τα αποτελέσματα των ως άνω ελέγχων ευχερώς συνάγεται η ύπαρξη σοβαρότατων λειτουργικών αδυναμιών στην οικονομική διαχείριση των φορέων, καταδεικνύοντας σοβαρό πρόβλημα στην δυνατότητα ορθής εκτέλεσης του προϋπολογισμού τους.

II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Αναφορικά με την πράξη 16/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Ε.Ο.Τ., η Υπηρεσία συμφωνεί με τα διαλαμβανόμενα στην έκθεση του ΕΣ και υποστηρίζει ότι η δαπάνη δεν εξοφλήθηκε.

Αναφορικά με τις πράξεις 66/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο IV Τμήμα και 15/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, η Υπηρεσία αναφέρει ότι το εν λόγω ΧΕ αντικαταστάθηκε από το 1070/2017 ΧΕΠ ποσού 38.861,28 ευρώ το οποίο θεωρήθηκε και από το 1069/2017 ΧΕΠ ποσού 44.326,48 ευρώ για το οποίο υπήρξε διαφωνία και κρίθηκε μη θεωρητέο με την 174/2017 πράξη και η εν λόγω υποχρέωση παραμένει σε εκκρεμότητα.

Αναφορικά με την πράξη 8/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, η Υπηρεσία συμφωνεί με τα διαλαμβανόμενα στην έκθεση του ΕΣ και αναφέρει ότι το ΧΕ που δεν θεωρήθηκε ακυρώθηκε με το 7541/2016 Πρακτικό Ακύρωσης ΧΕ οικ. χρήσης 2016. Σε αντικατάστασή του εξέδωσε το 801/2017 ισόποσο ΧΕ το οποίο υποβλήθηκε στην υπηρεσία επιτρόπου του ΕΣ και θεωρήθηκε.

Αναφορικά με την πράξη 35/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Ε.Ο.Τ., η Υπηρεσία συμφωνεί με τα διαλαμβανόμενα στην έκθεση του ΕΣ και υποστηρίζει ότι η δαπάνη δεν εξοφλήθηκε.

Αναφορικά με την πράξη 1/2016 της Επιτρόπου στο Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων, η Υπηρεσία υποστηρίζει ότι η αναφερόμενη πράξη του ΕΣ αφορά μεταβίβαση πιστώσεων με επιτροπικά εντάλματα και όχι δαπάνη.

Αναφορικά με την πράξη 54/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Ε.Ο.Τ., η Υπηρεσία υποστηρίζει ότι η δαπάνη δεν εξοφλήθηκε.

Αναφορικά με τον διαχειριστικό έλεγχο που πραγματοποιήθηκε επί του απολογισμού του έτους 2005 του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων και Έρευνας (ΕΛΚΕ) του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Αθηνών, η

407 Πράξη 54/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Ε.Ο.Τ.

408 Πράξη 117/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο IV Τμήμα.

409 Πράξη 38/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων.

410 Φ.Μ.Ε. 16/2016 της 13ης Υπηρεσίας Επιτρόπου.

Υπηρεσία αναφέρει ότι το ποσό των 28.011 € αφορά σε 2 προγράμματα που διαχειριζόταν ο ΕΛΚΕ του πρώην ΤΕΙ Αθήνας, το πρόγραμμα «Hope» και το πρόγραμμα «Σεμινάρια ΕΚΤ- Υψηλή εξειδίκευση»: 1. Το ποσό των 6.614,84 € αφορά στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Hope» προϋπολογισμού 48.000 € και περιόδου εκτέλεσης 2001-2003. Όλες οι προβλεπόμενες δαπάνες του προγράμματος εγκρίθηκαν και εκτελέστηκαν μέσα στην συμφωνηθείσα με τον χρηματοδότη διάρκεια του έργου (2001-2003). Η χρηματοδότηση όμως γινόταν σταδιακά κατόπιν ελέγχων του χρηματοδότη. Επομένως και οι πληρωμές των δαπανών ακολουθούσαν την ροή των χρηματοδοτήσεων. Οι μεταγενέστερες αποφάσεις έγκρισης του παραπάνω ποσού των 6.614,84 € που αναφέρεται στην Έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αφορούν εγκρίσεις πληρωμών οι οποίες έπονται της χρηματοδότησης και όχι εγκρίσεις διενέργειας δαπανών για τις οποίες ο ΕΛΚΕ του πρώην ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ πάντοτε και ανελλιπώς μετά από απόφαση της Επιτροπής Ερευνών τις ενέκρινε πριν την διενέργειά τους. 2. Το ποσό των 21.395,80 € αφορά «Σεμινάρια ΕΚΤ- Υψηλή Εξειδίκευση» που πραγματοποιήθηκε κατά την περίοδο 1993-1994. Όλες οι δαπάνες εγκρίθηκαν και εκτελέστηκαν μέσα στην συμφωνηθείσα με το χρηματοδότη (1993-1994) περίοδο του έργου. Η πληρωμή τους όμως καθυστέρησε λόγω καθυστέρησης της σχετικής χρηματοδότησης. Οι εγκρίσεις που αναφέρονται στην Έκθεση του Ελεγκτικού είναι εγκρίσεις αποπληρωμής δαπανών και όχι εγκρίσεις δαπανών τις οποίες ο ΕΛΚΕ του πρώην ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ πάντοτε και ανελλιπώς ενέκρινε πριν την διενέργειά τους.

Αναφορικά με διαπίστωση ελλείμματος συνολικού ποσού 100.091 ευρώ, που αντιστοιχούσε στη μη είσπραξη των κρατήσεων του άρθρου 8 του ν. 2530/1997 από τις αμοιβές των μελών Δ.Ε.Π., η Υπηρεσία αναφέρει περιληπτικά τις ενέργειες της Επιτροπής Διαχείρισης του Ειδικού Λογαριασμού του πρώην ΤΕΙ Αθήνας, στις οποίες προέβη ακολουθώντας τις οδηγίες του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ειδικότερα αναφέρει ότι: Με την 21/27.10.2011 απόφαση της Επιτροπής Διαχείρισης του Ειδικού Λογαριασμού του πρώην ΤΕΙ Αθήνας, εστάλησαν ατομικές προσκλήσεις-επιστολές σε όλα τα μέλη του Εκπαιδευτικού Προσωπικού που συμπεριλαμβανόντουσαν στον πίνακα της Γενικής Γραμματείας Πληροφορικών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών που είχε διαβιβάσει το Ελεγκτικό Συνέδριο, μετά από αίτησή του στο Υπουργείο Οικονομικών. Με τις παραπάνω ατομικές προσκλήσεις κλήθηκαν τα ενδιαφερόμενα μέλη να καταθέσουν οτιδήποτε σχετικό με την άσκηση του ελευθερίου επαγγέλματός τους, προκειμένου να γίνει ο υπολογισμός της οφειλής τους βάσει του ν.2530/2097. Επειδή ελάχιστοι ανταποκρίθηκαν στο αίτημά και κατόπιν ψήφισης του ν.4223 άρθρο 17 παρ. 1 που έδινε το δικαίωμα και στον Πρόεδρο του πρώην ΤΕΙ Αθήνας να ζητήσει και να λάβει πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με τα εισοδήματα των μελών του Εκπαιδευτικού Προσωπικού από το Υπουργείο Οικονομικών, στις 22.12.2016 εστάλη έγγραφο (αρ. πρωτ.: 5181/22-12-2016) στην Γενική Γραμματεία Πληροφορικών Συστημάτων και Διοικητικής Υποστήριξης για την χορήγηση των σχετικών στοιχείων. Στις 13.01.2017 η Επι-

τροπή Διαχείρισης του Ειδικού Λογαριασμού του πρώην ΤΕΙ Αθήνας με έγγραφο της (αρ. πρωτ.: 128/13-01-2017) ενημέρωσε το Ελεγκτικό Συνέδριο για όλες τις ενέργειες και τα αποτελέσματα που προέκυψαν από αυτές έως το συγκεκριμένο χρονικό σημείο. Σημειώνεται ότι η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων - Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με έγγραφο της (αρ. πρωτ.: ΔΗΛΕΔ ΙΓ 1075849 ΕΞ 2018/17-05-2018) απάντησε στο ως άνω αίτημα (αρ. πρωτ.: 5181/22-12-2016) για την χορήγηση στοιχείων ότι αδυνατεί επί του παρόντος να ικανοποιήσει τα ήδη υποβληθέντα αιτήματα, παρότι έχει ήδη γίνει η απαιτούμενη τεχνική προετοιμασία, αλλά διαβεβαιώνει ότι αυτά θα τύχουν επεξεργασίας μόλις σταθεροποιηθεί το νομικό περιβάλλον.

6. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Ι. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης κατά τη διάρκεια του έτους 2016, ελέγχθηκαν πλήθος πράξεων από όλους τους τομείς και τις κατηγορίες δαπανών.

Ειδικότερα, κατά τον προληπτικό έλεγχο⁴¹¹ κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 3.392.118⁴¹² ευρώ. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί σε περίπου 115 γενεσιουργούς των δαπανών πράξεις, που ελέγχθηκαν και κρίθηκαν μη νόμιμες.

1. Η πλειονότητα των ευρημάτων⁴¹³ εντοπίστηκε στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές για Υπηρεσίες και οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως στη μη νόμιμη καταβολή:

α) συμβατικών αμοιβών (για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων του Ο.Α.Ε.Ε.⁴¹⁴, για την συντήρηση και υποστήριξη λογισμικού εφαρμογών ΟΠΣ⁴¹⁵, για την παροχή υπηρεσιών καθαριότητας⁴¹⁶, για την παροχή υπηρεσιών φύλαξης⁴¹⁷),

411 Τα στοιχεία προέρχονται από τις Υπηρεσίες Επιτρόπων Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και στο Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, στο Υπουργείο Εξωτερικών, στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, στο πρώην Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου, στο Υπουργείο Εσωτερικών (πρώην Μακεδονίας – Θράκης), στον ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ – ΕΤΑΜ), στον ΕΟΤ, στον ΟΑΕΔ, στους Νομούς Αρκαδίας, Δράμας, Έβρου, Καβάλας, Κεφαλληνίας, Λασιθίου, Ξάνθης, Τρικάλων, Χανίων, Σάμου, Καρδίτσας, Κοζάνης, Θεσσαλονίκης, Πρέβεζας, Χαλκιδικής, Ευβοίας (1η), Αχαΐας (1η), Ηρακλείου (1η), Λάρισας (1η) και στους Δήμους Θεσσαλονίκης και Καλλιθέας.

412 Το ποσό αυτό αποτελείται από επιμέρους δαπάνες που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

413 Αναφέρονται ενδεικτικά μόνο αξιόλογα ευρήματα που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

414 Πράξη 59/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών του ΙV Τμήματος.

415 Πράξη 143/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο ΙV Τμήμα.

416 Πράξεις 123, 172, 181/2016 και 54 και 91/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο ΙV Τμήμα και 13, 14, 15, 28, 29 και 30/2016 πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον ΟΑΕΔ.

417 Πράξεις 122 και 123/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο ΙV Τμήμα.

β) αποζημιώσεων για μετακινήσεις⁴¹⁸ και υπερωριακή απασχόληση⁴¹⁹,

γ) αποζημιώσεων, πρόσθετων αμοιβών μελών και γραμματέων συλλογικών οργάνων⁴²⁰ και αποζημιώσεων δωρόσημου⁴²¹,

δ) αποδοχών κατόπιν μετατάξεων υπαλλήλων σε ανώτερη κατηγορία⁴²², επιδομάτων θέσης ευθύνης⁴²³,

ε) πρόσθετων και παρεπόμενων παροχών (δανείου) σε υπάλληλο⁴²⁴,

στ) εφάπαξ χρηματικής παροχής του ν.δ. 3737/1957⁴²⁵,

ζ) δαπανών κίνησης που είχαν υποπέσει σε παραγραφή⁴²⁶,

η) δαπανών κοινοχρήστων για τα οποία δεν υπήρχε ενεργός απαίτηση αφού είχαν ήδη εξοφληθεί⁴²⁷,

θ) δαπανών μισθωμάτων χωρίς νόμιμη ανάληψη⁴²⁸ και

ι) αποζημίωσης χρήσης ακινήτων λόγω συνέχισης της χρήσης του μισθίου μετά το πέρας του συμβατικού χρόνου της μίσθωσης⁴²⁹.

2. Στην κατηγορία των δαπανών για Προμήθειες Αγαθών και Κεφαλαιακού Εξοπλισμού οι πλημμέλειες αφορούσαν στην αμοιβή για την προμήθεια καυσίμων, χωρίς τα νόμιμα δικαιολογητικά⁴³⁰.

3. Στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν Πληρωμές που αντικρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα, οι πλημμέλειες αφορούσαν σε μη νόμιμες επιστροφές ποσών που εισπράχθηκαν χωρίς να οφείλονται⁴³¹ και εισφορών σε ασφαλισμένου⁴³² λόγω παραγραφής

418 Πράξη 162/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα, 6/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αχαΐας, 39, 59, 71 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δράμας. Η αναφορά των πράξεων είναι ενδεικτική. Τα ποσά των δαπανών σε ορισμένες περιπτώσεις υπολείπονται των 5.000 ευρώ, αλλά αφορούν σε επαναλαμβανόμενες δαπάνες.

419 Πράξη 229Α/2016, 31/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα, 6, 20/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, 79/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης. Η αναφορά των πράξεων είναι ενδεικτική. Τα ποσά των δαπανών σε ορισμένες περιπτώσεις υπολείπονται των 5.000 ευρώ, αλλά αφορούν σε επαναλαμβανόμενες δαπάνες.

420 Πράξη 57/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

421 Πράξη 76/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

422 Πράξη 193/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα

423 Πράξη 208/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα και Πράξεις 40 και 41/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καβάλας.

424 Πράξη 35/2016 της Επιτρόπου στο Δήμο Θεσσαλονίκης

425 Πράξη 39/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα.

426 Πράξη 8/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

427 Πράξη 22/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (πρώην Εμπορίου).

428 Πράξη 162/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο ΙV Τμήμα.

429 Πράξη 44/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κοζάνης.

430 Πράξη 72/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο ΙV Τμήμα.

431 Πράξη 10/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Εξωτερικών.

432 Πράξη 156/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο ΙV Τμήμα.

των απαιτήσεων, καθώς και στη μη νόμιμη καταβολή αχρεωστήτως καταβληθεισών εισφορών⁴³³.

4. Στην κατηγορία των δαπανών που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες οι πλημμέλειες αφορούσαν στην εσφαλμένη απόδοση στο Ταμείο οφειλών από ναυτολόγια παρελθόντων ετών η οποία αξίωση έχει υποπέσει σε παραγραφή⁴³⁴, στην καταβολή αμοιβών παρελθόντων ετών και τόκων, βάσει δικαστικής απόφασης λόγω μη ορθής εκκαθάριση των νομίμων κρατήσεων⁴³⁵ και στη μη νόμιμη χορήγηση προσωπικών δανείων (επισκευής κατοικίας) σε μονίμους υπαλλήλους, λόγω μη συνδρομής των νόμιμων προϋποθέσεων⁴³⁶.

5. Τα ως άνω ευρήματα χαρακτηρίζονται ως ουσιαστικά με άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμα που συνίσταται στην αποτροπή - ματαίωση της δαπάνης. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι όσον αφορά τις δαπάνες πάγιου χαρακτήρα, είτε περιοδικές (μισθοί, επιδόματα, πρόσθετες αμοιβές κ.λπ.) είτε επαναλαμβανόμενες σε τακτά συνήθως χρονικά διαστήματα (αποζημιώσεις για μετακινήσεις, υπερωριακές αποζημιώσεις, αμοιβές τρίτων κ.λπ.) και, ως εκ τούτου, μεταφερόμενες και στα επόμενα οικονομικά έτη, το πραγματικό δημοσιονομικό όφελος από την αποτροπή τους είναι πολλαπλάσιο του άμεσα επιτευχθέντος που αντιστοιχεί στο ποσό των ματαιωθέντων δαπανών.

6. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση και στην προσήκουσα εκτέλεση των εσωτερικών ελέγχων από τους ελεγχόμενους φορείς. Ομοίως, καταδεικνύουν τη μειωμένη ικανότητά τους να προλαμβάνουν ή να εντοπίζουν πλημμέλειες και να συμμορφώνονται με προηγούμενες συστάσεις και παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε κατηγορίες δαπανών, όπως οι ανωτέρω, στις οποίες διαχρονικά εντοπίζεται μεγάλος αριθμός ευρημάτων και καθίστανται, ως εκ τούτου, υψηλού ελεγκτικού ενδιαφέροντος.

Β. Κατασταλτικά

1. Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και στο Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, δαπάνες συνολικού ποσού 1.589.719.566,43 ευρώ, έτους 2014, και δαπάνες συνολικού ποσού 105.279.821,95 ευρώ, έτους 2015. Ομοίως, από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Δήμο Θεσσαλονίκης ελέγχθηκαν δαπάνες συνολικού ποσού 7.130.290,17 ευρώ και από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Χανίων δαπάνες συνολικού ποσού 30.465,91 ευρώ και δεν υπήρξαν αξιολογικά ευρήματα. Εξάλλου, στο πλαίσιο του διενεργηθέντος κατασταλτικού ελέγχου από την 9η Υπηρεσία Επιτρόπου εκδόθηκαν καταλογιστικές πράξεις συνολικού ποσού 125.588,29 ευρώ για την αποκατάσταση των διαπιστωθέντων κατά τον έλεγχο αυτό

433 Πράξη 13/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Εξωτερικών.

434 Πράξη 44/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.

435 Πράξη 13/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (πρώην Εμπορίου).

436 Πράξη 4/2016 Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας.

ελλειμμάτων⁴³⁷. Τέλος, κηρύχθηκαν ως ορθώς έχοντες οι λογαριασμοί του Ταμείου Αλληλοβοηθείας Ναυτικού (Τ.Α.Ν.), οικονομικού έτους 2001⁴³⁸.

2. Από τα αποτελέσματα των ως άνω ελέγχων ευχερώς συνάγεται η ύπαρξη σοβαρότατων λειτουργικών αδυναμιών στην οικονομική διαχείριση των φορέων, καταδεικνύοντας σοβαρό πρόβλημα στην δυνατότητα ορθής εκτέλεσης του προϋπολογισμού τους.

Γ. Προσυμβατικά⁴³⁹

1. Κατά τον προσυμβατικό έλεγχο ελέγχθηκε ένα σχέδιο σύμβασης για παροχή υπηρεσιών ιδιωτικών κατασκευών προς παραθερισμό παιδιών ασφαλισμένων του Τομέα Πρόνοιας Εργατοϋπαλλήλων Μετάλλου (Τ.Α.Π.Ε.Μ.), προϋπολογιζόμενη δαπάνης 650.406,50 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι σε αντίθεση με τα οριζόμενα σε ειδικό όρο της διακήρυξης και ενώ ο υποψήφιος ανάδοχος είχε καταδικαστεί σε ποινή φυλάκισης 6 μηνών για σωματική βλάβη από αμέλεια, λόγω ατυχήματος στο χώρο της κατασκευής, η Επιτροπή αξιολόγησης δεν διερεύνησε ως όφειλε, κατά το χρόνο ανάθεσης, εάν η καταδικαστική απόφαση συνέχονταν με την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας, κάτι που σαφώς προέκυπτε από τα στοιχεία του φακέλου, αλλά υπέβαλε το πρακτικό της σε μεταγενέστερο χρόνο και χωρίς αυτό να έχει αρμοδίως εγκριθεί⁴⁴⁰.

2. Επισημαίνεται ότι οι παραβιάσεις της εθνικής ή/και ενωσιακής νομοθεσίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, επηρεάζουν όχι μόνο τη νομιμότητα αλλά και την αποτελεσματικότητα των διαγωνιστικών διαδικασιών ως προς τη δυνατότητα εξεύρεσης της πλέον συμφέρουσας προσφοράς.

II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ⁴⁴¹

Αναφορικά με τις 13/8.6.2016, 14, 15/16.6.2016 και

437 Πράξεις 4, 7, 11, 12 και 13/2016 της 9ης Υπηρεσίας Επιτρόπου.

438 Πράξη 12/2016 του Β' Κλιμακίου.

439 Η αναφορά των ευρημάτων είναι ενδεικτική και όχι εξαντλητική των περιπτώσεων.

440 Πράξη 1/16 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης.

441 Επίσης, η Υπηρεσία διέλαβε απαντήσεις σχετικά με: α) την πράξη 1/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου Νομού Ηρακλείου, β) την πράξη 19/2016 του Ε.Σ. (χωρίς να διευκρινίζεται η Υπηρεσία Επιτρόπου), γ) την πράξη 28/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Δήμο Θεσσαλονίκης, δ) τις πράξεις 1, 2, 3, 4, 7, 10, 16, 17, 18, 25, 27, 31, 32 και 34/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Οργανισμό Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.), ε) την πράξη 31/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο ΙV Τμήμα, στ) την πράξη 47/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Δήμο Θεσσαλονίκης, ζ) την πράξη 36/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο ΙV Τμήμα, η) την 74/2016 πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ε.Σ. (χωρίς να διευκρινίζεται η Υπηρεσία Επιτρόπου), θ) την 11/2016 πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης, ι) την 44/2016 πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης και ια) την 21/2016 πράξη του Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, για τις οποίες δεν περιλαμβάνονται παρατηρήσεις στην Ετήσια Έκθεση του οικονομικού έτους 2016 διότι είτε τα χρηματικά εντάλματα στα οποία αφορούσαν θεωρήθηκαν, είτε το εντελλόμενο με αυτά ποσό υπολειπόταν του ποσού των 5.000 ευρώ.

26/17.10.2016 πράξεις του Ε.Σ. με τις οποίες επεστράφησαν αθεώρητα τα Α-326, Α-327 Α-358 και Α-498/2016 Χ.Ε., που αφορούσαν υπηρεσίες καθαριότητας για το χρονικό διάστημα από 1.6.2015 έως 31.8.2015 και από 2.1.2016 έως 31.1.2016, η Υπηρεσία αναφέρει ότι επανυποβλήθηκε προς θεώρηση το Χ.Ε. Α-498/2016 με απόψεις της αρμόδιας Δ/νσης του Οργανισμού, το οποίο επεστράφη αθεώρητο από το ΙV Τμήμα του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών του Ε.Σ. με την 91/20.6.2017 πράξη. Μετά από αγωγή της δικαιούχου εταιρείας εκδόθηκε η 3255/2017 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά ποσού 994.225,60€ με το νόμιμο ΟΑΕΔ κατά την 04/23.1.2018 συνεδρίασή του με εισήγηση της Νομικής Υπηρεσίας και αποφασίστηκε η μη άσκηση ενδίκων μέσων. Σε εκτέλεση της εν λόγω απόφασης εξεδόθη το Α-60/9.2.2018 Χ.Ε. το οποίο και θεωρήθηκε.

Αναφορικά με τις 13/8.6.2016, 14 και 15/16.6.2016 πράξεις του Ε.Σ., με τις οποίες επεστράφησαν αθεώρητα τα Α-328, Α-329 και Α224/2016 Χ.Ε., που αφορούσαν υπηρεσίες καθαριότητας για το χρονικό διάστημα από 1.6.2015 έως 31.8.2015, η Υπηρεσία αναφέρει ότι τα Χ.Ε. ακυρώθηκαν και δεν επανυποβλήθηκαν προς θεώρηση.

Αναφορικά με τις 28, 29, 30/17.11.2016 πράξεις του Ε.Σ., με τις οποίες επεστράφησαν αθεώρητα τα Α-622, Α-623 και Α-624 χρηματικά εντάλματα, που αφορούσαν υπηρεσίες φύλαξης για τα χρονικά διαστήματα από 1.5.2016 έως 31.5.2016, από 1.6.2016 έως 30.6.2016, από 1.7.2016 έως 31.7.2016, η Υπηρεσία αναφέρει ότι μετά από αίτηση της δικαιούχου εταιρείας (στις 13.10.2016) στο Διοικητικό Εφετείο Πειραιά, εκδόθηκε η 1578/2016 διαταγή πληρωμής κατά του ΟΑΕΔ ποσού 275.987,58€ με το νόμιμο τόκο υπερημερίας, η οποία τέθηκε υπόψιν του ΔΣ του ΟΑΕΔ κατά την 71/6.12.2016 συνεδρίασή του με εισήγηση της Νομικής Υπηρεσίας, στην οποία αποφασίστηκε η μη άσκηση ανακοπής κατά της απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά. Εκδόθηκε το 3052/19.12.2016 Χ.Ε., το οποίο και θεωρήθηκε.

Αναφορικά με τις 5/4.4.2016, 21/6.7.2016, 22/14.7.2016 και 23/5.9.2016 πράξεις του Ε.Σ., με τις οποίες επεστράφησαν αθεώρητα τα Α-128, Α-402, Α-405/2016 και Α-482/21.7.2016 χρηματικά εντάλματα ποσών 20.890,17€ έκαστο, που αφορούσαν υπηρεσίες φύλαξης για τα χρονικά διαστήματα από 1.10.2015 έως 30.11.2015, από 1.12.2015 έως 31.12.2015, από 2.1.2016 έως 31.3.2016 και από 1.4.2016 έως 30.4.2016 αντίστοιχα, η Υπηρεσία αναφέρει ότι επανυπέβαλε προς θεώρηση τα Χ.Ε. με απόψεις της Νομικής Υπηρεσίας του Οργανισμού ως προς την τεκμηρίωση της νομιμότητας της δαπάνης, τα οποία επεστράφησαν αθεώρητα από το ΙV Τμήμα του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών του Ελεγκτικού Συνεδρίου με τις 122 και 123/2016 πράξεις, οι οποίες κοινοποιήθηκαν στην Υπηρεσία στις 9.1.2017. Μετά από αίτηση της εταιρείας (στις 26.7.2016) στο Διοικητικό Εφετείο Πειραιά, εκδόθηκε η 1122/2016 διαταγή πληρωμής κατά του ΟΑΕΔ ποσού 617.362,69€ με το νόμιμο τόκο υπερημερίας, η οποία τέθηκε υπόψιν του ΔΣ του ΟΑΕΔ κατά την αριθμ. 49/30.8.2016 συνεδρίασή του με εισή-

γηση της Νομικής Υπηρεσίας, στην οποία αποφασίστηκε η μη άσκηση ανακοπής κατά της απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά. Η εν λόγω διαταγή πληρωμής αφορούσε στην εξόφληση των συμβάσεων φύλαξης για το χρονικό διάστημα από 1.10.2015 έως 30.4.2016. Σε εκτέλεση της εν λόγω διαταγής πληρωμής εκδόθηκε το Α-587/26.9.2016 Χ.Ε. το οποίο και θεωρήθηκε.

Αναφορικά με τις 20 και 24/2016 πράξεις της Επιτροπής του Ε.Σ. στον Οργανισμό Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.), με τις οποίες επιστράφηκαν αθεώρητα τα Χ.Ε. Α-225 ποσού 5.2197,20 € και Α-310 ποσού 85.602,10 €, η Υπηρεσία αναφέρει ότι τα Χ.Ε. επανυποβλήθηκαν με απόψεις στην υπηρεσία Επιτροπής του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Οι απόψεις της υπηρεσίας, όσον αφορά το χρηματικό ένταλμα Α-225, έγιναν αποδεκτές από την υπηρεσία Επιτροπής του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αλλά λόγω παρέλευσης του οικονομικού έτους το συγκεκριμένο χρηματικό ένταλμα ακυρώθηκε και επανεκδόθηκε το οικονομικό έτος 2017 με αριθμό Α-44 και ποσό 52197,20€, το οποίο και θεωρήθηκε. Το Χ.Ε. Α-310, ποσού 85602,10€ κρίθηκε με την αριθμό 54/2017 πράξη του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου στο ΙV Τμήμα μη θεωρητέο και ως εκ τούτου ακυρώθηκε.

Αναφορικά με την πράξη 208/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών του Ι Τμήματος του Ε.Σ., με την οποία το Κλιμάκιο αποφάνθηκε ότι: 1) η δαπάνη των Χ.Ε. 10, 11, 15, 16, 18 19, 20 και 21/2016 είναι νόμιμη και κατά συνέπεια πρέπει να θεωρηθούν, η Υπηρεσία αναφέρει ότι τα παραπάνω Χ.Ε. επανυποβλήθηκαν στην Υπηρεσία Επιτροπής στο Ν. Καβάλας και θεωρήθηκαν κανονικά από τον Αναπληρωτή Επίτροπο και 2) η δαπάνη των Χ.Ε. 9, 13, 14, και 17/2016 είναι εν μέρει νόμιμη διότι αφορούσε την καταβολή επιδόματος θέσης ευθύνης σε υπαλλήλους και για χρονικά διαστήματα για τα οποία είχε επέλθει παραγραφή (έτη 2010, 2011 και 2012), η Υπηρεσία αναφέρει ότι προχώρησε σε ακύρωση των εν λόγω ενταλμάτων και στην έκδοση και υποβολή στην Υπηρεσία Επιτροπής στο Ν. Καβάλας των Χ.Ε. 39, 40, 41 και 42 / 2016. Από τα παραπάνω Χ.Ε. αφαιρέθηκε το ποσό που αφορούσε σε καταβολή επιδόματος θέσης ευθύνης για χρονική περίοδο που έχει επέλθει παραγραφή, ήτοι για τα έτη 2010, 2011 και 2012 και αφορούσε μόνο σε καταβολή επιδόματος θέσης ευθύνης από το 2013 και έκτοτε, σύμφωνα με την εν λόγω Πράξη, 3) η δαπάνη του Χ.Ε. 12/2016 είναι μη νόμιμη λόγω παραγραφής, η Υπηρεσία αναφέρει ότι το ανωτέρω Χ. Ε. ακυρώθηκε.

Αναφορικά με την 40/2016 πράξη της Υπηρεσίας Επιτροπής στο Ν. Καβάλας, με την οποία επιστράφη αθεώρητο το Χ.Ε. 36/2016, το οποίο αφορούσε στην καταβολή επιδόματος Θέσης Ευθύνης στην Διευθύντρια του Κ.Κ.Π.Α.Μ.-Θ, η Υπηρεσία αναφέρει ότι το Χ.Ε. ακυρώθηκε.

Αναφορικά με την 41/2016 πράξη της Υπηρεσίας Επιτροπής στο Ν. Καβάλας, με την οποία επιστράφη αθεώρητο το Χ.Ε. 38/2016, το οποίο αφορούσε στην καταβολή επιδόματος θέσης ευθύνης σε προϊστάμενο Τμήματος ενός Παραρτήματος του Κ.Κ.Π.Α.Μ.-Θ, η Υπηρεσία αναφέρει ότι το Χ.Ε. ακυρώθηκε.

Αναφορικά με την πράξη 35/2016 της Υπηρεσίας Επιτροπής στον Δήμο Θεσσαλονίκης, με την οποία το Α-233 Χ.Ε., που αφορούσε δάνειο, επιστράφη αθεώρητο, καθώς κρίθηκε ως μη νόμιμη η απόφαση του ΔΣ του ΟΑΕΔ σε έγκριση δεύτερου δανείου χωρίς προηγούμενη εξόφληση του πρώτου δανείου που είχε χορηγηθεί, η Υπηρεσία αναφέρει ότι το Χ.Ε. ακυρώθηκε.

Αναφορικά με την πράξη 4/2016 του Ε.Σ. Λάρισας, με την οποία επιστράφησαν αθεώρητα τα ΧΕ Α-51 και Α-68 ποσού 11.615,00 € και 10.784,00 € αντίστοιχα, που αφορούσαν στη χορήγηση προσωπικού δανείου για επισκευή οικίας, διότι δεν προέκυπτε από τα δικαιολογητικά η εξαιρετική ανάγκη επισκευής της οικίας, η Υπηρεσία αναφέρει ότι τα ΧΕ δεν επανυποβλήθηκαν και ακυρώθηκαν.

Αναφορικά με την 23/20.04.2016 της Υπηρεσίας του Επιτροπής στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, με την οποία επιστράφη αθεώρητο το 586/12.04.2016 ΧΕΠ, ποσού ευρώ 35.000,00, που αφορούσε τη συντήρηση και υποστήριξη λογισμικού εφαρμογών ΟΠΣ ΝΑΤ, για το χρονικό διάστημα από 11-09-2015 έως 10-12-2015, σε εκτέλεση της από 11-09-2015 σύμβασης, συνολικής αξίας 114.000,00 ευρώ (χωρίς Φ.Π.Α.), η Υπηρεσία αναφέρει ότι το ΝΑΤ, με το με αριθμό 19684/08/06/2016 έγγραφο του, επανυπέβαλε το χρηματικό ένταλμα για θεώρηση. Η Επίτροπος ενέμεινε στην άρνησή της να θεωρήσει το εν λόγω ΧΕΠ, για τους λόγους που ανέφερε στην 23/2016 Πράξη της και έτσι ανέκυψε διαφωνία, για την άρση της οποίας, απευθύνθηκε στο ΙV ΤΜΗΜΑ του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το Κλιμάκιο του Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο ΙV ΤΜΗΜΑ, με την 0143/18-10-2016 Πράξη του απεφάνθη ότι το 586/2016 ΧΕΠ δεν πρέπει να θεωρηθεί. Σε συνέχεια αυτών, η εταιρεία προσέφυγε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Πειραιώς κατά του ΝΑΤ, το οποίο, με την με αριθμό 764/2018 απόφασή του, έκανε δεκτή την αγωγή της ενάγουσας εταιρείας, υποχρεώνοντας το ΝΑΤ να καταβάλει στην ενάγουσα, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής, το ποσό των 140.790,00 ευρώ, σε εκτέλεση της υπογραφείσας σύμβασης. Κήρυξε δε την απόφαση προσωρινά εκτελεστή κατά το ποσό των 70.000,00 ευρώ. Σε εκτέλεση της δικαστικής απόφασης, μετά και την έγκριση του ΔΣ/ΝΑΤ, εξεδόθη το με αριθμό 177/2018 ΧΕΠ ποσού 72.600,00 ευρώ (70.000,00 ευρώ για το μέρος του κεφαλαίου που κρίθηκε προσωρινά εκτελεστό, 2.520,00 ευρώ για το τέλος απογράφου και 80,00 ευρώ για σύνταξη και επίδοση του τίτλου), το οποίο θεωρήθηκε από την αρμόδια επίτροπο και καταβλήθηκε στη δικαιούχο εταιρεία.

Αναφορικά με την 57/2016 πράξη του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία κρίθηκαν μη θεωρητέα τα 269, 274, 276-288/2016 Χ.Ε του Περ/κού Υποκ/τος του ΙΚΑ-Ε.Τ.Α.Μ Αθηνών, συνολικού ποσού ευρώ 16.380,56, που αφορούσαν στην καταβολή αμοιβής για δαπάνη αποζημίωσης γραμματέων επιτροπών ΚΕΠΑ, η Υπηρεσία αναφέρει ότι με το έγγραφο 905/10.07.2017, σε αντικατάσταση των Χ.Ε. 279, 280 και 281 υποβλήθηκαν τα Χ.Ε. 96, 92, 93 και 97/2017 αντίστοιχα στο γραφείο επιτροπής του Ε.Σ. στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, τα οποία θεωρήθηκαν και εκτελέ-

στηκαν στις 12.10.2017. Με το έγγραφο 1662/12.12.2017 σε αντικατάσταση των Χ.Ε. 287, 288, 286, 285, 269, 274, 276, 278, 284, 283, 282 και 277 υποβλήθηκαν τα ΧΕ 335, 331, 336,345, 337, 346, 332, 347, 334, 349 338, 350, 340, 351, 341, 342, 343 και 344/2017 τα οποία θεωρήθηκαν και εκτελέστηκαν στις 29/12/2017.

Αναφορικά με την 6/2016 πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Ν. Ευρυτανίας, με την οποία κρίθηκε μη θεωρητέο το 3 Α/2016 Χ.Ε., ποσού ευρώ 6.375,00, η Υπηρεσία αναφέρει ότι το Χ.Ε. τελικά το έτος 2017 επανυποβλήθηκε, θεωρήθηκε και εξοφλήθηκε.

Αναφορικά με την 76/2016 πράξη της επιτρόπου του Ελ. Σ., με την οποία επεστράφη αθεώρητο το 242/2016 Χ.Ε., συνολικού ποσού ευρώ 12.515,93, που εκδόθηκε από το Τοπικό Υποκ/μα ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Κεραμεικού και αφορούσε σε αποζημίωση δωρόσημου, η Υπηρεσία αναφέρει ότι το Χ.Ε. δεν έχει επανυποβληθεί διότι σύμφωνα με το σκεπτικό της πράξης η εν λόγω δαπάνη δεν εμπίπτει σε προληπτικό έλεγχο εφόσον είχε ήδη πληρωθεί από το Ταμείο του Υποκ/τος.

Αναφορικά με την 8/2016 πράξη της Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με την οποία επεστράφησαν αθεώρητα τα αριθ. 352, 353, 354 και 355/2016 Χ.Ε., καθόσον από τον έλεγχο των συνημμένων δικαιολογητικών προέκυπτε ότι η εντελλόμενη δαπάνη είχε υποπέσει στη διετή παραγραφή της παρ. 3 του άρθρου 140 του ν. 4270/2014 (ΦΕΚ 143 Α'), η Υπηρεσία αναφέρει ότι ο ΟΠΕΚΑ σε συμμόρφωση με την ανωτέρω πράξη ακύρωσε τα 352, 353, 354 και 355/2016 Χ.Ε. και δεν κατέβαλε τη σχετική δαπάνη.

Αναφορικά με την 44/2016 πράξη της επιτρόπου του Ε.Σ. στο Νομό Κοζάνης, με την οποία επεστράφη αθεώρητο το 117/2016 Χ.Ε. συνολικού ποσού ευρώ 10.014,13 που εκδόθηκε από το Περ/κο Υποκ/μα ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Κοζάνης και αφορούσε δαπάνη για μίσθωμα ακινήτου όπου στεγάζονταν οι Διοικητικές Υπηρεσίες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, η Υπηρεσία αναφέρει ότι το Χ.Ε. ακυρώθηκε στις 31/12/2016.

Αναφορικά με την 22/2016 πράξη του Τμήματος του Ε.Σ., με την οποία το Χ.Ε. 40/2016 συνολικού ποσού 14.256,84 επεστράφη αθεώρητο, η Υπηρεσία αναφέρει ότι τελικώς θεωρήθηκε με ποσό 6.753,24€. Το ποσό προσδιορίστηκε σε αυτό το ύψος καθώς υπέπεσε σε παραγραφή από την αρχική απαίτησή του χρόνου γένεσης της αξίωσης των δικαιούχων σύμφωνα με το αρθρ. 48 παρ.3 ν.δ. 496/1974 σε συνδυασμό με τα άρθρ. 140 παρ. 3 και αρθρ. 141 του ν.4270/2014.

Αναφορικά με τις 1/2016, 39/2016, 59/2016 και 71/2016 Πράξεις του Επιτρόπου του Ε.Σ., με την οποία επεστράφησαν αθεώρητα τα 1/2016, 48/2016, 81-82/2016 και 96/2016 Χ.Ε. ποσού ευρώ 418,07, 506,00, 46,00 και 72,00 αντιστοίχως του Τοπικού Υποκ/τος του ΙΚΑ – Ε.Τ.Α.Μ. Δράμας, τα οποία αφορούσαν σε έξοδα μετακίνησης για συμμετοχή σε επιτροπές ΚΕΠΑ, η Υπηρεσία αναφέρει ότι τα Χ.Ε. επανυποβλήθηκαν, θεωρήθηκαν και πληρώθηκαν.

Αναφορικά με την 19/2015 πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ε.Σ., με την οποία κρίθηκε μη θεωρητέο το

Ε39/25-05-2016 Χ.Ε. συνολικού ποσού ευρώ 918,81 του Τοπικού Υποκ/τος ΙΚΑ –Ε.Τ.Α.Μ Γλυφάδας, το οποίο αφορούσε δαπάνες καθαριότητας και επανυποβλήθηκε από το Υποκ/μα στις 9/9/2016 και στις 20/12/2016, η Υπηρεσία αναφέρει ότι εκδόθηκε η με αριθ. 181/20-12-2016 πράξη του Ελεγκτικού συνεδρίου με την οποία αποφάνθηκε ότι το 39/2016 Χ.Ε. δεν έπρεπε να θεωρηθεί και δεν έχει πληρωθεί.

Αναφορικά με την 30/2016 πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό με την οποία κρίθηκε μη θεωρητέο το ΧΕ Α-204, ποσού 47.660,78 €, του ΟΑΕΔ, το ΧΕ επανυποβλήθηκε με συνημμένες τις απόψεις της Υπηρεσίας και κρίθηκε θεωρητέο με την 184/2017 πράξη του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου στο ΙV Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Κατόπιν αυτού εκδόθηκε το ΧΕ Α-10/2017 το οποίο και θεωρήθηκε.

7. Στο ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ι. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στο Υπουργείο Εξωτερικών, ελέγχθηκαν προληπτικά⁴⁴² δαπάνες συνολικού ποσού 196.392.488 ευρώ εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 57.392⁴⁴³ ευρώ.

1. Ειδικότερα⁴⁴⁴, σημαντικό εύρημα εντοπίστηκε στην κατηγορία των δαπανών που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες. Η πλημμέλεια αφορούσε στην κράτηση χαρτοσήμου 3,6% επί του ποσού των υποτροφιών σε αλλοδαπούς, αλλογενείς και ομογενείς σπουδαστές σε Ελληνικά Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι. σε βάρος του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Εξωτερικών χωρίς να προβλέπεται από καμία διάταξη νόμου⁴⁴⁵. Ομοίως ευρήματα εντοπίστηκαν στην κατηγορία δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές για Υπηρεσίες. Οι πλημμέλειες αφορούσαν στη μη νόμιμη καταβολή αμοιβής σε δικηγόρο για την υπεράσπιση των συμφερόντων του Ελληνικού Δημοσίου⁴⁴⁶ και στη μη νόμιμη καταβολή αποζημιώσεων για μετακινήσεις υπαλλήλων και δαπανών μεταφοράς οικοσκευής των υπαλλήλων του ΥΠΕΞ από και προς το εξωτερικό⁴⁴⁷.

2. Τα ως άνω ευρήματα χαρακτηρίζονται ως ουσιαστικά με άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμα που συνίσταται στην αποτροπή - ματαίωση της δαπάνης.

3. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση και στην προσήκουσα εκτέλεση των εσωτερικών ελέγχων από τον ελεγχθέντα φορέα.

ΙΙ. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Αναφορικά με την πράξη 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ε.Σ. στο ΥΠΕΞ, με την οποία κρίθηκε μη θεω-

442 Τα στοιχεία προέρχονται από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Υπουργείο Εξωτερικών.

443 Το ποσό αυτό αποτελείται από επιμέρους δαπάνες που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

444 Αναφέρονται ενδεικτικά μόνο αξιόλογα ευρήματα που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

445 Πράξη 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Εξωτερικών.

446 Πράξη 18/2016 της Επιτρόπου στο Υπουργείο Εξωτερικών.

447 Πράξεις 3, 4, 8, 11 και 12/2016 της Επιτρόπου στο Υπουργείο Εξωτερικών.

ρητέο το αριθ. 17280/2016 Χ.Ε., συνολικού ποσού ευρώ 5.600,00, που εκδόθηκε από την ΥΔΕ στο Υπουργείο Εξωτερικών και αφορούσε την κάλυψη εξόδων μεταφοράς οικοσκευής από Ραμπάτ σε Αθήνα, υπαλλήλου του ίδιου Υπουργείου, το Χ.Ε, αφού αντικαταστάθηκε από το αριθ. 24419/2016 όμοιο, ποσού 2.795,76 ευρώ, επανυποβλήθηκε και θεωρήθηκε.

Αναφορικά με την πράξη 4/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ε.Σ. στο ΥΠΕΞ, με την οποία κρίθηκε μη θεωρητέο το αριθ. 14954/2016 Χ.Ε., ποσού 862,50 που εκδόθηκε από την ΥΔΕ στο Υπουργείο Εξωτερικών και αφορούσε στην καταβολή αξίας αεροπορικού εισιτηρίου, συμπεριλαμβανομένης προσαύξησης 172,50 ευρώ σε υπάλληλο του Υπουργείου για την μετάβαση της συζύγου του από την Αθήνα στην Τζακάρτα, το Χ.Ε, αφού αντικαταστάθηκε από το αριθ. 51709/2016 όμοιο, ποσού 690,00 ευρώ, επανυποβλήθηκε και θεωρήθηκε.

Αναφορικά με την πράξη 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ε.Σ. στο ΥΠΕΞ, με την οποία κρίθηκε μη θεωρητέο το αριθ. 130117/2016 Χ.Ε. ποσού 818,05 ευρώ που εκδόθηκε από την ΥΔΕ στο Υπουργείο Εξωτερικών και αφορούσε την καταβολή εξόδων μετακίνησης και ημερήσιας αποζημίωσης σε υπάλληλο του Υπουργείου για την μετακίνησή του από το Κουβέιτ στο Ριάντ στις 12-14/04/2016, το Χ.Ε, αφού αντικαταστάθηκε από το αριθ. 146271/2016 όμοιο, με μειωμένο το ποσό κατά 240,00 ευρώ, επανυποβλήθηκε και θεωρήθηκε.

Αναφορικά με την πράξη 8/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ε.Σ. στο ΥΠΕΞ, με την οποία κρίθηκε μη θεωρητέο το αριθ. 93494/2016 Χ.Ε., ποσού ευρώ 160,00 που εκδόθηκε από την ΥΔΕ στο Υπουργείο Εξωτερικών και αφορούσε στην καταβολή ημερήσιας αποζημίωσης σε υπάλληλο του Υπουργείου για την μετακίνησή του από Καράκας σε Βαλένσια στις 09-10/04/2016, το Χ.Ε. δεν επανυποβλήθηκε.

Αναφορικά με την πράξη 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ε.Σ. στο ΥΠΕΞ κρίθηκαν μη θεωρητέα τα αριθ. 91980, 93693/2016 Χ.Ε ποσών 428,00 και 497,63 ευρώ αντίστοιχα, που εκδόθηκαν από την ΥΔΕ στο Υπουργείο Εξωτερικών και αφορούσαν σε καταβολή εξόδων μετακίνησης σε υπαλλήλους του Υπουργείου, τα Χ.Ε δεν επανυποβλήθηκαν.

Αναφορικά με την πράξη 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Εξωτερικών, με την οποία κρίθηκε μη θεωρητέο το 50791/2016 Χρηματικό Ένταλμα Προπληρωμής, ποσού 960.188,60 ευρώ, το οποίο αφορούσε χορήγηση υποτροφιών σε αλλοδαπούς, αλλογενείς και ομογενείς σπουδαστές, η Υπηρεσία αναφέρει ότι η αρμόδια Διεύθυνση μετά την πράξη της Επιτρόπου, προέβη στην ακύρωση της αριθ. Α.Π.Φ.085.3/5131/Ε1/ΑΣ3815/20.4.2016, (ΑΔΑ:7ΛΟΟΕ-354) απόφασης Χρηματικού Εντάλματος Προπληρωμής. Εν συνεχεία κατόπιν σχετικού αιτήματος της Ε1 Διεύθυνσης με Α.Π.Φ. 1666-Ο/ΑΣ 474/25.5.2016 εκδόθηκε νέα απόφαση Χρηματικού Εντάλματος Προπληρωμής με Α.Π.Φ. 085.3/5131/ΑΣ3815δ/26.5.2016, (ΑΔΑ:ΩΠΣ6Ε-ΨΚΜ). Με την αριθ. Α.Π. ΜΕ.2/085/5131/110.1816/25.5.2016, (ΑΔΑ:ΨΓΩΘΕ-ΔΣΝ) Ανακλητική απόφαση Ανάλυσης Υποχρέωσης, είχε ανακληθεί ποσό 29.772,60 ευρώ που αντιστοιχούσε στην κράτηση χαρτοσήμου 3,6% επί του ποσού των υποτρο-

φιών. Εκδόθηκε νέα απόφαση Χρηματικού Εντάλματος Προπληρωμής με το αριθ. 65375/2016 Χ.Ε.Π, για ποσό 930.416,00 ευρώ. Όλα τα δικαιολογητικά για την τακτοποίηση του ανωτέρω Χ.Ε.Π. εστάλησαν στη Δ.Υ.Ε.Ε. στο Υ.Π.Ε.Ξ με το αριθ. Α.Π.Φ.085.3/5131/Ε1/ΑΣ428/23.1.2017 έγγραφό και η τακτοποίησή του δεν έχει ολοκληρωθεί.

Αναφορικά με την 18/2016 Πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ε.Σ. στο Υπουργείο Εξωτερικών, με την οποία επεστράφη αθεώρητο το 260128/2016 χρηματικό ένταλμα συμψηφισμού προξενικών εισπραξίων της Ελληνικής Πρεσβείας Κινσάσα στη Λ.Δ. Κονγκό, οικ. έτους 2016, που εκδόθηκε από την ΥΔΕ στο Υπουργείο Εξωτερικών και αφορούσε στην κάλυψη αμοιβής δικηγόρου, ποσού ευρώ 21.901,53 ευρώ για τις υπηρεσίες της κατά την υπεράσπιση των συμφερόντων του Ελληνικού Δημοσίου, ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου στο Κισαγκάνι, Λ.Δ. Κονγκό, η Υπηρεσία αναφέρει ότι το Χ.Ε. δεν επανυποβλήθηκε.

8. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Ι. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ελέγχθηκαν:

Α. Προληπτικά⁴⁴⁸ δαπάνες συνολικού ποσού 487.928,92 ευρώ και δεν υπήρξαν αξιόλογα ευρήματα.

Β. Κατασταλτικά, από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Χανίων, δαπάνες συνολικού ποσού 501.913,43 ευρώ και ομοίως δεν υπήρξαν αξιόλογα ευρήματα.

9. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Ι. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στο Υπουργείο Οικονομικών και τα εποπτευόμενα από αυτό Ν.Π.Δ.Δ. ελέγχθηκαν:

Α. Προληπτικά⁴⁴⁹ δαπάνες συνολικού ποσού 565.942.327.948 ευρώ εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 7.382.338⁴⁵⁰ ευρώ.

1. Η πλειονότητα των ευρημάτων⁴⁵¹ εντοπίστηκε στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές για Υπηρεσίες και οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως στη μη νόμιμη καταβολή:

α) αμοιβής σε δικηγόρο για την παροχή υπηρεσιών⁴⁵²,
β) αποζημίωσης λόγω διάθεσης κατασχεθέντος λεωφορείου⁴⁵³,

448 Τα στοιχεία προέρχονται από τις Υπηρεσίες Επιτρόπων στο Νομό Καβάλας και στο Νομό Χανίων.

449 Τα στοιχεία προέρχονται από τις Υπηρεσίες Επιτρόπων στο Υπουργείο Εσωτερικών (πρώην Μακεδονίας – Θράκης), στη Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, στους Νομούς Θεσσαλονίκης, Αρκαδίας, Καβάλας, Μαγνησίας, Χανίων, Γρεβενών, Δράμας, Καρδίτσας, Καστοριάς, Λασιθίου, Ξάνθης, Πρέβεζας, Σάμου, Φθιώτιδας, Χαλκιδικής, Ευβοίας (1η), Κορινθίας και Τρικάλων.

450 Το ποσό αυτό αποτελείται από επιμέρους δαπάνες που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

451 Αναφέρονται ενδεικτικά μόνο αξιόλογα ευρήματα που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

452 Πράξη 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ελ. Συν. στο Υπουργείο Οικονομικών.

453 Πράξη 120/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο ΙV Τμήμα.

- γ) δαπανών κίνησης⁴⁵⁴,
- δ) αποζημιώσεων για υπερωριακή απασχόληση⁴⁵⁵,
- ε) αναδρομικών αποδοχών που είχαν υποπέσει σε παραγραφή⁴⁵⁶,
- στ) αμοιβών για την παροχή υπηρεσιών λόγω παραβίασης των διατάξεων του άρθρου 68 του ν. 3863/2010⁴⁵⁷,
- ζ) δαπάνης ανάθεσης εργασιών⁴⁵⁸ και
- η) ειδικής παροχής των 176 ευρώ⁴⁵⁹.

2. Στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές Μεταβιβαστικές οι πλημμέλειες αφορούσαν στη μη νόμιμη καταβολή ποσού 6.000.000 ευρώ για τη συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου Αωνύμου Εταιρείας χωρίς να προκύπτει από τα συνημμένα δικαιολογητικά, ότι είχε υποβληθεί σε δημοσιότητα η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της ως άνω Α.Ε. για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της κατά το ανωτέρω ποσό⁴⁶⁰.

3. Στην κατηγορία των δαπανών που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες οι πλημμέλειες αφορούσαν στη μη νόμιμη εξόφληση αναδρομικών αποδοχών σε εκτέλεση δικαστικής απόφασης που είχαν υποπέσει σε παραγραφή⁴⁶¹ και στη μη νόμιμη καταβολή τόκων που υπολογίστηκαν σε ποσοστό μεγαλύτερο του 6%⁴⁶².

4. Τα ως άνω ευρήματα χαρακτηρίζονται ως ουσιαστικά με άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμα που συνίσταται στην αποτροπή - ματαίωση της δαπάνης. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι όσον αφορά τις δαπάνες πάγιου χαρακτήρα, είτε περιοδικές (μισθοί, επιδόματα, πρόσθετες αμοιβές κ.λπ.) είτε επαναλαμβανόμενες σε τακτά συνήθως χρονικά διαστήματα (αποζημιώσεις για μετακινήσεις, υπερωριακές αποζημιώσεις, αμοιβές τρίτων κ.λπ.) και, ως εκ τούτου, μεταφερόμενες και στα επόμενα οικονομικά έτη, το πραγματικό δημοσιονομικό όφελος από την αποτροπή τους είναι πολλαπλάσιο του άμεσα επιτευχθέντος που αντιστοιχεί στο ποσό των ματαιωθέντων δαπανών.

454 Πράξεις 291/2016 Πράξη του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα, 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Γρεβενών, 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δράμας, 8/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καστοριάς, 42/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Εσωτερικών (πρώην Υπουργείο Μακεδονίας Θράκης). Η αναφορά των πράξεων είναι ενδεικτική. Τα ποσά των δαπανών σε ορισμένες περιπτώσεις υπολείπονται των 5.000 ευρώ, αλλά αφορούν σε επαναλαμβανόμενες δαπάνες.

455 Πράξεις 265/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα, 1/2016 της 1ης Υπηρεσίας στο Ν. Αχαΐας. Η αναφορά των πράξεων είναι ενδεικτική. Τα ποσά των δαπανών σε ορισμένες περιπτώσεις υπολείπονται των 5.000 ευρώ, αλλά αφορούν σε επαναλαμβανόμενες δαπάνες.

456 Πράξη 11/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα.

457 Πράξη 205/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου.

458 Πράξη 156/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μαγνησίας.

459 Πράξεις 73, 75 και 76/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κορινθίας.

460 Πράξη 16/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Οικονομικών.

461 Πράξη 60/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Μεσσηνίας.

462 Πράξη 6/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κέρκυρας.

5. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση και στην προσήκουσα εκτέλεση των εσωτερικών ελέγχων από τους ελεγχόμενους φορείς. Ομοίως, καταδεικνύουν τη μειωμένη ικανότητά τους να προλαμβάνουν ή να εντοπίζουν πλημμέλειες και να συμμορφώνονται με προηγούμενες συστάσεις και παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε κατηγορίες δαπανών, όπως οι ανωτέρω, στις οποίες διαχρονικά εντοπίζεται μεγάλος αριθμός ευρημάτων και καθίστανται, ως εκ τούτου, υψηλού ελεγκτικού ενδιαφέροντος.

Β. Κατασταλτικά.

1. Κατά τον τακτικό κατασταλτικό έλεγχο:

α) Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Χανίων ελέγχθηκαν δαπάνες συνολικού ποσού 343.905,98 ευρώ, χωρίς να υπάρξουν αξιόλογα ευρήματα.

β) Από την 13η Υπηρεσία Επιτρόπου εκδόθηκαν Φύλλα Μεταβολών και Ελλείψεων για την αναζήτηση αχρεωστήτως καταβληθέντων αποδοχών συνολικού ποσού 133.171,43 ευρώ⁴⁶³.

γ) Από την 1η Υπηρεσία Επιτρόπου εκδόθηκε καταλογιστική πράξη ποσού 64.600 ευρώ για την αποκατάσταση ελλείμματος⁴⁶⁴.

2. Από τα αποτελέσματα των ως άνω ελέγχων συνάγεται η ύπαρξη λειτουργικών αδυναμιών στην οικονομική διαχείριση των φορέων.

II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Αναφορικά με την πράξη 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Γρεβενών, η Υπηρεσία αναφέρει ότι συμφωνεί με τα διαλαμβανόμενα στην έκθεση και υποστηρίζει ότι η συγκεκριμένη δαπάνη επανυποβλήθηκε από το φορέα το επόμενο έτος μειωμένη κατά 500,21 ευρώ, ενταλματοποιήθηκε και πληρώθηκε με το 75389/2017 Χ.Ε.

Αναφορικά με την πράξη 8/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καστοριάς, με την οποία επιστράφηκε αθεώρητο το 45747/2016 Χ.Ε. ποσού 516,15 ευρώ, το οποίο αφορούσε έξοδα μετακίνησης εντός έδρας για εκτέλεση υπηρεσίας κατά τους μήνες Ιανουάριο – Μάρτιο 2016 με δικαιούχους υπαλλήλους της Δ/νσης Δ/θμιας Εκπ/σης Καστοριάς, η Υπηρεσία αναφέρει ότι η μη θεώρηση οφειλόταν σε διαφορετική ερμηνεία του άρθρου 6 παρ. 2δ του ν.4336/2015 (Α.94) και ότι το Χ.Ε. ακυρώθηκε και εκδόθηκαν τα 135290/2016 και 183245/2016 Χ.Ε., ποσού 88,50 και 283,65 ευρώ, τα οποία και θεωρήθηκαν.

Αναφορικά με την πράξη 205/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου, με την οποία επιστράφηκε αθεώρητο Χ.Ε., το οποίο αφορούσε την ανάθεση κατεπείγουσών εργασιών για τον ευπρεπισμό και την αποψίλωση μεγάλης έκτασης αρχαιολογικών χώρων στο Νομό Λασιθίου με μεγάλη επισκεψιμότητα, η Υπηρεσία αναφέρει ότι η Εφορεία Αρχαιοτήτων στερείται αποδεδειγμένα μόνιμου προσωπικού που θα μπορούσε να ανταπεξέλθει στο έργο αυτό, ότι όσον αφορά τις υποχρεώσεις του αναδόχου η σύμβαση που υπογράφηκε αναφέρει ρητά ότι η μη τήρηση της εργατικής νομοθεσί-

463 Φ.Μ.Ε. 20, 21, 22, 13 και 62/2016 της 13ης Υπηρεσίας Επιτρόπου.

464 Πράξη 80/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου.

ας επιφέρει την ακύρωσή της και ότι τα δικαιολογητικά δεν επανυποβλήθηκαν.

III. Σχετικά με τις παρατηρήσεις που περιλαμβάνονται στο Τρίτο Μέρος της Ετήσιας Έκθεσης και αφορούν στα Έσοδα επί της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού 2016, η Υπηρεσία αναφέρει κατά περίπτωση τα εξής:

Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση τα καθαρά εισπραχθέντα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού 2016 (πλην πιστωτικών Κ.Α.Ε. 5000+9000) ανήλθαν στο ποσό των 54.708.813.808,19 ευρώ και αντιπροσωπεύουν το 31,10% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (Α.Ε.Π.). Το απόλυτο μέγεθος που παρουσιάζεται είναι ορθό, αλλά το αναφερόμενο ποσοστό προκύπτει με βάση το Α.Ε.Π. έτους 2016 που παρουσιάστηκε στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ) 2018-2021 (175.888 εκατ. ευρώ) τον Μάιο 2017. Αντίθετα, τα νεότερα στοιχεία για το 2016 που παρουσιάστηκαν στον Προϋπολογισμό 2018 (Νοέμβριος 2017), όπου και περιλαμβάνεται ο απολογισμός του 2016, αναφέρουν Α.Ε.Π. ύψους 174.199 εκατ. ευρώ για το έτος 2016, οπότε ουσιαστικά προκύπτει ποσοστό 31,41%. Επιπρόσθετα, η απόκλιση από τον στόχο του προϋπολογισμού είναι 256.186.191,81 ευρώ. Το ποσοστό 27,7% που αναφέρεται έχει παρθεί αυτούσιο από τον Πίνακα 3.6 του Π/Υ 2016, το οποίο όμως δεν αναφέρεται ούτε σε καθαρά έσοδα, ούτε στο σύνολο του κρατικού προϋπολογισμού (πλην πιστωτικών εσόδων). Επομένως τα ποσοστά 31,10% και 27,7% που αναφέρονται στην έκθεση δεν είναι συγκρίσιμα.

Στις κατηγορίες εσόδων στις οποίες σημειώθηκε υπέρβαση έναντι του στόχου εκτιμούμε ότι θα πρέπει να παραληφθεί η αναφορά σε νόμους του Φ.Π.Α. (ν. 1642/1986 και ν. 1676/1986), που απλώς υπάρχουν στην ονοματολογία της υποκατηγορίας Κ.Α.Ε. 1100. Επίσης, η υπέρβαση στην εισπραξη φόρων παρελθόντων ετών δεν αφορά μόνο εισπράξεις οφειλών που έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση, όπως λανθασμένα αναφέρεται, καθώς η εν λόγω κατηγορία εσόδων δεν παρακολουθείται διακριτά στον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Στις κατηγορίες εσόδων στις οποίες σημειώθηκε υστέρηση έναντι του στόχου θα πρέπει να παραληφθεί το λανθασμένο μακροσκελές όνομα του Κ.Α.Ε 0891 (Έσοδα από την έκτακτη ..... ν. 3986/2011) και να αναφέρεται το: «Έσοδα από την ειδική εισφορά αλληλεγγύης στα φυσικά πρόσωπα» που περιγράφει την πραγματική φύση των εισπραχθέντων ποσών στον εν λόγω Κ.Α.Ε.

Οι συνολικές επιστροφές εσόδων, πράγματι, ανήλθαν στο ποσό των 4.289 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων ποσό 3.263 εκατ. ευρώ προήλθε από τις τρέχουσες επιστροφές έτους 2016 και ποσό 1.026 εκατ. ευρώ από επιστροφές του προγράμματος εκκαθάρισης ληξιπροθέσμων οφειλών του Ελληνικού Δημοσίου (ΕΔ) προς τους ιδιώτες. Το πρόγραμμα εκκαθάρισης ληξιπροθέσμων οφειλών του ΕΔ προς τους ιδιώτες καθορίστηκε, σε συνεννόηση με τους θεσμούς, στα μέσα του 2016 (Ιούλιο 2016) και συνεπώς, κατά την κατάρτιση του Κρατικού Προϋπολογισμού (ΚΠ) 2016 (Νοέμβριος 2015), δεν ήταν δυνατό να γίνει σχετική πρόβλεψη. Αρχικά είχε προβλεφθεί για τις τρέχουσες επιστροφές έτους 2016 ποσό 3.268 εκατ.

ευρώ, το οποίο είναι πολύ κοντά στις πραγματοποιηθείσες τρέχουσες επιστροφές. Η υπέρβαση του στόχου των επιστροφών οφείλεται αποκλειστικά στις επιστροφές που έγιναν από το εν λόγω πρόγραμμα που αφορούσε οφειλές του ΕΔ όπως αυτές είχαν διαμορφωθεί στις 30/4/2016 και κατά κύριο λόγο εκκρεμείς επιστροφές φόρων προηγούμενων οικονομικών ετών, δεδομένου ότι για το έτος 2016 δεν είχε αρχίσει ακόμη η υποβολή των φορολογικών δηλώσεων. Ως εκ τούτου, ο ισχυρισμός ότι οι αυξημένες επιστροφές καταδεικνύουν την υπερεκτίμηση της φοροδοτικής ικανότητας των πολιτών και της επιχειρηματικής δραστηριότητας από πλευράς της Κεντρικής Διοίκησης δεν ευσταθεί.

Το αναφερόμενο ποσοστό (53,58%) προκύπτει με βάση το Α.Ε.Π. έτους 2016 που παρουσιάστηκε στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ) 2018-2021 (175.888 εκατ. ευρώ) τον Μάιο 2017. Αντίθετα, τα νεότερα στοιχεία για το 2016 που παρουσιάστηκαν στον Προϋπολογισμό 2018 (Νοέμβριος 2017), όπου και περιλαμβάνεται ο απολογισμός του 2016, αναφέρουν Α.Ε.Π. ύψους 174.199 εκατ. ευρώ για το έτος 2016, οπότε ουσιαστικά προκύπτει ποσοστό 54,10%.

Αναφορικά με την παρατήρηση περί διαμόρφωσης υψηλού και συνεχώς αυξανόμενου εισπρακτέου υπολοίπου στα έσοδα του Απολογισμού, εξαιτίας της χαμηλής εισπραξιμότητας φόρων, προστίμων, προσαυξήσεων, χρηματικών ποινών και καταπτώσεων εγγυήσεων, επισημαίνεται ότι τα θέματα αυτά θα τεθούν και θα εξεταστούν σε νέα βάση κατά τη λογιστική μεταρρύθμιση η οποία μελετάται στο Γ.Λ.Κ. και θα εφαρμοστεί από τον προϋπολογισμό έτους 2019.

Σχετικά με το σχόλιο για την μη εμφάνιση στα απολογιστικά στοιχεία εσόδων του προϋπολογισμού, των μη εισπραχθέντων εσόδων (εισπρακτέο υπόλοιπο) των Τελωνείων της χώρας, σημειώνεται ότι τα στοιχεία αυτά τηρούνται, σύμφωνα με την απόφαση Τ6110/1156/Α0019/19.7.1995 (ΦΕΚ Β' 650) του Υπουργού Οικονομικών η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του άρθρου 133 του ν. 1165/1918 «Περί Τελωνειακού Κώδικα», σε λογιστικά βιβλία (βιβλίο εισπρακτέων απαιτήσεων) των Τελωνειακών Αρχών. Το γεγονός ότι τα Τελωνεία υποστηρίζονται λογιστικά από τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (ΔΟΥ) μόνο ως προς τα ταμειακά τους στοιχεία δεν επέτρεψε κατά την πρώτη λογιστική μεταρρύθμιση τα έσοδα αυτά να εμφανιστούν στον Απολογισμό. Και αυτό το ζήτημα εξετάζεται προκειμένου να αντιμετωπιστεί κατά τη νέα λογιστική μεταρρύθμιση.

Σημειώνεται ότι το δανειακό πρόγραμμα του Ε.Δ. που εκτελείται από τον αρμόδιο οργανισμό για τη διαχείριση του δημοσίου χρέους (ΟΔΔΗΧ), είναι ενιαίο τόσο για τον τακτικό προϋπολογισμό (ΤΠ) όσο και για το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), με συνέπεια σε περιπτώσεις σαν αυτή της έκδοσης εντόκων γραμματίων, τον μη επιμερισμό και καταλογισμό των πιστωτικών εσόδων με βάση τις αρχικές προβλέψεις του προϋπολογισμού. Για το λόγο αυτό, τα προϋπολογισθέντα «Έσοδα από εκδόσεις εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου», ποσού 2.330.000.000,00 ευρώ δεν περιλαμβάνονται στον Απολογισμό του ΠΔΕ, όμως συμπεριλήφθηκαν στα

πιστωτικά έσοδα του τακτικού προϋπολογισμού (στον αντίστοιχο ΚΑΕ 5131 « Έσοδα από εκδόσεις εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου»), τα οποία εμφανίζουν υπέρβαση ύψους 3.449.347.000,00 ευρώ έναντι της αρχικής πρόβλεψης. Η ανακολουθία αυτή κρίνεται επουσιώδης, δεδομένου ότι ο κρατικός προϋπολογισμός ισοσκελίζεται στο σύνολό του. Σε κάθε περίπτωση το θέμα αντιμετωπίζεται με την εισαγωγή ενιαίων ΚΑΕ για τα πιστωτικά έσοδα του ΤΠ και του ΠΔΕ, στο νέο λογιστικό πλαίσιο της Γενικής Κυβέρνησης (π.δ. 54/2018, ΦΕΚ 103/τ.Α'/13-6-2018) που θα εφαρμοσθεί από 1-1-2019.

IV. Σχετικά με τις παρατηρήσεις που αφορούν στα Έξοδα επί της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού 2016, η Υπηρεσία επιβεβαιώνει την ακρίβεια των αναφερόμενων μεγεθών και αναφέρει κατά περίπτωση τα εξής:

Η Υπηρεσία επιβεβαιώνει την ακρίβεια των αναφερόμενων μεγεθών και αναφέρει κατά περίπτωση τα εξής:

Αναφορικά με τις διαπιστώσεις και τα σχόλια για τις αποκλίσεις που παρουσιάζουν τα έξοδα του τακτικού προϋπολογισμού τόσο στο σύνολό τους όσο και σε επίπεδο ΚΑΕ διαπιστώνεται, ότι δεν λαμβάνονται υπόψη κατά το σχολιασμό οι εξουσιοδοτήσεις που παρέχονται από τις διατάξεις του ν.4270/2014 τόσο στον Υπουργό Οικονομικών όσο και στους αρμόδιους Υπουργούς για την διαχείριση των πιστώσεων κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Επίσης δεν λαμβάνονται υπόψη οι εγκεκριμένες πολιτικές διαχείρισης των πιστώσεων (π.χ. ΚΑΕ υπό κατανομή, αποθεματικό).

Όσον αφορά τις διαπιστώσεις και τα σχόλια για υπέρβαση κατά 12 δις. ευρώ των πληρωμών έναντι των αρχικών προβλέψεων, επισημαίνεται ότι αυτή αφορά, κατά κύριο λόγο, τη σύναψη και εξόφληση κατά τη διάρκεια του έτους βραχυπρόθεσμων δανείων για τη χρηματοδότηση περιοδικών ταμειακών αναγκών. Τα δάνεια αυτά συνάπτονται και εξοφλούνται εντός του έτους και καταγράφονται στον προϋπολογισμό αυξάνοντας ισόποσα τόσο τα έσοδα όσο και τις δαπάνες αποπληρωμής τους. Η συχνότητα σύναψης των δανείων αυτών δεν μπορεί, εκ των προτέρων, να προβλεφθεί και, ως εκ τούτου, είναι αδύνατη η ακριβής πρόβλεψη κατά το χρόνο κατάρτισης και έγκρισης του προϋπολογισμού. Οι σχετικές πιστώσεις εγγράφονται στον προϋπολογισμό κατά το χρόνο πραγματοποίησης τους σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 60 του ν.4270/2014 και, ως εκ τούτου, δεν συνιστούν απόκλιση ή υπέρβαση αντίστοιχα από τις αρχικές προβλέψεις.

Επί του ίδιου θέματος από τον αρμόδιο οργανισμό για τη διαχείριση του δημοσίου χρέους (ΟΔΔΗΧ) επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός χρησιμοποιείται κυρίως για λόγους ταμειακής διαχείρισης, έχει διάρκεια από μία ημέρα μέχρι ένα έτος (έντοκα γραμμάτια και Repos), εξοφλείται δε κατά το μεγαλύτερο μέρος, εντός του διαχειριστικού έτους γεγονός που σημαίνει ότι δεν μεταβάλλει σημαντικά το χρέος. Έτσι, ανάλογα με τις ταμειακές ανάγκες που προκύπτουν στη διάρκεια του έτους αναμένεται και αναχρηματοδοτείται πολλές φορές μέσα στο έτος (ιδιαίτερα τα repos) και, ως εκ τούτου, τόσο τα πιστωτικά έσοδα όσο και τα χρεολύσια εμφανίζονται

αυξημένα, χωρίς όμως να αντικατοπτρίζουν ουσιαστική μεταβολή στο χρέος. Ειδικότερα, όσον αφορά τις βραχυχρόνιες πράξεις διαχείρισης της ταμειακής ρευστότητας του ΕΔ (repos), η διάρκειά τους δεν είναι δυνατόν να προβλέπεται με ακρίβεια εκ προοιμίου, ήτοι στον ετήσιο προϋπολογισμό, αφού εξαρτάται απολύτως από τις εκάστοτε συνθήκες της αγοράς και τις ανάγκες του ΕΔ. Εφόσον, λοιπόν, όπως τεκμαίρεται από τα προαναφερθέντα, αφενός μεν η διάρκεια των repos παίζει καθοριστικό ρόλο στην αποτύπωση των στοιχείων, αφετέρου δε αυτή δεν μπορεί να προβλεφθεί εκ των προτέρων, υπάρχει σοβαρό ενδεχόμενο να προκύψει μεγάλη απόκλιση στο μέλλον στα υπό εξέταση στοιχεία, χωρίς από αυτό να τεκμαίρεται έλλειψη διάθεσης συμμόρφωσης από την πλευρά των υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών και του ΟΔΔΗΧ και χωρίς από αυτό να μπορεί κανείς να εξαγάγει ασφαλή συμπεράσματα. Ασφαλή συμπεράσματα μπορούν να εξαχθούν μόνον από το εκάστοτε υφιστάμενο ύψος των βραχυχρόνιων αυτών πράξεων καθώς και από το ετήσιο σύνολο δαπανών τόκων που καταβλήθηκαν εξ αιτίας αυτών.

Αναφορικά με το σχολιασμό ότι η καθαρή υπέρβαση του προϋπολογισμού των εξόδων οφείλεται, κυρίως, σε εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών, τα οποία δεν είχαν προβλεφθεί ορθώς κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού, επισημαίνεται ότι, για την εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων προηγούμενων οικονομικών ετών φορέων Γενικής Κυβέρνησης είχαν προβλεφθεί στον προϋπολογισμό έτους 2016 πιστώσεις ύψους 5,5 δις. ευρώ στον υπό κατανομή ΚΑΕ εξόδων 6921 «Υποχρεώσεις προηγούμενων οικονομικών ετών φορέων Γενικής Κυβέρνησης (υπό κατανομή)». Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών μεταφέρθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους, σύμφωνα με το άρθρο 71 παρ. 5β του ν.4270/2014, στους αναλυτικούς ΚΑΕ της κατηγορίας εξόδων 9000 πιστώσεις για την κάλυψη σχετικών πληρωμών. Για τον ίδιο αυτό λόγο οι πληρωμές στην κατηγορία εξόδων 6900 υπολείπονται των αρχικών πιστώσεων. Διευκρινίζεται ότι η απόκλιση εμφανίζεται στον ΚΑΕ 6921(υπό κατανομή) και όχι στις υποχρεώσεις προηγούμενων οικονομικών ετών από προγράμματα εξοπλισμού των Ενόπλων Δυνάμεων, όπως εσφαλμένα αναφέρεται στην εν λόγω σημείωση των παρατηρήσεων του Ε.Σ.

Τέλος, επισημαίνεται ότι, τα έσοδα και τα έξοδα του κρατικού προϋπολογισμού σχολιάζονται και εξηγούνται τόσο στην Έκθεση του Υπουργού Οικονομικών (άρθρο 167 παρ. 1 του ν. 4270/2014) όσο και στις σημειώσεις επί της υλοποίησης του κρατικού προϋπολογισμού που αποτελούν μέρος του προσαρτήματος και συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις.

10. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

Ι. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στο Υπουργείο Υγείας και τα εποπτευόμενα από αυτό νομικά πρόσωπα, κατά τη διάρκεια του έτους 2016, ελέγχθηκαν πλήθος πράξεων από όλους τους τομείς και τις κατηγορίες δαπανών.

Ειδικότερα, ελέγχθηκαν:

Α. Προληπτικά⁴⁶⁵, δαπάνες συνολικού ποσού 4.048.496.941 ευρώ εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 5.974.832⁴⁶⁶ ευρώ. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί σε περίπου 500 (462) γενεσιουργούς των δαπανών πράξεις, που ελέγχθηκαν και κρίθηκαν μη νόμιμες.

1. Η πλειονότητα των ευρημάτων⁴⁶⁷ εντοπίστηκε στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές για Υπηρεσίες και οι πλημμέλειες αφορούσαν κυρίως στη μη νόμιμη καταβολή δαπανών:

- α) για εφημερίες⁴⁶⁸ και υπερωριακές αποζημιώσεις⁴⁶⁹,
- β) για αποδοχές που είχαν υποπέσει σε παραγραφή, ή/και λόγω έλλειψης δικαιολογητικών⁴⁷⁰,
- γ) για αποζημιώσεις για μετακινήσεις⁴⁷¹ και μεταφορά οικοσκευής⁴⁷²,

465 Τα στοιχεία προέρχονται από τις Υπηρεσίες Επιτρόπων στα Υπουργεία Υγείας, Εσωτερικών, Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Μεταναστευτικής Πολιτικής, Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης (πρώην Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη), Πολιτισμού και Αθλητισμού, πρώην Ναυτιλίας και Αιγαίου και ήδη Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Εσωτερικών (πρώην Μακεδονίας – Θράκης), Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και στο Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, Τουρισμού, στις Υπηρεσίες Επιτρόπων ΕΣΔΝΑ, στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στη Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, στους Νομούς Θεσσαλονίκης, Αρκαδίας Αχαΐας (1η), Γρεβενών, Δράμας, Εβρου, Ημαθίας, Ηρακλείου (1η), Καβάλας, Καρδίτσας, Ιωαννίνων, Καστοριάς, Κοζάνης Λασιθίου, Μαγνησίας, Πρέβεζας, Λάρισας (1η) Ξάνθης, Πιερίας, Ροδόπης, Σάμου, Φθιώτιδας, Χαλκιδικής, Ευβοίας (1η), Χανίων, Χίου, Κορινθίας, Δωδεκανήσου και Τρικάλων και στους Δήμους Πειραιά, Καλλιθέας, Νίκαιας και Θεσσαλονίκης.

466 Το ποσό αυτό αποτελείται από επιμέρους δαπάνες που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

467 Αναφέρονται ενδεικτικά μόνο αξιόλογα ευρήματα που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

468 Πράξεις 5/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πιερίας, 6/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Φθιώτιδας, 16/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (πρώην Εμπορίου), 260/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα. Ομοίως, 152, 158/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα, όπου τα οικεία χρηματικά εντάλματα θεωρήθηκαν λόγω συγγνωστής πλάνης. Η αναφορά των πράξεων είναι ενδεικτική. Τα ποσά των δαπανών σε ορισμένες περιπτώσεις υπολείπονται των 5.000 ευρώ, αλλά αφορούν σε επαναλαμβανόμενες δαπάνες.

469 Πράξη 158/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα. Τα οικεία χρηματικά εντάλματα θεωρήθηκαν λόγω συγγνωστής πλάνης.

470 Πράξη 77/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Τουρισμού.

471 Πράξεις 280/2016, 21, 23, 121/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα, 3/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Αχαΐας, 22/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δράμας, 49/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πιερίας, 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χαλκιδικής, 29/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χανίων, 55/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Πανεπιστήμιο Πειραιά. Η αναφορά των πράξεων είναι ενδεικτική. Τα ποσά των δαπανών σε ορισμένες περιπτώσεις υπολείπονται των 5.000 ευρώ, αλλά αφορούν σε επαναλαμβανόμενες δαπάνες.

472 Πράξη 10/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο

δ) σε εκτέλεση συμβάσεων για την ανάθεση των οποίων δεν τηρήθηκε η νόμιμη διαδικασία⁴⁷³,

ε) για την παροχή υπηρεσιών και εκτέλεση εργασιών που ενέπιπταν στα συνήθη καθήκοντα του προσωπικού⁴⁷⁴,

στ) λόγω αναρμοδιότητας του οργάνου ανάθεσης και μη νόμιμης ανάληψης και εκκαθάρισης της δαπάνης⁴⁷⁵,

ζ) σε εκτέλεση συμβάσεων που δεν είχαν υπαχθεί στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου⁴⁷⁶,

η) κατά παράβαση των κειμένων νομομοποιητικών διατάξεων⁴⁷⁷,

θ) λόγω μη προσκόμισης πλήρων δικαιολογητικών⁴⁷⁸,

ι) λόγω παράβασης των όρων της διακήρυξης και της σύμβασης⁴⁷⁹,

ια) λόγω μη νόμιμης παράτασης⁴⁸⁰ ή επέκτασης⁴⁸¹ συμβάσεων,

ιβ) λόγω υπέρβασης της αναρτημένης στο Παρατηρητήριο Τιμών της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας τιμή⁴⁸²,

ιγ) λόγω μη νόμιμης ανάληψης⁴⁸³ των σχετικών δαπανών, έλλειψης πιστώσεων⁴⁸⁴, μη νόμιμης εκκαθάρισης και ελλείψεων στα δικαιολογητικά⁴⁸⁵

Ναυτιλίας και Αιγαίου - Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής.

- 473 Πράξεις 39, 43, 53, 113, 141, 146, 153, 179, 182, 189, 193/2016, 9, 12, 19, 30, 37, 38, 47, 58, 125, 126, 139, 140, 164, 165, 166, 174, 175, 176, 177, 178 /2016, 10, 22, 41/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο IV Τμήμα, 32, 34 και 36 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Υγείας, 14, 25, 27, 40, 50 και 53/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, και 48, 52, 53 και 57/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, 15/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στη Βουλή των Ελλήνων, 70 και 107/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης, 25/20016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ευρυτανίας, 28B/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λάρισας, 16/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ευβοίας, 89/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου.
- 474 Πράξη 120, 125/2016, 21, 22, 41/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο IV Τμήμα, 11/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ευβοίας, 34/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Εσωτερικών (πρώην Υπ. Μακεδονίας – Θράκης).
- 475 Πράξη 13/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
- 476 Πράξη 151/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο IV Τμήμα, 16/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στη Βουλή των Ελλήνων.
- 477 Πράξη 24/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Δήμο Πειραιά.
- 478 Πράξη 22/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στην 1η Υπηρεσία στο Ν. Αχαΐας.
- 479 Πράξη 10/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Γρεβενών.
- 480 Πράξη 17/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Γρεβενών, 43/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κοζάνης.
- 481 Πράξη 109/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο IV Τμήμα.
- 482 Πράξεις 5 και 13 /2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ηρακλείου, 5, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 19 και 28/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Ν. Ιωαννίνων.
- 483 Πράξη 8 και 15/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Ν. Ροδόπης.
- 484 Πράξη 235 και 260/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο Ι Τμήμα, 74/2016 της Υπηρεσίας του Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου.
- 485 Πράξη 15/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Ευβοίας.

ιδ) λόγω παραβίασης της αρχής της οικονομικότητας⁴⁸⁶,

ιε) συμβατικών αμοιβών λόγω διαφόρων πλημμελειών⁴⁸⁷.

Ομοίως, πλημμέλεια εντοπίστηκε στη μη νόμιμη έκδοση χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής χωρίς να συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 17 του ν.δ. 496/1974 (ΦΕΚ Α 204)⁴⁸⁸.

2. Στην κατηγορία δαπανών για Προμήθειες Αγαθών και Κεφαλαιακού Εξοπλισμού οι πλημμέλειες αφορούσαν στη μη νόμιμη καταβολή συμβατικών αμοιβών λόγω:

α) μη νόμιμης ανάθεσης των σχετικών συμβάσεων⁴⁸⁹,

β) μη νόμιμης ανάληψης των δαπανών⁴⁹⁰,

γ) μη υπαγωγής των συμβάσεων στον προσυμβατικό έλεγχο του ελεγκτικού Συνεδρίου⁴⁹¹,

δ) λόγω υπέρβασης της αναρτημένης τιμής του Παρατηρητηρίου Τιμών της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας⁴⁹²,

ε) λόγω παραγραφής⁴⁹³,

στ) διαφόρων πλημμελειών⁴⁹⁴.

486 Πράξη 38/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πιερίας.

487 Πράξεις 104, 119, 130, 159, 161, 185, 186/2016, 4, 14, 15, 33, 39/2017 Πράξη του Κλιμακίου Ελέγχου Προληπτικών Δαπανών στο IV Τμήμα, 5, 15/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, 16, 24, 38, 47, 49, 57, 61/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Πανεπιστήμιο Πειραιά, 18/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, 56 και 68/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ελ. Συν. στο Ν. Έβρου, 16/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ελ. Συν. στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 81/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Καρδίτσας.

488 Πράξη 5/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο V Τμήμα.

489 Πράξεις 94, 183/2016, 20, 57, 77, 82, 92/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο IV Τμήμα, 21/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, 39, 44 και 46/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, 8 και 14/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

490 Πράξεις 2/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Πέλλας, 7, 9 και 10/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο πρώην Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

491 Πράξεις 73, 102, 125, 150, 151/2016, 30, 37/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο IV Τμήμα, 43/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κοζάνης, 16/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στη Βουλή των Ελλήνων, 17/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Γρεβενών.

492 Πράξεις 88, 95, 107/2016, 105/2017 Πράξη του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο IV Τμήμα, 11, 26, 44, 58 και 64/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Πανεπιστήμιο Πειραιά, 2/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσπρωτίας, 6 και 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Ναυτιλίας & Αιγαίου - Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ελ. Συν. στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 12 και 17/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στην 1η Υπηρεσία στο Ν. Αχαΐας, 6/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λευκάδας, 79/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου.

493 Πράξη 27/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Βοιωτίας-Φωκίδας.

494 Πράξεις 72, 124, 134/2016 και 7, 17/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο IV Τμήμα, 60, 88, 92, 102 και

Ομοίως εντοπίστηκαν πλημμέλειες που αφορούσαν στη μη νόμιμη καταβολή μισθώματος για χρήση κτιρίου λόγω αναδρομικής τροποποίησης της σχετικής μισθωτικής σύμβασης και λόγω μη νόμιμης ανάληψης και εκκαθάρισης της σχετικής δαπάνης των σχετικών δαπανών και σε ελλείψεις των δικαιολογητικών⁴⁹⁵, στη μη νόμιμη καταβολή μισθωμάτων μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού⁴⁹⁶ και στη μη νόμιμη καταβολή δαπάνης για τακτοποίηση υποχρεώσεων Ε.Ο.Π.Υ.Υ. για την αγορά αντιδραστηρίων για τα Κέντρα και τις Μονάδες Υγείας, χωρίς η δικαιούχος της δαπάνης να έχει παραιτηθεί από τη διεκδίκηση τόκων δικαιοπρακτικών ή υπερημερίας σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.1γ του άρθ. 49 του ν. 4316/2014 (ΦΕΚ Α 270)⁴⁹⁷.

3. Στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές Μεταβιβαστικές, οι πλημμέλειες αφορούσαν στην κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 10 του ν. 3320/2005, καταβολή επιδότησης για την αγορά κατοικίας από υπάλληλο που είχε ήδη συνταξιοδοτηθεί⁴⁹⁸.

4. Στην κατηγορία των δαπανών που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες οι πλημμέλειες αφορούσαν:

α) στην εσφαλμένη εκκαθάριση τόκων υπερημερίας⁴⁹⁹,

β) στη μη νόμιμη ενταλματοποίηση διαφορών χρηματικών ποσών, ύστερα από κατασχέσεις⁵⁰⁰,

γ) στο μη νόμιμο υπολογισμό τόκων με επιτόκιο μεγαλύτερο του 6%, κατά παρέκκλιση του άρθρου 21 του Κ.Ν.Δ.Δ.⁵⁰¹,

δ) στη μη νόμιμη καταβολή απαιτήσεων 50.544,60 ευρώ που είχαν αποσβεσθεί συνεπεία κατάσχεσης του χρέους⁵⁰²,

ε) στη μη νόμιμη καταβολή, σε συμμόρφωση με απόφαση του Αρείου Πάγου, νοσοκομειακού επιδόματος και επιδικασθέντων τόκων, λόγω αναρμοδιότητας του φορέα ενταλματοποίησης της δαπάνης⁵⁰³,

στ) στη μη νόμιμη καταβολή αποζημίωσης λόγω ηθικής βλάβης, ύστερα από δικαστική απόφαση, λόγω λανθασμένου υπολογισμού του τόκου υπερημερίας και μη απόδοσης κρατήσεων χαρτοσήμου⁵⁰⁴.

104 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης, 16, 17/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, 33/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Πανεπιστήμιο Πειραιά, 61/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου

495 Πράξη 23/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λασιθίου.

496 Πράξη 8/2017 Πράξη του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο IV Τμήμα.

497 Πράξη 26/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

498 Πράξη 19/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κιλκίς.

499 Πράξη 23/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (πρώην ΥΠΕΘΟ), 40/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Δωδεκανήσου.

500 Πράξη 31/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Υγείας.

501 Πράξη 34/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Τουρισμού.

502 Πράξη 60/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Τουρισμού.

503 Πράξη 1/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ.

504 Πράξη 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Ν. Πρέβεζας.

5. Στην κατηγορία Πληρωμές που αντικρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα, οι πλημμέλειες αφορούσαν στη μη νόμιμη απόδοση κρατήσεων στην Ενιαία Αρχή Πληρωμών, οι οποίες είχαν ήδη αποδοθεί⁵⁰⁵.

6. Τα ως άνω ευρήματα χαρακτηρίζονται ως ουσιαστικά με άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμα που συνίσταται στην αποτροπή - ματαίωση της δαπάνης. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι όσον αφορά τις δαπάνες πάγιου χαρακτήρα, είτε περιοδικές (μισθοί, επιδόματα, πρόσθετες αμοιβές κ.λπ.) είτε επαναλαμβανόμενες σε τακτά συνήθως χρονικά διαστήματα (αποζημιώσεις για μετακινήσεις, υπερωριακές αποζημιώσεις, αμοιβές τρίτων κ.λπ.) και, ως εκ τούτου, μεταφερόμενες και στα επόμενα οικονομικά έτη, το πραγματικό δημοσιονομικό όφελος από την αποτροπή τους είναι πολλαπλάσιο του άμεσα επιτευχθέντος που αντιστοιχεί στο ποσό των μатаιωθέντων δαπανών.

7. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση και στην προσήκουσα εκτέλεση των εσωτερικών ελέγχων από τους ελεγχόμενους φορείς. Ομοίως, καταδεικνύουν τη μειωμένη ικανότητά τους να προλαμβάνουν ή να εντοπίζουν πλημμέλειες και να συμμορφώνονται με προηγούμενες συστάσεις και παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε κατηγορίες δαπανών, όπως οι ανωτέρω, στις οποίες διαχρονικά εντοπίζεται μεγάλος αριθμός ευρημάτων και καθίστανται, ως εκ τούτου, υψηλού ελεγκτικού ενδιαφέροντος.

Β. Κατασταλτικά.

1. Κατά τον τακτικό κατασταλτικό έλεγχο ελέγχθηκαν:

α) Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης δαπάνες συνολικού ποσού 169.823.318,05 ευρώ, χωρίς να υπάρξουν αξιόλογα ευρήματα.

β) Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Σάμου δαπάνες συνολικού ποσού 6.723.544,18 ευρώ, χωρίς να υπάρξουν αξιόλογα ευρήματα.

γ) Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Χανίων δαπάνες συνολικού ποσού 334.471,88 ευρώ, χωρίς να υπάρξουν αξιόλογα ευρήματα.

δ) Από την 13η Υπηρεσία Επιτρόπου εκδόθηκαν Φύλλα Μεταβολών και Ελλείψεων για την αναζήτηση αχρεωστήτως καταβληθέντων αποδοχών συνολικού ποσού 61.489,45 ευρώ. Τα ευρήματα αφορούσαν αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά, που προέκυψαν λόγω i) μη έγκαιρης διακοπής μισθοδοσίας κατά την λύση σχέσης εργασίας (συνταξιοδότηση, παραίτηση κ.λπ.), ii) λανθασμένου υπολογισμού κράτησης βάσει ν. 3986/2011 που αφορά στην ειδική εισφορά αλληλεγγύης 2%, iii) μη νόμιμης χορήγησης επιδομάτων (πχ επίδομα ανθυγιεινής εργασίας, επίδομα σπουδών κ.ά.), iv) μη περικοπής μισθού σύμφωνα με τις εκάστοτε διατάξεις, v) μη ορθού υπολογισμού της υπερβάλλουσας μείωσης κατά την μισθολογική κατάταξη υπαλλήλων και σε περιπτώσεις λήξεως απόσπασης και επιστροφής στην οργανική τους θέση χωρίς να επαναπροσδιοριστεί η υπερβάλλουσα μείωση και vi) αυθαίρετης απουσίας από την εργασία⁵⁰⁶.

2. Από τα αποτελέσματα των ως άνω ελέγχων συνάγεται η ύπαρξη λειτουργικών αδυναμιών στην οικονομική διαχείριση των φορέων.

Γ. Προσυμβατικά⁵⁰⁷

α. Κατά τον προσυμβατικό έλεγχο ελέγχθηκαν και κρίθηκαν μη νόμιμα:

1) Έξι σχέδια συμβάσεων για την προμήθεια από το Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο «ΑΤΤΙΚΟΝ» αντιδραστηρίων μικροβιολογικών εξετάσεων, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 2.173.000,00 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή τους διότι α) μη νομίμως αποκλείστηκε από το διαγωνισμό διαγωνιζόμενη εταιρεία, καθόσον η καταβολή χρηματικού ποσού για την αγορά της διακήρυξης δεν συναρτάται με την προσωπική κατάσταση, την επαγγελματική επάρκεια, την τεχνική ικανότητα και την οικονομική φερεγγυότητα της, ούτε συνιστά πρόσφορο κριτήριο για τη διάγνωση της ικανότητάς της να εκπληρώσει το αντικείμενο της σύμβασης, β) μη νομίμως η αναθέτουσα αρχή προέβη στην κατακύρωση του αποτελέσματος της διεξαχθείσας διαγωνιστικής διαδικασίας, χωρίς προηγουμένως να έχει ζητηθεί από αυτήν η εκ νέου προσκόμιση των απαιτούμενων στους δημόσιους διαγωνισμούς για την κατακύρωση του τελικού αποτελέσματος δικαιολογητικών, των οποίων η ισχύς είχε λήξει κατά το χρόνο της κατακύρωσης (ασφαλιστικές και φορολογικές ενημερότητες και ποινικά μητρώα) και γ) μη νομίμως κατακυρώθηκαν τα υπό προμήθεια είδη στη μειοδότη εταιρεία, καθόσον η προσφορά της υπερέβαινε την προϋπολογισθείσα ανά είδος δαπάνη σε ποσοστό κατά πολύ μεγαλύτερο του 10%⁵⁰⁸.

2) Ένα σχέδιο σύμβασης, για την προμήθεια από το Αντικαρκινικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «ΘΕΑΓΕΝΕΙΟ» ραδιοφαρμάκων – ραδιοϊσοτόπων, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.790.840,89 ευρώ (με Φ.Π.Α.), και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι α) μη νομίμως η κατακύρωση των υπό προμήθεια ειδών έλαβε χώρα με βάση κριτήρια που δεν συνδέονταν με το προβλεπόμενο από τη διακήρυξη κριτήριο της χαμηλότερης τιμής, β) μη νομίμως η αναθέτουσα αρχή προέβη στην κατακύρωση ειδών, που δεν περιλαμβάνονται στο Παρατηρητήριο Τιμών, καθ' υπέρβαση της προϋπολογισθείσας γι' αυτά δαπάνης κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 10% και γ) για τα είδη που υποβλήθηκαν μοναδικές προσφορές, δεν αιτιολογήθηκε ο συμφέρων ή έστω ικανοποιητικός χαρακτήρας των τιμών που οι μειοδότης εταιρείες προσέφεραν, με αναλυτική παράθεση και εμπεριστατωμένη αξιολόγηση, ανά προσφερόμενο είδος, συγκριτικών στοιχείων είτε προηγούμενων διαγωνισμών είτε της αγοράς που να επιβεβαιώνονται με παραστατικά στοιχεία⁵⁰⁹.

3) Τέσσερα σχέδια συμβάσεων με αντικείμενο την προμήθεια του είδους «Χειρουργικά Εργαλεία-Συρραπτικά (Εξαιρούμενων των Λαπαροσκοπικών)», για την κάλυψη, επί δώδεκα μήνες (με δικαίωμα μονομερούς παράτασης για τρεις μήνες) των αναγκών των Νοσοκομείων Εποπτείας της 4ης Υγειονομικής Περιφέρειας (Υ.Π.Ε.) Μακεδονίας και Θράκης, προϋπολογισθείσας δαπάνης 2.948.710,98

507 Η αναφορά των ευρημάτων είναι ενδεικτική και όχι εξαντλητική των περιπτώσεων.

508 Πράξη 79/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου και απόφαση 1611/2016 του VI Τμήματος.

509 Πράξη 141/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου και απόφαση 2239/2016 του VI Τμήματος.

505 Πράξη 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Ν. Έβρου.

506 Φ.Μ.Ε. 17, 18, 19 και 25/2016 της 13ης Υπηρεσίας Επιτρόπου

ευρώ (με Φ.Π.Α.), και κρίθηκε ότι κωλύεται εν μέρει η υπογραφή τους διότι ότι α) δεν προσδιορίστηκαν, κατά τρόπο σαφή και συγκεκριμένο, οι λόγοι, για τους οποίους οι τεθείσες με τη διακήρυξη τεχνικές προδιαγραφές των υπό προμήθεια ειδών ήταν οι μόνες κατάλληλες να εξυπηρετήσουν αποτελεσματικά τις ανάγκες, για την κάλυψη των οποίων αυτές τέθηκαν και β) μη νομίμως απορρίφθηκε η προσφυγή συμμετέχουσας εταιρείας ως εκπρόθεσμη, καθόσον εν συνεχεία, εκδόθηκε νέα διακήρυξη, αυτοτελώς προσβλητή με προδικαστική προσφυγή, η οποία ήταν εμπρόθεσμη⁵¹⁰.

4) Δέκα πέντε σχέδια συμβάσεων για την προμήθεια από το Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών «ΛΑΙΚΟ» αντιδραστηρίων και αναλωσίμων αναλυτών κέντρου αιμοδοσίας με συνοδό εξοπλισμό, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 3.252.032,52 ευρώ (χωρίς Φ.Π.Α.), και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή τους με την αιτιολογία ότι α) παρά τη ρητώς προβλεπόμενη δυνατότητα υποβολής προσφοράς για ορισμένα είδη ή ομάδες ειδών της διακήρυξης, δεν αναγραφόταν η προϋπολογιζόμενη δαπάνη που αντιστοιχούσε σε καθεμία από τις περαιτέρω κατηγοριοποιήσεις των ειδών (ανά παράρτημα ή ανά είδος παραρτήματος) που επιδέχονταν αυτοτελούς και τμηματικής, ως προς το σύνολο της ζητούμενης ποσότητας, προσφοράς, β) υπήρξε ασάφεια και αντιφατικότητα της διακήρυξης ως προς τον καθορισμό των εφαρμοστέων και υποκείμενων σε βαθμολόγηση κριτηρίων αξιολόγησης των προσφορών, γ) κατά το χρόνο κατακύρωσης, είχε λήξει η διάρκεια ισχύος των δικαιολογητικών κατακύρωσης και των εγγυητικών επιστολών συμμετοχής και δ) μη νομίμως αποφασίσθηκε σιωπηρώς η συνέχιση της διαδικασίας του διαγωνισμού, παρότι, ανεξαρτήτως της αποδοχής παράτασης μέρους των προσφορών από τις υποψήφιες εταιρίες, παρήλθε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 480 ημερών (16 μηνών) από τη διενέργεια του διαγωνισμού⁵¹¹.

5) Σαράντα τέσσερα σχέδια συμβάσεων με αντικείμενο την προμήθεια από το Γενικό Νοσοκομείο «Ασκληπιείο Βούλας» ιατρικών αναλωσίμων (αναλώσιμου υγειονομικού υλικού CPV 33140000 -Π.Π.Υ.Υ. έτους 2012), συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 940.152,73 ευρώ με Φ.Π.Α. και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή τους διότι α) οι όροι της διακήρυξης δεν ήταν σαφείς και πλήρεις, δεδομένου ότι δεν προσδιοριζόταν η προϋπολογιζόμενη δαπάνη εκάστου των ζητούμενων ειδών, ούτε και αντιστοιχίζονταν αυτά με διακριτό τρόπο με τα κατακυρωθέντα είδη, καθιστώντας έτσι αδύνατο τον έλεγχο της νομιμότητας του τελικού πρακτικού αξιολόγησης καθώς και της κατακυρωτικής απόφασης, β) μη νομίμως η αναθέτουσα αρχή συνέχισε τη διαγωνιστική διαδικασία μετά τη λήξη της παράτασης της ισχύος των προσφορών των συμμετεχόντων και γ) μη νομίμως και πάντως μετά την πάροδο ευλόγου χρόνου το αποφασίζον όργανο (ΔΣ του Νοσοκομείου) έκρινε επί των υποβληθεισών ενστάσεων επί των τεχνικών προδιαγραφών, για την

παραδεκτή άσκηση των οποίων απαιτείτο η καταβολή παραβόλου⁵¹².

6) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την προμήθεια, από την 5η Υγειονομική Περιφέρεια Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας, «Χειρουργικών Μοσχευμάτων», συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 786.327,53 ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι για ένα εκ των υπό προμήθεια ειδών, διαπιστώθηκε μη νόμιμη κατακύρωση σε τιμή που υπερέβαινε την ανώτατη παραδεκτή τιμή με βάση τα δεδομένα του Παρατηρητηρίου Τιμών της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας⁵¹³.

7) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την προμήθεια από το Γενικό Νοσοκομείο Χανίων υγρών καυσίμων συνολικής, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 990.000 ευρώ, και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι α) το νοσοκομείο προχώρησε στη διακήρυξη της προμήθειας για μεγαλύτερο ποσό κατά 318.180 ευρώ, από αυτό που είχε εξουσιοδοτηθεί να δημοπρατήσει από την αρμόδια υγειονομική περιφέρεια κατά παράβαση της 6484/30.12.2014 κοινής υπουργικής απόφασης (Φ.Ε.Κ. Β' 6393), του άρθρου 27 παρ. 11 του ν. 3867/2010 και του άρθρου 7 παρ.10 του ν. 3329/2005, β) το πλήρες κείμενο της διακήρυξης αναρτήθηκε στο πρόγραμμα «Διαύγεια» πριν από το χρόνο αποστολής της περιλήψης αυτής προς δημοσίευση στην εφημερίδα της Ε.Ε. κατά παράβαση του άρθρου 30 του π.δ. 60/2007 (Φ.Ε.Κ. Α' 64), γ) δεν υπήρχε στον προϋπολογισμό η αναγκαία πίστωση για την εκτέλεση της προμήθειας κατά παράβαση του άρθρου 66 του ν. 4270/2014 (Φ.Ε.Κ. Α' 143) και του π.δ. 113/2010 (Φ.Ε.Κ. Α' 194) και δ) δεδομένου ότι κριτήριο κατακύρωσης ήταν το μεγαλύτερο ποσοστό έκπτωσης επί της μέσης λιανικής τιμής όπως αυτή προκύπτει από το δελτίο τιμών της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων, η μοναδική κατατεθείσα προσφορά έπρεπε πριν την κατακύρωση να αξιολογηθεί εάν ήταν πράγματι συμφέρουσα βάσει στοιχείων προηγούμενων διαγωνισμών ή στοιχείων της τρέχουσας αγοράς κατά παράβαση της παρ. η του άρθρου 21 του π.δ. 118/2007 (Φ.Ε.Κ. Α' 150). Περαιτέρω, το σχέδιο της σύμβασης παρουσίαζε τις παρακάτω νομικές πλημμέλειες: i) προβλεπόταν τρίμηνη παράταση χωρίς αυτή να είχε λάβει τη νόμιμη δημοσιότητα, στον ελληνικό τύπο, ii) αναφερόταν η δυνατότητα αυξομείωσης των χορηγηθεισών ποσοτήτων χωρίς αυτή να είχε δημοσιευτεί και προβλεφθεί στον συμβατικό προϋπολογισμό, iii) δεν αναγραφόταν η απαιτούμενη ποσότητα ανά είδος καυσίμου (π.χ. βενζίνη πετρέλαιο κίνησης κ.ά.) και iv) το τίμημα της σύμβασης ήταν διάφορο σε σχέση με την οικονομική προσφορά, την απόφαση κατακύρωσης και του ποσού της διακήρυξης μετά την αφαίρεση της προσφερόμενης έκπτωσης⁵¹⁴.

8) Ένα σχέδιο συμφωνίας-πλαίσιο με αντικείμενο την προμήθεια από το Γενικό Νοσοκομείο «Μαμάτσειο-Μπο-

510 Πράξη 194/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου και απόφαση 18/2017 του VI Τμήματος.

511 Πράξη 198/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου.

512 Πράξη 1/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και απόφαση 1990/2016 του VI Τμήματος.

513 Πράξη 1/2016 της 1ης Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Λαρίσας.

514 Πράξη 11/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Χανίων.

δοσάκειο» ιατρικών αερίων, συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης ευρώ 336.720,53 και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι α) η διαδικασία του διαγωνισμού ξεκίνησε χωρίς να έχει δεσμευτεί πίστωση στο ύψος της προϋπολογισθείσας δαπάνης σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθ. 2 του π.δ. 113/2010 (ΦΕΚ Α'194), β) η διακήρυξη δεν είχε την απαιτούμενη έγκριση από την αρμόδια εποπτική αρχή ως όριζε η οικεία απόφαση με την οποία το ανωτέρω νοσοκομείο εξουσιοδοτήθηκε να υλοποιήσει τη διαδικασία του διαγωνισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθ. 13 του ν. 3580/2007 (ΦΕΚ Α'134), γ) η διακήρυξη δεν αναρτήθηκε αμελλητί στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθ. 3 και της παρ. 2 του άρθ. 7 της κοινής υπουργικής απόφασης Π1/2380/2012 (ΦΕΚ Β'3400), δ) η περιλήψη αυτής δεν αναρτήθηκε αμελλητί στο πρόγραμμα Διαύγεια, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθ. 2 του ν. 3861/2010 (ΦΕΚ Α'112) και ε) έλαβε χώρα τροποποίηση ουσιαστών όρων αυτής χωρίς να τηρηθούν οι προβλεπόμενοι εκ του νόμου όροι, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθ. 10 του π.δ. 118/2007 (ΦΕΚ Α'150)⁵¹⁵.

9) Ένα σχέδιο σύμβασης μεταξύ του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου «ΑΤΤΙΚΟΝ» και της εταιρείας με την επωνυμία «ΑΦΟΙ ΚΟΜΠΑΤΣΙΑΡΗ Α.Ε.» με αντικείμενο τη «Σίτιση των ασθενών και του εφημερεύοντος προσωπικού του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου "ΑΤΤΙΚΟΝ"», συμβατικής δαπάνης 1.214.846,61 ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α. και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Νοσοκομείου για προσφυγή σε διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης με την ήδη εγκατεστημένη ανάδοχο, για επείγοντες και απρόβλεπτους λόγους, στερείτο πλήρους και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας ως προς το ότι καθίστατο αντικειμενικά αδύνατη η τήρηση των διατάξεων που αφορούν στη διενέργεια ανοικτού διαγωνισμού, καθώς και το γεγονός ότι το επείγον δεν απέρρεε από ευθύνη του Νοσοκομείου, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 25 π.δ. 60/2007⁵¹⁶.

10) Ένα σχέδιο σύμβασης μεταξύ του Γενικού Νοσοκομείου Αττικής (Γ.Ν.Α.) «Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ» και της εταιρείας «ΦΑΣΜΑ Α.Ε.», με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών διανομής γευμάτων, προϋπολογιζόμενης ενιαίας δαπάνης 924.000 ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α. και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι μη νομίμως το αποτέλεσμα του διαγωνισμού κατακυρώθηκε σε εταιρεία της οποίας η προσφορά υπερέβαινε την σχετική ανώτατη τιμή του Παρατηρητηρίου Τιμών της Ε.Π.Υ. κατά παράβαση του άρθρου 13 του ν.3918/2011⁵¹⁷.

11) Ένα σχέδιο σύμβασης μεταξύ του Γενικού Νοσοκομείου Αττικής (Γ.Ν.Α.) «Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ» και της εταιρείας «ΦΑΣΜΑ Α.Ε.», με αντικείμενο την «παροχή υπηρεσιών παροχής γευμάτων στους ασθενείς του Νοσοκομείου», προϋπολογιζόμενης ενιαίας δαπάνης 345.857,03 ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α., και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι είχε τροποποιηθεί δεσμευτικός όρος της

σχετικής διακήρυξης περί υποχρεωτικής απασχόλησης προσωπικού 44 ατόμων⁵¹⁸.

12) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την παράταση σύμβασης παροχής υπηρεσιών καθαριότητας στο Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο «ΑΤΤΙΚΟΝ», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 512.527,14 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι α) το σχέδιο σύμβασης έφερε το χαρακτηρισμό νέας και αυτοτελούς απευθείας ανάθεσης υπηρεσιών καθαριότητας, ανεξάρτητης της προηγούμενης συμβατικής σχέσης των μερών και ως εκ τούτου συνήφθη κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 9 παρ.1 της Οδηγίας 2004/18ΕΚ, των άρθρων 22 και 25 παρ.4α' του π.δ. 60/2007 (ΦΕΚ 64Α') και του άρθρου 24 παρ.4 του π.δ. 118/2007 (ΦΕΚ 150Α')⁵¹⁹.

13) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών φύλαξης των κτιριακών εγκαταστάσεων και του περιβάλλοντος χώρου του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου «ΑΤΤΙΚΟΝ» διάρκειας εννέα μηνών, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 503.419,41 ευρώ και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι μη νομίμως ανατέθηκε με την εξαιρετική διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση σχετικής προκήρυξης καθόσον δεν συνέτρεχαν λόγοι έκτακτης και κατεπείγουσας ανάγκης που να καθιστούσαν αντικειμενικά αδύνατη την τήρηση των διατάξεων που αφορούν στη διενέργεια δημοσίου διαγωνισμού⁵²⁰.

β. Από το σύνολο των ελεγχθέντων διαγωνιστικών διαδικασιών προκύπτουν επαναλαμβανόμενες παραβιάσεις της εθνικής ή/και ενωσιακής νομοθεσίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, οι οποίες επηρεάζουν όχι μόνο τη νομιμότητα αλλά και την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών αυτών ως προς τη δυνατότητα εξεύρεσης της πλέον συμφέρουσας προσφοράς.

II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Σύμφωνα με το 2/58341/0026/30.7.2018 έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους – Γενική Διεύθυνση Θησαυροφυλακίου και Δημοσιονομικών Κανόνων από το Υπουργείο Εσωτερικών δεν υποβλήθηκαν απαντήσεις επί των παρατηρήσεων που περιέχονται στην έκθεση.

11. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

I. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού και τα εποπτευόμενα από αυτό νομικά πρόσωπα ελέγχθηκαν:

Α. Προληπτικά⁵²¹, δαπάνες συνολικού ποσού 189.427.636 ευρώ εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 165.603⁵²² ευρώ.

515 Πράξη 12/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Κοζάνης.

516 Πράξη 173/2016 του Ζ' Κλιμακίου.

517 Πράξη 152/2016 του Ζ' Κλιμακίου.

518 Πράξη 189/2016 του Ζ' Κλιμακίου.

519 Πράξη 3/2016 Πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.

520 Πράξη 4/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.

521 Τα στοιχεία προέρχονται από τις Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, στους Νόμους Θεσσαλονίκης, Χανίων και Καβάλας και στο Δήμο Θεσσαλονίκης.

522 Το ποσό αυτό αποτελείται από επιμέρους δαπάνες που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

1. Η πλειονότητα των ευρημάτων⁵²³ εντοπίστηκε στην κατηγορία των δαπανών Πληρωμές για Υπηρεσίες και οι πλημμέλειες αφορούσαν στη μη νόμιμη καταβολή μισθοδοσίας ωρομίσθιων εκπαιδευτικών⁵²⁴, συμβατικών αμοιβών⁵²⁵, αποζημίωσης για υπερωριακή απασχόληση⁵²⁶, αποζημίωσης λόγω αυτοδίκαιης λύσης της υπαλληλικής σχέσης θανόντος υπαλλήλου⁵²⁷, δαπάνης για την πληρωμή λογαριασμών ΟΤΕ⁵²⁸.

2. Ομοίως σημαντικό εύρημα εντοπίστηκε στην κατηγορία δαπανών για Πληρωμές για Απαλλοτριώσεις, Αγορές, Ανεγέρσεις, που αφορούσε σε μη νόμιμη καταβολή συμπληρωματικής δαπάνης για απαλλοτρίωση ακινήτου⁵²⁹. Τέλος, αξιόλογο εύρημα εντοπίστηκε στην κατηγορία δαπανών για Πληρωμές Μεταβιβαστικές που αφορούσε στη μη νόμιμη καταβολή επιχορηγήσεων⁵³⁰.

3. Τα ως άνω ευρήματα χαρακτηρίζονται ως ουσιαστικά με άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμα που συνίσταται στην αποτροπή - ματαίωση της δαπάνης.

4. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση και στην προσήκουσα εκτέλεση των εσωτερικών ελέγχων από τους ελεγχόμενους φορείς και τη μειωμένη ικανότητά τους να προλαμβάνουν ή να εντοπίζουν πλημμέλειες.

Β. Καταστατικά, από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Χανίων δαπάνες συνολικού ποσού 342.052,61 ευρώ, χωρίς να υπάρχουν αξιόλογα ευρήματα.

Γ. Προσυμβατικά⁵³¹

1. Κατά τον προσυμβατικό έλεγχο ελέγχθηκε ένα σχέδιο σύμβασης για την εκτέλεση του έργου «Ολοκλήρωση επισκευής του διατηρητέου κτηρίου «Αρχοντικό Τζώτζα» στην Καστοριά για την στέγαση των Γ.Α.Κ. - Αρχεία Ν. Καστοριάς», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.260.750,00 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α., και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι μη νομίμως αποκλείστηκε η πρώτη κατά σειρά μειοδοσίας εταιρεία, η οποία παρά την υποβολή αρνητικής υπεύθυνης δήλωσης ως προς την απασχόληση από αυτήν ατόμων με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, είχε υποβάλει στοιχεία ασφαλιστικής ενημερότητας για το απασχολούμενο από αυτήν προσωπικό, τα οποία καλύπτουν τις απαιτήσεις του νόμου και της διακήρυξης⁵³².

523 Αναφέρονται ενδεικτικά μόνο αξιόλογα ευρήματα που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

524 Πράξη 94/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Νομό Θεσσαλονίκης. Η αναφορά της πράξης είναι ενδεικτική. Τα ποσά των δαπανών σε ορισμένες περιπτώσεις υπολείπονται των 5.000 ευρώ, αλλά αφορούν σε επαναλαμβανόμενες δαπάνες.

525 Πράξη 89/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο IV Τμήμα.

526 Πράξεις 17, 18, 22, 28 και 29/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.

527 Πράξη 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.

528 Πράξη 57/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.

529 Πράξη 30/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.

530 Πράξεις 11,55 και 56/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.

531 Η αναφορά των ευρημάτων είναι ενδεικτική και όχι εξαντλητική των περιπτώσεων.

532 Πράξη 34/2016 του Ε' Κλιμακίου.

2. Επισημαίνεται ότι οι παραβιάσεις της εθνικής ή/και ενωσιακής νομοθεσίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων επηρεάζουν όχι μόνο τη νομιμότητα αλλά και την αποτελεσματικότητα των διαγωνιστικών διαδικασιών ως προς τη δυνατότητα εξεύρεσης της πλέον συμφέρουσας προσφοράς.

II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Αναφορικά με την 11/2016 πράξη της υπηρεσίας Επιτρόπου, με την οποία επιστράφηκε αθεώρητο το 64651/2016 Χ.Ε. ποσού 2.000,00 ευρώ, που εκδόθηκε στο όνομα αθλητικού Ομίλου, με την αιτιολογία ότι η εντελλόμενη δαπάνη δεν ήταν νόμιμη, η Υπηρεσία αναφέρει ότι το Χ.Ε., επανυποβλήθηκε και επεστράφη πάλι αθεώρητο σύμφωνα με το 4107/08-11-2016 έγγραφο της Υ.Δ.Ε στο Υπουργείο Πολιτισμού για τους λόγους που αναφέρονται στην 128/2016/4-10-2016 Πράξη IV Τμήματος του Ε.Σ. Εν συνεχεία, επιστράφηκαν τα δικαιολογητικά στο δικαιούχο καθότι δεν κατέστη δυνατή η ενταλματοποίηση της δαπάνης.

Αναφορικά με το 35Α/2016 Χ.Ε, που αφορούσε στην καταβολή ποσού 2.555,49 ευρώ, το οποίο δεν θεωρήθηκε και επανυποβλήθηκε μαζί με τα απαραίτητα συμπληρωματικά στοιχεία και τη σχετική απάντηση του Φορέα, η Υπηρεσία αναφέρει ότι η Επίτροπος ενέμεινε στην άρνησή της, ο Φορέας (Κ.Ε.Σ.) υπέβαλε διαφωνία με το αριθ. 4Α/2017 ΧΕ, η οποία εξετάστηκε από το IV Τμήμα του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών και σύμφωνα με την αριθ. 89/2017 πράξη του κρίθηκε ότι δεν πρέπει να θεωρηθεί και επεστράφη στο Φορέα. Κατόπιν ο Φορέας, προχώρησε στο 55220/08.09.2017 αίτημα ανάκλησης. Το IV Τμήμα του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την 1/2018 αποδέχθηκε την αίτηση και ανακάλεσε την 89/2017 πράξη του, ωστόσο λόγω λήξης του οικονομικού έτους 2017 το εν λόγω Χ.Ε. δεν μπορούσε να θεωρηθεί. Τέλος, το Κ.Ε.Σ. υπέβαλε το αριθ. 7Α/2018 Χ.Ε. το οποίο θεωρήθηκε από την Επίτροπο.

Αναφορικά με την 94/2016 πράξη της Επιτρόπου Ε.Σ. στο Νομό Θεσσαλονίκης, η Υπηρεσία αναφέρει ότι με την ΔΙΠΑΑΔ/Φ/ΕΓΚΡ/104/12090/6-7-16 απόφαση της Επιτροπής ΠΥΣ εγκρίθηκε η πρόσληψη 27 ατόμων διαφόρων ειδικοτήτων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου και η ανανέωση συμβάσεων 12 καθηγητών για το σχολικό έτος 2016-2017. Μετά τις επακόλουθες προκηρύξεις θέσεων και την σύναψη συμβάσεων με τους αναγκαίους για την εύρυθμη λειτουργία του φορέα καθηγητές, η οικονομική υπηρεσία του ΚΩΘ πρόβη στην εκκαθάριση της δαπάνης για μισθοδοσία 27 ωρομίσθιων καθηγητών για το μήνα Οκτώβριο 2016. Η εν λόγω εκκαθάριση, σύμφωνα με την 94/2016 πράξη της Επιτρόπου Ε.Σ. στο Νομό Θεσσαλονίκης, δεν ήταν σύνομη κατά το μέρος που αφορούσε τη μισθοδοσία 3 ωρομίσθιων καθηγητών, καθώς για την πρόσληψή τους ως συμβασιούχων ΙΔΟΧ στο ΚΩΘ έπρεπε να έχει εκδοθεί άδεια του Δήμου Θεσσαλονίκης και σύμφωνη γνωμοδότηση του υπηρεσιακού συμβουλίου του Δήμου για την άσκηση της εν λόγω εργασίας. Σε συμμόρφωση με την πράξη 94/2016 τα αρχικά εντάλματα των 3 ωρομίσθιων καθηγητών ακυρώθηκαν, υποβλήθηκαν εκ νέου και θε-

ωρήθηκαν από την Πάρεδρο Ελεγκτικού Συνεδρίου Ν. Θεσσαλονίκης στις 27-4-2017.

Αναφορικά με την 17/2016 Πράξη του Ε.Σ. της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, η οποία αφορούσε τα αριθ. 854, 856 και 857 Χ.Ε. ποσού 12.855,35, 1.800,92 και 4.134,47 ευρώ, αντιστοίχως, με διάφορους δικαιούχους που υπηρετούσαν στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, η Υπηρεσία αναφέρει ότι επανυποβλήθηκαν ταυτάρια, διορθωμένα ως προς τον αριθμό των δικαιούχων και με αντίστοιχα ποσά 2.969,34, 415,99 και 954,95 ευρώ. Τα ανωτέρω Χ.Ε. θεωρήθηκαν και εξοφλήθηκαν στις 13/12/2016.

Αναφορικά με την 18/2016 πράξη του Ε.Σ. της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, η οποία αφορούσε τα αριθ. 837, 838 και 839 Χ.Ε., ποσού 10.133,83, 1.419,65 και 3.259,15 ευρώ αντιστοίχως, με διάφορους δικαιούχους που υπηρετούσαν στο Βυζαντινό Χριστιανικό Μουσείο δυνάμει ασφαλιστικών μέτρων, η Υπηρεσία αναφέρει ότι αποδέχθηκε τις αιτήσεις και δεν τα επανυπέβαλε.

Αναφορικά με την 28/2016 πράξη του Ε.Σ. της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, η οποία αφορούσε τα αριθ. 965,966 και 967 Χ.Ε. ποσού ευρώ 2.373,81, 332,54 και 763,45 ευρώ, αντιστοίχως, με διάφορους δικαιούχους που υπηρετούσαν στο Βυζαντινό Χριστιανικό Μουσείο δυνάμει ασφαλιστικών μέτρων, η Υπηρεσία αναφέρει ότι αποδέχθηκε τις αιτήσεις και δεν τα επανυπέβαλε.

Αναφορικά με την 29/2016 πράξη του Ε.Σ. της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού η οποία αφορούσε τα 990, 994 και 995 Χ.Ε. ποσού 3.272,26, 458,41 και 1.052,41 ευρώ, αντιστοίχως, με διάφορους δικαιούχους που υπηρετούσαν στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο δυνάμει ασφαλιστικών μέτρων, η Υπηρεσία αναφέρει ότι αυτά επανυποβλήθηκαν ταυτάρια, διορθωμένα ως προς τον αριθμό των δικαιούχων και με αντίστοιχα ποσά 565,30, 79,20 και 181,81 ευρώ, τα οποία. θεωρήθηκαν και εξοφλήθηκαν.

Αναφορικά με την 30/2016 πράξη του Ε.Σ. της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, η οποία αφορούσε το 499 Χ.Ε. ποσού 25.188,69 ευρώ με δικαιούχο το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και αφορούσε συμπληρωματική δαπάνη για απαλλοτρίωση ακινήτου, η Υπηρεσία αναφέρει ότι το ανωτέρω Χ.Ε. επανυποβλήθηκε, θεωρήθηκε και εξοφλήθηκε με το αριθ. 125/2018 Χ.Ε με το σωστό ποσό εκκαθάρισης 28.812,99 ευρώ.

Αναφορικά με τις 55/28-12-2016 και αρ. 56/28-12-2016 πράξεις του Ε.Σ., σχετικά με επιχορηγήσεις δύο φορέων, εκ των οποίων ο πρώτος είχε οφειλές στην Εφορία και στο ΙΚΑ και ο δεύτερος δεν είχε προσκομίσει όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, η Υπηρεσία αναφέρει ότι δεν επανυπέβαλε τα δικαιολογητικά λόγω λήξης του οικονομικού έτους.

Αναφορικά με την 57/2016 Πράξη της υπηρεσίας Επιτρόπου, με την οποία επεστράφη αθεώρητο το αριθ. 215844/2016 Χ.Ε, ποσού 41.865,01 ευρώ, που αφορούσε την πληρωμή λογαριασμών ΟΤΕ, με την αιτιολογία ότι μη νομίμως εντέλλεται, καθόσον βάσει συνημμένων

λογαριασμών του ΟΤΕ, το οφειλόμενο ποσό ανέρχεται στο ποσό των 15.623,30 ευρώ και επιπροσθέτως, βάσει της αρχής της ειδικότητας των πιστώσεων, μη νομίμως επιβαρύνεται ο Κωδικός Αριθμός Εξόδων (ΚΑΕ) 0824, καθόσον αφορά σε ληξιπρόθεσμες οφειλές, η Υπηρεσία αναφέρει ότι το επόμενο οικονομικό έτος με το αριθ. 2483/17 Χ.Ε. έγινε εκκαθάριση του ποσού των 15.623,30 ευρώ επί της μείζονος κατηγορίας 9000 από την ΓΔΟΥ του ΥΠΠΟΑ.

Σχετικά με τις παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που αναφέρονται σε δαπάνη αποζημίωσης λόγω αυτοδίκαιης λύσης της υπαλληλικής σχέσης λόγω θανάτου του ισχύουν τα παρακάτω: Σύμφωνα με την ΥΠΠΟΑ/ΓΔΔΥ-ΗΔ/ΔΔΑΑΔ/ΤΔΑΔΤΠ/18724/2573/2335/2054/24-2-2016. Απόφαση καθορισμού αποζημίωσης αποθανόντος υπαλλήλου, διαπιστώθηκε αυτοδίκαιη λύση σύμβασης λόγω θανάτου του, καθώς επίσης και το ύψος της αποζημίωσης που επρόκειτο να καταβληθεί κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα στους νόμιμους κληρονόμους (επισημαίνεται ότι η σχετική διάταξη αναφέρει την λέξη «αναγκαίους» κληρονόμους και όχι νόμιμους). Η Υπηρεσία διαβίβασε στην ΥΔΕ του ΥΠΠΟΑ τα σχετικά δικαιολογητικά προκειμένου να εκδοθεί το χρηματικό ένταλμα στους δικαιούχους. Το ανωτέρω Χ.Ε. επεστράφη αθεώρητο από την ΥΔΕ διότι σύμφωνα με την 7/2016 πράξη της Επιτρόπου η αποζημίωση καταβάλλεται στους αναγκαίους κληρονόμους και οι φερόμενες ως δικαιούχοι αδερφές του αποθανόντος δεν δικαιούνται την ως άνω αποζημίωση. Η Υπηρεσία υπέβαλε το ΥΠΠΟΑ/ΓΔΟΥ/ΔΠΟΔΤΠ/ΤΕΜ/229234/21355/12380/4879/19-6-2017 ερώτημα σχετικά με τους κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα αναγκαίους κληρονόμους στο Γραφείο του Νομικού Συμβούλου του ΥΠΠΟΑ που με την σειρά του εξέδωσε την αρ.1262/2017 Ατομική Γνωμοδότηση η οποία έγινε αποδεκτή από την Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού. Τέλος ενημερώθηκαν οι συγγενείς του αποθανόντος υπαλλήλου ότι στους αναγκαίους κληρονόμους δεν περιλαμβάνονται οι αδερφές έστω και αν είναι οι μοναδικοί πλησιέστεροι συγγενείς και κατά συνέπεια δεν δικαιούνται αποζημίωση.

12. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ι. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και τα εποπτευόμενα από αυτό νομικά πρόσωπα ελέγχθηκαν:

Α. Προληπτικά⁵³³ μεγάλος αριθμός δαπανών και κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 273.018⁵³⁴ ευρώ.

1. Η πλειονότητα των ευρημάτων⁵³⁵ εντοπίστηκε στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές για Υπηρεσίες και οι πλημμέλειες αφορούσαν στη μη νόμιμη καταβολή δαπάνης τηλεπικοινωνιακών υπηρε-

533 Τα στοιχεία προέρχονται από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (πρώην Υ.Π.Ε.Κ.Α) και από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Νομό Αρκαδίας.

534 Το ποσό αυτό αποτελείται από επιμέρους δαπάνες που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

535 Αναφέρονται ενδεικτικά μόνο αξιόλογα ευρήματα που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

σιών⁵³⁶, στη μη νόμιμη καταβολή από το Πράσινο Ταμείο λειτουργικών δαπανών φορέα διαχείρισης⁵³⁷ και στη μη νόμιμη καταβολή αποζημίωσης⁵³⁸.

2. Στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές Μεταβιβαστικές οι πλημμέλειες αφορούσαν στη μη νόμιμη καταβολή, από το Πράσινο, συνδρομής, του έτους 2015, της χώρας μας στο EUTIX (EU Trade in Wildlife Information Exchange)⁵³⁹ και χρηματοδότησης του προγράμματος «Εθελοντισμός και Προστασία Περιβάλλοντος», λόγω ελλείψεων στα δικαιολογητικά⁵⁴⁰.

3. Στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές για Απαλλοτριώσεις, Αγορές, Ανεγέρσεις οι πλημμέλειες αφορούσαν στην πληρωμή από το Πράσινο Ταμείο έργων που εκτελέστηκαν στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού του προγράμματος «Συνεχιζόμενα έργα στο έτος 2016», ενώ τα εντελλόμενα ποσά είχαν ήδη εξοφληθεί⁵⁴¹.

4. Στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Εξόφληση Υποχρεώσεων Παρελθόντων οικονομικών ετών εντοπίστηκαν μη νόμιμες δαπάνες που αφορούσαν στην συμψηφιστική τακτοποίηση έργων μέσω του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.). Η πλημμέλεια αφορούσε στο γεγονός ότι δεν προέκυπτε με σαφήνεια η επιβάρυνση του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους του Π.Δ.Ε. με το αντίστοιχο προβλεπόμενο, ανά έργο, ποσοστό με το οποίο επιβαρύνεται το εθνικό σκέλος του Π.Δ.Ε.⁵⁴².

5. Τα ως άνω ευρήματα χαρακτηρίζονται στην πλειονότητά τους ως ουσιαστικά με άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμα που συνίσταται στην αποτροπή - ματαίωση της δαπάνης.

6. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση και στην προσήκουσα εκτέλεση των εσωτερικών ελέγχων από τους ελεγχόμενους φορείς και τη μειωμένη ικανότητά τους να προλαμβάνουν ή να εντοπίζουν πλημμέλειες.

Β. Προσυμβατικά⁵⁴³

α. Κατά τον προσυμβατικό έλεγχο ελέγχθηκαν και κρίθηκαν μη νόμιμα:

1) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την προμήθεια φυγοκεντρικών τσιμεντοϊστών, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 6.920.810,00 ευρώ, με φορέα ανάθεσης την ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Διαχειριστής Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας» και

536 Πράξη 63/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

537 Πράξη 60 και 84/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου Συνεδρίου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

538 Πράξη 56/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

539 Πράξη 49/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

540 Πράξη 17/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

541 Πράξη 59/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

542 Πράξη 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

543 Η αναφορά των ευρημάτων είναι ενδεικτική και όχι εξαντλητική των περιπτώσεων.

κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι μη νομίμως κρίθηκε τεχνικά αποδεκτή η προσφορά της αναδόχου εταιρείας, καθότι παρέκκλινε από ουσιώδεις όρους της διακήρυξης⁵⁴⁴.

2) Ένα σχέδιο σύμβασης με αντικείμενο την προμήθεια και εγκατάσταση 40.000 ταχυμετρικών υδρομετρητών σε περιοχές του Τομέα Αθήνας, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.666.000,00 ευρώ, με φορέα ανάθεσης την «Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας Α.Ε.» (Ε.ΥΔ.Α.Π. Α.Ε.) και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι δεν πληρούνταν από την ανάδοχο εταιρεία οι απαιτήσεις (κριτήρια) τεχνικής καταλληλότητας που τίθεντο με τη διακήρυξη⁵⁴⁵.

β. Από το σύνολο των ελεγχθέντων διαγωνιστικών διαδικασιών προκύπτουν επαναλαμβανόμενες παραβιάσεις της εθνικής ή/και ενωσιακής νομοθεσίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, οι οποίες επηρεάζουν όχι μόνο τη νομιμότητα αλλά και την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών αυτών ως προς τη δυνατότητα εξεύρεσης της πλέον συμφέρουσας προσφοράς.

II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Αναφορικά με την 63/2016 πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η Υπηρεσία αναφέρει ότι τα ΧΕ που δεν θεωρήθηκαν, αντικαταστάθηκαν από τα ΧΕ με. 49933/2017 και 49541/2017, ποσών 32.147,67 και 30.176,79 αντίστοιχα, θεωρήθηκαν και εξοφλήθηκαν.

Αναφορικά με την 60/2016 πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου Συνεδρίου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η Υπηρεσία αναφέρει ότι η δαπάνη επανυποβλήθηκε και πληρώθηκε με το ΧΕ με αρ.143Α/2017, ποσού 10.399,25 ευρώ (μειωμένο κατά 474,06 ευρώ κατόπιν έκδοσης από τον Φορέα του 4/2017 πιστωτικού τιμολογίου).

Αναφορικά με την 84/2016 πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου Συνεδρίου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η Υπηρεσία αναφέρει ότι η δαπάνη επανυποβλήθηκε και πληρώθηκε με το ΧΕ με 393 Α/2017 ποσού 4.856,38 ευρώ (μειωμένο κατά 751,51 ευρώ κατόπιν έκδοσης από τον Φορέα των 4 και 6/2017 πιστωτικών τιμολογίων).

Αναφορικά με την 56/2016 πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η Υπηρεσία αναφέρει ότι συμφωνεί με τα διαλαμβανόμενα στην έκθεση του ΕΣ και υποστηρίζει ότι η δαπάνη δεν πληρώθηκε.

Αναφορικά με τις 17 και 49/2016 πράξεις της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η Υπηρεσία αναφέρει ότι συμφωνεί με τα διαλαμβανόμενα στην έκθεση του ΕΣ.

Αναφορικά με την 59/2016 πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η Υπηρεσία αναφέρει ότι οι δαπάνες επανυποβλήθηκαν με τα αρ.597 Α/2017 και 598 Α/2017 ΧΕ και προωθήθηκαν από το ΕΣ στο Κλιμάκιο Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών

544 Πράξη 61/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου και απόφαση 1602/2016 του VI Τμήματος.

545 Πράξη 156/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου και απόφαση 2391/2016 του VI Τμήματος.

χωρίς μέχρι σήμερα να έχει αποφανθεί για την εγκυρότητα ή μη των πράξεων επιστροφής.

Αναφορικά με την πράξη 7/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η Υπηρεσία αναφέρει ότι εκδόθηκαν τα 24047/2016, 24042/2016, 25043/2016 και 24044/2016 ΧΕΠ, σε αντικατάσταση των ΧΕ που δεν θεωρήθηκαν και οι δαπάνες εξοφλήθηκαν.

Αναφορικά με την απόφαση 1602/2016 του VI Τμήματος και την πράξη 61/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου, η Υπηρεσία αναφέρει ότι ο δικαιούχος υπέβαλε αίτηση ανάκλησης κατά της αρ.61/2016 πράξης του ΕΣ η οποία απορρίφθηκε με την 1602/2016 απόφαση του VI Τμήματος του ΕΣ. Στη συνέχεια υπέβαλε αίτηση αναθεώρησης κατά της ανωτέρω απόφασης ενώπιον του Τμήματος Μείζονος Σύμβασης, το οποίο με την 1924/2016 απόφασή του αποφάνθηκε ότι δεν κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης με αρ.5014021.

Αναφορικά με την απόφαση 2391/2016 του VI Τμήματος και την πράξη 156/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου, η Υπηρεσία υποστηρίζει ότι η Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας Α.Ε. (Ε.Υ.Δ.Α.Π.) δεν αποτελεί φορέα ΓΚ ο οποίος εποπτεύεται από το ΥΠΕΝ.

13. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Ι. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών και τα εποπτευόμενα από αυτό νομικά πρόσωπα ελέγχθηκαν:

Α. Προληπτικά⁵⁴⁶ δαπάνες συνολικού ποσού 3.300.687 ευρώ εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 119.935⁵⁴⁷ ευρώ.

1. Η πλειονότητα των ευρημάτων⁵⁴⁸ εντοπίστηκε στην κατηγορία των δαπανών Πληρωμές για Υπηρεσίες και οι πλημμέλειες αφορούσαν στην αποκατάσταση παγίας προκαταβολής για την πληρωμή οδοιπορικών εξόδων των μελών του Τεχνικού Επιμελητηρίου⁵⁴⁹, στη μη νόμιμη καταβολή ετήσιων διοικητικών τελών παροχής δικτύων επικοινωνιών, παρελθόντων ετών, προς την ΕΕΤΤ⁵⁵⁰, στη μη νόμιμη καταβολή αμοιβής για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και υποστήριξης του Τεχνικού Επιμελητηρίου⁵⁵¹, στη μη νόμιμη καταβολή αμοιβής δικηγόρου για τη δικαστική αποζημίωση της TPS SECURITY⁵⁵² και στη μη νόμιμη καταβολή αμοιβής για την επέκταση

546 Τα στοιχεία προέρχονται από τις Υπηρεσίες Επιτρόπων στα Υπουργεία Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, στους Νόμους Χανίων και Καβάλας και στο Δήμο Θεσσαλονίκης.

547 Το ποσό αυτό αποτελείται από επιμέρους δαπάνες που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

548 Αναφέρονται ενδεικτικά μόνο αξιολογικά ευρήματα που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

549 Πράξεις 25 και 86/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

550 Πράξη 8/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

551 Πράξη 74/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

552 Πράξη 2/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών.

της παραμετροποίησης της εφαρμογής ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου για ανάγκες της ΚΥ/ΥΠΑ⁵⁵³.

2. Αξιολογικό εύρημα εντοπίστηκε στην κατηγορία των δαπανών για Πληρωμές που αντικρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα, που αφορούσε στην επιστροφή ποσού ως αχρεωστήτως καταβληθέντος, χωρίς να προσκομίζεται κανένα νόμιμο δικαιολογητικό από το οποίο να προκύπτει η αχρεώστητη καταβολή του⁵⁵⁴.

3. Τα ως άνω ευρήματα χαρακτηρίζονται ως ουσιαστικά με άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμα που συνίσταται στην αποτροπή - ματαίωση της δαπάνης. Επιστημονικά, ωστόσο, ότι όσον αφορά τις δαπάνες πάγιου χαρακτήρα, είτε περιοδικές (μισθοί, επιδόματα, πρόσθετες αμοιβές κ.λπ.) είτε επαναλαμβανόμενες σε τακτά συνήθως χρονικά διαστήματα (αποζημιώσεις για μετακινήσεις, υπερωριακές αποζημιώσεις, αμοιβές τρίτων κ.λπ.) και, ως εκ τούτου, μεταφερόμενες και στα επόμενα οικονομικά έτη, το πραγματικό δημοσιονομικό όφελος από την αποτροπή τους είναι πολλαπλάσιο του άμεσα επιτευχθέντος που αντιστοιχεί στο ποσό των ματαιωθέντων δαπανών.

4. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση και στην προσήκουσα εκτέλεση των εσωτερικών ελέγχων από τους ελεγχόμενους φορείς και τη μειωμένη ικανότητά τους να προλαμβάνουν ή να εντοπίζουν πλημμέλειες.

Β. Κατασταλτικά:

1. Από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Δήμο Θεσσαλονίκης δαπάνες συνολικού ποσού 957.734,10 ευρώ, χωρίς να υπάρξουν αξιολογικά ευρήματα.

2. Από την 13η Υπηρεσία Επιτρόπου εκδόθηκε Φύλλο Μεταβολών και Ελλείψεων για την αναζήτηση αχρεωστήτως καταβληθέντων αποδοχών συνολικού ποσού 927.241,57 ευρώ⁵⁵⁵.

3. Από τα αποτελέσματα των ως άνω ελέγχων συνάγεται η ύπαρξη λειτουργικών αδυναμιών στην οικονομική διαχείριση των φορέων.

Γ. Προσυμβατικά⁵⁵⁶

1. Κατά τον προσυμβατικό έλεγχο ελέγχθηκε ένα σχέδιο σύμβασης για την εκτέλεση του έργου «Κατασκευή έργων υποδομής της νέας διπλής σιδηροδρομικής γραμμής από Χ.Θ. 113+000 – 123+500 στο Τμήμα Ψαθόπυργος – Περιοχή Ρίου (Α.Δ. 716)», προϋπολογισθείσας δαπάνης 175.500.000,00 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α., με φορέα ανάθεσης την ανώνυμη εταιρεία «ΕΡΓΑ Ο.Σ.Ε. Α.Ε.» και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι μη νομίμως απορρίφθηκε η προσφορά συμμετέχουσας εταιρείας, η οποία προς απόδειξη της ασφαλιστικής της ενημερότητας, προσκόμισε, σε εκτυπωμένη μορφή νομίμως μεταφρασμένο πρωτότυπο και αποκλειστικώς ηλεκτρονικά εκδιδόμενο πιστοποιητικό ασφαλιστικής ενημερότητάς της αρμόδιας ιταλικής αρχής⁵⁵⁷.

553 Πράξη 42/2017 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου δαπανών στο IV Τμήμα.

554 Πράξη 1/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

555 Φ.Μ.Ε. 27/2016 της 13ης Υπηρεσίας Επιτρόπου.

556 Η αναφορά των ευρημάτων είναι ενδεικτική και όχι εξαντλητική των περιπτώσεων.

557 Πράξη 8/2016 του Ε' Κλιμακίου.

2. Επισημαίνεται ότι οι παραβιάσεις της εθνικής ή/και ενωσιακής νομοθεσίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων επηρεάζουν όχι μόνο τη νομιμότητα αλλά και την αποτελεσματικότητα των διαγωνιστικών διαδικασιών ως προς τη δυνατότητα εξεύρευσης της πλέον συμφέρουσας προσφοράς.

II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Σύμφωνα με το 2/58341/0026/30.7.2018 έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους – Γενική Διεύθυνση Θησαυροφυλακίου και Δημοσιονομικών Κανόνων από το Υπουργείο Εσωτερικών δεν υποβλήθηκαν απαντήσεις επί των παρατηρήσεων που περιέχονται στην έκθεση.

14. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

I. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ελέγχθηκαν:

A. Προληπτικά⁵⁵⁸ δαπάνες συνολικού ποσού 70.295.582,92 ευρώ εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 4.078.278,26⁵⁵⁹ ευρώ.

1. Ευρήματα⁵⁶⁰ εντοπίστηκαν στην κατηγορία των δαπανών Πληρωμές για Υπηρεσίες και αφορούσαν στη μη νόμιμη καταβολή αποζημιώσεων για μετακινήσεις⁵⁶¹ και στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές που αντικρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα. Η πλημμέλεια αφορούσε σε αποδόσεις φαρικών τελών και εισπραχθέντων προστίμων για τα έτη 2014, 2015 και 2016, χωρίς να έχουν διενεργηθεί αναλήψεις υποχρεώσεων και αντίστοιχες ανατροπές αυτών για τις αποδόσεις των ετών 2014 και 2015, κατά παράβαση των διατάξεων του π.δ. 113/2010⁵⁶².

2. Τα ως άνω ευρήματα χαρακτηρίζονται στην πλειονότητά τους ως ουσιαστικά με άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμα που συνίσταται στην αποτροπή - ματαίωση της δαπάνης.

3. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση και στην προσήκουσα εκτέλεση των εσωτερικών ελέγχων από τους ελεγχόμενους φορείς και τη μειωμένη ικανότητά τους να προλαμβάνουν ή να εντοπίζουν πλημμέλειες.

B. Προσυμβατικά⁵⁶³

α. Κατά τον προσυμβατικό έλεγχο ελέγχθηκαν και κρίθηκαν μη νόμιμα:

558 Τα στοιχεία προέρχονται από τις Υπηρεσίες Επιτρόπου στη Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, στον πρώην Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου και ήδη Ναυτιλίας και Νησιωτικής πολιτικής, στους Νομούς Σάμου, Ευβοίας (1η) και Χανίων.

559 Το ποσό αυτό αποτελείται από επιμέρους δαπάνες που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

560 Αναφέρονται ενδεικτικά μόνο αξιόλογα ευρήματα που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

561 Πράξη 3/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Ναυτιλίας & Αιγαίου - Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής

562 Πράξη 55/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής

563 Η αναφορά των ευρημάτων είναι ενδεικτική και όχι εξαντλητική των περιπτώσεων.

1) Το σχέδιο σύμβασης για την εκτέλεση του έργου «Αναβάθμιση του τεχνητού φωτισμού των εξωτερικών χώρων της Λιμενικής Ζώνης του ΟΛΠ», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 4.064.036,85 ευρώ (με ΦΠΑ), με φορέα ανάθεσης την ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς Α.Ε.» και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι η διαδικασία που εφαρμόστηκε για τη δημοπράτηση του ελεγχόμενου δημόσιου έργου δεν είναι αυτή που προβλέπεται από την ΚΔΕ και το σχετικό πρότυπο τεύχος διακήρυξης (τύπου Β'), αλλά μία διαδικασία, στηριζόμενη αποκλειστικά σε διατάξεις που αντιστοιχούν στη διαδικασία ανάθεσης προμήθειας⁵⁶⁴.

2) Το σχέδιο σύμβασης για την «προμήθεια υλικών και των απαιτούμενων εργασιών επισκευής και συντήρησης της Πλωτής Δεξαμενής "ΠΕΙΡΑΙΑΣ - I"», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.866.500,00 ευρώ, με φορέα ανάθεσης την ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς Α.Ε.» και κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του διότι: α) κατά παράβαση των αρχών της χρηστής διοίκησης και της αναλογικότητας, απορριφθηκε, ως τυπικά μη αποδεκτή, χωρίς να ζητηθούν διευκρινίσεις, η προσφορά συμμετέχουσας εταιρείας, λόγω της μη αναφοράς των τίτλων σπουδών και της επαγγελματικής κατάρτισης του ιατρού εργασίας και β) μη νομίμως η προσφορά της ίδιας εταιρείας κρίθηκε ως τεχνικά μη αποδεκτή, για το λόγο ότι δεν αναφερόταν ο χρόνος παράδοσης εργασιών ούτε ο χρόνος ισχύος της προσφοράς της⁵⁶⁵.

β. Από το σύνολο των ελεγχθέντων διαγωνιστικών διαδικασιών προκύπτουν επαναλαμβανόμενες παραβιάσεις της εθνικής ή/και ενωσιακής νομοθεσίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, οι οποίες επηρεάζουν όχι μόνο τη νομιμότητα αλλά και την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών αυτών ως προς τη δυνατότητα εξεύρευσης της πλέον συμφέρουσας προσφοράς.

II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Αναφορικά με τα ευρήματα στην κατηγορία των δαπανών Πληρωμές για Υπηρεσίες και αφορούσαν στη μη νόμιμη καταβολή αποζημιώσεων για μετακινήσεις, η Υπηρεσία συμφωνεί με τα διαλαμβανόμενα στην έκθεση του ΕΣ.

Αναφορικά με τα ευρήματα στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές που αντικρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα, η Υπηρεσία συμφωνεί με τα διαλαμβανόμενα στην έκθεση του ΕΣ.

Αναφορικά με τα ευρήματα κατά τον προσυμβατικό έλεγχο, η Υπηρεσία υποστηρίζει ότι ο ΟΛΠ δεν είναι εποπτευόμενος φορέας του ΥΝΑΝΠ.

15. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ελέγχθηκαν προληπτικά⁵⁶⁶ δαπάνες συνολικού ποσού 1.325.132.651,51 ευρώ και δεν υπήρξαν αξιόλογα ευρήματα.

564 Πράξη 48/2016 του Ε' Κλιμακίου.

565 Πράξη 46/2016 του ΣΤ' Κλιμακίου.

566 Τα στοιχεία προέρχονται από τις Υπηρεσίες Επιτρόπων στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στο Νομό Θεσσαλονίκης και στο Νομό Καβάλας.

16. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

I. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στο Υπουργείο Τουρισμού ελέγχθηκαν:

A. Προληπτικά⁵⁶⁷ δαπάνες συνολικού ποσού 59.074.208 ευρώ εκ των οποίων κρίθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ποσού 25.590,78⁵⁶⁸ ευρώ.

1. Ευρήματα⁵⁶⁹ εντοπίστηκαν στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές για Υπηρεσίες και η πλημμέλεια αφορούσε σε μη νόμιμη καταβολή αποδοχών ειδικού συνεργάτη του Γ.Γ. Ε.Ο.Τ.⁵⁷⁰ και στην κατηγορία δαπανών για Μεταβιβαστικές Πληρωμές και η πλημμέλεια αφορούσε στη μη νόμιμη καταβολή συμμετοχής του Ε.Ο.Τ. στις δαπάνες του περιπτώρου του σωματείου «Λέσχη Αρχιμαγείρων Ελλάδος» στη διοργάνωση της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Αρχιμαγείρων WORLDCHIEFS, η οποία έλαβε χώρα στη Θεσσαλονίκη 24 με 27 Σεπτεμβρίου 2016⁵⁷¹.

567 Τα στοιχεία προέρχονται από τις Υπηρεσίες Επιτρόπου στον ΕΟΤ και στο Υπουργείο Τουρισμού.

568 Το ποσό αυτό αποτελείται από επιμέρους δαπάνες που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

569 Αναφέρονται ενδεικτικά μόνο αξιόλογα ευρήματα που υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

570 Πράξη 118/2016 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου δαπανών στο Ι Τμήμα.

571 Πράξη 60/2016 της Υπηρεσίας Επιτρόπου στον Ε.Ο.Τ.

2. Τα ως άνω ευρήματα χαρακτηρίζονται στην πλειονότητά τους ως ουσιαστικά με άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμα που συνίσταται στην αποτροπή - ματαίωση της δαπάνης.

3. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τις λειτουργικές αδυναμίες στην οικονομική διαχείριση και στην προσήκουσα εκτέλεση των εσωτερικών ελέγχων από τους ελεγχόμενους φορείς και τη μειωμένη ικανότητά τους να προλαμβάνουν ή να εντοπίζουν πλημμέλειες.

B. Κατασταλτικά, από την Υπηρεσία Επιτρόπου στο Υπουργείο Τουρισμού, δαπάνες συνολικού ποσού 1.851.602,68 ευρώ και δεν υπήρξαν αξιόλογα ευρήματα.

II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Αναφορικά με τα ευρήματα στην κατηγορία των δαπανών που αφορούσαν σε Πληρωμές για Υπηρεσίες, η Υπηρεσία συμφωνεί με τα διαλαμβανόμενα με τα διαλαμβανόμενα στην έκθεση του Ε.Σ.

Αναφορικά με το ΧΕ 419/2121/2016 που δεν θεωρήθηκε, η Υπηρεσία αναφέρει ότι εκδόθηκε το αρ. 1/2017 πιστωτικό τιμολόγιο ποσού 6.105 ευρώ. Το ΧΕ επανυποβλήθηκε με αρ. 693/1ΤΠ/2017 κατά ποσό 1.394,52 και θεωρήθηκε.

Η Πρόεδρος

Η Γραμματέας

ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ